

**การวิเคราะห์การบริหารเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์
ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด**

เรณู มงคลทรง

**ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์
โครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้**

พ.ศ. 2548

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

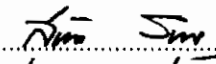
ใบรับรองปัญหาพิเศษ
โครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์

ชื่อเรื่อง
การวิเคราะห์การบริหารเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์
ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด

โดย
เรณู มงคลทรง

พิจารณาเห็นชอบโดย

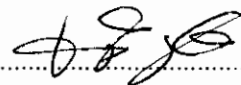
ประธานกรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.สุจิตรา รอดสมบุญ)

วันที่ 28 เดือน กันยายน พ.ศ. 48

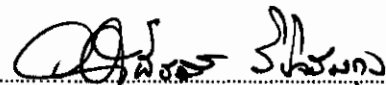
กรรมการที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ จรรยาสุภาพ)

วันที่ 28 เดือน กันยายน พ.ศ. 48

กรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์น้ำเพชร วินิจกุล)

วันที่ 28 เดือน กันยายน พ.ศ. 48

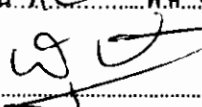
รักษาราชการแทนคณบดีคณะเศรษฐศาสตร์

(อาจารย์วิเชียร วันชัยนาวัน)

วันที่ 29 เดือน 10 พ.ศ. 48

โครงการบัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทองวุฒิ เพ็ชรประดับ)

รองประธานกรรมการ โครงการบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 11 เดือน 10 พ.ศ. 48

ชื่อเรื่อง	การวิเคราะห์การบริหารเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ : ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด
ชื่อผู้เขียน	นางเรณู มงคลทรง
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร.สุจิตรา รอดสมบุญ

บทคัดย่อ

การวิเคราะห์การบริหารเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด ระหว่างปี 2537 - 2546 เป็นการศึกษาสถานภาพทั่วไป โครงสร้างแหล่งที่มาและการใช้ไปของเงินทุน วิเคราะห์ส่วนต่างระหว่างผลตอบแทนจากการลงทุนกับต้นทุนของเงินทุน วิเคราะห์ประสิทธิภาพการบริหารงานโดยใช้อัตราส่วนทางการเงินเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่แสดงถึงการหาแหล่งเงินทุนที่มีความสัมพันธ์กับทุนดำเนินงานทั้งสิ้น

ผลการศึกษาพบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด เป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่ โครงสร้างแหล่งที่มาของเงินทุนสหกรณ์มีทุนดำเนินงานทั้งสิ้นเฉลี่ย 327.00 ล้านบาท คอปี ทุนดำเนินงานที่สำคัญได้มาจากหนี้สินเฉลี่ยร้อยละ 51.72 และทุนเรือนหุ้นเฉลี่ยร้อยละ 48.28 แหล่งเงินทุนที่สำคัญได้แก่ เงินรับฝาก ทุนเรือนหุ้น ส่วนการใช้ไปของเงินทุนเน้นการให้เงินกู้แก่สมาชิกเป็นสำคัญ

การวิเคราะห์ส่วนต่างผลตอบแทนจากการลงทุนกับต้นทุนของเงินทุนทางบัญชีและต้นทุนของเงินทุนทางเศรษฐศาสตร์ถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก พบว่า ส่วนต่างระหว่างอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน กับต้นทุนของเงินทุนทางบัญชีสูงกว่าส่วนต่างผลตอบแทนจากการลงทุนกับต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการบริหารงานของสหกรณ์พบว่า มีสภาพคล่องในการชำระหนี้ระยะสั้นได้น้อย สหกรณ์สามารถก่อหนี้ผูกพันได้เพิ่มอีก ความสามารถในการใช้สินทรัพย์สูง แต่การทำกำไรอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานทางการเงิน อย่างไรก็ตาม สหกรณ์ยังมีประสิทธิภาพในการบริหารงานอยู่ในเกณฑ์ดี จะเห็นได้จากการบริหารงานของสหกรณ์มีประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ในเกณฑ์สูง แต่ได้ผลตอบแทนต่ำ แสดงว่า สมาชิกได้รับประโยชน์จากสหกรณ์มาก

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทุนดำเนินงานทั้งสิ้น เงินรับฝาก ทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสมตามข้อบังคับและระเบียบอื่น ๆ และกำไรสุทธิ ผลการศึกษา

พบว่า ตัวแปรแต่ละคู่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กล่าวคือ ทุนดำเนินงานทั้งสิ้นมีความสัมพันธ์กับเงินรับฝากมากที่สุด รองลงมาคือ ทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสมฯ และกำไรสุทธิ ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ (1) สหกรณ์ควรมีการกำหนดแผนการปฏิบัติงานระยะสั้น - ระยะปานกลาง เป็นทิศทางการบริหารงาน (2) ส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมเพิ่มขึ้น (3) เปิดรับสมาชิกสมทบเพื่อนำเงินทุนที่เพิ่มไปขยายธุรกิจ (4) จัดให้มีสวัสดิการเป็นการบรรเทาความเดือดร้อน และเป็นขวัญกำลังใจของสมาชิก (5) ควรมีการพัฒนาด้านบุคลากรโดยให้มีการศึกษาดูงานเพื่อนำมาพัฒนาสหกรณ์ให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น (6) ควรมีการวิเคราะห์ด้านความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตของระบบสหกรณ์

แนวทางการพัฒนาสหกรณ์ (1) ภาครัฐควรมีการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ทุกระดับให้สามารถพึ่งตนเองได้โดยวิธีใช้กลไกของรัฐ ได้แก่ การกำหนดนโยบายทางการเงิน การออกกฎหมาย การประสานงาน และการปรับปรุงประสิทธิภาพระบบราชการรวมทั้งข้าราชการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (2) สหกรณ์ควรมีการติดต่อสัมพันธ์กันทั้งแนวตั้งและแนวนอน เพื่อเชื่อมโยงการค้าเงินธุรกิจร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมกันทำกิจกรรมทางสังคมโดยประสานความร่วมมือกับภาครัฐและภาคเอกชน

Title	Capital Management Analysis of the Saving Cooperative of the Cooperative Auditing Department's Civil Servants
Author	Mrs.Renu Mongkolsong
Degree of	Master of Science in Cooperative Economics
Advisory Committee Chairperson	Dr.Sujittra Rodsombun

ABSTRACT

The analysis of capital management of the Savings Cooperative, Civil servant of the Cooperative Auditing Department Limited during 1994 – 2003 is the study of general status, source structure and usage of capital. There are the analysis of difference between the investment return and the capital cost, the analysis of the efficiency in working administration using financial scale compared to the standard scale of Cooperative Auditing Department, and the analysis of correlation coefficient showing the procurement of capital source that relates to the overall operation cost.

It was found from the study that the Savings Cooperative, Civil servant of the Cooperative Auditing Department Limited is the large Cooperative. The structure of source of capital of cooperative has average operation capital of 327.00 million baht per year; the important operation capital comes from debt of approximately 51.72 percent and capital stock for 48.28 percent in average. The important internal sources of capital include deposit money and capital stock. The usage of capital focuses on loaning to the members as the main resource.

The analysis of difference of the investment return and the capital cost on accounting and cost of the capital on economics of weighed means was found that the difference of investment return and capital cost on accounting is higher than cost of capital on economics of weighed means.

The analysis the efficiency in working adminisrtation of cooperative found little liquidity in paying for short term. The Cooperative can incur debt more; the ability to use asset is high, but the profitability is rather low compared with the standard criteria on finance. Nevertheless, the Cooperative is considered efficient in managing work. It can be seen from the

effective management of Cooperative in using asset in high criteria but obtaining low return; this indicates that the members obtain a lot of benefits.

The analysis of correlation coefficient of operation cost for all, including deposit money, capital stock, reserved fund, accumulated fund under the regulations and other rules as well as net profit. It was found that each pair of variables have same direction of relationship with the statistical significance of confidence level of 95 percent; that is all operation cost relates to the money deposited at most; second is capital stock, reserved fund, accumulated fund, and net profit, respectively.

It can be suggested from this study that the cooperative should (1) specify the action plan for short term and medium term as directions to management; (2) encourage members to have more savings; (3) open to joining members to bring additional capital to expand business; (4) provide the welfare to relieve the trouble and to be morale for members; (5) improve the quality of personnels by allowing them to observe the operation in order to develop cooperative to be more progressive; and (6) prepare an analysis on contingent risk that may happen in the future of the Cooperative system.

Guidelines for developing Cooperative are as follows: (1) the government sector should have development of cooperative procedures in every level to be able to rely by oneself by using government's mechanism including specification of financial policy, passing the law, coordination, and improvement of efficacy of total civil service to be more effective; and (2) the Cooperative should contact and make relationship to one another on horizontal aspect and vertical aspect in order to associate the mutual bussiness and social activities by cooperating with government sector and private sector.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาปัญหาพิเศษครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี โดยผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากอาจารย์ ดร. สุจิตรา รอดสมบุญ ประธานกรรมการที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ รองศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ จรรยาสุภาพ และอาจารย์น้ำเพชร วินิจฉัยกุล กรรมการที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ รวมทั้งให้คำแนะนำงานปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ ผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด บรรณารักษ์ห้องสมุดกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และเพื่อน ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น จนกระทั่งมีผลทำให้ปัญหาพิเศษสำเร็จเรียบร้อย

นอกจากนี้ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และทุก ๆ คนในครอบครัว ที่เป็นกำลังใจอยู่เบื้องหลังความสำเร็จตลอดระยะเวลาในการศึกษา

เรณู มงคลทรง

ตุลาคม 2548

สารบัญเรื่อง

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญเรื่อง	(8)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(12)
สารบัญตารางภาคผนวก	(14)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย	4
นิยามศัพท์ทั่วไป	5
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	6
บทที่ 2 การตรวจสอบเอกสาร	12
ประวัติสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด	12
แนวคิดที่เกี่ยวข้อง	27
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	44
กรอบแนวความคิดในการวิจัย	52
สมมติฐานการวิจัย	52
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	53
วิธีการรวบรวมข้อมูล	53
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	53
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	55
ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไป โครงสร้างของแหล่งที่มาและการใช้ไปของเงินทุน	55
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ส่วนต่างของอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนกับ ต้นทุนของเงินทุน	93

ตอนที่ 3	การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินจากงบการเงินของสหกรณ์ เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานทางการเงินของกรมตรวจบัญชี สหกรณ์	109
ตอนที่ 4	การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทุนดำเนินงานทั้งสิ้น เงินรับฝาก ทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบ และอื่น ๆ และกำไรสุทธิ	132
บทที่ 5	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	153
ตอนที่ 1	สถานภาพทั่วไป โครงสร้างแหล่งที่มาและการใช้ไปของเงินทุน ของสหกรณ์	153
ตอนที่ 2	การวิเคราะห์ส่วนต่างของอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนกับ ต้นทุนของเงินทุน	155
ตอนที่ 3	การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด เปรียบเทียบกับเกณฑ์ มาตรฐานทางการเงินของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์	156
ตอนที่ 4	การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทุนดำเนินงานของ สหกรณ์	158
	ข้อเสนอแนะ	158
	แนวทางการพัฒนา	160
	อภิปรายผล	163
	ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	163
บรรณานุกรม		165
ภาคผนวก		169
	ภาคผนวก ก ฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด	170
	ภาคผนวก ข ประวัติผู้วิจัย	177

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 อัตราส่วนการเงินค่าหุ้นตามจำนวนเงินเดือนของสมาชิก	21
2 หลักเกณฑ์ของการรับฝากเงินรับฝากออมทรัพย์	22
3 หลักเกณฑ์ของเงินรับฝากประจำ	23
4 เกณฑ์อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินสหกรณ์ออมทรัพย์	43
5 เกณฑ์การจัดขนาดของสหกรณ์ออมทรัพย์	44
6 การย่อดำเนินการแนวดิ่งของแหล่งที่มาและการใช้ไปของเงินทุน	63
7 การย่อดำเนินการของสินทรัพย์หมุนเวียน (ระยะสั้น)	67
8 การย่อดำเนินการของสินทรัพย์ระยะยาว	70
9 การย่อดำเนินการแนวดิ่งของหนี้สิน	73
10 การย่อดำเนินการแนวดิ่งของหนี้สินหมุนเวียน	76
11 การย่อดำเนินการแนวดิ่งของทุนของสหกรณ์	80
12 การย่อดำเนินการแนวดิ่งของผลการดำเนินงานของสหกรณ์	82
13 อัตราร้อยละของปีฐานเคลื่อนที่ของสินทรัพย์หมุนเวียนและสินทรัพย์รวม	85
14 อัตราร้อยละของปีฐานเคลื่อนที่ของหนี้สินและทุนของสหกรณ์	88
15 อัตราร้อยละของปีฐานเคลื่อนที่ของรายได้ ค่าใช้จ่าย และกำไรสุทธิ	91
16 ดัชนีเงินทุนของบัญชีถัวเฉลี่ยระหว่าง 2537 - 2546	94
17 การคำนวณอัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุน	97
18 ส่วนต่างของอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนกับดัชนีเงินทุนทางบัญชี	99
19 ดัชนีทางเศรษฐศาสตร์ถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก	102
20 ส่วนต่างของอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนกับดัชนีเงินทุนทางเศรษฐศาสตร์ถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก	104
21 การเปรียบเทียบส่วนต่างระหว่างอัตราผลตอบแทนการลงทุนกับดัชนีของเงินทุนทางบัญชี และส่วนต่างระหว่างอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนกับดัชนีทางเศรษฐศาสตร์ถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก	107
22 อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	111
23 อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว	113
24 อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุน	115

ตาราง	หน้า
25 อัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนของทุน	117
26 อัตราร้อยละของรายได้ต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น	119
27 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	121
28 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน	123
29 อัตราค่าใช้จ่าย	125
30 อัตรากำไรสุทธิ	127
31 การเปรียบเทียบอัตราส่วนของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด กับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์	131
32 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทุนดำเนินงานทั้งสิ้นกับเงินรับฝาก	136
33 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทุนดำเนินงานทั้งสิ้นกับทุนเรือนหุ้น	137
34 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทุนดำเนินงานทั้งสิ้นกับทุนสำรอง	138
35 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทุนดำเนินงานทั้งสิ้นกับทุนสะสมฯ	139
36 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทุนดำเนินงานทั้งสิ้นกับกำไรสุทธิ	140
37 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเงินรับฝากกับทุนเรือนหุ้น	141
38 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเงินรับฝากกับทุนสำรอง	142
39 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเงินรับฝากกับทุนสะสมฯ	143
40 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเงินรับฝากกับกำไรสุทธิ	144
41 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทุนเรือนหุ้นกับทุนสำรอง	145
42 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทุนเรือนหุ้นกับทุนสะสมฯ	146
43 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทุนเรือนหุ้นกับกำไรสุทธิ	147
44 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทุนสำรองกับทุนสะสมฯ	148
45 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทุนสำรองกับกำไรสุทธิ	149
46 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทุนสะสมฯ กับกำไรสุทธิ	150
47 ตารางเมทริกซ์แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	151
48 สัดส่วนเงินรับฝาก ทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสมฯ กำไรสุทธิ กับทุนดำเนินงานทั้งสิ้น	152

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 โครงสร้างการบริหารงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด	19
2 กรอบแนวความคิด	52
3 โครงสร้างของเงินทุน	64
4 สินทรัพย์หมุนเวียน (ระยะสั้น)	68
5 สินทรัพย์ระยะยาว	71
6 หนี้สิน	74
7 หนี้สินหมุนเวียน	77
8 ทุนของสหกรณ์	81
9 ผลการดำเนินงาน	83
10 อัตราเพิ่ม/ลด ของสินทรัพย์หมุนเวียนและสินทรัพย์รวม	86
11 อัตราเพิ่ม/ลด ของหนี้สินและทุนของสหกรณ์	89
12 อัตราเพิ่ม/ลด ของผลการดำเนินงาน	92
13 ดันทุนเงินทุนทางบัญชีและอัตราเพิ่ม/ลด	95
14 อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนและอัตราเพิ่ม/ลด	98
15 ส่วนต่างอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนและอัตราเพิ่ม/ลดผลตอบแทนจากการลง ทุนกับดันทุนของเงินทุน	100
16 สัดส่วนดันทุนเงินทุนทางเศรษฐศาสตร์ถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก	103
17 ส่วนต่างอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนกับดันทุนเงินทุนทางเศรษฐศาสตร์ถัว เฉลี่ย ถ่วงน้ำหนัก	105
18 เปรียบเทียบส่วนต่างของอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนทางบัญชีและทางเศรษฐ ศาสตร์ถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก	108
19 อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	111
20 อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว	113
21 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	115
22 อัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนของทุน	117

ภาพ	หน้า
23 อัตราร้อยละของรายได้อสังหาริมทรัพย์ทั้งสิ้น	119
24 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	121
25 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน	123
26 อัตราค่าใช้จ่าย	125
27 อัตรากำไรสุทธิ	127

สารบัญตารางภาคผนวก

ตารางภาคผนวก	หน้า
1 ฐานะการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด	171
2 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด	172
3 หมายเหตุประกอบงบการเงิน	173

บทที่ 1

บทนำ

สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นสถาบันการเงินที่จัดตั้งขึ้นจากความต้องการร่วมกันของสมาชิกในการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เนื่องจากผู้ทำงานมีรายได้เป็นเงินเดือนประจำจำนวนจำกัด ในบางครั้งต้องมีการใช้เงินก้อนเพื่อรักษาพยาบาล เหตุฉุกเฉิน สร้างหรือต่อเติมบ้านพัก เมื่อเกิดความจำเป็นดังกล่าวจึงต้องการกู้ยืมจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ แต่หาได้ไม่มาก และบางครั้งต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราสูง วิธีการหนึ่งของบุคคลเหล่านี้คือหลักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยรวบรวมเงินออมของแต่ละคนมาช่วยเหลือสำหรับผู้ต้องการกู้ยืมเงินไปใช้ โดยจ่ายดอกเบี้ยในอัตราต่ำ ผลกำไรตกถึงสมาชิกทุกคนและทำให้ผู้ที่ขาดแคลนเงินชั่วคราวไม่ต้องจ่ายดอกเบี้ยสูงให้กับนายทุนหรือสถาบันการเงินอื่น ๆ หลักการดังกล่าวดำเนินในรูปขององค์การ ที่เรียกว่า “สหกรณ์ออมทรัพย์” โดยกลุ่มคนที่ประกอบอาชีพอยู่ในหน่วยงานเดียวกัน หรือมีถิ่นฐานอยู่ใกล้เคียงกัน เช่น ข้าราชการพลเรือนและลูกจ้าง ข้าราชการครู ข้าราชการตามสถานศึกษา โรงพยาบาล ตำรวจ ทหาร และพนักงานรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น การดำเนินงานของสหกรณ์มุ่งส่งเสริมให้บุคคลที่เป็นสมาชิกรู้จักประหยัด รู้จักการออมทรัพย์และสามารถบริการเงินกู้ให้แก่สมาชิกเพื่อนำไปใช้จ่ายเมื่อเกิดความจำเป็นโดยยึดหลักการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อประโยชน์สุขแก่สมาชิกและสังคมส่วนรวมตามความจำเป็นแก่การดำรงชีพ สหกรณ์ออมทรัพย์จึงถูกมองว่าเป็นสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในกลุ่มบุคคลที่มีเงินเดือน หรือรายได้ประจำที่แน่นอน และมักปรากฏอยู่ในตัวเมืองหรือแหล่งที่มีความเจริญทั่วไป สมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ดีพอสมควร การเป็นสมาชิกมักมีข้อจำกัดเกี่ยวกับสถานภาพในการประกอบอาชีพ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2545)

ประเทศไทยมีการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์สำหรับคนที่มีเงินเดือนขึ้นครั้งแรกในหมู่ข้าราชการสหกรณ์และพนักงานธนาคารเพื่อการสหกรณ์คือ สหกรณ์ข้าราชการจำกัดสินใช้ จดทะเบียนตามกฎหมายสหกรณ์เมื่อวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2492 มีสมาชิกแรกตั้ง จำนวน 132 คน ทุนเรือนหุ้น 2,720.00 บาท (จรินทร์ เทศวานิช, 2542) อย่างไรก็ตามยังมีกลุ่มบุคคลที่มีรายได้ไม่แน่นอน และมีความประสงค์จัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้จักการออมทรัพย์จึงมีการตั้งสหกรณ์ขึ้น โดยใช้ชื่อว่า “สหกรณ์เครดิตยูเนียน” เป็นสหกรณ์ชนิดจำกัด (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2545) สหกรณ์ที่จัดอยู่ในประเภทออมทรัพย์มี 2 ลักษณะคือ สหกรณ์ออมทรัพย์จัดตั้งขึ้นในกลุ่มบุคคลที่มีรายได้ประจำและสหกรณ์เครดิตยูเนียนจัดตั้งขึ้นในกลุ่มบุคคลที่มีรายได้ไม่แน่นอน

เศรษฐกิจไทยขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยมีอัตราการขยายตัวในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 พ.ศ. 2530 - 2534 รายได้ต่อหัวของประชากรเพิ่มขึ้นเท่าตัว แต่ความเหลื่อมล้ำของรายได้ระหว่างกลุ่มครัวเรือนระดับต่าง ๆ มีมากขึ้นจากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีสัดส่วนของรายได้ลดลง อัตราเงินเฟ้อมีแนวโน้มสูงขึ้น จากการขยายตัวของความต้องการในระบบเศรษฐกิจ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2535) ทำให้ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศต้องรับภาระการครองชีพสูงขึ้นแม้ว่าระดับมาตรฐานการครองชีพดีขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มบุคคลที่มีเงินเดือนประจำในแต่ละอาชีพ ซึ่งถือเป็นกลุ่มครัวเรือนระดับปานกลางที่มีระดับการครองชีพค่อนข้างสูงและมักปรับระดับการครองชีพให้ทัดเทียมกับกลุ่มครัวเรือนระดับเดียวกัน หรือระดับที่สูงกว่า ทำให้ประสบปัญหา รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายในการซื้อทรัพย์สิน เครื่องใช้ที่จำเป็นสำหรับครัวเรือนจึงจำเป็นต้องกู้ยืมโดยผ่อนชำระหนี้รายเดือน หรือใช้วิธีการซื้อในระบบเงินผ่อนซึ่งล้วนแต่ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูงมาก ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มของคนที่เริ่มทำงาน และผู้ที่เริ่มสร้างครอบครัวใหม่ในขณะที่มีเงินได้น้อยถูกนำส่งชำระหนี้เกือบหมดเดือนใดมีรายจ่ายจำเป็นมากไม่ได้วางแผนไว้ทำให้ได้รับความเดือดร้อนมากเป็นพิเศษสร้างภาระหนี้สินเพิ่มขึ้นเป็นปัญหาคอเนืองเรื่อยไป บางรายถึงกับต้องจัดสรรรายได้รายเดือนที่มีอยู่ทั้งหมดให้เพียงพอในการชำระดอกเบี้ยต่อเจ้าหนี้ที่มีอยู่ให้ครบทุกรายเท่านั้น ปัญหาดังกล่าวทำให้ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่การทำงานลดลงส่งผลต่อองค์กรและสังคมโดยรวม เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว กลุ่มบุคคลที่มีรายได้ประจำจึงก่อตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ขึ้น โดยมีผู้รู้และผู้บริหารขององค์กรในสาขาอาชีพต่าง ๆ เป็นผู้นำได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการสหกรณ์จึงมีบทบาทในการแก้ปัญหา ซึ่งสหกรณ์มีวัตถุประสงค์ที่ส่งเสริมให้สมาชิกออมทรัพย์จากเงินได้รายเดือน โดยวิธีการซื้อหุ้นรายเดือนตามจำนวนที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ หรือฝากเงินได้กับสหกรณ์ตามความสมัครใจซึ่งได้รับดอกเบี้ยตอบแทนและให้บริการเงินกู้ต่าง ๆ ตามระเบียบโดยเสียดอกเบี้ยในอัตราที่กำหนด ส่วนใหญ่จะต่ำกว่าห้องตลาดสิ้นปีทางการเงินมีเงินส่วนเกินสุทธิจะนำมาจ่ายคืนในรูปของเงินปันผลตามหุ้น และเงินเฉลี่ยคืนตามส่วนธุรกิจที่สมาชิกทำธุรกิจกับสหกรณ์ นับว่าเป็นหลัก และวิธีการที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้มีเงินได้รายเดือนในองค์กรอาชีพเดียวกัน ซึ่งสามารถหักเงินเดือนส่งชำระค่าหุ้นและชำระหนี้รายเดือนได้ทำให้สมาชิกมีเงินออมเพิ่มขึ้นทุกเดือน กล่าวได้ว่า ความสำเร็จหรือความเจริญก้าวหน้าของสหกรณ์หมายถึงความสำเร็จ หรือความก้าวหน้าในการออมทรัพย์ของสมาชิกด้วย สหกรณ์ไหนมีการออมในรูปแบบต่าง ๆ มากทำให้สหกรณ์มีความมั่นคงสูง (ศิริพร กิริติการกุล, 2546)

ความสำคัญของปัญหา

การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ประกอบด้วย เงินสะสมค่าหุ้น การรับฝากเงิน การให้เงินกู้ยืมแก่สมาชิกและการให้เงินกู้ระหว่างสหกรณ์ ดังนั้น การบริหารเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์จึงมีความสำคัญ ในปัจจุบันสหกรณ์อาจมีสิ่งที่จะต้องแก้ไขปรับปรุงในเรื่องของการบริหารจัดการและบริหารการเงิน ผู้บริหารของสหกรณ์มีการกำหนดวัตถุประสงค์เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย ซึ่งวัตถุประสงค์ของสหกรณ์บรรลุความสำเร็จได้ตรงตามเป้าหมายหรือไม่ ขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อมหลายประการ แต่ปัจจัยหนึ่งที่เป็นที่ยอมรับมากประการหนึ่งคือ ข้อมูลทางบัญชี สหกรณ์ที่มีขนาดใหญ่มีความต้องการข้อมูลทางการเงินมากขึ้นตามไปด้วย นอกเหนือจากความต้องการภายใน ผู้ที่มีส่วนได้เสียภายนอกก็มีความต้องการข้อมูลทางบัญชีด้วยเช่นเดียวกัน การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการบริหารงานด้านต่าง ๆ จะแสดงให้เห็นถึงการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ การคำนวณต้นทุนของเงินลงทุนและผลตอบแทนจากเงินลงทุนเป็นการวิเคราะห์ต้นทุนเงินลงทุนของสหกรณ์ โดยทั่วไปพิจารณาต้นทุนของเงินลงทุนภายนอกหรือเรียกว่า ต้นทุนทางบัญชีซึ่งเป็นต้นทุนในรูปของตัวเงินจริง ๆ คือ ต้นทุนของเงินรับฝาก และต้นทุนเงินกู้ยืม โดยไม่ได้พิจารณาต้นทุนเงินลงทุนภายในคือทุนเรือนหุ้นหรือเรียกว่า ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งสหกรณ์ไม่ได้จ่ายเป็นตัวเงินจริงหรืออาจเรียกอีกอย่างว่าต้นทุนตัวเลข (ศิริพร กิริติการกุล, 2546)

สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด เป็นสหกรณ์ที่มีบทบาทในการส่งเสริมให้ฐานะและมาตรฐานการครองชีพของข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ มีเสถียรภาพและความเป็นอยู่ที่สะดวกสบายขึ้น สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด ดำเนินงานเป็นเวลา 11 ปี จากการศึกษารายงานงบการเงินของสหกรณ์ภายใต้ภาวะวิกฤติเศรษฐกิจของประเทศตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา สหกรณ์และสถาบันการเงินต่าง ๆ มีการปรับตัวอย่างมาก โดยเฉพาะในเรื่องของอัตราดอกเบี้ยเงินรับฝากและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ซึ่งลดลงต่อเนื่องอย่างมาก สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในระบบสถาบันการเงินเมื่อพิจารณาผลภาวะเศรษฐกิจของประเทศดังกล่าวข้างต้น สหกรณ์ออมทรัพย์ได้รับผลกระทบเช่นเดียวกัน ส่งผลทำให้การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ที่ผ่านมาในเรื่องการเงินกระทบต่อการให้สินเชื่อกับสมาชิก และยังกระทบถึงเงินรับฝากอีกด้วยเพราะอัตราดอกเบี้ยเงินรับฝากและเงินปันผลของสหกรณ์สูงกว่าสถาบันการเงินอื่นปัญหาที่พบขณะนี้คือ สหกรณ์มีเงินทุนมากเพียงพอโดยไม่ต้องกู้จากแหล่งเงินทุนภายนอก การบริหารเงินฝากและทุนเรือนหุ้นของสหกรณ์ยังประสบปัญหาในการให้สินเชื่อต่อสมาชิก เนื่องจากมีข้อจำกัดของข้อบังคับและระเบียบของสหกรณ์การบริหารงานจะบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งหรือไม่อย่างไร การศึกษาการวิเคราะห์การบริหารเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด โดยเปรียบเทียบ

เกณฑ์มาตรฐานทางการเงินของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ทำให้ทราบการบริหารจัดการของสหกรณ์และเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารเงินทุนของสหกรณ์เพื่อบริการและอำนวยความสะดวกแก่สมาชิกและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้หลักการที่ว่ากระจายผลประโยชน์ให้ทั่วถึงและเป็นธรรมแก่สมาชิก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานภาพทั่วไป โครงสร้างแหล่งที่มาและการใช้ไปของเงินทุนสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด
2. เพื่อวิเคราะห์ส่วนต่างของอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนกับต้นทุนของเงินทุน
3. เพื่อวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินจากงบการเงินเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานทางการเงินของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์
4. เพื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทุนดำเนินงานทั้งสิ้น เงินรับฝาก ทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ และกำไรสุทธิ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงสถานภาพและแนวโน้มการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารการเงินในสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด
3. เพื่อให้ข้อเสนอแนะแก่สหกรณ์และหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ทำการศึกษาสถานภาพทั่วไป โครงสร้างแหล่งที่มาและการใช้ไปของเงินทุนสหกรณ์ วิเคราะห์ส่วนต่างของอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนกับต้นทุนของเงินทุน วิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินจากงบการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานทางการเงินของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ระหว่างปี 2537 - 2546 และวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทุนดำเนินงานทั้งสิ้น เงินรับฝาก ทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบ และอื่น ๆ และกำไรสุทธิ

นิยามศัพท์ทั่วไป

สหกรณ์ หมายถึง องค์กรซึ่งกลุ่มบุคคลผู้มีอาชีพอย่างเดียวกันหรืออาศัยอยู่ในท้องถิ่นใกล้เคียงรวมกันเป็นสมาชิก และจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลก่อนายทะเบียนสหกรณ์ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 เพื่อร่วมมือกันดำเนินธุรกิจอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง อันจะเป็นการปรับปรุงการอาชีพและความเป็นอยู่ซึ่งแต่ละคนประสบปัญหาาร่วมกันนั้นให้ดีขึ้น ทั้งนี้ ชิดหลักความสมัครใจ หลักประชาธิปไตย หลักความยุติธรรมและหลักการช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นแนวดำเนินงาน

สหกรณ์ออมทรัพย์ หมายถึง สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่มีรายได้ประจำในอาชีพเดียวกัน และกลุ่มบุคคลที่มีรายได้ไม่แน่นอน หรือมีถิ่นฐานอยู่ใกล้เคียงกัน สมาชิกช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้จักออมทรัพย์ วัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกออมทรัพย์โดยสะสมส่วนหนึ่งของรายได้ไว้ในทางที่มั่นคงและได้รับผลประโยชน์ตามควร นอกจากนี้ยังเป็นสถาบันทางการเงินที่สำคัญสถาบันหนึ่งในระบบเศรษฐกิจของประเทศ แต่มีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากสถาบันการเงินอื่น ๆ กล่าวคือเป็นสถาบันการเงินที่ก่อตั้งขึ้นมาด้วยเจตนารมณ์ร่วมกันของมวลสมาชิกที่พยายามช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกันและมีวัตถุประสงค์การดำเนินงานเพื่อประโยชน์ของสมาชิกเป็นสำคัญ

สมาชิก หมายถึง สมาชิกของสหกรณ์ที่ได้ชำระค่าหุ้นตามข้อบังคับของสหกรณ์ และหมายรวมถึงสมาชิกแรกตั้งสหกรณ์ และสมาชิกสมทบ

อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงิน หมายถึง เกณฑ์การกำหนดตัวชี้วัดที่เป็นมาตรฐานวัดประสิทธิภาพในการบริหารงานทางการเงินของสหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกรที่ต้องแสดงในรายงานผลการตรวจสอบบัญชีเป็นเครื่องมือในการประเมินวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงพัฒนาศักยภาพทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อัตราส่วนทางการเงิน หมายถึง เครื่องมือทางการเงินที่ชี้ให้เห็นถึงส่วนที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อนทางการเงินของธุรกิจ และการวิเคราะห์จะบอกถึงสมรรถภาพประสิทธิภาพและฐานะทางการเงินของธุรกิจ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง (liquidity ratios)
2. อัตราส่วนวัดความสามารถในการก่อหนี้ (leverage ratios)

3. อัตราส่วนวัดความสามารถในการใช้สินทรัพย์ (activity ratios)
4. อัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร (profitability ratios)

เงินทุน มีความหมาย 3 ลักษณะ คือ

1. เงินทุน หมายถึง สินทรัพย์ทั้งสิ้น หรือหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น ทั้งนี้เป็นไปตามสมการบัญชีที่ว่าสินทรัพย์ = หนี้สิน + ทุน ความหมายนี้นับเป็นนิยามที่มีความหมายกว้างที่สุด

2. เงินทุน หมายถึง เงินทุนหมุนเวียนทางบัญชีและการเงินอาจหมายถึงสินทรัพย์หมุนเวียน หรือสินทรัพย์หมุนเวียนหักด้วยหนี้สินหมุนเวียน หรือเรียกว่า เงินทุนหมุนเวียนสุทธิ เงินทุนตามความหมายนี้มีความหมายแคบกว่าความหมายแรก

3. เงินทุน หมายถึง เงินสด ซึ่งเป็นความหมายที่เข้าใจง่าย และแคบที่สุดมักถูกนำมาพิจารณาวิเคราะห์สภาพคล่องทางธุรกิจ

สินทรัพย์ หมายถึง สิ่งที่มีตัวตนหรือไม่มีตัวตนที่มีมูลค่าเป็นตัวแทนซึ่งหน่วยธุรกิจเป็นเจ้าของหรืออยู่ในความควบคุมของหน่วยธุรกิจ

หนี้สิน หมายถึง พันธะผูกพันในปัจจุบันของหน่วยธุรกิจอันเกิดจากรายการค้า การกู้ยืมหรือจากการอื่น ซึ่งต้องชำระคืนในภายหน้าด้วยทรัพย์สินหรือบริการ

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

สมาชิก หมายถึง สมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด

การดำเนินงานของสหกรณ์ หมายถึง ในรอบปีบัญชีสหกรณ์ได้ดำเนินงานแต่ละด้านตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ได้แก่ การรับฝากเงิน การให้เงินกู้ยืม การนำเงินไปลงทุน

แนวโน้มของสหกรณ์ หมายถึง การวัดค่าเฉลี่ยของการเปลี่ยนแปลงข้อมูลต่อหนึ่งหน่วยเวลา ซึ่งเรียกว่า ค่าแนวโน้ม

เงินทุนภายในของสหกรณ์ หมายถึง เงินทุนที่ได้จากมวลสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ในรูปของทุนเรือนหุ้น เงินรับฝากประเภทต่าง ๆ ทุนสำรอง และเงินสะสมอื่น ๆ เป็นต้น

เงินทุนภายนอกของสหกรณ์ หมายถึง เงินทุนที่ได้จากแหล่งเงินกู้ต่าง ๆ เช่น สหกรณ์อื่น หรือสถาบันการเงินต่าง ๆ

ปีทางบัญชีของสหกรณ์ หมายถึง รอบระยะเวลาการดำเนินงานของสหกรณ์
ออมทรัพย์ มีระยะเวลา 12 เดือน (1 มกราคม - 31 ธันวาคม)

การระดมเงินทุนของสหกรณ์ หมายถึง การจัดหาเงินทุนของสหกรณ์เพื่อนำมาใช้
ในการดำเนินงานของสหกรณ์สามารถระดมเงินทุนได้จาก 2 แหล่ง คือ เงินทุนจากภายใน
สหกรณ์ และเงินทุนจากภายนอกสหกรณ์

การให้เงินกู้ หมายถึง ธุรกิจซึ่งสหกรณ์เป็นผู้ให้เงินกู้หรือสินเชื่อแก่สมาชิกตาม
ระเบียบและหลักการการให้เงินกู้เพื่อให้สมาชิกนำไปประกอบอาชีพหรือใช้จ่ายที่จำเป็น

ทุนดำเนินงาน หมายถึง เงินหรือสินทรัพย์อื่นๆ ที่ตั้งไว้สำหรับดำเนินกิจการ
เพื่อหาผลประโยชน์เพื่อความอยู่รอดของสหกรณ์เท่านั้น โดยทุนดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของเงิน
สหกรณ์ และส่วนที่ได้จากการกู้ยืมการสร้างเครดิตทางการค้า และหนี้สินที่สหกรณ์มีภาระผูกพัน
ต้องชำระคืนในภายหลัง

สินทรัพย์หมุนเวียน หมายถึง เงินสดและสินทรัพย์ที่อาจขายหรือแปลงสภาพ
เป็นเงินสดหรือบริโภคให้หมดไปภายในวงจรการดำเนินงานตามปกติของสหกรณ์ คือ 1 ปี ทั้งนี้
ถ้ารอบระยะเวลาการดำเนินงานตามปกติของสหกรณ์สั้นกว่า 1 ปี ให้ถือระยะเวลา 1 ปี เป็นเกณฑ์
ในการพิจารณาจัดประเภทของสินทรัพย์หมุนเวียนแต่ถ้ารอบระยะเวลาการดำเนินงานตามปกติ
ของสหกรณ์นานกว่า 1 ปี ให้ถือระยะเวลานั้นๆ เป็นเกณฑ์

สินทรัพย์ถาวร หมายถึง สินทรัพย์ที่มีตัวตนและมีลักษณะอันถาวรซึ่งกิจการ
ต้องมีไว้เพื่อใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานอยู่ในขณะนั้น

สินทรัพย์รวม หมายถึง มูลค่ารวมของสินทรัพย์หมุนเวียนและสินทรัพย์ไม่
หมุนเวียน

หนี้สินหมุนเวียน หมายถึง หนี้สินที่ต้องชำระคืนภายใน 1 ปี หรือภายใน 1 วงจร
การดำเนินงานแล้วแต่ระยะเวลาใดจะยาวนานกว่ากัน

หนี้สินระยะยาว หมายถึง หนี้สินซึ่งมีระยะเวลาการชำระคืนเกินกว่า 1 ปี หรือ
เกินกว่ารอบระยะเวลาการดำเนินงานตามปกติของสหกรณ์

หนี้สินระยะยาว หมายถึง หนี้สินซึ่งมีระยะเวลาการชำระคืนเกินกว่า 1 ปี หรือเกินกว่ารอบระยะเวลาการดำเนินงานตามปกติของสหกรณ์

หนี้สินรวม หมายถึง มูลค่าของหนี้สินทั้งหมด คือ หนี้สินหมุนเวียน หนี้สินระยะยาว และหนี้สินอื่น

ทุนของสหกรณ์ หมายถึง ผลรวมของทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสมต่าง ๆ กำไรสุทธิ (ขาดทุน) รอคการจัดสรร และกำไร (ขาดทุน) ประจำปี

ส่วนของเจ้าของหรือส่วนของทุน หมายถึง ส่วนที่แสดงถึงผู้มีส่วนได้เสียในกิจการนั้นโดยแท้เป็นส่วนต่างระหว่างสินทรัพย์กับหนี้สินทั้งหมด

กำไรสุทธิ หมายถึง ผลรวมของสหกรณ์ที่มีผลการดำเนินงานในรอบปีทางบัญชีที่คำนวณจากการนำรายได้เปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายของสหกรณ์ซึ่งปรากฏผลมีรายได้สูงกว่าค่าใช้จ่าย

รายได้ หมายถึง รายได้ที่ประกอบด้วยรายได้จากการขายและบริการ รายได้เฉพาะธุรกิจ รายได้อื่น ๆ เช่น ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร ค่าธรรมเนียมแรกเข้า และรายได้เบ็ดเตล็ด เป็นต้น

ค่าใช้จ่าย หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามปกติ เช่น เงินเดือน ค่าโทรศัพท์ ค่าไฟฟ้า ค่าโฆษณา และอื่น ๆ

เงินลงทุน หมายถึง หลักทรัพย์หรือสินทรัพย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาประโยชน์จากการลงทุนนั้น ในที่นี้หมายถึง เงินฝากธนาคาร เงินฝากชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด เงินลงทุนในหลักทรัพย์ และเงินให้กู้ยืม (ลูกหนี้เงินกู้)

ต้นทุนเงินลงทุน (the cost of capital) หมายถึง อัตราผลตอบแทนขั้นต่ำซึ่งหน่วยธุรกิจจะได้รับจากการลงทุนในสินทรัพย์ เพื่อที่จะให้เป็นที่พอใจของผู้ลงทุน หรือหมายถึง อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในสินทรัพย์ซึ่งทำให้มูลค่าตลาด (market value) ของธุรกิจไม่เปลี่ยนแปลง

ต้นทุนทางบัญชี หมายถึง ต้นทุนเงินลงทุนภายนอกในรูปของตัวเงินจริง ๆ เช่น ต้นทุนของเงินรับฝาก และต้นทุนของเงินกู้ยืม

ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ (opportunity cost) หมายถึง ต้นทุนเงินลงทุนภายในที่ไม่ได้จ่ายเป็นตัวเงินจริง หรือต้นทุนตัวเลขได้แก่ ทุนเรือนหุ้น หนี้สินอื่นที่เป็นแหล่งเงินที่ไม่มีการจ่ายผลตอบแทนใด

งบดุล คือ ความสมดุลเพราะยอดรวมด้านสินทรัพย์เท่ากับยอดรวมด้านหนี้สินบวกกับทุน

งบกำไรขาดทุน คือ งบแสดงถึงผลการดำเนินงานของบริษัทในรอบช่วงเวลาที่ผ่านมา เช่น รอบเดือนช่วง 3 เดือน หรือสิ้นงวดบัญชี เป็นต้น

แหล่งที่มาของเงินทุน หมายถึง หุ้นของสมาชิก ทุนสำรอง ทุนสะสมต่าง ๆ กำไรสุทธิ เงินรับฝาก เงินกู้ยืมจากสถาบันการเงินและหนี้สินอื่น ๆ

การใช้ไปของเงินทุน หมายถึง เงินสด เงินฝากสถาบันการเงิน เงินลงทุน เงินให้สมาชิกกู้ยืม สินทรัพย์ถาวร สินทรัพย์อื่น เงินค้างรับและอื่น ๆ

ปริมาณธุรกิจของสหกรณ์ หมายถึง ในรอบปีบัญชีสหกรณ์ได้ทำธุรกิจแต่ละด้านตามวัตถุประสงค์หลัก ได้แก่ ธุรกิจการรับฝากเงิน ธุรกิจการให้เงินกู้ เป็นต้น

การบริหารเงินทุนหมุนเวียน หมายถึง การกำหนดระดับเงินทุนหมุนเวียนสุทธิให้เหมาะสมกับสหกรณ์ โดยจัดการเกี่ยวกับแหล่งที่มาของเงินทุนและการใช้ไปของเงินทุนว่าควรจะเป็นเท่าไรระหว่างสินทรัพย์หมุนเวียนและหนี้สินหมุนเวียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สหกรณ์มีเงินทุนหมุนเวียนเพียงพอที่ไม่กระทบการดำเนินงานของสหกรณ์

โครงสร้างทางการเงิน หมายถึง องค์ประกอบของเงินทุนที่จะต้องจัดหามาในรูปแบบของหลักทรัพย์ทางการเงินประเภทต่าง ๆ และใช้ในการดำเนินงานให้ได้ผลตอบแทนกลับคืนมา

สภาพคล่องทางการเงิน หมายถึง สภาพที่สหกรณ์มีเงินสดจำนวนหนึ่ง ได้แก่ เงินสด เงินฝากธนาคาร ลูกหนี้เงินกู้ถึงกำหนดชำระหัก ณ ที่จ่าย เมื่อรวมแล้วเพียงพอที่จะชำระหนี้เจ้าหนี้เงินกู้ยืมภายนอก เจ้าหนี้เงินรับฝาก ซึ่งเป็นสมาชิกเมื่อทวงถามตลอดจนเจ้าหนี้อื่นได้ตามกำหนดเวลา

ความเสี่ยง หมายถึง ความน่าจะเป็นอันเกิดจากเหตุการณ์ที่แตกต่างไปจากที่ประมาณการหรือคาดการณ์ไว้ อันจะก่อให้เกิดความเสียหาย หรือประสบความล้มเหลว หรือไม่บรรลุเป้าหมายรวมถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่องานสหกรณ์

ปริมาณเงินส่วนเกินของสหกรณ์ หมายถึง ปริมาณเงินทุนที่สหกรณ์ยังคงมีเหลืออยู่หลังจากนำไปใช้ในกระบวนการจัดการตามวัตถุประสงค์หลักของสหกรณ์แล้ว แต่ก็ยังมีส่วนหนึ่งเหลืออยู่ได้แก่ เงินสดในมือ เงินฝากธนาคาร เงินฝากสหกรณ์อื่น และเงินลงทุนระยะสั้น เงินลงทุนระยะยาวที่นำไปลงทุนกับสถาบันการเงินอื่น

เงินลงทุนระยะสั้น หมายถึง หลักทรัพย์ที่สหกรณ์ถือไว้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้รับประโยชน์ในรูปของรายได้หรือผลตอบแทนอื่น และเป็นหลักทรัพย์ที่สหกรณ์ตั้งใจถือไว้ชั่วคราวโดยจะขายเมื่อมีความต้องการเงินสด เช่น ตัวสัญญาใช้เงิน พันธบัตร ฯลฯ

เงินลงทุนระยะยาว หมายถึง หลักทรัพย์ที่สหกรณ์ถือไว้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้รับประโยชน์ในรูปของผลตอบแทน และเป็นหลักทรัพย์ที่สหกรณ์ตั้งใจถือไว้เป็นระยะเวลานาน กำหนดอายุได้ถาวร 3-5 ปี ขึ้นไป หรือไม่มีกำหนดอายุการไถ่ถอน เช่น หุ้นกู้ หุ้นบุริมสิทธิ หุ้นบริษัทสหประกันชีวิต ฯลฯ

ระบบธรรมาภิบาล หมายถึง การทำงานอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ การที่จะทำได้ต้องสอนทุกคนในองค์กรว่าเราต้องโปร่งใสให้ความเชื่อถือแก่บุคคลทั่วไป

อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน หมายถึง รายได้หรือผลตอบแทนที่สหกรณ์ได้รับจากการลงทุนในสินทรัพย์ต่าง ๆ ได้แก่ เงินให้กู้ยืม (ลูกหนี้เงินกู้) เงินฝากในธนาคารพาณิชย์ และเงินลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีผลตอบแทนในรูปดอกเบี้ย ส่วนลดรับ และเงินปันผล

เงินรับฝาก หมายถึง การให้บริการรับฝากเงินจากสมาชิกของสหกรณ์ โดยให้อัตรดอกเบี้ยที่เหมาะสมต่อสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบัน

ทุนเรือนหุ้น หมายถึง เงินทุนที่สหกรณ์ได้มาจากการถือหุ้นของสมาชิกเมื่อแรกเข้าหรือในระหว่างการเป็นสมาชิก ซึ่งสหกรณ์ประเภทออมทรัพย์จะมีการหักเงินได้สะสมเป็นรายเดือนตามระเบียบกำหนด

ทุนสำรอง หมายถึง ทุนที่ได้มาจากการรวบรวมสะสมจากแหล่งต่าง ๆ ที่ไม่ใช่การก่อหนี้เพื่อให้ทุนในส่วนของสมาชิกผู้เป็นเจ้าของได้งอกเงยขึ้นโดยมาจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

1. การจัดสรรเงินส่วนเกิน (กำไรสุทธิ) เป็นทุนสำรอง
2. เงินอุดหนุนหรือทรัพย์สินที่มีผู้ออกให้แก่สหกรณ์โดยไม่ระบุไว้สำหรับการใด
3. กำไรจากการจำหน่ายสินทรัพย์ของสหกรณ์
4. เงินที่สหกรณ์พึงจ่ายให้บุคคลใดที่ขาดการเรียกร้องจนพ้นกำหนดอายุความ เช่น เงินปันผล เงินเฉลี่ยคืน ความส่วนการอุดหนุนของสมาชิกที่ไม่มารับภายในวันที่กำหนด เป็นต้น

ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบ และอื่น ๆ หมายถึง ทุนสะสมเพื่อดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งของสหกรณ์ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ ทั้งนี้ เพื่อให้สหกรณ์มีทุนใช้เพื่อการนั้น ๆ โดยไม่ต้องไปหาจากแหล่งอื่น เช่น ทุนศึกษาอบรมทางสหกรณ์ ทุนสะสมเพื่อขยายงาน ทุนสะสมเพื่อการสงเคราะห์ส่งเสริมสวัสดิการในหมู่สมาชิกและครอบครัว เป็นต้น

บทที่ 2

การตรวจสอบเอกสาร

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ตรวจสอบเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและที่มีผู้ได้วิจัยแล้ว เพื่อให้เกิดความกระจ่างซึ่งปัญหา และเป็นแนวทางในการศึกษาโดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. ประวัติสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด
2. แนวคิดที่เกี่ยวข้อง
3. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประวัติสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด

ในอดีต ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์จะเป็นสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการสหกรณ์ จำกัด ซึ่งประกอบด้วย ข้าราชการและลูกจ้างที่สังกัดกรมส่งเสริมสหกรณ์ และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ต่อมาในปี พ.ศ. 2534 นายอนันต์ ชำนาญกิจ อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ในขณะนั้นมีแนวคิดที่จะให้มีการจัดตั้ง สหกรณ์ออมทรัพย์ของข้าราชการและลูกจ้างประจำของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์โดยเฉพาะ จึงให้มีการดำเนินการขออนุญาตและจัดตั้งเป็นสหกรณ์เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2534 โดยมีชื่อว่า “สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด” พร้อมทั้งได้เจรจากับสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการสหกรณ์ จำกัด เพื่อขอรับการสนับสนุนเงินบางส่วนตามสัดส่วนของทุนเรือนหุ้นของข้าราชการและลูกจ้างกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการสหกรณ์ จำกัด เพื่อนำมาลงทุนดำเนินงานของสหกรณ์ใหม่แต่ไม่ได้รับการอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการสหกรณ์ จำกัด ดังนั้น สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด จึงมีทุนดำเนินการในระยะเริ่มแรก เพียง 337,490.14 บาท โดยมีสมาชิกแรกตั้ง จำนวน 116 คน และได้เริ่มดำเนินการธุรกิจตั้งแต่วันที่ 12 สิงหาคม 2534 ในปีแรกของการก่อตั้งสหกรณ์ได้ดำเนินการด้านการถือหุ้นและการให้เงินกู้แก่สมาชิก และได้เริ่มกิจการรับฝากเงินจากสมาชิกในเดือนมิถุนายน 2534

จากการที่สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการสหกรณ์ จำกัด ที่สังกัดกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้ลาออกจากสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการสหกรณ์ จำกัด และสมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด ในระหว่างปี 2535 ทำให้สมาชิกเหล่านี้เสียประโยชน์จากสิทธิในเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืน นับตั้งแต่ต้นปีทางบัญชีถึงวันที่ลาออกจาก

สหกรณ์เดิมจากยอดหุ้นเรือนหุ้นและการทำธุรกิจต่อสหกรณ์ เพื่อแสดงน้ำใจต่อสมาชิกเหล่านี้ สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด จึงได้จัดเงินชดเชยการเสียประโยชน์ จากสิทธิในเงินปันผลที่พึงได้สำหรับช่วงระยะเวลาตั้งแต่ต้นปีทางบัญชีถึงวันที่สมาชิกลาออกจาก สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการสหกรณ์ จำกัด โดยคณะกรรมการดำเนินการได้มีมติให้ชดเชยการ เสียประโยชน์ในอัตราร้อยละ 12.75 ของยอดหุ้นเรือนหุ้นของสมาชิกที่ปรากฏอยู่ในสหกรณ์ ออมทรัพย์ข้าราชการสหกรณ์ จำกัด ณ วันที่สมาชิกผู้นั้นออกจากสหกรณ์เดิมและมีระยะเวลาใน การคำนวณของสมาชิกแต่ละรายเท่ากับระยะเวลาดังแต่วันต้นปีทางบัญชีถึงวันที่ลาออกเงินชดเชย การเสียประโยชน์ จำนวน 1,660,527.40 บาท โดยคณะกรรมการดำเนินการ ได้มีมติให้ตัดจ่าย เป็นค่าชดเชยการเสียประโยชน์ผู้ถือหุ้นตัดจ่ายในอัตราร้อยละ 20 ต่อปี เป็นจำนวนเงินปีละ 332,105.88 บาท โดยเริ่มตัดจ่ายในปี 2535 เป็นปีแรก (สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจ บัญชีสหกรณ์ จำกัด, 2546)

ปัจจุบันสำนักงานสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด ตั้งอยู่เลขที่ 12 ถนนกรุงเกษม ตำบลวัดสามพระยา เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ในอาคาร 3 ชั้นที่ 1 ในสถานที่ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสหกรณ์

สหกรณ์มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของ บรรดาสมาชิกโดยวิธีช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการสหกรณ์ ดังนี้ (สหกรณ์ ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด, 2543)

1. ส่งเสริมให้สมาชิกออมทรัพย์ โดยช่วยให้สามารถสงวนส่วนแห่งรายได้ของตน ไว้ในทางอันมั่นคง และได้รับประโยชน์ตามสมควร
2. ส่งเสริมการช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหมู่สมาชิก หรือ สหกรณ์อื่น
3. รับฝากเงินจากสมาชิกหรือสหกรณ์อื่น
4. จัดหาทุนเพื่อกิจการตามวัตถุประสงค์
5. จัดให้มีเงินกู้สำหรับสมาชิกตามข้อกำหนดอันสมควร
6. ให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงิน
7. ซื้อหุ้นของธนาคารที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ สหกรณ์
8. ซื้อหุ้นของชุมนุมสหกรณ์หรือสหกรณ์อื่น

9. ชื่อหุ้นของสถาบันที่ประกอบธุรกิจอันทำให้เกิดความสะดวกหรือส่งเสริมความเจริญแก่กิจการของสหกรณ์ โดยได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์

10. ชื่อหลักทรัพย์ของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ

11. คำเนิการให้กู้ยืมเพื่อการเคหะ

12. ให้การสงเคราะห์ตามสมควรแก่สมาชิกและครอบครัวที่ต้องภัยพิบัติเกี่ยวกับ

อาชีพ

13. ดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อประโยชน์

ของสมาชิก

14. ออกตั๋วสัญญาใช้เงินและตราสารการเงิน

15. ฝากหรือลงทุนอย่างอื่นตามที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติกำหนด

16. ร่วมมือกับทางราชการ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมนุมสหกรณ์ฯ และสหกรณ์อื่น เพื่อส่งเสริมและปรับปรุงกิจการของสหกรณ์

17. กระทำการต่าง ๆ ตามที่อนุญาตไว้ในกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวข้างต้น ทั้งนี้ รวมถึงการถือกรรมสิทธิ์หรือทรัพย์สินครอบครอง ชื่อ แลกเปลี่ยน โอน หรือรับโอน เช่า หรือให้เช่า เช่าซื้อหรือให้เช่าซื้อจำนอง หรือรับจำนอง จำนำ หรือรับจำนำ ขายหรือจำหน่าย ซึ่งทรัพย์สินตลอดจนดำเนินการอื่นบรรดาที่เกี่ยวกับหรือเนื่องในการจัดให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ด้วย

18. ดำเนินกิจการอย่างอื่นบรรดาที่เกี่ยวกับ หรือเนื่องในการจัดให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์

โครงสร้างการบริหารงานของสหกรณ์

ที่ประชุมใหญ่

การประชุมใหญ่สามัญให้คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์นัดสมาชิกร่วมประชุมกัน เป็นการประชุมใหญ่สามัญครั้งแรกภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ยกทะเบียนสหกรณ์ เพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการ และมอบหมายการทั้งปวงให้แก่คณะกรรมการ การประชุมใหญ่สามัญครั้งต่อไปให้คณะกรรมการดำเนินการเรียกประชุมปีละหนึ่งครั้ง ภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์ อำนาจหน้าที่ของที่ประชุมใหญ่เพื่อพิจารณาวินิจฉัยปัญหาทุกอย่างที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์ ดังนี้ (สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด, 2543)

1. รับทราบเรื่องรับสมัครเข้าใหม่ สมาชิกออกจากสหกรณ์ การเลือกตั้งผู้แทนสมาชิก และวินิจฉัยข้ออุทธรณ์ของผู้สมัครซึ่งมิได้รับเลือกเข้าเป็นสมาชิก และสมาชิกที่ถูกให้ออกจากสหกรณ์

2. พิจารณาเลือกตั้งและถอดถอนกรรมการดำเนินการและผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์

3. พิจารณาอนุมัติงบดุล และจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์

4. รับทราบรายงานประจำปีแสดงผลการดำเนินงานของสหกรณ์ของคณะกรรมการดำเนินการ และรายงานของผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์

5. พิจารณากำหนดบำเหน็จค่าตอบแทนการปฏิบัติงานของกรรมการ

6. พิจารณากำหนดวงเงินซึ่งสหกรณ์อาจกู้ยืมหรือค้ำประกัน

7. รับทราบแผนงานและประมาณการรายจ่ายประจำปีของสหกรณ์

8. พิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ

9. รับทราบเรื่องการดำเนินงานของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยและหรือชุมนุมสหกรณ์ที่สหกรณ์นี้เป็นสมาชิกอยู่

10. พิจารณารหัสและปฏิบัติตามข้อบังคับของนายทะเบียนสหกรณ์ หรือรองนายทะเบียนสหกรณ์ หรือผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์ หรือผู้สอบบัญชี ซึ่งนายทะเบียนสหกรณ์แต่งตั้ง

11. กำหนดรูปการซึ่งสหกรณ์คิดจะทำเป็นเครื่องหมายบรรดาสมาชิกตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

1. ให้ที่ประชุมใหญ่แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเลือกตั้งขึ้น 1 คณะทุกปี ประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการอีกไม่เกิน 10 คน โดยคณะกรรมการจัดการเลือกตั้งต้องไม่เป็นผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นกรรมการในการประชุมครั้งเดียวกัน

2. คณะกรรมการจัดการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการเลือกตั้งกรรมการให้เป็นไปโดยถูกต้อง บริสุทธิ์และยุติธรรม

3. จัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และเอกสารต่างๆ ที่ต้องใช้ในการเลือกตั้ง

4. ประกาศรับสมัครสมาชิกเข้ารับการเลือกตั้งเป็นกรรมการดำเนินการ ตรวจสอบคุณสมบัติและประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิเข้ารับการเลือกตั้งเป็นกรรมการ โดยเปิดเผยก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 7 วัน

5. จัดให้มีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

6. ดำเนินการตรวจนับคะแนน

7. ประกาศผลการเลือกตั้งให้ที่ประชุมใหญ่ทราบ

8. หน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

(สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด, 2547)

ผู้สอบบัญชีสหกรณ์ภาคเอกชน

ตามที่พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตราที่ 65-69 กำหนดว่า สหกรณ์จะต้องจัดทำบัญชีตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป ในวันสิ้นปีทางบัญชี สหกรณ์ต้องจัดทำงบดุลรวมทั้งบัญชีกำไรขาดทุนตามแบบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด งบการเงินต้องได้รับการตรวจสอบอย่างน้อยปีละครั้งโดยผู้สอบบัญชีที่นายทะเบียนสหกรณ์แต่งตั้ง ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้สอบบัญชีสหกรณ์ แต่เนื่องจากภาครัฐได้จำกัดอัตรากำลังประกอบกับสหกรณ์มีจำนวนมาก ทำให้การตรวจสอบวิเคราะห์งบการเงินไม่ทันต่อความต้องการของสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์จึงได้มีนโยบายขอความร่วมมือโดยให้สหกรณ์มีส่วนร่วมในการจัดจ้างผู้สอบบัญชีภาคเอกชนที่ผ่านการอบรมขึ้นทะเบียนกับกรมฯ มาเป็นผู้ตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ได้ โดยกำหนดว่าถ้าสหกรณ์ใดมีทุนดำเนินงานทั้งสิ้นเกิน 100 ล้านบาท ให้จัดจ้างผู้สอบบัญชีภาคเอกชนตรวจสอบบัญชีของสหกรณ์ สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด มีทุนดำเนินงานเกิน 100 ล้านบาท จึงอยู่ในเกณฑ์สามารถจัดจ้างผู้สอบบัญชีภาคเอกชนเป็นผู้ตรวจสอบบัญชีและวิเคราะห์งบการเงินของสหกรณ์ฯ ทุกสิ้นปีทางบัญชีได้ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2544)

ตรวจสอบกิจการ

ให้ที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งสมาชิกหรือบุคคลภายนอกผู้มีคุณสมบัติความรู้ความสามารถในด้านธุรกิจ การเงิน การบัญชี การเศรษฐกิจหรือการสหกรณ์คนหนึ่งหรือหลายคน ให้เป็นผู้ตรวจสอบกิจการของสหกรณ์เป็นการประจำปี

การดำรงตำแหน่ง ผู้ตรวจสอบกิจการอยู่ในตำแหน่งได้มีกำหนดเวลาหนึ่งปีทางบัญชีของสหกรณ์ ถ้าเมื่อครบกำหนดเวลาแล้วยังมีการเลือกตั้งผู้ตรวจสอบกิจการคนใหม่ก็ให้ผู้ตรวจสอบกิจการคนเดิมปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อน ผู้ตรวจสอบกิจการซึ่งออกไปนั้นอาจได้รับเลือกตั้งซ้ำได้ อำนาจหน้าที่ ผู้ตรวจสอบกิจการมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินงานทั้งปวงของสหกรณ์ ซึ่งรวมทั้งในข้อต่อไปนี้ คือ

1. ตรวจสอบเอกสาร สรรพสมุด บัญชี ทะเบียนและการเงิน ตลอดจนทรัพย์สินหนี้สินทั้งปวงของสหกรณ์ เพื่อทราบฐานะและข้อเท็จจริงของสหกรณ์ที่เป็นอยู่จริง

2. ตรวจสอบหลักฐานและความถูกต้องของการดำเนินธุรกิจแต่ละประเภทของ สหกรณ์ เพื่อประเมินผลและอาจให้ข้อเสนอแนะแก่กรรมการดำเนินการ ผู้จัดการและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของสหกรณ์ทั้งทางวิชาการและทางปฏิบัติในกิจการนั้น ๆ

3. ตรวจสอบการจัดจ้างและแต่งตั้งเจ้าหน้าที่และลูกจ้างของสหกรณ์ ตลอดจน หนังสือสัญญาจ้างและหลักประกัน

4. ตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนงาน และการใช้จ่ายเงินตามประมาณการ รายจ่ายของสหกรณ์

5. ติดตามผลการดำเนินงานของคณะกรรมการดำเนินการ เพื่อพิจารณาหาทาง ปรับปรุงแผนงาน ข้อบังคับและ

6. ตรวจสอบการปฏิบัติตามข้อบังคับ ระเบียบ มติ และคำสั่งของสหกรณ์ หรือ กิจการอื่น ๆ ตามที่เห็นสมควร หรือที่เห็นว่าก่อให้เกิดผลดีแก่การดำเนินกิจการของสหกรณ์

ให้ผู้ตรวจสอบกิจการเสนอรายงานผลการตรวจสอบประจำปีต่อคณะกรรมการ ดำเนินการในการประชุมประจำปีคราวถัดไป แล้วเสนอผลการตรวจสอบประจำปีต่อที่ประชุมใหญ่ ของสหกรณ์ด้วย (สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด, 2543)

คณะกรรมการดำเนินการ

การเลือกตั้งและการดำรงตำแหน่ง ให้สหกรณ์มีคณะกรรมการดำเนินการไม่เกิน สิบห้าคน ซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิก การเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการให้เลือก โดยวิธีเลือกประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการอื่นอีกไม่เกินสิบสี่คน ให้คณะกรรมการ ดำเนินการเลือกตั้งระหว่างกันเองเป็นรองประธานกรรมการหนึ่งคนหรือหลายคน เลขานุการ หนึ่งคน นอกนั้นเป็นกรรมการ

อำนาจหน้าที่ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เป็นผู้ดำเนินกิจการและเป็น ผู้แทนสหกรณ์ในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้คณะกรรมการดำเนินการจะ มอบหมายให้กรรมการคนหนึ่ง หรือหลายคน หรือผู้จัดการทำการแทนได้ (สหกรณ์ออมทรัพย์ ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด, 2543)

คณะกรรมการอำนวยการ

ให้ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ และเลขานุการของคณะกรรมการ ดำเนินการเป็นกรรมการอำนวยการ และให้คณะกรรมการดำเนินการตั้งกรรมการอื่นเป็นกรรมการ ร่วมอีกตามสมควร แต่เมื่อรวมกับกรรมการโดยตำแหน่งแล้วต้องมีจำนวน ไม่เกินห้าคน อำนาจ หน้าที่ให้คณะกรรมการอำนวยการเป็นผู้ดำเนินกิจการแทนคณะกรรมการดำเนินการตามที่

ได้รับมอบหมายและตามข้อบังคับ ระเบียบ มติ และคำสั่งของสหกรณ์ (สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด, 2543)

คณะกรรมการเงินกู้

ให้คณะกรรมการดำเนินการตั้งกรรมการดำเนินการของสหกรณ์จำนวนไม่เกินห้าคนเป็นกรรมการเงินกู้ โดยให้มีตำแหน่งประธานกรรมการคนหนึ่ง และเลขานุการคนหนึ่ง นอกนั้นเป็นกรรมการ อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการอนุมัติเงินกู้แก่สมาชิกตามข้อบังคับ ระเบียบ และมติ คำสั่ง ของสหกรณ์ (สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด, 2543)

คณะกรรมการศึกษา

ให้คณะกรรมการดำเนินการตั้งกรรมการดำเนินการจำนวนไม่เกินห้าคนเป็นคณะกรรมการศึกษา โดยให้มีตำแหน่งเป็นประธานคนหนึ่งและเลขานุการคนหนึ่ง นอกนั้นเป็นกรรมการ อำนาจหน้าที่ดำเนินการกิจการตามข้อบังคับ ตลอดจนระเบียบของสหกรณ์ในส่วนที่เกี่ยวข้องตลอดจน มติ และคำสั่งของคณะกรรมการดำเนินการ (สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด, 2543)

ผู้จัดการ

การจ้างและแต่งตั้งผู้จัดการ คณะกรรมการดำเนินการอาจพิจารณาคัดเลือกบุคคลที่มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรู้ความสามารถและความเหมาะสม เพื่อแต่งตั้งเป็นผู้จัดการในการจ้างผู้จัดการสหกรณ์ต้องทำหนังสือสัญญาจ้างไว้เป็นหลักฐาน และให้คณะกรรมการดำเนินการเรียกให้มีหลักประกันอันสมควร อำนาจหน้าที่จัดการทั่วไปและรับผิดชอบเกี่ยวกับบรรดากิจการประจำของสหกรณ์ (สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด, 2543)

เจ้าหน้าที่อื่น

นอกจากตำแหน่งผู้จัดการแล้วสหกรณ์จัดจ้างและแต่งตั้งเจ้าหน้าที่อื่นตามความจำเป็นเพื่อปฏิบัติงานในสหกรณ์ ทั้งนี้ ตามระเบียบว่าด้วยเจ้าหน้าที่และลูกจ้างที่คณะกรรมการดำเนินการกำหนด คือ

เจ้าหน้าที่บัญชี มีหน้าที่จัดทำบัญชีของสหกรณ์

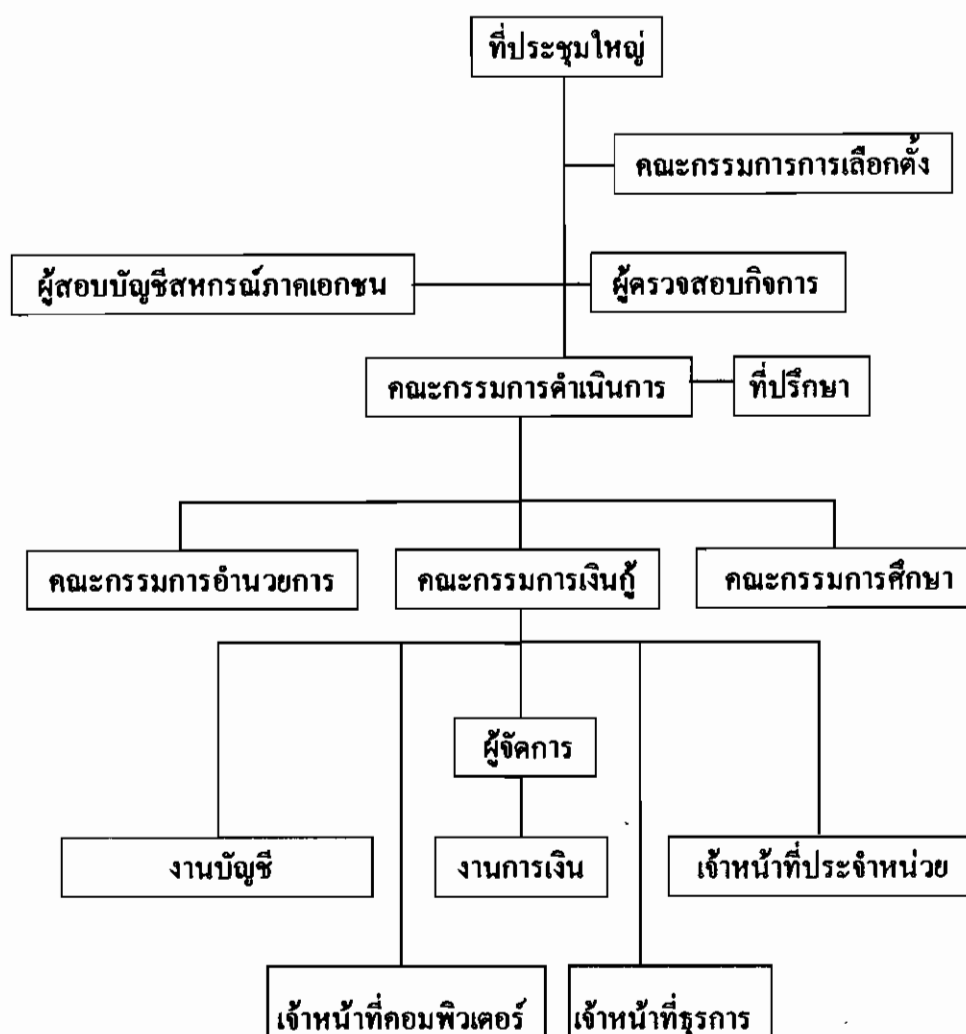
เจ้าหน้าที่การเงิน มีหน้าที่เกี่ยวกับด้านการเงิน

เจ้าหน้าที่ประจำหน่วย มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับการรับฝากเงินและการให้กู้ยืมเงินของสมาชิกในแต่ละหน่วยที่สหกรณ์กำหนด

เจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ มีหน้าที่เกี่ยวกับการบันทึกบัญชีหรือรายละเอียดต่าง ๆ โดยใช้คอมพิวเตอร์

เจ้าหน้าที่ธุรการ ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมเอกสารต่าง ๆ งานด้านสารบรรณและงานทะเบียน ช่วยปฏิบัติงานของเลขานุการ เช่น การเตรียมเอกสารการประชุม ทำทะเบียน เป็นต้น (สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด, 2543)

โครงสร้างการบริหารงาน

ภาพ 1 โครงสร้างการบริหารงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด

ภาพ 1 โครงสร้างการบริหารงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด

โครงสร้างทางการเงินของสหกรณ์

1. ทุนดำเนินงาน

ทุนดำเนินงานของสหกรณ์ ประกอบด้วย

1.1 ทุนของสหกรณ์ ได้แก่ ทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสมต่าง ๆ ตามข้อบังคับ และกำไรสุทธิ

1.2 เติร์ดระยะสั้น ได้แก่ เงินรับฝากจากสมาชิก เติร์ดจากแหล่งอื่น ๆ และเงินค้างจ่ายต่าง ๆ

1.3 หนี้สินอื่น ๆ ได้แก่ สำรองบำเหน็จเจ้าหน้าที่ และอื่น ๆ

2. การถือหุ้นของสมาชิก

2.1 หุ้นของสหกรณ์มีมูลค่าหุ้นละสิบบาท

2.2 สมาชิกทุกคนต้องส่งเงินค่าหุ้นเป็นรายเดือน ตั้งแต่เดือนแรกที่เข้าเป็นสมาชิกไม่น้อยกว่าอัตราส่วนของจำนวนเงินได้รายเดือนของตน ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบของสหกรณ์

เงินได้รายเดือน หมายถึง เงินเดือนและเงินเพิ่มค่าครองชีพ หรือเงินที่จ่ายควบกับเงินเดือนหรือค่าจ้างประจำซึ่งสมาชิกได้รับจากหน่วยงานเจ้าสังกัด รวมถึงเงินบำนาญซึ่งสมาชิกได้รับจากทางราชการ สำหรับค่าหุ้นรายเดือน สมาชิกต้องส่งให้กับสหกรณ์กำหนดไว้ตามระเบียบสหกรณ์ (ตาราง 1) ดังนี้

สมาชิกที่ต้องการถือหุ้นรายเดือนในอัตราสูงกว่าที่กำหนด ให้ทำหนังสือแสดงความจำนงถึงคณะกรรมการดำเนินการ แต่ต้องไม่เกิน ร้อยละ 75 ของเงินได้รายเดือน และจะงดส่งค่าหุ้นได้เมื่อส่งเงินค่าหุ้นมาแล้วไม่น้อยกว่า 180 เดือน หรือไม่น้อยกว่า 100,000.00 บาท และไม่มีหนี้สินกับสหกรณ์ สมาชิกจะโอนหุ้นของตนให้ผู้อื่นไม่ได้ (เว้นแต่เป็นผู้รับโอนประโยชน์กรณีที่สมาชิกตาย) และจะถอนหุ้นคืนในระหว่างที่เป็นสมาชิกอยู่ไม่ได้ การถือหุ้นของสมาชิกจะเกินกว่า 1 ใน 5 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดของสหกรณ์ไม่ได้ห้ามมิให้สมาชิกนำเงินค่าหุ้นของตนไปชำระหนี้ต่อเจ้าหนี้ในระหว่างที่สมาชิกภาพยังไม่สิ้นสุดลง

ตาราง 1 อัตราส่วนการเงินค้ำหุ้นตามจำนวนเงินเดือนของสมาชิก

เงินได้รายเดือน (บาท)	ถือหุ้นรายเดือน (หุ้น/บาท)
< 5,000	20/200
5,001 - 7,000	25/250
7,001 - 9,000	30/300
9,001 - 11,000	35/350
11,001 - 13,000	40/400
13,001 - 15,000	45/450
15,001 - 17,000	50/500
17,001 - 19,000	55/550
>19,000	60/600

ที่มา: สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด (2546)

3. การรับเงินฝาก

สหกรณ์มีการบริการรับฝากเงินจากสมาชิก แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

3.1 เงินรับฝากออมทรัพย์ แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ดังแสดงในตาราง 2 ดังนี้

ตาราง 2 หลักเกณฑ์ของการรับฝากเงินรับฝากออมทรัพย์

หลักเกณฑ์	เงินรับฝากออมทรัพย์	เงินรับฝากออมทรัพย์พิเศษ	เงินรับฝากออมทรัพย์ล้านเจ็ดร้อย
การเปิดบัญชีเงินฝาก	- ต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่า 100.00 บาท	- ต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่า 1,000.00 บาท	- ต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่า 100,000.00 บาท
การคิดดอกเบี้ย	- จำนวนดอกเบี้ยเป็นรายวัน ตามยอดเงินคงเหลือ (1 ปี มี 365 วัน) - สหกรณ์จะนำดอกเบี้ยทบเป็นต้นเงินเข้าบัญชีเงินฝากในวันสิ้นปีทางบัญชี	- เงินฝากคงเหลือในบัญชีต่ำกว่า 1,000.00 บาท ไม่คิดดอกเบี้ยให้	- จำนวนดอกเบี้ยเป็นรายวัน และจะโอนดอกเบี้ยทบต้นเข้าเป็นเงินฝากทุกวันสิ้นเดือน - เงินฝากคงเหลือในบัญชีต่ำกว่า 100,000.00 บาท แต่ไม่ต่ำกว่า 1,000.00 บาท คิดดอกเบี้ยให้ในอัตราเดียวกับเงินรับฝากออมทรัพย์ - เงินฝากคงเหลือต่ำกว่า 1,000.00 บาท ไม่คิดดอกเบี้ยให้
การฝากเงิน	- ฝากเพิ่มขึ้นเมื่อใดจำนวนเท่าใดก็ได้	- ฝากแต่ละครั้งต้องไม่ต่ำกว่า 100.00 บาท	- ฝากแต่ละครั้งต้องไม่ต่ำกว่า 1,000.00 บาท
การถอนเงิน	- ถอนเมื่อใดจำนวนเท่าใดก็ได้ แต่ยอดเงินคงเหลือในบัญชีเงินฝากต้องไม่น้อยกว่า 100.00 บาท	- ถอนได้เดือนละ 1 ครั้ง โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม - กรณีถอนมากกว่า 1 ครั้ง ภายในเดือนเดียวกัน การถอนในครั้งต่อ ๆ ไปจะเสียค่าธรรมเนียมการถอน ร้อยละ 1.00 ของจำนวนเงินที่ถอนแต่ต้องไม่ต่ำกว่า 300.00 บาท	- ถอนได้เดือนละ 1 ครั้ง โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม - กรณีถอนมากกว่า 1 ครั้ง ภายในเดือนเดียวกัน การถอนในครั้งต่อ ๆ ไปจะเสียค่าธรรมเนียมการถอน ร้อยละ 1.00 ของจำนวนเงินที่ถอนแต่ต้องไม่ต่ำกว่า 300.00 บาท

3.2 เงินรับฝากประจำ หลักเกณฑ์ของเงินรับฝากประจำ แสดงในตาราง 3 ดังนี้ :

ตาราง 3 หลักเกณฑ์ของเงินรับฝากประจำ

หลักเกณฑ์	เงินรับฝากประจำ
การเปิดบัญชี	- จำนวนเงินต้องไม่น้อยกว่า 500.00 บาท และระยะเวลาฝากไม่น้อยกว่า 3 เดือน
ประเภทเงินรับฝาก	- กำหนดระยะเวลา 3 เดือน, 6 เดือน และ 12 เดือน
การคิดและจ่ายดอกเบี้ย	- จะคำนวณและจ่ายดอกเบี้ยให้เมื่อถึงกำหนดระยะเวลาการฝาก
การถอนเงินรับฝากประจำ	- หากถอนในระยะเวลาไม่ถึง 3 เดือน จะไม่ได้รับดอกเบี้ย - หากถอนในเวลาที่ยาวนานกว่า 3 เดือน แต่หากผู้ฝากมีความจำเป็น ต้องถอนก่อนครบกำหนด และได้รับอนุญาตให้ถอนได้ ผู้ฝากจะได้รับดอกเบี้ยเป็นรายวันตามยอด
การเสียภาษี	ผู้ฝากต้องเสียภาษี ร้อยละ 15 ของดอกเบี้ยเงินรับฝากที่ได้รับ

ที่มา: สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด (2546)

4. การให้เงินกู้ยืม

สหกรณ์มีการให้บริการสมาชิกกู้ยืมเงินตามความต้องการของสมาชิกในกรณีที่มีสมาชิกมีปัญหาด้านการเงินโดยสมาชิกสามารถยื่นคำร้องขอกู้ผ่านเจ้าหน้าที่ และจะมีคณะกรรมการเงินกู้พิจารณาอนุมัติเงินกู้แก่สมาชิกตามข้อบังคับ ระเบียบ ของสหกรณ์ การให้บริการเงินกู้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ (สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด, 2546)

4.1 เงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉิน

วงเงินกู้ยืม ไม่เกิน 10,000.00 บาท หรือครึ่งหนึ่งของเงินได้รายเดือนของสมาชิกสูงสุดแต่จำนวนไหนจะน้อยกว่ากัน

หลักประกัน ไม่มี

กำหนดเวลาชำระหนี้

กรณีที่ 1 รับเงินกู้ภายในวันที่ 10 ของเดือนจะชำระงวดแรกเต็มจำนวนพร้อมดอกเบี้ยในวันสิ้นเดือนที่กู้หรือชำระเป็น 2 งวด คือ งวดแรกส่งคืนเงินต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยในเดือนที่กู้และงวดที่ 2 ชำระส่วนที่เหลือในวันสิ้นเดือนถัดไป

กรณีที่ 2 รับเงินกู้หลังวันที่ 10 ของเดือน วิธีการและจำนวนเงินที่ชำระ เหมือนกับกรณีที่ 1 ต่างกันที่ชำระเงินงวดแรกในวันสิ้นเดือนถัดจากเดือนที่จ่ายเงินกู้

4.2 เงินกู้สามัญ

สมาชิกจะต้องชำระค่าหุ้นรายเดือนมาแล้วไม่ต่ำกว่า 6 เดือนวงเงินกู้ยืม กรณี เป็นสมาชิกครบ 6 เดือนแต่ไม่ครบ 12 เดือน กู้ได้ไม่เกิน 50,000.00 บาท

กรณีเป็นสมาชิกครบ 12 เดือน กู้ได้จำนวน 20 เท่าของค่าหุ้นที่ชำระแล้ว แต่ ไม่เกิน 800,000.00 บาท หมายเหตุ กรณีสมาชิกกู้โดยใช้ค่าหุ้นหรือเงินฝากเป็นหลักประกัน สามารถกู้ได้โดยไม่ต้องนำข้อจำกัดของวงเงินกู้สามัญมาใช้แต่ต้องไม่เกินจำนวนหุ้นหรือร้อยละ 90 ของเงินฝากในสหกรณ์ ณ วันที่สมาชิกขอู้

หลักประกัน

- ค้ำประกันด้วยเงินค่าหุ้นของผู้กู้ (จำนวนเงินกู้ไม่เกินค่าหุ้น)
- บุคคลค้ำประกันจะต้องเป็นสมาชิกของสหกรณ์มีสมาชิกอย่างน้อย 1 คน ค้ำประกันอย่างไม่จำกัดในส่วนที่เกินกว่าค่าหุ้นของผู้กู้ (ถ้าผู้กู้มีเงินกู้สามัญรายก่อนเหลืออยู่ให้ ค้ำประกันเงินกู้สามัญรายใหม่ทั้งหมด)

- ผู้ค้ำประกัน 1 คน ค้ำประกันผู้กู้ได้ไม่เกิน 2 คน
- ค้ำประกันด้วยข้อสังหาริมทรัพย์ ปลดภาระจำนอง (มีค่าไม่น้อยกว่า 2 เท่า ของเงินกู้

- ค้ำประกันด้วยการจำนำ หลักทรัพย์รัฐบาล หรือเอกสารการฝากเงินใน ธนาคารหรือสหกรณ์ (จำนวนหลักทรัพย์ต้องสูงกว่าร้อยละ 90 ของเงินกู้ส่วนที่เกินกว่าค่าหุ้น)

กำหนดเวลาชำระหนี้

การชำระหนี้ ชำระเงินต้นเป็นรายเดือนเท่ากันพร้อมด้วยดอกเบี้ยหรือชำระ เงินต้นรวมดอกเบี้ยเป็นงวดรายเดือน ๆ ละเท่า ๆ กัน

- ถ้ารับเงินกู้ภายในวันที่ 10 ของเดือน ชำระงวดแรกในวันสิ้นเดือนที่กู้
- ถ้ารับเงินกู้หลังวันที่ 10 ของเดือน ชำระงวดแรกในวันสิ้นเดือนถัดจากเดือนที่จ่าย เงินกู้

จำนวนงวดที่ชำระไม่เกิน 100 งวด และงวดสุดท้ายสมาชิกต้องมีอายุไม่เกิน 65 ปี (เว้นแต่กู้โดยใช้หุ้นหรือเงินฝากเป็นหลักประกัน)

4.3 เงินกู้พิเศษ

เป็นสมาชิกสหกรณ์ติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี (เว้นแต่สมาชิก มีความจำเป็นอย่างแท้จริง คณะกรรมการดำเนินการอาจพิจารณาผ่อนผันให้เป็นกรณีพิเศษก็ได้)

ประเภทของเงินกู้

- เงินกู้พิเศษเพื่อการเคหะสงเคราะห์
- เงินกู้พิเศษเพื่อการลงทุนประกอบอาชีพเสริม
- เงินกู้พิเศษเพื่อการซื้อรถยนต์

วงเงินกู้ยืม

เงินกู้พิเศษเพื่อการเคหะสงเคราะห์ จำนวนเงินกู้สูงสุดแต่ละคณะกรรมการ
ดำเนินการเห็นสมควรแต่ไม่เกิน 1,500,000.00 บาท

เงินกู้พิเศษเพื่อการลงทุนประกอบอาชีพเสริมและเงินกู้พิเศษเพื่อการซื้อรถยนต์
จำนวนเงินกู้สูงสุดแต่ละกรรมการดำเนินการเห็นสมควรแต่ไม่เกิน 1,000,000.00 บาท

หลักประกัน

- ค้ำประกันด้วยเงินค้ำหุ้นของผู้กู้
- อสังหาริมทรัพย์ปลอดภาระจำนอง (จำนวนเงินกู้ส่วนที่เกินค้ำหุ้นต้องไม่
มากกว่าร้อยละ 70 ของอสังหาริมทรัพย์ที่จำนอง)
- ที่ดินที่มีโฉนดหรือ น.ส. 3 ก.
- อาคารหรือสิ่งปลูกสร้างต้องทำประกันภัย โดยระบุให้สหกรณ์เป็นผู้รับ
ผลประโยชน์

- หลักทรัพย์รัฐบาลหรือเอกสารการฝากเงินในธนาคารหรือสหกรณ์
(จำนวนสูงกว่าร้อยละ 90 ของเงินกู้ส่วนที่เกินกว่าค้ำหุ้น) โดยค่าใช้จ่ายในการสอบสวนและจำนอง
อสังหาริมทรัพย์เป็นหลักประกันเงินกู้ ผู้กู้ต้องเป็นผู้จ่าย

กำหนดเวลาชำระหนี้

- ชำระเงินต้นเป็นงวดรายเดือนเท่ากัน พร้อมด้วยดอกเบี้ย หรือส่งคืนเงิน
รวมดอกเบี้ยเป็นงวดรายเดือน ๆ ละ เท่า ๆ กัน
- จำนวนงวดที่ชำระไม่เกิน 180 งวด ตั้งแต่เดือนถัดจากเดือนที่จ่ายเงินกู้

5. การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี

ตามข้อบังคับของสหกรณ์ข้อที่ 23 (สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจ
บัญชีสหกรณ์ จำกัด, 2543) เมื่อสิ้นปีทางบัญชีและได้ปีบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีที่ รับรองโดย
ทั่วไปแล้ว ปรากฏว่าสหกรณ์มีกำไรสุทธิให้จัดสรรเป็นทุนสำรองไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของกำไร
สุทธิ และเป็นค่าบำรุงสนับสนุนสหกรณ์แห่งประเทศไทยไม่เกินร้อยละห้าของกำไรสุทธิ แต่ต้อง
ไม่เกินอัตราที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติกำหนด

กำไรสุทธิประจำปีที่เหลือจากการจัดสรรกำไรตามความในวรรคก่อนนั้นที่ประชุมใหญ่อาจจัดสรรได้ ดังนี้

1. เป็นเงินปันผลตามหุ้นให้แก่สมาชิกในอัตราไม่เกินอัตรากฎหมายกำหนดแห่งคำหุ้นที่ชำระแล้วของสมาชิกแต่ละคนโดยคิดให้ตามส่วนแห่งระยะเวลา อนึ่ง ถ้าสหกรณ์ถอนทุนรักษาระดับอัตราเงินปันผลตาม (4) ออกจ่ายเป็นเงินปันผลสำหรับปีใดด้วยจำนวนเงินปันผลทั้งสิ้นที่จ่ายสำหรับปีนั้นก็จะต้องไม่เกินอัตราดังกล่าวมาในการคำนวณเงินปันผลตามหุ้นให้คิดตามวันที่สมาชิกส่งต่อสหกรณ์
2. เป็นเงินเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิกตามส่วนจำนวนรวมแห่งดอกเบี้ยเงินกู้ซึ่งสมาชิกนั้น ๆ ได้ส่งแก่สหกรณ์ในระหว่างปี แต่สมาชิกที่ผิดนัดการส่งเงินงวดชำระหนี้ไม่ว่าต้นเงินหรือดอกเบี้ยในงวดใดมิให้ได้รับเงินเฉลี่ยคืนสำหรับงวด
3. เป็นเงิน โบนัสแก่กรรมการและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ไม่เกินร้อยละสิบของกำไรสุทธิ
4. เป็นทุนรักษาระดับอัตราเงินปันผลไม่เกินร้อยละสองแห่งทุนเรือนหุ้นของสหกรณ์ตามที่มีอยู่ในวันสิ้นปีนั้น จนกว่าจะมีจำนวนถึงร้อยละแปดแห่งทุนเรือนหุ้นดังกล่าว ทุนรักษาระดับอัตราเงินปันผลนี้จะถอนได้โดยมติแห่งที่ประชุมใหญ่ เพื่อจ่ายเป็นเงินปันผลตามหุ้นตาม (1)
5. เป็นทุนสาธารณประโยชน์ไม่เกินร้อยละสิบของกำไรสุทธิ ทุนสาธารณประโยชน์นี้ให้สหกรณ์สะสมไว้สำหรับใช้จ่ายเพื่อการศึกษาโดยทั่วไป หรือเพื่อการศึกษาอบรมทางสหกรณ์หรือสาธารณประโยชน์ หรือการกุศลตามที่กำหนดไว้ในระเบียบของสหกรณ์
6. เป็นทุนเพื่อจัดตั้งสำนักงานหรือกองทุนต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่สหกรณ์
7. กำไรสุทธิส่วนที่เหลืออยู่ (ถ้ามี) ให้สมทบเป็นทุนสำรองทั้งสิ้น

แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

การบริหารความเสี่ยง

ในการบริหารเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์นอกจาก การบริหารจัดการ และการบริหารการเงินแล้ว สหกรณ์ควรจัดให้มีการบริหารด้านความเสี่ยง จากบทความ เรื่อง “การบริหารความเสี่ยงระบบสหกรณ์ออมทรัพย์” ซึ่งเป็นแนวทางการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ฯ โดยทั่วไป กล่าวว่า ผลการดำเนินงานของระบบสหกรณ์ออมทรัพย์โดยรวม ได้รับอิทธิพลจาก แนวโน้มการลดลงของอัตราดอกเบี้ยในระบบการเงินซึ่งเกิดจากภาวะสภาพคล่องส่วนเกินของสถาบันการเงินต่าง ๆ พบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนใหญ่มีสภาพคล่องสูงและอัตราผลตอบแทนที่ลดลง อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้นของทั้งระบบสหกรณ์ออมทรัพย์อยู่ประมาณร้อยละ 4.84 และลดลงอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ แหล่งที่มาและการใช้ไปของเงินทุนส่วนใหญ่ยังหมุนเวียนอยู่ภายในของระบบสหกรณ์ออมทรัพย์เอง และพบว่าผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้งระบบยังคงเป็นไปตามภาวะระบบการเงินของประเทศ ดังนั้น การวิเคราะห์ถึงความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตของระบบสหกรณ์เป็นสิ่งที่จะต้องทำ แต่อย่างไรก็ตาม ผลการดำเนินงานและความเสี่ยงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์แต่ละแห่งยังมีความแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมของสหกรณ์แต่ละกลุ่มเอง ซึ่งการบริหารความเสี่ยงสามารถจำแนกเป็น (กอบชัย ฉิมกุล, 2547)

กลุ่มที่หนึ่ง สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีแหล่งเงินทุนภายในเพียงพอกับความต้องการการกู้ยืมของ

สมาชิก (Sufficient Internal Fund-Driven Management)

สหกรณ์ออมทรัพย์กลุ่มนี้จะให้กู้ยืมกับสมาชิกด้วยแหล่งที่มาของเงินทุนภายในของสหกรณ์ออมทรัพย์เองสหกรณ์ออมทรัพย์ประเภทนี้ได้แก่ สหกรณ์ออมทรัพย์ทหาร สหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนราชการและสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการ สหกรณ์ออมทรัพย์กลุ่มนี้จะมีอัตราเงินให้สมาชิกกู้ยืมสอดคล้องแหล่งเงินภายในสหกรณ์เอง นอกจากนั้น สหกรณ์ในกลุ่มนี้ยังแยกย่อยตามแหล่งที่มาของเงินทุนภายในออกเป็นสหกรณ์ที่เน้นทุนเป็นหลัก และเน้นทั้งทุนและเงินฝากผสมกัน ซึ่งประกอบด้วยสหกรณ์ที่กล่าวไว้ข้างต้น สหกรณ์กลุ่มนี้จะมีอัตราเงินฝากต่อทุนดำเนินงานอยู่ประมาณร้อยละ 20 - 30 และอัตราการให้กู้ยืมแก่สมาชิกสุทธิต่อทุนดำเนินงานอยู่ประมาณ ร้อยละ 80 - 86

กลุ่มที่สอง สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีแหล่งเงินภายในไม่เพียงพอต่อความต้องการกู้ยืมของสมาชิก

(External liability-driven management)

สหกรณ์ในกลุ่มนี้เน้นให้กู้ยืมแก่สมาชิกสูงจนแหล่งเงินทุนภายในไม่เพียงพอ ต้องอาศัยแหล่งเงินทุนจากภายนอก สหกรณ์ออมทรัพย์กลุ่มนี้มีอัตราเงินทุนภายนอกต่อทุนดำเนินงานตั้งแต่ร้อยละ 5 ขึ้นไป ขณะที่จะมีอัตราส่วนการให้กู้ยืมแก่สมาชิกต่อทุนดำเนินงานสูงถึงร้อยละ 85 ขึ้นไป สหกรณ์ในกลุ่มนี้ประกอบไปด้วย สหกรณ์ออมทรัพย์ครู และสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจ

กลุ่มที่สาม สหกรณ์ออมทรัพย์ที่เงินส่วนเกินจากเงินฝาก (Excess internal fund-driven management)

สหกรณ์ในกลุ่มนี้มีแหล่งที่มาของเงินทุนทั้งจากเงินทุนสหกรณ์เองและการรับฝากเงินจากสมาชิกเกินกว่าความต้องการการกู้ยืมของสมาชิก การบริหารงานจะนำเงินส่วนเกินส่วนใหญ่ไปลงทุนระยะสั้นและนำบางส่วนไปลงทุนในระยะยาว สหกรณ์ออมทรัพย์กลุ่มนี้ประกอบด้วย สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัย สหกรณ์ออมทรัพย์รัฐวิสาหกิจ สหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาล และสหกรณ์ออมทรัพย์เอกชนและอื่น ๆ สหกรณ์กลุ่มนี้จะมีอัตราส่วนเงินฝากต่อทุนดำเนินงาน ตั้งแต่ประมาณร้อยละ 30 จนถึงร้อยละ 60 และมีอัตราส่วนการให้กู้ยืมกับสมาชิกต่อทุนดำเนินงานไม่เกินประมาณร้อยละ 60 นอกจากนั้น จะมีอัตราส่วนเงินลงทุนระยะยาวต่อทุนดำเนินงานอยู่ประมาณร้อยละ 5 ขึ้นไป

โดยทั่วไป ความเสี่ยงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์จะน้อยกว่าสถาบันการเงินอย่างธนาคารพาณิชย์หรือบริษัทเงินทุน ความเสี่ยงทางด้านหนี้สูญ (credit risk) ในระบบสหกรณ์จะมีน้อยมากเทียบกับสถาบันการเงินทั่วไป แต่ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ในระบบสหกรณ์ออมทรัพย์ คือความเสี่ยงทางด้านสภาพคล่อง (liquidity risk) และความเสี่ยงทางด้านการบริหารสินทรัพย์และหนี้สิน (mismatching) ความเสี่ยงทางการเงินที่สหกรณ์ออมทรัพย์กลุ่มแรกเผชิญนั้น จะไม่ค่อยมีมากเท่ากับสหกรณ์กลุ่มที่สองและกลุ่มที่สาม เนื่องจากการให้กู้ยืมแก่สมาชิกส่วนใหญ่มาจากแหล่งเงินทุนภายในเป็นส่วนใหญ่ซึ่งมาจากทั้งส่วนทุนและเงินฝากในอัตราส่วนที่เหมาะสม จึงไม่ค่อยมีปัญหาความเสี่ยงทางด้านสภาพคล่อง (liquidity risk) และความเสี่ยงทางด้านการบริหารสินทรัพย์และหนี้สิน (mismatching) แต่การเจริญเติบโตของสินทรัพย์ ในสหกรณ์กลุ่มนี้จะไม่สูงเท่ากับกลุ่มที่สองและกลุ่มที่สามเท่าใดนัก ส่วนสหกรณ์ออมทรัพย์ กลุ่มที่สองมีการกู้ยืมจากแหล่งเงินภายนอกสูงนั้นจะมีความอ่อนไหวต่อความเสี่ยงทางด้านสภาพคล่อง (liquidity risk) ถ้าไม่สามารถหาแหล่งเงินทุนภายนอกที่ให้กู้ยืมต่อไปเรื่อย ๆ หรือ แม้กระทั่งการถอนเงินจำนวนมากของสมาชิกที่ฝากเงินไว้ควรมีการบริหารอัตราส่วนทุนหมุนเวียนให้อยู่ในระดับที่มี

ประสิทธิภาพไม่ให้ต่ำกว่า 1 เท่า ขณะที่สหกรณ์ออมทรัพย์กลุ่มสามที่เงินส่วนเกินจากความต้องการกู้ยืมอาจจะต้องมีการบริหารความเสี่ยงทางด้านการบริหารสินทรัพย์และหนี้สิน (mismatching) โดยต้องระมัดระวังการบริหารการลงทุนในระยะยาว โดยสัดส่วนเงินลงทุนระยะยาว ควรสอดคล้องกับสัดส่วนเงินทุนสำรองต่อทุนดำเนินงานเพื่อรองรับจากการขาดทุนที่อาจเกิดขึ้นจากความผันผวนของราคาหรือผลตอบแทน (yield) ของหลักทรัพย์ที่ลงทุน นอกจากนั้น จะต้องระวังต่อความเสี่ยงทางด้านสภาพคล่อง (liquidity risk) เนื่องจากแหล่งเงินทุนภายในส่วนใหญ่มาจากเงินฝากกระแสรายวัน ดังนั้น ควรกันจำนวนเงินทุนส่วนเกินส่วนหนึ่งที่ไปลงทุนไว้ในสินทรัพย์ระยะสั้นในจำนวนที่เหมาะสม

การวิเคราะห์ทางการเงิน

เพื่อการตัดสินใจของฝ่ายบริหารในการวิเคราะห์ การไหลเวียนของเงินสด (cash flow analysis) เป็นการพิจารณาถึงโครงสร้างของเงินทุนที่เหมาะสมจำเป็นต้องวิเคราะห์ถึงความสามารถในการหมุนเวียนเงินสดของธุรกิจเพื่อให้คุ้มกับรายจ่ายประจำ ถ้าธุรกิจจัดหาเงินทุนโดยการก่อหนี้มาก และเป็นหนี้ที่มีระยะเวลาครบกำหนดไม่นาน รายจ่ายประจำของธุรกิจจะประกอบด้วยรายจ่ายประจำรวมถึงคืนเงินและดอกเบี้ย รายจ่ายค่าเช่า และเงินปันผล ดังนั้นก่อนที่จะเพิ่มรายจ่ายประจำธุรกิจควรวิเคราะห์ถึงการไหลของเงินในอนาคตว่าจะเพียงพอกับรายจ่ายประจำหรือไม่ การวิเคราะห์รวมถึงการทำงานงบประมาณเงินสด เพื่อดูว่าการหมุนเวียนของเงินสดในอนาคตเพียงพอสำหรับรายจ่ายผูกพันประจำหรือไม่ (สุนทร จรุง และพูนทรัพย์ รามัญ, 2527)

ประเภทของนโยบายเงินปันผล

การตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายเงินปันผลกระทบต่อการดำเนินงานและต่อการเงิน ของธุรกิจสามารถจะเลือกนโยบายเงินปันผลได้จากประเภทของนโยบายเงินปันผล ดังนี้

1. นโยบายเงินปันผลแบบจำนวนเงินคงที่ เป็นนโยบายการจ่ายเงินปันผลในจำนวนเงินที่คงที่ไม่ว่ากำไรจะผันแปรมากหรือน้อย นโยบายเงินปันผลแบบนี้เหมาะสำหรับผู้ถือหุ้นที่ต้องการรายได้ประจำ

2. นโยบายเงินปันผลแบบจ่ายเงินปันผลขั้นต่ำเป็นการลดเงินปันผลจ่ายให้น้อยลงกว่าเดิมที่เคยจ่าย เนื่องจากธุรกิจมีโครงการที่จะนำกำไรไปลงทุน นโยบายการลดเงินปันผลจ่ายให้น้อยลงจะมีผลกระทบต่อรายได้ของผู้ถือหุ้นและต่อราคาตลาดของหุ้น ดังนั้น ธุรกิจจึงควรชี้แจงให้ผู้ถือหุ้นทราบว่า การลดเงินปันผลจ่ายเป็นเพียงชั่วคราวเท่านั้น ถ้าโครงการลงทุนให้ผลตอบแทนสูง ธุรกิจจะเพิ่มเงินปันผลจ่ายให้ผู้ถือหุ้น

3. นโยบายเงินปันผลแบบจ่ายเงินปันผลระดับสูงเป็นนโยบายการจ่ายเงินปันผลสูง ซึ่งใช้ในกรณีที่ธุรกิจมีกำไรสูง ถ้าธุรกิจไม่มีโครงการลงทุนที่จะให้ผลตอบแทนสูง ธุรกิจจะเพิ่ม การจ่ายเงินปันผลให้สูงขึ้น การใช้นโยบายเงินปันผลแบบนี้จะทำให้ราคาตลาดของหุ้นสูงขึ้น

4. นโยบายการจ่ายเงินปันผลแบบผันแปรไปตามกำไรเป็นนโยบายเงินปันผลที่ผู้ถือหุ้นจะได้รับเงินปันผลมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับกำไรของธุรกิจและโครงการที่ธุรกิจจะนำกำไรไปลงทุน ถ้ามีโครงการธุรกิจจะจ่ายเงินปันผลน้อย ถ้าไม่มีโครงการธุรกิจจะจ่ายเงินปันผลมาก ดังนั้น ข้อได้เปรียบของนโยบายเงินปันผลประเภทนี้คือ สามารถยืดหยุ่นการจ่ายเงินปันผล แต่ราคาตลาดของหุ้นจะต่ำเนื่องจากนโยบาย การจ่ายเงินปันผลไม่แน่นอน

5. นโยบายเงินปันผลขั้นต่ำบวกเงินปันผลพิเศษเป็น นโยบายเงินปันผลแบบธุรกิจ โดยจะจ่ายเงินปันผลขั้นต่ำจำนวนหนึ่งในปีที่มียกไรต่ำ แต่ถ้าปีใดมีกำไรสูงจะจ่ายเงินปันผลพิเศษให้อีกจำนวนหนึ่ง เพื่อเป็นโบนัสพิเศษให้แก่ผู้ถือหุ้น

6. นโยบายไม่จ่ายเงินปันผล การที่ธุรกิจใช้นโยบายการจ่ายเงินปันผลแบบนี้สาเหตุเนื่องจาก

6.1 ธุรกิจมีประสบการณ์ในด้านการจัดหาทุนยาก

6.2 ธุรกิจมีโอกาสที่จะนำกำไรไปลงทุนที่ให้ผลตอบแทนสูงและมีความจำเป็นต้องใช้กำไรนั้นเป็นแหล่งเงินทุนของธุรกิจการใช้นโยบายประเภทนี้ จะมีผลกระทบอย่างมากต่อราคาตลาดของหุ้นทำให้ราคาตลาดของหุ้นลดลง ดังนั้น ธุรกิจควรชี้แจงให้ผู้ถือหุ้นทราบถึงเหตุผลของการไม่จ่ายเงินปันผล (สุนทรี จรูญ และพูนทรัพย์ วัฒนภูมิ, 2527)

การบริหารการเงินสหกรณ์

1. **จุดมุ่งหมายในการบริหารการเงินสหกรณ์หรือจุดมุ่งหมายในการบริหารงานของธุรกิจ** คือ ความพยายามที่จะทำให้ผู้ถือหุ้นได้รับประโยชน์สูงสุด โดยทั่วไปผู้ถือหุ้นต้องการ ผลตอบแทนจากการลงทุนในธุรกิจกล่าวคือ เงินปันผลที่ธุรกิจจ่ายในแต่ละงวดและมูลค่าในอนาคตของธุรกิจนั้นสูงขึ้น มูลค่าของธุรกิจซึ่งเป็นเป้าหมายที่ผู้บริหารการเงินต้องพยายามทำให้สูงขึ้น ประกอบด้วยมูลค่ารวมของราคาตลาดของหลักทรัพย์ระยะยาวธุรกิจเป็นผู้ออกจำหน่ายให้แก่ หุ้นกู้ หุ้นบุริมสิทธิ และหุ้นสามัญ นั่นคือ ในธุรกิจโดยทั่วไปผู้ถือหุ้นจะได้รับเงินปันผล ที่ธุรกิจ จ่ายให้แก่แต่ละงวดสูงและมูลค่าของหุ้นที่เขาถือมีมูลค่าสูงขึ้นด้วยในธุรกิจสหกรณ์ ผู้ถือหุ้นหมายถึง สมาชิกทั้งหมดของสหกรณ์และบุคคลที่เป็นสมาชิกตามคุณสมบัติที่กำหนดของ สหกรณ์ตามข้อบังคับของแต่ละสหกรณ์ ถึงแม้สหกรณ์จะมีความสามารถในการทำกำไรได้สูง การจ่ายเงินปันผลตามหุ้นจะจ่ายให้อัตราจำกัด แต่สหกรณ์จะเอียงไปจ่ายในรูปของเงิน

เฉลี่ยคืนตามส่วนสมาชิกได้ทำธุรกิจกับสหกรณ์ ซึ่งมีผลทำให้สหกรณ์ประสบความสำเร็จในการดำเนินการ ดังนั้น จุดมุ่งหมายในการบริหารการเงินของสหกรณ์ หมายถึง ความพยายามที่จะทำให้สมาชิกได้รับประโยชน์สูงสุดการดำเนินงานของสหกรณ์ กล่าวคือ จุดมุ่งหมายของสหกรณ์ต้องการช่วยสมาชิก ในการประกอบการตามที่ระบุไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์ ถ้าสหกรณ์ช่วยสมาชิกได้เต็มที่ หมายความว่า สหกรณ์ได้ดำเนินธุรกิจตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ในสหกรณ์กองทุนสวนยางสหกรณ์มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือสมาชิกในด้านการจัดหาเงินทุนสำหรับผู้ประกอบอาชีพทำสวนยาง จัดหาวัสดุอุปกรณ์การทำสวนยาง และสิ่งของที่สมาชิกต้องการมาจำหน่ายได้ในราคาถูก และให้ความรู้ในด้านวิชาการต่าง ๆ ในการประกอบอาชีพ เป็นต้น สมาชิกจะได้รับประโยชน์สูงสุดคือเมื่อได้รับเงินกู้ไปประกอบอาชีพอย่างเพียงพอสามารถซื้อหาของใช้ที่จำเป็นต่าง ๆ จากสหกรณ์ได้อย่างยุติธรรมและสหกรณ์ช่วยรวบรวมผลผลิตออกจำหน่ายหรือแปรรูปให้ได้ราคาดี และสมาชิกพอใจช่วยสมาชิกซึ่งแสดงถึงการดำเนินงานของสหกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สมาชิกได้รับประโยชน์สูงสุด ส่วนเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนที่สมาชิกได้รับนั้น เป็นผลประโยชน์ที่สมาชิกจะได้ตามหลักสหกรณ์ หลังการดำเนินงานในแต่ละปี สหกรณ์จะสามารถดำเนินธุรกิจประสบความสำเร็จ หรือไม่จึงขึ้นอยู่กับนโยบายในการตัดสินใจของผู้บริหาร หรือฝ่ายจัดการในการตัดสินใจบริหารสหกรณ์อย่างไรให้ประสบความสำเร็จในการประกอบธุรกิจ (สาโรจน์, 2528)

2. แนวทางการบริหารการเงิน การบริหารการเงินของสหกรณ์เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาและการจัดสรรเงินทุนของสหกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อจัดหาทุนให้เพียงพอแก่ความต้องการ และความจำเป็นตามพันธะที่สหกรณ์มีอยู่ ขณะเดียวกันต้องให้สหกรณ์สามารถยืนหยัดได้ภายใต้สภาพแวดล้อมนั้น ๆ ด้วย

การบริหารการเงินมิได้จำกัดแต่เพียงการดำเนินการประจำวันเท่านั้น แต่เพื่อการเจริญเติบโตของสหกรณ์ในอนาคตด้วย ซึ่งสหกรณ์ทุกสหกรณ์จำเป็นต้องให้ความสนใจและให้ความสำคัญ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการขาดแคลนเงินทุนหรือขาดความสามารถในการเพิ่มทุนเพื่อขยายกิจการ ดังนั้น สหกรณ์จำเป็นต้องวางแผนการเงินที่ชัดเจน และมีหลักในการตัดสินใจในทางการเงิน โดยทั่วไปการตัดสินใจทางการเงินดังกล่าวย่อมกระทำเพื่อรักษาไว้ซึ่งสถานะที่สำคัญ

3 ประการ คือ

1. การรักษาสภาพคล่อง (Liquidity)
2. การรักษาสภาพยืดหยุ่น (Flexibility)
3. การดำรงสัดส่วนของหนี้สินและทุน (Leverage)

1. การรักษาสภาพคล่อง (liquidity) สหกรณ์จำเป็นต้องดำเนินการให้เผชิญกับความเสี่ยงน้อยที่สุด คือ ความพยายามให้เงินหมุนเวียนมืออย่างเพียงพอเพื่อให้สหกรณ์ดำเนินงานได้คล่องตัวมีความสามารถเพียงพอที่ชำระหนี้เมื่อครบกำหนดกล่าวคือ การรักษาสภาพคล่องเป็นการจัดการทางการเงินในส่วนของเงินทุนหมุนเวียน (working capital) ซึ่งเป็นเงินลงทุนในทรัพย์สินหมุนเวียนหรือทรัพย์สินระยะสั้นที่สามารถแปลงกลับไปกลับมาเป็น เงินสดได้ภายในระยะเวลา 1 ปี ได้แก่ เงินสด เงินฝากธนาคาร ลูกหนี้ เป็นต้น ให้ได้สัดส่วนกับหนี้สินหมุนเวียนที่เกิดจากรายการที่ต้องชำระประจำวันหรือภายใน 1 ปี ได้แก่ เจ้าหนี้สมาชิก เงินเดือน ค่าจ้าง และค่าใช้จ่ายค้างจ่ายต่าง ๆ ถ้าสหกรณ์นำเงินทุนหมุนเวียนส่วนหนึ่งมาชำระหนี้สินหมุนเวียนทั้งสิ้นแล้วยังมีเงินสดหมุนเวียนในมือสำหรับจ่ายประจำวันได้คล่อง หรือมีทรัพย์สินหมุนเวียนสุทธิ (net working capital) อยู่ในมือจำนวนที่เพียงพอต่อกับรักษาสภาพคล่องทำให้สหกรณ์สามารถเผชิญกับความเสี่ยงภัยต่ำสุดได้

2. การรักษาสภาพยืดหยุ่น (flexibility) สหกรณ์ต้องพยายามรักษาสภาพยืดหยุ่นในการจัดหาและการใช้เงินทุนโดยปกติจะมีเรื่องของเวลาเข้ามาเกี่ยวข้อง กล่าวคือ เป็นจังหวะเวลาที่ต้องมีการตัดสินใจเพื่อเพิ่มทุน จัดสรรเงินทุน ลงทุนเพิ่มเติมหรือขยายการดำเนินงาน เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะการณ์ที่สหกรณ์เผชิญอยู่ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สหกรณ์จำเป็นต้องมีการตัดสินใจทางการเงินให้ยืดหยุ่นต่อลักษณะปัญหาดังกล่าวเพื่อให้เกิดค่าใช้จ่ายต่ำสุดโดยต้องคำนึงถึงค่าของทุน (cost of capital) และความเสี่ยง (risk) ที่เกิดจากการตัดสินใจสำหรับโครงการนั้น ๆ เพื่อให้ตรงตามเป้าหมายการดำเนินงานของสหกรณ์

3. การดำรงสัดส่วนของหนี้สินและทุน (leverage) หนี้สินและทุนถือว่าเป็นส่วนประกอบของโครงสร้างเงินทุน (capital structure) ซึ่งสหกรณ์จำเป็นต้องดำรงสัดส่วนประกอบทั้งสองนี้ให้อยู่ในสถานะที่ไม่เสี่ยงจนเกินไป การดำรงส่วนทุนที่เป็นของเจ้าของไว้ในจำนวนที่สูงมากย่อมลดความเสี่ยงในการไม่สามารถชำระหนี้ไปได้มาก แต่ขณะเดียวกันประโยชน์ของการก่อหนี้โดยวิธีต่าง ๆ สามารถช่วยในการลดต้นทุนได้ด้วยเช่นกัน ดังนั้น เพื่อให้ไม่เสียประโยชน์อันพึงได้รวมทั้งป้องกันสภาพเงินทุนจม สหกรณ์ควรใช้ทางเลือกในการหาเงินทุนด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยให้อัตราระหว่างหนี้สินและทุนอยู่ในจำนวนที่พอเหมาะการดำรงไว้ซึ่งสถานะดังกล่าวทั้ง 3 ประการให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมย่อมช่วยให้สหกรณ์มีฐานะมั่นคงมีความพร้อมที่จะสามารถนำไปใช้ได้ตลอดเวลาในวงเงินที่เพียงพอและเสียค่าใช้จ่ายน้อย สหกรณ์หลายแห่งที่มองข้ามความสำคัญของการบริหารทางการเงินย่อมไม่สามารถตัดสินใจทางการเงินได้อย่างเหมาะสม และมีไม่น้อยที่ปรากฏว่าในที่สุดทำให้การดำเนินงานล้มเหลว เนื่องจากขาดแคลนเงินทุนขาดความสามารถในการเพิ่มทุนเพื่อขยายกิจการการบริหารการเงินของสหกรณ์เพื่อให้

ดำเนินธุรกิจปราศจากอุปสรรคสอดคล้องกับแผน และนโยบายที่วางไว้จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารเงินต้องทำหน้าที่ในการวางแผน และพยากรณ์ทางการเงินจัดหาเงินทุนจากแหล่งเงินทุนที่เหมาะสมและจัดสรรเงินทุนให้เกิดประโยชน์แก่สหกรณ์อย่างสูงสุด รวมทั้งต้องควบคุมการเงินเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสหกรณ์ในการบริหารการเงิน ดังนั้น ผู้บริหารการเงินต้องใช้เทคนิคและความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารการเงินมาพิจารณากำหนดแนวทางบริหารการเงิน เช่น การวิเคราะห์ความเคลื่อนไหวทางการเงิน การพยากรณ์ทางการเงิน การวิเคราะห์การเงินโดยใช้อัตราส่วนการบริหารเงินและหลักทรัพย์ที่อยู่ในความต้องการของตลาดการบริหารลูกหนี้ และการจัดทุน เป็นต้น (สาโรจน์, 2528)

หน้าที่งานทางการเงิน สามารถแบ่งออกเป็น 3 หน้าที่ คือ

1. การบริหารสินทรัพย์ (Asset Management) หมายถึง การจัดการเงินสด (Cash Management) การจัดการลูกหนี้ (Account Receivable Management) การจัดการสินค้าคงเหลือและการจัดการสินทรัพย์ประจำ โดยที่ธุรกิจมุ่งหวังที่จะจัดการสินทรัพย์เหล่านี้ให้มีทั้งสภาพคล่องและกำไร คือ มีระดับที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการจัดการสินทรัพย์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด กล่าวคือ การจัดหางบประมาณการเงินทุน (Capital Budgeting) ต้องคำนึงถึงค่าของเงินตามระยะเวลา (Time Value of Money) คำนึงถึงความเสี่ยง (Risk) โดยอาศัยความรู้เรื่องความเสี่ยงและผลตอบแทน (Risk and Return) มาพิจารณา

2. การบริหารเงินทุน (Fund Management) ธุรกิจจะจัดหาเงินทุนที่มีต้นทุนต่ำ โดยต้องศึกษาถึงแหล่งเงินทุนมี 2 แหล่งคือ แหล่งเงินทุนภายนอก (External Sources) และเงินทุนภายใน (Internal Sources) แหล่งเงินทุนภายนอกได้แก่ ออกหุ้นกู้หุ้นสามัญ และแหล่งเงินทุนภายใน ได้แก่ การนำกำไรสุทธิหรือกำไรสะสมมาใช้ลงทุนธุรกิจต้องศึกษาว่าจะจัดแหล่งเงินทุนอย่างไร จึงจะทำให้ต้นทุนของธุรกิจต่ำที่สุดเพื่อให้เกิดกำไรแก่ธุรกิจมาก

3. การวางแผนและควบคุมทางการเงิน (Financial Planning and Control) การจัดการทุกอย่างต้องมีการวางแผนและควบคุมการวางแผนทางการเงินซึ่งหมายถึง การกำหนดเป้าหมายทางการเงินของธุรกิจ เช่นการจัดหางบประมาณต่าง ๆ การจัดหางบการเงินโดยการคาดคะเน (Projected Financial Statement) เพื่อให้ทราบผลการดำเนินงานอย่างคร่าว ๆ ของธุรกิจ ส่วนการควบคุม คือ การนำผลการดำเนินงานมาประเมิน เช่น การวิเคราะห์ทางการเงินต่าง ๆ (Financial Analysis) และการนำผลการดำเนินงานจริงมาประเมิน (นภพวรรณ, 2536)

ประเภทของอัตราส่วน ประกอบด้วย

1. ความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นหรือสภาพคล่องของธุรกิจ คือการพิจารณามูลค่าเงินสดที่หาได้คือค่าใช้จ่ายทั้งระยะสั้นและระยะยาว โดยเน้นความสำคัญเพื่อความ

อยู่รอดของกิจการด้านการเงินโดยนำอัตราส่วนมาประกอบการพิจารณาในการให้สินเชื่อ แต่ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับช่วงเวลาที่เหมาะสมเมื่อกิจการมีความจำเป็นต้องใช้เงินสด สถาบันการเงินต้องนำเหตุผลนี้ไปพิจารณาควบคู่กันสภาพคล่องที่เกิดขึ้น หากพิจารณาสภาพคล่องอยู่ในเกณฑ์ดี คำขอสินเชื่อที่เสนอไปย่อมได้รับการอนุมัติ

2. สมรรถภาพในการหากำไร คือ อัตราส่วนที่เป็นการประเมินควบคุมจัดการ รายได้ที่เกิดขึ้น หรือผ่านกระบวนการขายจนมียอดขายในปริมาณสูงเป็นส่วนต่างของจำนวน เมื่อเหลือเมื่อขาด (margin) ที่ต่างจากค่าใช้จ่ายที่ใช้ไป

3. ประสิทธิภาพในการใช้ควบคุมทรัพยากรในการดำเนินงาน คือการประเมิน และควบคุมการประกอบกิจการ นอกจากนี้ยังกำหนดระดับของรายได้ที่สูงขึ้น ซึ่งมีความสำคัญ ต่อการใช้สินเชื่อ การจัดการสินค้าคงคลังและการบริหารการจัดการสินทรัพย์ (โอพาร์ กลิ่นพุด และ James O. Gill, 2538)

ประเภทของอัตราส่วนทางการเงิน การจัดแบ่งประเภทอัตราส่วนทางการเงิน ย่อมขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการใช้ประโยชน์ อัตราส่วนทางการเงิน เป็นเครื่องมือใช้ประโยชน์ ในการประเมินฐานะทางการเงิน ประสิทธิภาพและความสามารถในการหากำไรของธุรกิจแบ่งเป็น 4 ประเภท คือ

1. อัตราส่วนวิเคราะห์ความคล่องตัว (Liquidity Ratios)
2. อัตราส่วนวิเคราะห์ความสามารถในการใช้สินทรัพย์ (Activity Ratios)
3. อัตราส่วนวิเคราะห์ความสามารถในการก่อหนี้ (Leverage Ratios)
4. อัตราส่วนวิเคราะห์ความสามารถในการหากำไร หรือประสิทธิภาพในการบริหารงานของฝ่ายบริหาร (Profitability Ratios)

การวิเคราะห์งบการเงิน หมายถึง กระบวนการค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการใดกิจการหนึ่งจากงบการเงินของกิจการนั้น (เพชร ชุมทรัพย์, 2534)

วงจรบัญชี (Accounting Cycle) การบัญชี หมายถึง การจดบันทึกหรือประมวล ข้อมูลทางการเงินและการจัดทำรายงานโดยปกติใช้รอบระยะเวลาบัญชี 1 ปี ในการเสนอรายงานบัญชีขึ้นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในรอบปีบัญชี เรียกว่า วงจรการบัญชี มีขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์รายการค้าที่เกิดขึ้นแล้วบันทึกในสมุดรายวันทั่วไป เรียงตามลำดับวันที่รายการนั้น ๆ เกิดขึ้น
2. ผ่านรายการจากสมุดรายวันทั่วไป ไปยังบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้อง

3. ทำงบทดลองเพื่อสรุปยอดในบัญชีต่าง ๆ และพิสูจน์ความถูกต้องของการบันทึกรายการค้า
4. บันทึกรายการปรับปรุงในสมุดรายวันทั่วไป ณ วันสิ้นปีแล้วผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้อง
5. ทำงบทดลองหรือรายการปรับปรุง และทำงบกำไรขาดทุน
6. ทำงบดุลและงบกำไรสะสมงานบัญชีขั้นต่อไป ซึ่งต้องทำในวงจรการบัญชีได้แก่
 - 6.1 การบันทึกการปิดบัญชีในสมุดรายวันทั่วไป แล้วผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้อง
 - 6.2 หายอดคงเหลือยกไปในบัญชีประเภทสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของทุน
 - 6.3 ทำงบทดลองหลังรายการปิดบัญชี (พะยอม สิงห์เสนห์ และนิรนุช เมฆวิชัย, 2543)

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการวิเคราะห์งบการเงินต้องเลือกใช้เครื่องมือทางบัญชีให้เหมาะสมกับข้อมูลบัญชี ที่มีอยู่เครื่องมือที่นิยมใช้กัน ประกอบด้วย

1. **การวิเคราะห์โครงสร้างในงบการเงินหรือการย่อส่วนตามแนวดิ่ง (Common-size financial statement)** เป็นเครื่องมือบัญชีวิเคราะห์ที่อาศัยหลักการ การลดตัวเลขของแต่ละรายการที่ปรากฏในงบการเงิน เช่น งบดุล หรืองบกำไรขาดทุนซึ่งเป็นตัวเลขขนาดใหญ่ให้เป็นอัตราร้อยละของรายการที่ปรากฏในงบนั้น ๆ เช่น สินทรัพย์รวมคิดเป็นอัตราร้อยละของหนี้สินและทุนรวม หรือเป็นอัตราร้อยละต่อยอดขายสุทธิในการย่อส่วนงบต้นทุนขาย ทั้งนี้ แล้วแต่จะวิเคราะห์งบใด การวิเคราะห์วิธีนี้ใช้ข้อมูลเพียงปีเดียวจะสามารถทราบถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของงบการเงินนั้น ๆ แต่ถ้าวิเคราะห์เปรียบเทียบ 2 ปี หรือหลายปีจะช่วยให้ผู้วิเคราะห์ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของงบนั้นจะทราบถึงลักษณะการลงทุน การจัดหาเงินทุนและความสามารถในการหากำไรของหน่วยธุรกิจซึ่งเป็นคู่แข่งกัน หรือกล่าวได้ว่าการวิเคราะห์งบดุลย่อส่วนตามแนวดิ่งสามารถวิเคราะห์ได้ทั้งงบดุล และงบกำไรขาดทุน ตลอดจนงบที่เกี่ยวข้องเพื่อดูโครงสร้างของงบการเงิน จึงเป็นการวิเคราะห์ตั้งแต่ขอบเขตกว้างโดยวิเคราะห์โครงสร้างทั้งระบบตลอดไปจนถึงวิเคราะห์โดยเน้นเป็นจุด เพื่อวิเคราะห์เจาะลึกในประเด็นเฉพาะส่วนได้ (ศิริพร กิริติการกุล, 2546)

2. การวิเคราะห์อัตราร้อยละของแนวโน้ม (Trend Analysis) มี 2 ลักษณะคือ (ศิริพร กิริติการกุล, 2546)

1. วิเคราะห์แนวโน้มจากข้อมูลเดิม
2. วิเคราะห์อัตราร้อยละของแนวโน้ม

1. การวิเคราะห์แนวโน้มจากข้อมูลเดิมเป็นการศึกษาแนวโน้มจากข้อมูลที่ให้มาโดยตรง เช่น จำนวนเงินมีหน่วยเป็นบาท น้ำหนักมีหน่วยเป็นกิโลกรัม เป็นต้น ข้อมูลอาจเป็นรายเดือน หรือรายปี หรือช่วงฤดูกาล ขึ้นอยู่กับต้องการพิจารณาแนวโน้มช่วงระยะเวลาใดแล้วสรุปว่า รายการดังกล่าวมีแนวโน้มสูงขึ้นหรือลดลง และการที่มีแนวโน้มสูงขึ้นหรือลดลงเป็นผลดีหรือผลเสียอย่างไร และแสดงแนวโน้มโดยกราฟจะทำให้ได้ภาพที่ชัดเจนขึ้น

2. การวิเคราะห์อัตราร้อยละของแนวโน้ม แบ่งการวิเคราะห์ออกได้ 2 วิธี คือ

2.1 อัตราร้อยละของปีฐานเคลื่อนที่ (Progressive year horizontal trend analysis) ในที่นี้จะใช้คำสั้น ๆ ว่า “อัตราการเพิ่ม” โดยคำนวณเป็นอัตราร้อยละของการเพิ่มหรือลดของรายการนั้น ๆ ในแต่ละช่วงเวลาที่ผ่านมามีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$g_t = \frac{X_t - X_{t-1}}{X_{t-1}} \times 100$$

กำหนดให้ g_t คือ อัตราการเพิ่ม (ลด) ของปีที่ต้องการหา

X_t คือ ตัวเลขของรายการตามปีที่ต้องการหาอัตราเพิ่ม (ลด)

X_{t-1} คือ ตัวเลขของรายการก่อนปีที่ต้องการหา

2.2 อัตราร้อยละของปีฐาน (Simple base year horizontal trend analysis)

การคำนวณจะใช้ปีใดปีหนึ่งเป็นฐานเพียงปีเดียวและเทียบปีดังกล่าวให้เป็นร้อยละแล้วนำข้อมูลของปีอื่น ๆ ซึ่งเป็นรายการเดียวกันเทียบกับกับปีฐานทุกปีตลอดช่วงเวลาที่ต้องการวิเคราะห์จะได้แนวโน้มอีกรูปแบบหนึ่ง ดังนั้น ข้อมูลที่ถูกเลือกให้เป็นปีฐาน ควรเป็นข้อมูลจากปีที่ปกติ กล่าวคือเป็นข้อมูลที่สามารถเป็นตัวแทนของข้อมูลทั้งหมดไม่มีการแกว่งขึ้นเนื่องจากการผิดปกติใด ๆ เช่น ช่วงเศรษฐกิจที่อัตราเงินเฟ้ออาจทำให้ราคาสินค้าสูงผิดปกติเพื่อเทียบกับข้อมูลราคาในปีอื่น ๆ เป็นต้น วิธีนี้อาจเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า การย่อส่วนตามแนวราบ (Common-size horizontal analysis) เนื่องจากใช้การคำนวณเช่นเดียวกันกับวิธีย่อส่วนตามแนวดิ่งแต่ต่างทิศทางเท่านั้น และให้ความหมายแตกต่างกัน

3. ต้นทุนของเงินทุน

สำหรับธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์จะมีแหล่งที่มาของต้นทุนเงินทุนแยกเป็น ต้นทุนทางบัญชี และต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ (ศิริพร กิริติการกุล, 2546)

ต้นทุนของเงินทุนทางบัญชี

$$1. \text{ ต้นทุนเงินรับฝาก} = \frac{\text{ค่าใช้จ่ายเงินรับฝาก} \times 100}{\text{เงินรับฝาก}}$$

โดยที่ค่าใช้จ่ายเงินรับฝาก หมายถึง ดอกเบี้ยจ่ายเงินฝากที่จะต้องจ่ายออกไปในรอบบัญชี นั้น ๆ

$$2. \text{ ต้นทุนเงินกู้ยืม} = \frac{\text{ค่าใช้จ่ายเงินกู้ยืม} \times 100}{\text{เงินกู้ยืม}}$$

โดยที่ค่าใช้จ่ายเงินกู้ยืม หมายถึง ดอกเบี้ยจ่ายเงินที่สหกรณ์ได้กู้ยืมจากบุคคลภายนอกมาดำเนินงานในรอบปีบัญชีนั้น ๆ

3. ต้นทุนเงินทุนถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (weighted cost of capital) คำนวณจากผลรวมของสัดส่วนของเงินทุนแต่ละประเภทคูณด้วยต้นทุนเงินทุนประเภทนั้น ๆ

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนเงินทุนถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก} = & (\text{สัดส่วนของเงินฝาก} \times \text{ต้นทุนเงินฝาก}) \\ & + (\text{สัดส่วนของเงินกู้ยืม} \times \text{ต้นทุนเงินกู้ยืม}) \end{aligned}$$

4. อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนเป็นรายได้หรือผลตอบแทนที่สหกรณ์ได้รับจากการลงทุนในสินทรัพย์ต่าง ๆ ได้แก่ เงินให้กู้ยืม (ลูกหนี้เงินกู้) เงินฝากในธนาคารพาณิชย์ และเงินลงทุนในหลักทรัพย์ที่ผลตอบแทนอยู่ในรูปดอกเบี้ย และเงินปันผล ในงวดบัญชีนั้น ๆ

$$\text{อัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุน} = \frac{\text{ดอกเบี้ยรับ} + \text{เงินปันผลจากการลงทุน} \times 100}{\text{เงินลงทุน}}$$

5. ส่วนต่างของอัตราผลตอบแทนการลงทุนที่สหกรณ์ได้รับกับต้นทุนเงินทุน (ภายใน) ถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักที่สหกรณ์มีค่าใช้จ่ายเป็นต้นทุนจริง

$$\begin{aligned} & \text{ส่วนต่างของอัตราผลตอบแทนการลงทุนกับต้นทุนเงินทุนทางบัญชี} \\ & = \% \text{ อัตราผลตอบแทนการลงทุน} - \% \text{ ต้นทุนเงินทุนถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก} \end{aligned}$$

ต้นทุนเงินทุนทางเศรษฐศาสตร์

เงินทุนของสหกรณ์ส่วนหนึ่งได้มาจากเงินทุนภายใน เช่น ทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง เป็นต้น เงินทุนดังกล่าวแม้ไม่มีค่าใช้จ่ายในรูปของต้นทุนจริง แต่ในทางเศรษฐศาสตร์ถือว่าเงินลงทุนดังกล่าวอย่างน้อยมีต้นทุนค่าเสียโอกาส (opportunity cost) ดังนั้น หากสามารถพิจารณาต้นทุนเงินทุนที่แท้จริงของสหกรณ์ที่นำไปใช้ในการลงทุนเพื่อสร้างรายได้ตัวเลขดังกล่าวจะสะท้อนให้เห็นประสิทธิภาพของการใช้เงินทุนที่แท้จริงของสหกรณ์ได้

ต้นทุนของเงินทุนทางเศรษฐศาสตร์ถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก

$$= (\text{สัดส่วนของต้นทุนทางบัญชี} \times \text{ต้นทุนทางบัญชี}) \\ + (\text{สัดส่วนของเงินทุนภายใน} \times \text{ต้นทุนค่าเสียโอกาส})$$

ส่วนต่างของอัตราผลตอบแทนการลงทุนกับต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์

$$= \% \text{ อัตราผลตอบแทนการลงทุน} - \% \text{ ต้นทุนเงินทุนทางเศรษฐศาสตร์-} \\ \text{ถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก}$$

4. การวิเคราะห์ทางการเงิน แบ่งเป็นการวิเคราะห์งบการเงินและอัตราส่วน

ทางการเงิน

4.1 การวิเคราะห์งบการเงิน หมายถึง การศึกษางบการเงินหรือฐานะการเงินหรืองบดุลและผลการดำเนินงาน หรืองบกำไรขาดทุนของกิจการอย่างมีระบบ เพื่อนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์มาประกอบการตัดสินใจทางการเงิน

4.2 อัตราส่วนทางการเงิน หมายถึง ตัวเลขของรายการ 2 รายการในงบการเงินหารกัน และเมื่อแปลความหมายโดยเปรียบเทียบกับตัววัดแล้วจะมีความหมาย และมีประโยชน์อย่างมากในการนำไปใช้ในการตัดสินใจทางการเงิน แนวทางในการวิเคราะห์ทางการเงินโดยใช้เทคนิคอัตราส่วนทางการเงินมี 2 แนวทาง คือ

1) การวิเคราะห์แนวโน้ม (trend or time series analysis) เป็นการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของอัตราส่วนที่เปลี่ยนไปตามกาลเวลา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงทิศทางและภาพพจน์ของฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการในช่วงเวลาที่ผ่านมา

2) การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ (comparative or cross sectional analysis) เป็นการวิเคราะห์ถึงอัตราส่วนของกิจการ ณ จุดหนึ่งของเวลาโดยเปรียบเทียบกับอัตราส่วนของกิจการอื่นหรืออัตราส่วนมาตรฐานที่กำหนดขึ้นในอุตสาหกรรมประเภทเดียวกัน ถ้าได้ค่าเท่ากันหรือสูงกว่ามาตรฐาน แสดงว่ากิจการนั้นสามารถประสบความสำเร็จในการดำเนินงานจะต้องหา

จุดแข็งหรือสาเหตุที่ดีดังกล่าวเพื่อนำไปปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น แต่ถ้าตรงกันข้ามแสดงว่าประสบความล้มเหลวในการดำเนินงานซึ่งจะต้องหาจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป (ธงชัย สันติวงษ์ และชัยยศ สันติวงษ์, 2537)

อัตราส่วนทางการเงินแบ่งเป็น 4 ประเภท คือ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2545)

- 1) อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง (Liquidity Ratios)
- 2) อัตราส่วนวัดความสามารถในการก่อหนี้ (Leverage Ratios)
- 3) อัตราส่วนวัดความสามารถในการใช้สินทรัพย์ (Activity Ratios)
- 4) อัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratios)

1) อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง (Liquidity Ratios)

อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratio) เป็นอัตราส่วนที่นิยมใช้กันมากที่สุดและใช้เป็นเครื่องมือชี้ฐานะทางการเงินระยะสั้นของธุรกิจนั้น ถึงแม้ว่าอัตราส่วนนี้จะเป็เครื่องวัดอย่างหยาบ ๆ แต่สามารถช่วยตอบคำถามในเรื่องความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นหรือสภาพคล่องของกิจการ ณ เวลานั้นได้ระดับหนึ่ง และยังช่วยชี้ถึงระดับความปลอดภัยของเจ้าหนี้ อัตราส่วนทุนหมุนเวียนที่ต่ำแสดงว่า กิจการอาจไม่สามารถชำระหนี้สินระยะสั้นได้เมื่อครบกำหนด แต่ถ้าอัตราส่วนทุนหมุนเวียนสูงแสดงถึงความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นได้สูง

$$\text{อัตราส่วนทุนหมุนเวียน} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว (Quick ratio or Acid test ratio) เป็นอัตราส่วนใช้สินทรัพย์หมุนเวียนเปรียบเทียบกับหนี้สินหมุนเวียน แต่อัตราส่วนนี้จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพคล่องทางการเงินได้ดีกว่าอัตราส่วนทุนหมุนเวียน เนื่องจากจะใช้แต่เฉพาะสินทรัพย์หมุนเวียนที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดง่ายและเร็ว เช่น เงินสดและเงินฝากธนาคาร เงินฝากสหกรณ์อื่น เงินส่งชำระหนี้ระหว่างทาง เงินลงทุนระยะสั้น ลูกหนี้ระยะสั้นสุทธิ และคอกเบี้ยค้างรับสุทธิ การเปรียบเทียบอัตราส่วนนี้จะคัดสินทรัพย์หมุนเวียนบางรายการ ซึ่งเป็นปัญหาในการเป็นเงินสด เช่น ค่าใช้จ่ายล่วงหน้าหรือสินทรัพย์หมุนเวียน ซึ่งต้องใช้เวลาในการที่เปลี่ยนเป็นเงินสด อัตราส่วนนี้มีข้อสมมติฐานว่า ถ้าต้องเลิกกิจการหรือหยุดดำเนินงานจำเป็นต้องขายสินทรัพย์เพื่อนำเงินมาชำระหนี้ระยะสั้นมีสินทรัพย์อะไรบางอย่างที่พร้อมที่จะเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ทันทีโดยใช้พิจารณาควบคู่กับอัตราส่วนทุนหมุนเวียน

$$\text{อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียนเร็ว}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

2) อัตราส่วนวัดความสามารถในการก่อหนี้ (Leverage ratios) เป็นอัตราส่วนที่คำนวณขึ้น เพื่อเป็นข้อมูลช่วยในการพิจารณาสภาพเสี่ยงของสหกรณ์

อัตราส่วนหนี้สินทั้งสินต่อทุน (total debt to net worth) เป็นการวัดความสัมพันธ์ของเงินทุนของกิจการที่จัดหาในรูปแบบของหนี้ เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าการก่อหนี้ของกิจการมีขีดจำกัดและปัจจัยที่เป็นข้อจำกัดมีหลายปัจจัยด้วยกัน เช่น ความคล่องตัวของสินทรัพย์ที่จะเปลี่ยนเป็นเงินสดและประเภทธุรกิจ เป็นต้น อัตราส่วนนี้ใช้พิจารณาว่าเจ้าหนี้มีเกราะคุ้มกันความปลอดภัยสำหรับผลขาดทุนที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตจากส่วนของผู้ถือหุ้นได้เป็นจำนวนมากน้อยเพียงใด และหากกิจการมีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนมีค่าสูงเงินทุนจากเจ้าของ มีเพียงเล็กน้อยและมาจากหนี้สินเป็นส่วนใหญ่ และความเสี่ยงจะตกเป็นของเจ้าหนี้ในขณะเดียวกันในส่วนของกิจการเองต้องแบกรับภาระในรูปดอกเบี้ยที่สูง ในทางตรงกันข้ามการที่กิจการมีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนต่ำ แสดงได้ว่าเจ้าหนี้มีเกราะคุ้มกันในการได้รับชำระหนี้จากกิจการ แต่การมีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนที่ต่ำเกินไปไม่เป็นผลดีเช่นกัน เพราะนอกจากจะแสดงถึงเครดิตของกิจการไม่ดี ยังทำให้การขยายตัวเป็นไปอย่างเชื่องช้าอีกด้วย

$$\text{อัตราส่วนหนี้สินทั้งสินต่อทุน} = \frac{\text{หนี้สินทั้งสิน}}{\text{ทุนของสหกรณ์}}$$

อัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนของทุน (net debtor loan to share capital and reserve fund ratio) อัตราส่วนนี้ไม่ใช่เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถในการก่อหนี้โดยตรง แต่เป็นอัตราส่วนที่ใช้ประกอบในการพิจารณาในการก่อหนี้ของกิจการ อัตราส่วนนี้ใช้วัดความเพียงพอของเงินทุนเฉพาะที่เป็นทุนสำรองและทุนเรือนหุ้น (ค่าหุ้นของสมาชิก) ว่ามีความพอเพียงสำหรับลูกหนี้มากน้อยเพียงใด ถ้าอัตราส่วนนี้สูงแสดงว่าทุนดังกล่าวไม่เพียงพอต่อการลงทุนสำหรับลูกหนี้ในทางตรงข้ามหากอัตราส่วนนี้ต่ำ แสดงว่า ทุนดังกล่าวมีความเพียงพอสำหรับลูกหนี้และยังมีทุนเหลืออยู่ อัตราส่วนนี้ใช้พิจารณาประกอบควบคู่กับอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน เช่นในกรณีที่กิจการมีความสามารถในการก่อหนี้ และในขณะเดียวกันทุนของกิจการไม่เพียงพอในการทำกิจการจึงใช้เป็นข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาในการก่อหนี้ได้ดียิ่งขึ้น

$$\text{อัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนของทุน} = \frac{\text{ลูกหนี้เงินให้กู้ยืม}}{\text{ทุนเรือนหุ้น + ทุนสำรอง}}$$

โดยลูกหนี้เงินให้กู้ยืม คือ ลูกหนี้ระยะสั้นสุทธิ + ลูกหนี้ระยะยาวสุทธิ

3) **อัตราส่วนแสดงความสามารถในการใช้สินทรัพย์ (Activity Ratios)** แสดงถึงการใช้สินทรัพย์ประเภทต่าง ๆ เงินลงทุนในสินทรัพย์แต่ละประเภทได้ถูกใช้หมุนเวียนก่อให้เกิดรายได้มากน้อยเพียงใด

อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ทั้งสิ้น (Total Assets Turnover) เป็นการวัดความสามารถในการใช้สินทรัพย์เพื่อก่อให้เกิดรายได้ทั้งสิ้นมากน้อย หรือเต็มประสิทธิภาพหรือไม่ ถ้าอัตราส่วนนี้มีค่าสูงแสดงว่า มีความสามารถในการใช้สินทรัพย์ที่มีอยู่เพื่อก่อให้เกิดรายได้ทั้งสิ้นสูง และมีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ หากอัตราส่วนนี้มีค่าน้อยแสดงว่า กิจกรรมใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดรายได้ไม่เต็มประสิทธิภาพเท่าที่ควรทำให้ต้องพิจารณาหาแนวทางใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ให้เต็มประสิทธิภาพ

$$\text{อัตราร้อยละของรายได้ต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น} = \frac{\text{รายได้ทั้งสิ้น} \times 100}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}}$$

$$\text{โดยสินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย} = \frac{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นต้นงวด} + \text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นปลายงวด}}{2}$$

4) **อัตราส่วนแสดงความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratios)** แสดงประสิทธิภาพในการดำเนินงานทั้งหมดของธุรกิจ ทั้งทางด้านการขายและการลงทุน

(4.1) **อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Total Asset)** คือ อัตราส่วนแสดงถึง ผลตอบแทนในแง่ของการลงทุนทั้งสิ้น หรือการใช้สินทรัพย์ว่าได้ผลตอบแทนเพียงพอหรือไม่ และเป็นอัตราส่วนที่ฝ่ายบริหารใช้ควบคุมการดำเนินการเพราะเป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถของฝ่ายบริหารในการใช้สินทรัพย์ของกิจการในอันที่ก่อให้เกิดกำไรกลับคืนสู่กิจการ

$$\text{อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์} = \frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน} \times 100}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}}$$

(4.2) **อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Net Worth)** เป็นอัตราส่วนระหว่างกำไรที่เกิดขึ้นทั้งหมดของกิจการ เปรียบเทียบกับส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นการวัดความสามารถในการหาผลตอบแทนของกิจการ เงินลงทุนเฉพาะส่วนของผู้ถือหุ้นว่ามีมากน้อยเพียงใดหรือวัดประสิทธิภาพในการทำกำไรเมื่อเปรียบเทียบกับส่วนทุน ดังนั้น จึงเป็นอัตราส่วนที่สำคัญใช้พิจารณาเกี่ยวกับการจัดหาเงินทุนในการก่อหนี้ (Leverage Ratio) เช่น หากอัตราส่วนมีค่าน้อย แสดงว่า ผู้ถือหุ้นได้รับผลตอบแทนต่ำ ซึ่งอาจเกิดจากการจัดสัดส่วนการลงทุนที่ไม่เหมาะสม

เป็นการใช้ส่วนของทุนมากกว่าส่วนของหนี้ซึ่งมีต้นทุนสูงกว่า ในกรณีอัตราส่วนมีค่ามาก แสดงว่า ผู้ถือหุ้นได้รับผลตอบแทนสูง แสดงว่า มีประสิทธิภาพในการทำกำไรให้กับส่วนของเจ้าของ

$$\text{อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน} = \frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{ทุนถัวเฉลี่ย}}$$

$$\text{โดยทุนถัวเฉลี่ย} = \frac{\text{ส่วนทุนของสหกรณ์ต้นงวด} + \text{ส่วนทุนของสหกรณ์ปลายงวด}}{2}$$

(4.3) **อัตราค่าใช้จ่าย (Total expenses to total sales)** เป็นการวัดความพยายามในรูปค่าใช้จ่ายกับความสำเร็จในรูปของรายได้ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงการเคลื่อนไหวระหว่างการขายกับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นว่ามีความสัมพันธ์กันในลักษณะใด ค่าใช้จ่ายแบ่งเป็นค่าใช้จ่ายในการขายและค่าใช้จ่ายในการบริหารซึ่งมีความสัมพันธ์กับขายแตกต่างกันคือ ค่าใช้จ่ายในการขาย ค่าโฆษณา ค่านายหน้า ค่าขนส่งออก ย่อมจะมีจำนวนมากขึ้น หากกิจการมีการขายมาก ดังนั้น ค่าใช้จ่ายในการขายจึงเปลี่ยนแปลงเป็นอัตราส่วนต่อขาย ส่วนค่าใช้จ่ายในการบริหารนั้นจะไม่เปลี่ยนแปลงเป็นอัตราส่วนกับการขายอาจเรียกค่าใช้จ่ายในการบริหารเป็นค่าใช้จ่ายคงที่ กล่าวคือจะไม่เพิ่มขึ้นทั้ง ๆ ที่กิจการมียอดขายเพิ่มขึ้น ค่าใช้จ่ายประเภทนี้ เช่น ค่าเบี้ยประกัน ค่าเช่าอาคาร เงินเดือนของฝ่ายบริหาร ดังนั้น หากการขายเพิ่มขึ้นค่าใช้จ่ายไม่เพิ่มขึ้น การคำนวณหาอัตราส่วนจะเพิ่มขึ้น การวิเคราะห์อัตราส่วนค่าใช้จ่ายทั้งสองประเภท สามารถวิเคราะห์ในลักษณะค่าใช้จ่ายดำเนินงานรวมเท่านั้น ยกเว้น งบกำไรขาดทุน มีรายละเอียดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เพียงพอเท่านั้น

$$\text{อัตราค่าใช้จ่าย} = \frac{\text{ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น} \times 100}{\text{รายได้ทั้งสิ้น}}$$

(4.4) **อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin)** คือ เป็นการแสดงให้เห็นทราบว่า รายได้จากการดำเนินงานทุก ๆ 100 บาท จะมีกำไรสุทธิเกิดขึ้นเท่าใด ถ้าอัตราส่วนที่คำนวณได้มีค่าสูงแสดงว่า กิจการมีความสามารถในการหากำไรจากการดำเนินงานสูง (ภายหลังจากหักต้นทุนและค่าใช้จ่ายทั้งหมด) อัตราส่วนนี้มีข้อจำกัด คือ รายการค่าใช้จ่ายบางรายการที่นำไปหักจากรายได้เพื่อคำนวณกำไรสุทธินั้นอาจเป็นค่าใช้จ่ายที่มีได้เกิดขึ้นทุกปี เช่น หนี้สงสัยจะสูญ เป็นต้น ดังนั้น ถ้าอัตรากำไรสุทธิมีค่าต่ำกิจการควรวิเคราะห์สาเหตุเปรียบเทียบกับปีก่อน ๆ ด้วยว่ามีรายการใดผิดปกติ นอกจาก นี้ควรเปรียบเทียบกับกิจการของคู่แข่งในขนาด ประเภทและปริมาณธุรกิจเหมือนกันเพื่อจะได้ทราบว่ากิจการบริหารงานได้มีประสิทธิภาพเช่นไร

$$\text{อัตรากำไร} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{รายได้ทั้งสิ้น}} \times 100$$

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กำหนดเกณฑ์อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของ สหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อใช้เปรียบเทียบผลการดำเนินงาน ดังแสดงในตาราง 4 สหกรณ์ออมทรัพย์ ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด จัดเป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่ และกำหนดเกณฑ์การจัด ขนาดของสหกรณ์ออมทรัพย์ซึ่งการหาขนาดของสหกรณ์ใช้ตัวแปรคือ ทุนดำเนินงาน ปริมาณ ธุรกิจ จำนวนสมาชิก โดยการหาคะแนนรวมทั้ง 3 รายการจะพิจารณาคะแนนรวมอยู่ในช่วงของ สหกรณ์ขนาดใดตามเกณฑ์ที่กำหนดดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 4 เกณฑ์อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินสหกรณ์ออมทรัพย์

ประเภทอัตราส่วน	หน่วย	ขนาด เล็ก มาก	ขนาด เล็ก	ขนาด กลาง	ขนาด ใหญ่	ขนาด ใหญ่ มาก	โดยรวม
1. อัตราส่วนสภาพคล่อง							
อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	เท่า	4.84	4.94	3.57	2.97	2.33	2.43
อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว	เท่า	4.53	4.79	3.49	2.83	2.14	2.25
2. อัตราส่วนวัดการก่อหนี้							
2.1 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	เท่า	0.31	0.35	0.47	0.57	0.87	0.81
2.2 อัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนของทุน	เท่า	1.03	1.22	1.40	1.44	1.63	1.59
3. อัตราส่วนความสามารถในการ ใช้สินทรัพย์							
3.1 อัตราร้อยละของรายได้ต่อสินทรัพย์ทั้ง สิ้น	ร้อยละ	12.61	11.46	10.27	9.80	8.36	8.62
4. อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร							
4.1 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	ร้อยละ	6.46	6.51	6.66	6.83	5.31	5.55
4.2 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน	ร้อยละ	8.53	8.74	9.84	10.82	10.04	10.15
4.3 อัตราค่าไร้ง่าย	ร้อยละ	48.73	43.21	35.13	30.30	36.51	35.56
4.4 อัตรากำไรสุทธิ	ร้อยละ	51.27	56.79	64.87	69.70	63.49	64.44

หมายเหตุ : การกำหนดอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ รวบรวมจากข้อมูลของสหกรณ์ที่ดำเนิน ธุรกิจมีผลกำไร และมีอัตราส่วนครบสมบูรณ์ทุกอัตราส่วนโดยใช้ข้อมูล 1 ปี เฉลี่ยตามประเภทและ จำแนกตามขนาดของสหกรณ์

ที่มา : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2545)

ตาราง 5 เกณฑ์การจัดขนาดของสหกรณ์ออมทรัพย์

ตัวแปรในการวิเคราะห์ขนาดสหกรณ์						คะแนนรวม 3 ตัวแปร จัดขนาดสหกรณ์	
ทุนดำเนินงาน		ปริมาณธุรกิจ		สมาชิก		ช่วงคะแนน รวม (1)+(2)+(3)	ขนาด สหกรณ์
ช่วงข้อมูล (หน่วย : บาท)	คะแนน (1)	ช่วงข้อมูล (หน่วย : บาท)	คะแนน (2)	ช่วงข้อมูล (หน่วย : บาท)	คะแนน (3)		
0	0	0	0	0	0		
>900,000	1	>900,000	1	1-90	1		
>900,000-2,190,000	2	>900,000-2,200,000	2	91-148	2		
>2,190,000-5,400,000	3	>2,200,000-5,400,000	3	149-245	3		
>5,400,000-13,400,000	4	>5,400,000-3,000,000	4	246-403	4	1-6	เล็กมาก
>13,400,000-32,600,000	5	>13,000,000-32,800,000	5	404-665	5	7-12	เล็ก
>32,600,000-80,000,000	6	>32,800,000-80,000,000	6	666-1,090	6	13-18	กลาง
>80,000,000-198,000,000	7	>80,000,000-197,500,000	7	1,091-1,801	7	19-24	ใหญ่
>198,000,000-485,000,000	8	>197,500,000-500,000,000	8	1,802-2,998	8	25-30	ใหญ่มาก
>485,000,000-1,200,000,000	9	>500,000,000-1,180,000,000	9	2,999-4,900	9		
> 1,200,000,001	10	> 1,180,000,000	10	>4,900	10		

ที่มา: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2545)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นวลละออ เตคาญจนวนิช (2531) ศึกษาการวิเคราะห์การบริหารเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูโรงเรียนรัฐบาล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์แหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุนของสหกรณ์ คำนวณและเงินทุนแต่ละประเภท อัตราผลตอบแทนเงินให้กู้ยืม อัตรารายได้และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ตลอดจนความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้น ประสิทธิภาพในการบริหารงานรวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างเงินให้กู้ยืมกับกำไร เงินฝาก เงินกู้ยืม ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและทุนของสหกรณ์ โดยศึกษาข้อมูลระหว่างปี 2526 – 2529 ผลการวิจัยพบว่า แหล่งที่มาของเงินทุนภายในที่สำคัญของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูโรงเรียนรัฐบาล ได้แก่ ทุนเรือนหุ้น เริ่มมีแนวโน้มลดลงในขณะที่แหล่งที่มาของเงินทุนภายนอกที่สำคัญ ได้แก่ เงินฝากและเงินกู้ยืม โดยที่ต้นทุนเงินกู้ยืมมีต้นทุนสูง มีผลทำให้ต้นทุนทั้งสิ้นเฉลี่ยมีอัตราสูงเมื่อเทียบกับสหกรณ์ทั้งระบบทางด้านการใช้ไปของเงินทุนเน้นการให้สมาชิกกู้ยืมประเภทสามัญ ผลต่างระหว่างอัตราผลตอบแทนเงินให้กู้ยืมกับต้นทุนของเงินทุนมีค่าต่ำกว่าอัตราค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ใกล้เคียงกับสหกรณ์ทั้งระบบ มีรายจ่ายที่เป็นเงินเดือนพนักงานเป็นสัดส่วนสูงกว่ารายจ่ายในการดำเนินงานด้านอื่น ๆ ความสามารถชำระหนี้ระยะสั้นส่วนใหญ่มีค่าต่ำกว่า ขณะที่ประสิทธิภาพในการบริหารงานของ

สหกรณ์ใกล้เคียงกับ สหกรณ์ทั้งระบบจากการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเงินให้สมาชิกกู้ยืมกับกำไร เงินฝาก เงินกู้ยืมค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน และทุนเรือนหุ้นพบว่า มีความสัมพันธ์กันมากและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

พวงผกา วรรณะปกรณ์ (2536) ศึกษาการวิเคราะห์การบริหารการเงินของ สหกรณ์ออมทรัพย์นครราชสีมา จำกัด จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน วิเคราะห์ความสามารถในการบริหารเงินของสหกรณ์ และเพื่อเสนอแนะทางการระดมเงินออมของสหกรณ์ ผลการศึกษาพบว่า สหกรณ์แห่งนี้มีเสถียรภาพทางการเงินดีขึ้นตลอดระยะเวลา 5 ปี มีการลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียนเฉลี่ยร้อยละ 99.39 ของสินทรัพย์รวมมีอัตราร้อยละของกำไรสุทธิต่อรายได้เฉลี่ยร้อยละ 84.61 และมีอัตราเงินปันผลที่จ่ายให้หุ้นสามัญเฉลี่ยร้อยละ 80 สหกรณ์มีการจัดหาเงินทุนจากภายนอกเพิ่มขึ้นทุกปี เป็นเหตุให้ต้องเสียดอกเบี้ยจ่ายเพิ่มขึ้นในขณะเดียวกันมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเพิ่มขึ้นทุกปีซึ่งเป็นเหตุให้กำไรสุทธิลดลง

รณจิต ชุมทอง (2538) ศึกษาผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำกัด ประจำปี 2535 - 2537 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานและฐานะการเงินและทัศนคติ ความรู้ความเข้าใจของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์ และสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขเพื่อปรับปรุงการบริหารงานของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำกัด ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานของสหกรณ์ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี สมาชิกให้ความศรัทธาและไว้วางใจมาทำธุรกิจกับสหกรณ์ด้วยความสุจริต ถึงแม้ว่ามีปัญหาอยู่บ้างในด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก แต่ไม่กระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของสหกรณ์ นอกจากนี้ พบว่าสหกรณ์ประสบความสำเร็จในส่วนของการดำเนินงาน คือ สามารถทำกำไรเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี

เบญจมาศ ดากัน (2540) ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมของครอบครัวสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครุฑลำปาง จำกัด ปี 2538 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการออมปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมและสภาพปัญหาและอุปสรรคพร้อมให้คำแนะนำในการส่งเสริมการออม ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่ออมทางการเงินร้อยละ 40.01 ออมในรูปสินทรัพย์ร้อยละ 50.69 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออม คือ รายได้ถาวร สินทรัพย์ และระยะเวลาการเป็นครอบครัว ทางด้านสภาพปัญหาและอุปสรรค พบว่า สมาชิกไม่มีเงินเหลือพอจะฝากและสถานที่อยู่ไกลไม่สะดวกสมาชิกส่วนใหญ่มีความเห็นให้ปรับปรุงสถานที่ฝากเงินและเห็นด้วยที่สหกรณ์ปรับปรุงเรื่องให้สวัสดิการแก่สมาชิกการบริการเงินกู้ และการประชาสัมพันธ์ข่าวสหกรณ์ให้สมาชิกทราบ

อุทัย ทองคุ้ม (2540) ศึกษาการประเมินผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ตรวจเงินแผ่นดิน จำกัด ปีทางบัญชี 2534-2538 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิภาพ และ แนวโน้มในการดำเนินงานของสหกรณ์ในปีบัญชี 2534 – 2538 และเพื่อศึกษาทัศนคติของสมาชิก ที่มีต่อการดำเนินงาน ผลการวิจัยพบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ตรวจเงินแผ่นดิน จำกัด มีอัตราการ เจริญเติบโตสูงและเพิ่มขึ้นทุกปี สามารถทำกำไรส่วนเกิน และความสามารถในการใช้สินทรัพย์ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ แต่ความสามารถในการใช้ทุนของสหกรณ์สูงกว่า ค่าเฉลี่ยด้านสมาชิกเห็นด้วยกับการมีระเบียบว่าด้วยการเก็บค่าหุ้นรายเดือนแต่ไม่เห็นด้วยกับ การรับฝากและถอนเงินของสหกรณ์

ไพรัตน์ เสมอเชื้อ (2541) ศึกษาการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกสตรี กับสมาชิกชายในกิจกรรมสหกรณ์เกษตรชุมชน จำกัด จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างสมาชิกสตรีกับสมาชิกชายในลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและ สังคม ในกิจกรรมสหกรณ์และทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ ผลการศึกษาพบว่า สหกรณ์การเกษตรชุมชน จำกัด สมาชิกส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36 - 45 ปี มีระยะเวลาเป็นสมาชิกอยู่ระหว่าง 1-10 ปี อาชีพส่วนใหญ่ทำนา ระดับรายได้อยู่ระหว่าง 30,001- 40,000 บาท ความพึงพอใจผลตอบแทนสมาชิกสตรีพอใจต่อการที่สหกรณ์ให้กู้ยืมเงิน สมาชิกชาย พึงพอใจ การได้ผลตอบแทนเงินปันผลของการถือหุ้น ทางด้านการรับรู้ในวิธีการดำเนินงานของ สหกรณ์ สมาชิกชายมีการรับรู้ได้ดีกว่าสมาชิกสตรี การมีส่วนร่วมในกิจกรรมมีความแตกต่างกัน 4 กิจกรรม คือ กิจกรรมการมีส่วนร่วมการฝากเงินกับสหกรณ์ กิจกรรมการมีส่วนร่วมในการถือ หุ้นในสหกรณ์ กิจกรรมการมีส่วนร่วมในธุรกิจการขาย และกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วม ประชุมกลุ่มสมาชิก และประชุมใหญ่สามัญประจำปีไม่มีความแตกต่างกัน 3 กิจกรรมคือ กิจกรรม การมีส่วนร่วมธุรกิจสินเชื่อ กิจกรรมการมีส่วนร่วมในธุรกิจซื้อ กิจกรรมการมีส่วนร่วมในการ ประชุมฝึกอบรม ซึ่งจัดขึ้น โดยสหกรณ์หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องความสัมพันธ์ระหว่างการมี ส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์กับลักษณะส่วนบุคคลเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสตรี ได้แก่ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา ขนาดของครอบครัวระยะเวลาการเป็นสมาชิก ความพึงพอใจในผล ตอบแทนที่ได้รับ และการรับรู้ในวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ในระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 พบว่า มี 4 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งได้แก่ อายุ รายได้ ขนาดของ ครอบครัว และระยะเวลาการเป็นสมาชิก สำหรับสมาชิกชาย พบว่า มี 4 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ คือ รายได้ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการเป็นสมาชิกและ การรับรู้ในวิธีการดำเนินงานสหกรณ์

เสริมศักดิ์ ตาลสุข (2541) ศึกษาการเปรียบเทียบพฤติกรรมในการลงทุนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่สอด จำกัด กับเกษตรกรที่ไม่ได้เป็นสมาชิกในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ปี 2539 โดยมีวัตถุประสงค์มุ่งเน้นศึกษาถึงสภาพทางเศรษฐกิจ แหล่งที่มาของการลงทุน ส่วนประกอบของการลงทุน และวิเคราะห์ถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการลงทุนของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร เปรียบเทียบกับเกษตรกรทั่วไปที่ไม่ได้เป็นสมาชิก ผลการศึกษาพบว่า ระดับการลงทุนเบื้องต้นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสูงกว่าเกษตรกรกลุ่มที่ไม่ได้เป็นสมาชิก เฉลี่ยฟาร์มละ 26,267.89 บาท ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการที่เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรับสินเชื่อหรือเงินกู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำจากสหกรณ์ ดังนั้น การพัฒนาทางด้านการเกษตรหนทางหนึ่งจึงควรเป็นเรื่องการรวมกลุ่มเกษตรกร นอกจากนี้ ยังพบว่าอิทธิพลของปัจจัยต่างๆ ที่มีต่อพฤติกรรมการลงทุนของเกษตรกรแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกัน ดังนั้น นโยบายเพื่อการพัฒนาการเกษตรควรมีความแตกต่างกันเป็นบางประการ สำหรับเกษตรกรแต่ละกลุ่มเพื่อจะได้ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาประเทศโดยส่วนรวมต่อไป

ประภาศรี กล่อมมานพ (2543) ศึกษาการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานด้านการเงินของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ถึงผลการดำเนินงาน และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานด้านการเงินของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยใช้ข้อมูลจากงบการเงิน พ.ศ. 2524 - 2540 การวิเคราะห์อัตราส่วนการเงินในการวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน และใช้แบบจำลองทางเศรษฐมิติในการวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานทางการเงินด้วยวิธีการกำลังสองน้อยที่สุด ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานทางการเงินของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรโดยกำหนดตัวแปรอิสระที่มีผลกระทบต่อกำไรสุทธิที่มีการเปลี่ยนแปลงแล้ว ส่งผลให้กำไรสุทธิเพิ่มขึ้นคือ ปริมาณการให้สินเชื่อระหว่างปี ปริมาณหนี้คงค้างชำระและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้กล่าวคือ เมื่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรมีปริมาณการให้สินเชื่อเพิ่มขึ้นและมีอัตราดอกเบี้ยที่สูงขึ้นส่งผลให้ธนาคารมีกำไรสุทธิที่เพิ่มขึ้น และเมื่อปริมาณหนี้คงค้างชำระของธนาคารลดลงส่งผลให้ธนาคารมีกำไรสุทธิที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ตัวแปรอิสระที่มีการเปลี่ยนแปลงแล้วทำให้กำไรสุทธิของธนาคารลดลงคือ จำนวนลูกค้าเมื่อมีจำนวนลูกค้าเพิ่มขึ้น แต่ลูกค้าไม่สามารถนำเงินมาชำระหนี้ให้แก่ธนาคารได้ตามกำหนดจะส่งผลให้กำไรสุทธิของธนาคารลดลง

ฉวีวรรณ ฟื้นดี (2544) ศึกษาวิเคราะห์ประสิทธิภาพการบริหารงานและแนวโน้มนำ การดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขสุพรรณบุรี จำกัด ปีทางบัญชี 2535 – 2542 วัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพการบริหารงาน ศึกษาแนวโน้มนำการดำเนินงานปีทางบัญชี 2533-2542 ผลการศึกษาพบว่า สหกรณ์มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานโดยมีสมาชิก ทุนเรือนหุ้น เงินรับฝาก สินเชื่อ สินทรัพย์ หนี้สิน รายได้ ค่าใช้จ่าย และกำไรสุทธิเพิ่มขึ้นทุกปีประสิทธิภาพการบริหารงานมีสภาพคล่องในการชำระหนี้ระยะสั้นสูง สามารถก่อหนี้สินผูกพันได้อีก ความสามารถใช้เงินทุนและความสามารถในการทำกำไรอยู่ในเกณฑ์ดี แนวโน้มนำมีอัตราขยายตัวของสมาชิก ทุน เงินรับฝาก สินเชื่อ สินทรัพย์ หนี้สิน รายได้ ค่าใช้จ่าย และกำไรสุทธิ เพิ่มขึ้นทุกรายการ

ณอมจิตต์ ท้าวแคนคำ (2544) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการระดมเงินทุนภายในและประสิทธิภาพการบริหารเงินทุนของสหกรณ์การเกษตรสันทราย จำกัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสถาบันสหกรณ์ ที่มีความสัมพันธ์กับการระดมเงินทุนภายในสหกรณ์ ประสิทธิภาพการบริหารเงินทุน และสภาพปัญหา อุปสรรคในการระดมเงินทุนภายในเพื่อเสนอแนวทาง และเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารเงินทุนของสหกรณ์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจ และสถาบันสหกรณ์ที่มีความสัมพันธ์กับการระดมเงินทุนภายใน คือ รายได้ ค่าใช้จ่าย หนี้สินของครัวเรือน ประสิทธิภาพการบริหารเงินทุนพบว่า ส่วนใหญ่การจัดหาเงินทุนจากแหล่งภายในของสหกรณ์ ได้จากการรับฝากเงิน และเพิ่มหุ้นของสมาชิก ผลการดำเนินงานมีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้นทุกปี โดยใช้เงินทุน สินทรัพย์ถาวร สินค้าคงเหลือในการดำเนินงานให้เกิดรายได้มีผลกำไรทางด้านปัญหาอุปสรรค พบว่า สมาชิกอยู่ห่างไกล การคมนาคม ไม่สะดวกในการมาติดต่อกับ สหกรณ์ขาดการวางแผนในการระดมหุ้นอย่างจริงจัง ขาดการประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกมั่นใจในสหกรณ์แนวทางแก้ไขสหกรณ์เห็นว่า รัฐบาลควรให้การสนับสนุนในด้านการอบรม ฝึกอาชีพเพื่อเสริมสร้างรายได้ ควรมีการจัดชั้นสมาชิกเพื่อจูงใจให้สมาชิกรนำเงินมาซื้อหุ้น และฝากเงินกับสหกรณ์ควรแจ้งข่าวทางประชาสัมพันธ์ให้ประธานกลุ่ม เพื่อแจ้งให้สมาชิกทราบทุกเดือน

ราตรี สิทธิพงษ์ (2544) ศึกษาอัตราการเจริญเติบโตและแนวโน้มนำของสหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดินเวียงชัย จำกัด จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตราการเจริญเติบโตสถานภาพ แนวโน้มนำ และสภาพปัญหาและอุปสรรคในด้านต่าง ๆ ของสหกรณ์ ผลการศึกษาพบว่า สถานภาพและอัตราการเจริญเติบโตของสหกรณ์ มีทิศทางที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่ จำนวนสมาชิก ปริมาณธุรกิจสินเชื่อ การรับฝากเงิน รายได้จากธุรกิจสินเชื่อต้นทุน

ธุรกิจ สินเชื่อ สินทรัพย์ หนี้สิน ทุนสหกรณ์ และทุนดำเนินงาน โดยเฉพาะรายได้จากธุรกิจสินเชื่อ มีอัตราการเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 33.16 รองลงมาคือการรับฝากเงินร้อยละ 32.50 และผลการศึกษาแนวโน้มของสหกรณ์พบว่า ส่วนใหญ่เป็นไปในทิศทางที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเฉพาะปริมาณธุรกิจสินเชื่อมีอัตราการเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 15 ยกเว้นปริมาณธุรกิจขาย รายได้ คัดทุน ธุรกิจขายและค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่มีแนวโน้มเป็นไปในลักษณะคงที่ นอกจากนี้ มีกำไรสุทธิต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานมีจำนวนเพิ่มขึ้นมาก สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของสหกรณ์ที่สำคัญคือ ด้านธุรกิจสินเชื่อพบว่า สมาชิกไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ได้ตามกำหนดระยะเวลาเนื่องจากราคาราคาผลผลิตตกต่ำร้อยละ 84.21 ด้านการรับฝากเงินพบว่า สมาชิกมีรายได้น้อยไม่พอเก็บออมร้อยละ 78.95 ด้านธุรกิจซื้อพบว่า สหกรณ์ขาดสถานที่จัดเก็บสินค้า ร้อยละ 63.16 ด้านธุรกิจขายพบว่า สหกรณ์มีปัญหาในการเก็บรักษาผลผลิตก่อนขายร้อยละ 63.16 คณะกรรมการดำเนินการไม่ค่อยมีความรู้ทางด้านการบริหารงานของสหกรณ์ร้อยละ 84.21 เจ้าหน้าที่ที่มีจำนวนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณงานร้อยละ 73.68 และสมาชิกส่วนใหญ่ไม่รอบรู้และเข้าใจในวิธีการสหกรณ์อย่างลึกซึ้งร้อยละ 89.40

สมหวัง เครือแก้ว (2544) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อเงินออมของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนกรณีศึกษาสหกรณ์เครดิตยูเนียนศรีหฤทัยขลุง จำกัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อยอดเงินออมของสมาชิกราชบุคคล เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงและเป็นแนวทางในการระดมเงินออมของสหกรณ์ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านรายได้รวมของสมาชิกและมูลค่าผลตอบแทนเงินออมที่สมาชิกได้รับมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับยอดเงินออมของสมาชิก และปัจจัยด้านระยะเวลาในการเป็นสมาชิกมูลค่าสินทรัพย์ถาวรปลายปีของสมาชิก และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุน้อยกว่า 15 ปี และมีอายุมากกว่า 60 ปี มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับยอดเงินออมของสมาชิกราชบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ข้อเสนอแนะคือขอความร่วมมือกับภาครัฐในการจัดอบรมด้านทักษะวิชาชีพ หรือให้สหกรณ์ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางด้านตลาดรวมทั้งการประชาสัมพันธ์และสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเห็นความสำคัญของการออมกับสหกรณ์ ซึ่งจะช่วยให้ระดับเงินออมของสมาชิกเพิ่มขึ้น

หทัยชนก ศิริพิพัฒนกุล (2545) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุนในส่วนของผู้ถือหุ้น และอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุนในส่วนของผู้ถือหุ้น และอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของสหกรณ์ออมทรัพย์ภายใต้ภาวะเศรษฐกิจและสัดส่วนการใช้หนี้สินที่แตกต่างกัน คือ ช่วงก่อนและหลังวิกฤตเศรษฐกิจ และระหว่างกลุ่ม

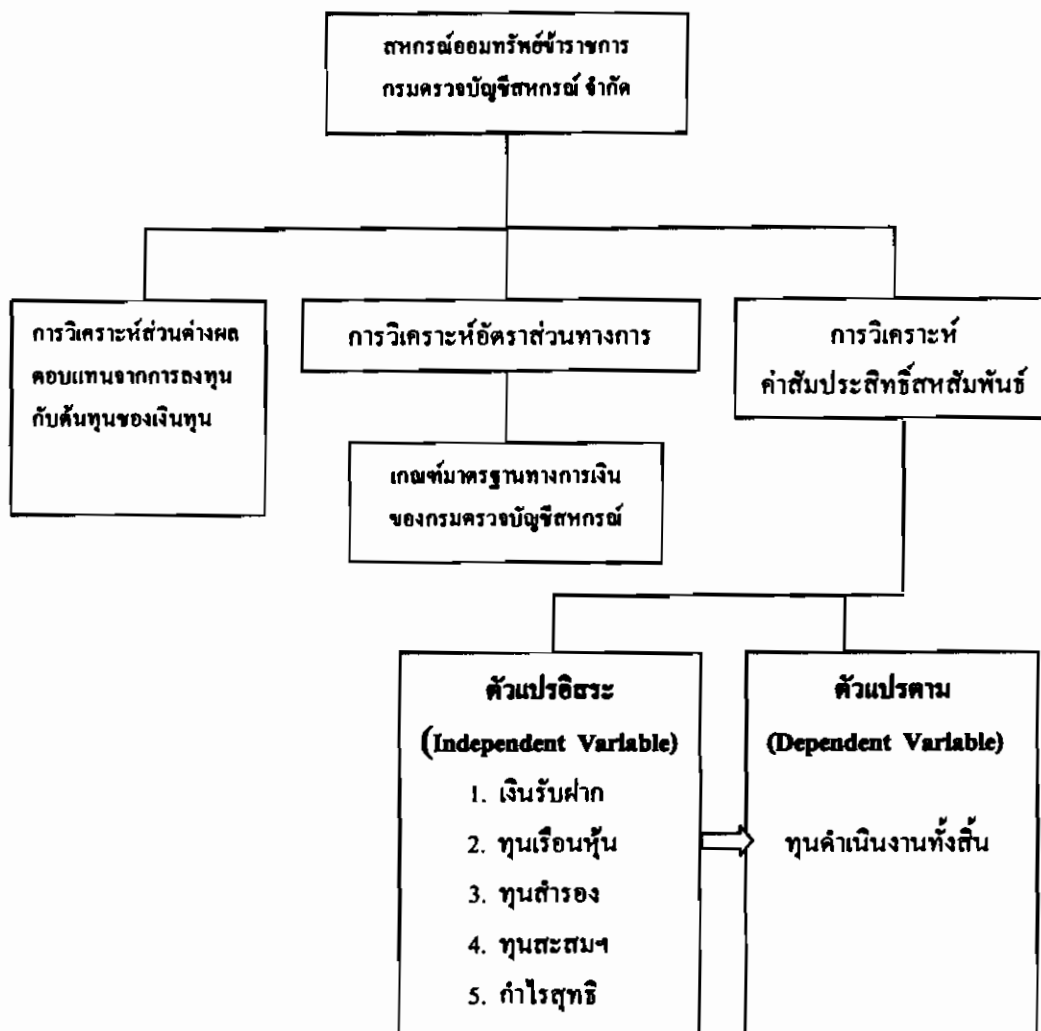
สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีเงินฝากมากกว่าและน้อยกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ของหนี้สินรวม ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบความสัมพันธ์ลักษณะเชิงเส้นโค้ง และอัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุน ในส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบกับอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของ ผู้ถือหุ้น คือเมื่ออัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นอยู่ในระดับต่ำและเพิ่มสูงขึ้น อัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุนในส่วนของผู้ถือหุ้นจะสูงขึ้นด้วย แต่หากมีอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นสูงเกินกว่าระดับหนึ่งแล้ว อัตราผลตอบแทนดังกล่าวจะลดต่ำลงเมื่อแบ่งการศึกษาตามสถานะเศรษฐกิจกล่าวได้ว่าในช่วงก่อนวิกฤต อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของสหกรณ์ออมทรัพย์ในกลุ่มที่หนึ่งสูงกว่ากลุ่มที่สอง ในขณะที่อัตราผลตอบแทนดังกล่าวสูงกว่าช่วงหลังวิกฤตด้วยเช่นกัน นอกจากนั้นการศึกษาพบว่า กรณีที่สหกรณ์ออมทรัพย์มีหนี้สินจากเงินฝากมากกว่าเงินกู้ยืมในภาวะปกติควรมีอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นประมาณ 1.5-2.3 เท่า และในภาวะเศรษฐกิจผันผวนควรมีประมาณ 2-2.5 เท่า ส่วนสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีหนี้สินส่วนใหญ่จากเงินกู้ยืมในภาวะปกติ อัตราส่วนดังกล่าวควรอยู่ประมาณ 1.5-2 เท่า และในภาวะเศรษฐกิจผันผวนควรมีเพียงประมาณ 0.75 -1.5 เท่า จึงจะทำให้อัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุนในส่วนของผู้ถือหุ้นสูงสุด ดังนั้น ในการขยายการให้บริการของสหกรณ์ออมทรัพย์ควรใช้การระดมเงินฝากมากกว่าการกู้ยืม

อุราพร ไพเราะ (2545) ศึกษาการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน กรณีศึกษาสหกรณ์พัฒนาประชากรและชุมชนลำไทรโย่ง จำกัด จังหวัดขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการบริหารงาน สถานะการพึ่งตนเองของสหกรณ์ ผลกระทบของสหกรณ์ที่มีต่อตัวสมาชิกชุมชน และความเข้มแข็งของสหกรณ์อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนของสังคมชนบทต่อไป ผลการศึกษาพบว่า สหกรณ์มีการประกอบธุรกิจทั้งด้านการเกษตรและด้านอุตสาหกรรมผลการประกอบธุรกิจปรากฏว่าในช่วงภาวะเศรษฐกิจตกต่ำสหกรณ์กำไรน้อยลงจนถึงขั้นขาดทุนแสดงว่า ความสามารถด้านการบริหารธุรกิจยังไม่เพียงพอสมาชิกมีส่วนร่วมปานกลางในการบริหารงาน สหกรณ์มีสถานะการพึ่งตนเองได้พอสมควร เนื่องจากสหกรณ์มีทุนของตนเองมากกว่าที่กู้ยืมจากภายนอก การดำเนินงานของสหกรณ์มีผลกระทบต่อตัวสมาชิกตามความคิดของสมาชิกสหกรณ์มีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ปานกลางและจากกาวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินพบว่า อัตราส่วนวิเคราะห์สภาพคล่องผลตอบแทนจากทุนส่วนของสมาชิกและรายได้จากการขายต่อกำไรสุทธิยังต่ำกว่าเกณฑ์พิจารณาแต่อัตราส่วนทุนหมุนเวียน และอัตราส่วนความสามารถในการชำระหนี้มีค่าสูงกว่าเกณฑ์พิจารณาแสดงว่า สหกรณ์มีความสามารถในการทำกำไรไม่ต่ำในช่วงภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ

อย่างไรก็ตามสหกรณ์ลำไทรโยง มีความพยายามที่จะทำให้ธุรกิจของคนให้อยู่รอดโดยการรับช่วงการผลิตสินค้าอย่างอื่น

นวลทิพย์ หวังเกิดเกียรติ (2546) วิเคราะห์การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรหนองหวาย จำกัด จังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป และวิเคราะห์การดำเนินธุรกิจรวมทั้งศึกษาปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ของสหกรณ์ ผลการศึกษาพบว่า สหกรณ์การเกษตรหนองหวาย จำกัด จัดเป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่ประสิทธิภาพการบริหารงานปี 2543 เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานแสดงให้เห็นถึงสถานะของสหกรณ์ ผลโดยรวมของอัตราส่วนทางการเงินมีค่าสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน การวิเคราะห์แนวโน้มของผลการดำเนินงานที่เปลี่ยนแปลงไป โดยทำการวิเคราะห์ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ พ.ศ. 2539-2543 จากกำไรสุทธิพบว่า บางปีสหกรณ์มีกำไรสุทธิลดลง แต่โดยส่วนใหญ่สหกรณ์ยังคงมีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้นถือได้ว่าการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์อยู่ในระดับที่น่าพอใจ ส่วนปัญหาอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ได้แก่ เงินทุนในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ไม่เพียงพอ สมาชิกส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินธุรกิจ และปัญหาทางการตลาดในการจำหน่ายสินค้า ข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ปัญหาและอุปสรรค คือ สหกรณ์ควรเร่งรัดการเก็บหนี้จากลูกหนี้เงินกู้ให้กลับคืนมาโดยเร็ว จัดหาเงินทุนเพิ่ม ควรมีการวิเคราะห์สถานการณ์การตลาด และทำการปรับปรุงพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดรวมทั้งควรให้มีการฝึกอบรมความรู้และสร้างความเข้าใจให้กับสมาชิกของสหกรณ์อย่างทั่วถึงมากขึ้น

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ภาพ 2 กรอบแนวความคิด

สมมติฐานการวิจัย

ทุนดำเนินงานทั้งสิ้น เงินรับฝาก ทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสม ตามข้อบังคับ ระเบียบ และอื่น ๆ และกำไรสุทธิ ต่างมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

บทที่ 3 วิธีการวิจัย

การวิเคราะห์การบริหารเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด ระหว่าง ปี 2537 - 2546 มีวิธีการศึกษา ดังนี้

การรวบรวมข้อมูล

1. วิธีการรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากเอกสารต่าง ๆ ระเบียบข้อบังคับ รายงานกิจการประจำปี ของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด ตั้งแต่ ปี 2537 - 2546 ตลอดจนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล (analysis of data)

การวิเคราะห์ข้อมูลมี 2 วิธี คือ

2.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive method)

วิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนาเป็นการบรรยายถึงสถานภาพทั่วไป โครงสร้างแหล่งที่มาและการใช้ไปของเงินทุน

2.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (quantitative method)

2.2.1 วิเคราะห์ส่วนต่างผลตอบแทนจากการลงทุนกับต้นทุนของเงินทุน

2.2.2 วิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินจากงบการเงินเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานทางการเงินของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

2.2.3 วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (pearson correlation) ทุนดำเนินงานของสหกรณ์ทั้งสิ้น เงินรับฝาก ทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ และกำไรสุทธิ

$$\text{สูตร} \quad r = \frac{\sum (X - \bar{X})(Y - \bar{Y})}{\sqrt{\sum (X - \bar{X})^2 \sum (Y - \bar{Y})^2}}$$

กำหนดให้ r = ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

X, Y = ทุนดำเนินงานทั้งสิ้น เงินรับฝาก, ทุนเรือนหุ้น,
ทุนสำรอง, ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ และ
กำไรสุทธิ

โดยสมมติฐาน คือ

$H_0 : r = 0$ (r ที่ได้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่มีความสัมพันธ์
เชิงเส้นตรงระหว่างตัวแปรทั้ง 2)

$H_a : r \neq 0$ (r ที่ได้มีนัยสำคัญทางสถิติหรือมีความสัมพันธ์
เชิงเส้นตรงระหว่างตัวแปรทั้ง 2)

การทดสอบความสัมพันธ์

ในการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสอง ใช้สถิติ t ทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

$$t = \frac{r}{\sqrt{\frac{1-r^2}{n-2}}}$$

โดยกำหนดให้ t = ค่าสถิติที่คำนวณได้จากข้อมูลตัวอย่าง

n = จำนวนปีที่ศึกษา

df = $n - 2$ ชั้นความเป็นอิสระ (degree of freedom)

การตัดสินใจปฏิเสธหรือยอมรับสมมติฐาน H_0 ขึ้นอยู่กับค่า t ที่คำนวณได้จากสูตร
ดังกล่าวนำไปเปรียบเทียบกับค่า t ที่ได้จากรางสถิติด้วยค่า $df = n - 2$

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แสดงผลการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไป โครงสร้างของแหล่งที่มาและการใช้ไปของเงินทุน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ส่วนต่างของอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนกับต้นทุน
ของเงินทุน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินจากงบการเงินของสหกรณ์
เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานทางการเงินของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ทุนดำเนินงานทั้งสิ้น
เงินรับฝาก ทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ และกำไรสุทธิ

การวิเคราะห์การบริหารเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชี
สหกรณ์ จำกัด ใช้ข้อมูลระหว่างปี พ.ศ. 2537 - 2546

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไป โครงสร้างของแหล่งที่มาและการใช้ไปของเงินทุน

ผลการศึกษสถานภาพทั่วไป โครงสร้างของแหล่งที่มาและการใช้ไปของเงินทุน
ของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 สถานภาพทั่วไป

สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด จัดทะเบียนเมื่อวันที่
25 มิถุนายน 2534 เลขทะเบียนสหกรณ์ที่ อ. 009634 สำนักงานตั้งอยู่เลขที่ 12 ถนนกรุงเกษม
ตำบลวัดสามพระยา เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร อาคาร 3 ชั้น 1 ในสถานที่ของกรมตรวจบัญชี
สหกรณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของบรรดาสมาชิก
โดยวิธีช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักสหกรณ์ มีการดำเนินธุรกิจ 2 ด้าน คือ
ธุรกิจการให้เงินกู้และการรับฝากเงินจากสมาชิก เป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดใหญ่ ปีทางบัญชี
สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2546 มีสมาชิกทั้งสิ้น 1,624 คน โดยจำนวนสมาชิกกระจายอยู่ในจังหวัด
ต่าง ๆ ที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ตั้งปฏิบัติงานทั่วประเทศ มีทุนดำเนินงานมาจากทุนเรือนหุ้น
จำนวน 222,313,880.00 บาท ทุนสำรอง จำนวน 16,850,454.22 บาท ทุนสะสมตามข้อบังคับ
ระเบียบ และอื่น ๆ จำนวน 2,557,731.74 บาท และเงินรับฝาก จำนวน 215,584,629.99 บาท

ข้อมูลการดำเนินงานของสหกรณ์

1. ที่ตั้งสำนักงานอยู่เลขที่ 12 ถนนกรุงเกษม ตำบลวัดสามพระยา เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
2. จำนวนสมาชิก ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2546 จำนวน 1,624 คน
3. อาชีพหลักของสมาชิกเป็นข้าราชการและลูกจ้างประจำที่ปฏิบัติงานในกรมตรวจบัญชีสหกรณ์
4. จำนวนคณะกรรมการดำเนินการทั้งสิ้น 15 คน
5. ฝ่ายจัดการ และเจ้าหน้าที่ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย
 - 5.1 ผู้จัดการ 1 คน
 - 5.2 เจ้าหน้าที่บัญชี 1 คน
 - 5.3 เจ้าหน้าที่การเงิน 1 คน
 - 5.4 เจ้าหน้าที่ประจำหน่วยด้านเงินกู้ 2 คน
 - 5.5 เจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์(บริการด้านเงินรับฝาก) 1 คน
 - 5.6 เจ้าหน้าที่ธุรการ 1 คน
6. สินทรัพย์ของสหกรณ์

อุปกรณ์และเครื่องใช้สำนักงานต่าง ๆ จำนวน 233,214.69 บาท
7. แหล่งเงินทุนของสหกรณ์

สหกรณ์ใช้แหล่งเงินทุนภายในดำเนินการธุรกิจได้มาจาก 2 แหล่ง คือ

 - การระดมทุนเรือนหุ้น เป็นการระดมทุนจากสมาชิกสหกรณ์ มูลค่าหุ้นละ 10.00 บาท ในรอบปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2546 สหกรณ์มีทุนเรือนหุ้น รวมทั้งสิ้น จำนวน 222,313,880.00 บาท
 - ระดมเงินฝากจากสมาชิกสหกรณ์ในรอบปีทางบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2546 เป็นเงินรับฝากออมทรัพย์รวมทั้งสิ้นจำนวน เป็นเงิน 215,584,629.99 บาท คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 2.50 ต่อปี
8. การดำเนินการธุรกิจของสหกรณ์
 - ธุรกิจการให้เงินกู้แก่สมาชิก ในรอบปีทางบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2546 ให้เงินกู้ระยะสั้น จำนวน 56,312,027.70 บาท หรือร้อยละ 15.52 ของเงินกู้ทั้งสิ้น และเงินกู้ระยะยาว จำนวน 306,485,174.18 บาท หรือร้อยละ 84.48 ของเงินกู้ทั้งสิ้น ในอัตราดอกเบี้ย 6.50 ต่อปี รวมสมาชิกกู้เงินจากสหกรณ์ จำนวน 1,145 คน หรือร้อยละ 70.50 จำนวนสมาชิกทั้งสิ้น

- ธุรกิจการรับฝากเงินจากสมาชิกในรอบปีทางบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2546 รับฝากเงินประเภทออมทรัพย์จากสมาชิก จำนวน 215,584,629.99 บาท รวม 948 ราย หรือร้อยละ 58.37 ของจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น

1.2 โครงสร้างแหล่งที่มาและการใช้ไปของเงินทุน

การศึกษาโครงสร้างแหล่งที่มาและการใช้ไปของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด ใช้ข้อมูลจากงบการเงินย้อนหลัง 10 ปี ตั้งแต่ปี 2537 - 2546 โดยปีทางบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม ของทุกปี เครื่องมือการศึกษาใช้วิเคราะห์เปรียบเทียบ คือ

1. การย่อส่วนตามแนวกิ่ง (common size)
2. การวิเคราะห์อัตราร้อยละของแนวโน้ม (trend percentage analysis)

1. การย่อส่วนตามแนวกิ่ง (Common size)

การวิเคราะห์โครงสร้างทางการเงินของสหกรณ์เป็นการวิเคราะห์แหล่งที่มา และการใช้ไปของเงินทุนจากงบดุล

1.1 การย่อส่วนตามแนวกิ่งทางด้านสินทรัพย์ (การใช้ไปของเงินทุน)

- ปี 2537 สินทรัพย์รวมของสหกรณ์ประกอบด้วย สินทรัพย์หมุนเวียน ร้อยละ 99.10 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ร้อยละ 0.24 และสินทรัพย์อื่น ร้อยละ 0.66 สินทรัพย์หมุนเวียน ประกอบด้วย เงินสดและเงินฝากธนาคาร ร้อยละ 1.77 เงินลงทุน ระยะสั้น ร้อยละ 8.84 ลูกหนี้ระยะสั้น ร้อยละ 88.16 และสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น ร้อยละ 0.33 กล่าวได้ว่า สินทรัพย์ส่วนใหญ่เป็น เงินสด เงินฝากธนาคาร และลูกหนี้ระยะสั้น ร้อยละ 89.93

- ปี 2538 สินทรัพย์รวมของสหกรณ์ประกอบด้วย สินทรัพย์หมุนเวียน ร้อยละ 99.54 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ร้อยละ 0.14 และสินทรัพย์อื่น ร้อยละ 0.32 สินทรัพย์หมุนเวียน ประกอบด้วย เงินสดและเงินฝากธนาคาร ร้อยละ 1.76 เงินลงทุน ระยะสั้น ร้อยละ 1.19 ลูกหนี้ระยะสั้น ร้อยละ 96.56 และสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น ร้อยละ 0.03 กล่าวได้ว่า สินทรัพย์ส่วนใหญ่เป็น เงินสด เงินฝากธนาคาร และลูกหนี้ระยะสั้น ร้อยละ 98.32

- ปี 2539 สินทรัพย์รวมของสหกรณ์ประกอบด้วย สินทรัพย์หมุนเวียน ร้อยละ 99.77 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ร้อยละ 0.14 และสินทรัพย์อื่น ร้อยละ 0.09 สินทรัพย์หมุนเวียน ประกอบด้วย เงินสดและเงินฝากธนาคาร ร้อยละ 3.22 เงินลงทุน ระยะสั้น ร้อยละ 14.39 ลูกหนี้ระยะสั้น ร้อยละ 81.92 และสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น ร้อยละ 0.24 กล่าวได้ว่า สินทรัพย์ส่วนใหญ่เป็น เงินสด เงินฝากธนาคาร และลูกหนี้ระยะสั้น ร้อยละ 85.14

- ปี 2540 สินทรัพย์รวมของสหกรณ์ประกอบด้วย สินทรัพย์หมุนเวียน ร้อยละ 99.80 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ร้อยละ 0.08 และสินทรัพย์อื่น

ร้อยละ 0.12 สินทรัพย์หมุนเวียน ประกอบด้วย เงินสดและเงินฝากธนาคาร ร้อยละ 4.24 เงินลงทุนระยะสั้น ร้อยละ 1.86 ลูกหนี้ระยะสั้น ร้อยละ 93.58 และสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น ร้อยละ 0.12 กล่าวได้ว่า สินทรัพย์ส่วนใหญ่เป็น เงินสด เงินฝากธนาคาร และลูกหนี้ระยะสั้น ร้อยละ 97.82

- ปี 2541 สินทรัพย์รวมของสหกรณ์ประกอบด้วย สินทรัพย์หมุนเวียน ร้อยละ 99.82 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ร้อยละ 0.06 และสินทรัพย์อื่น ร้อยละ 0.12 สินทรัพย์หมุนเวียน ประกอบด้วย เงินสดและเงินฝากธนาคาร ร้อยละ 20.33 เงินลงทุนระยะสั้น ร้อยละ 5.28 ลูกหนี้ระยะสั้น ร้อยละ 73.94 และสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น ร้อยละ 0.28 กล่าวได้ว่า สินทรัพย์ส่วนใหญ่เป็น เงินสด เงินฝากธนาคาร และลูกหนี้ระยะสั้น ร้อยละ 94.26

- ปี 2542 กรมตรวจบัญชีสหกรณ์มีการเปลี่ยนแปลงการจัดระบบบัญชี โดยจะแนกเป็นสินทรัพย์หมุนเวียน (ระยะสั้น) และสินทรัพย์ระยะยาว ทำให้สินทรัพย์รวมของสหกรณ์ประกอบด้วย สินทรัพย์หมุนเวียน ร้อยละ 40.90 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น เงินลงทุนระยะยาว ร้อยละ 0.09 ลูกหนี้ระยะยาว ร้อยละ 58.91 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ร้อยละ 0.08 และสินทรัพย์อื่น ร้อยละ 0.02 สินทรัพย์ระยะยาว ประกอบด้วย ลูกหนี้ระยะยาว ร้อยละ 58.91 และเงินลงทุนระยะยาว ร้อยละ 0.09 สินทรัพย์หมุนเวียน ประกอบด้วย เงินสด เงินฝากธนาคารและเงินฝากชุมชนฯ ร้อยละ 25.08 เงินลงทุนระยะสั้น ร้อยละ 3.29 ลูกหนี้ระยะสั้น ร้อยละ 12.13 และสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น ร้อยละ 0.40 กล่าวได้ว่า สินทรัพย์ส่วนใหญ่เป็น เงินสด เงินฝากธนาคาร เงินฝากชุมชนฯ และลูกหนี้ระยะสั้นและลูกหนี้ระยะยาว ร้อยละ 96.12

- ปี 2543 สินทรัพย์รวมของสหกรณ์ประกอบด้วย สินทรัพย์หมุนเวียน ร้อยละ 42.49 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น เงินลงทุนระยะยาว ร้อยละ 6.71 ลูกหนี้ระยะยาว ร้อยละ 50.70 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ร้อยละ 0.05 และสินทรัพย์อื่น ร้อยละ 0.05 สินทรัพย์ระยะยาว ประกอบด้วย ลูกหนี้ระยะยาว ร้อยละ 50.70 และเงินลงทุนระยะยาว ร้อยละ 6.71 สินทรัพย์หมุนเวียน ประกอบด้วย เงินสด เงินฝากธนาคารและเงินฝากชุมชนฯ ร้อยละ 29.49 เงินลงทุนระยะสั้น ร้อยละ 0.60 ลูกหนี้ระยะสั้น ร้อยละ 11.62 และสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น ร้อยละ 0.78 กล่าวได้ว่า สินทรัพย์ส่วนใหญ่เป็น เงินสด เงินฝากธนาคาร เงินฝากชุมชนฯ และลูกหนี้ระยะสั้นและลูกหนี้ระยะยาว ร้อยละ 91.81

- ปี 2544 สินทรัพย์รวมของสหกรณ์ประกอบด้วย สินทรัพย์หมุนเวียน ร้อยละ 41.10 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น เงินลงทุนระยะยาว ร้อยละ 5.64 ลูกหนี้ระยะยาว ร้อยละ 53.11 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ร้อยละ 0.07 และสินทรัพย์อื่น ร้อยละ 0.08 สินทรัพย์ระยะยาว ประกอบด้วย ลูกหนี้ระยะยาว ร้อยละ 53.11 และเงินลงทุนระยะยาว ร้อยละ 5.64 สินทรัพย์หมุนเวียน ประกอบด้วย เงินสด เงินฝากธนาคารและ เงินฝากชุมชนฯ ร้อยละ 23.18 เงินลงทุน

ระยะสั้น ร้อยละ 4.78 ลูกหนี้ระยะสั้น ร้อยละ 12.48 และสินทรัพย์หมุนเวียนอื่นร้อยละ 0.66 กล่าวได้ว่า สินทรัพย์ส่วนใหญ่เป็น เงินสด เงินฝากธนาคาร เงินฝากชุมชนฯ และลูกหนี้ระยะสั้น และลูกหนี้ระยะยาว ร้อยละ 88.77

- ปี 2545 สินทรัพย์รวมของสหกรณ์ประกอบด้วย สินทรัพย์หมุนเวียน ร้อยละ 32.90 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น เงินลงทุนระยะยาว ร้อยละ 7.65 ลูกหนี้ระยะยาว ร้อยละ 59.34 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ร้อยละ 0.05 และสินทรัพย์อื่น ร้อยละ 0.06 สินทรัพย์ระยะยาว ประกอบด้วย ลูกหนี้ระยะยาว ร้อยละ 59.34 และเงินลงทุนระยะยาว ร้อยละ 7.65 สินทรัพย์หมุนเวียน ประกอบด้วย เงินสด เงินฝากธนาคารและเงินฝากชุมชนฯ ร้อยละ 16.67 เงินลงทุนระยะสั้น ร้อยละ 4.03 ลูกหนี้ระยะสั้น ร้อยละ 11.81 และสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น ร้อยละ 0.39 กล่าวได้ว่า สินทรัพย์ส่วนใหญ่เป็น เงินสด เงินฝากธนาคาร เงินฝากชุมชนฯ และลูกหนี้ระยะสั้น และลูกหนี้ระยะยาว ร้อยละ 87.82

- ปี 2546 สินทรัพย์รวมของสหกรณ์ประกอบด้วย สินทรัพย์หมุนเวียน ร้อยละ 30.61 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น เงินลงทุนระยะยาว ร้อยละ 5.11 ลูกหนี้ระยะยาว ร้อยละ 64.20 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ร้อยละ 0.05 และสินทรัพย์อื่น ร้อยละ 0.03 สินทรัพย์ระยะยาว ประกอบด้วย ลูกหนี้ระยะยาว ร้อยละ 64.20 และเงินลงทุนระยะยาว ร้อยละ 5.11 สินทรัพย์หมุนเวียน ประกอบด้วย เงินสด เงินฝากธนาคาร และเงินฝากสหกรณ์ ร้อยละ 13.24 เงินลงทุนระยะสั้น ร้อยละ 5.31 ลูกหนี้ระยะสั้น ร้อยละ 11.80 และสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น ร้อยละ 0.26 กล่าวได้ว่า สินทรัพย์ส่วนใหญ่เป็น เงินสด เงินฝากธนาคาร เงินฝากชุมชนฯ และลูกหนี้ระยะสั้น และลูกหนี้ระยะยาว ถึงร้อยละ 89.24

ผลการวิเคราะห์ พบว่า โครงสร้างการใช้ไปของเงินทุนในระยะเวลา 10 ปี ระหว่างปี 2537 - 2546 มีการเปลี่ยนแปลง คือ เงินสด เงินฝากธนาคาร และเงินฝากชุมชนฯ มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.77 ในปี 2537 เป็นร้อยละ 13.24 ในปี 2546 เงินลงทุนระยะสั้น และระยะยาวมีการเปลี่ยนแปลง เพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 8.84 ในปี 2537 เป็นร้อยละ 10.42 ในปี 2546 ลูกหนี้ให้สมาชิกกู้ยืมระยะสั้นและระยะยาวเปลี่ยนแปลงเพิ่มจากร้อยละ 88.16 ในปี 2537 เป็นร้อยละ 96.56 และ 93.58 ในปี 2538 และปี 2540 ตามลำดับ และลดลงเหลือ ร้อยละ 76.00 ในปี 2546 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ มีการเปลี่ยนแปลงลดลงจากร้อยละ 0.24 ในปี 2537 เป็นร้อยละ 0.05 ในปี 2546 สินทรัพย์หมุนเวียนอื่นและสินทรัพย์อื่นเปลี่ยนแปลงลดลงจากร้อยละ 0.99 ในปี 2537 เหลือร้อยละ 0.29 ในปี 2546 กล่าวได้ว่า สินทรัพย์หมุนเวียนหรือระยะสั้น มีการเปลี่ยนแปลงลดลงจาก ร้อยละ 99.10 ในปี 2537 เหลือร้อยละ 30.61 ในปี 2546 หรือโดยเฉลี่ย ร้อยละ 68.60 ต่อปี และสินทรัพย์ระยะยาวเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.90 ในปี 2537 เป็น

ร้อยละ 69.39 ในปี 2546 หรือ โดยเฉลี่ยร้อยละ 31.40 ต่อปี แสดงว่า สหกรณ์นำเงินไปลงทุนในสินทรัพย์ระยะสั้นที่สามารถกลับมาเป็นเงินทุนหมุนเวียนให้สมาชิกกู้ยืมได้ระดับหนึ่ง ซึ่งแสดงถึงสหกรณ์มีสภาพคล่องทางการเงินดีพอควร โดยมีสินทรัพย์หมุนเวียนเพียงพอสำหรับให้สมาชิกกู้ยืมและนำส่วนที่เหลือจากการกันไว้เป็นสภาพคล่องไปลงทุนภายนอกให้ได้ค่าตอบแทนเพิ่มขึ้น (ตาราง 6 และภาพ 3)

1.2 การย่อบรรณตามแนวค้งค้านหน้สินและทุนของสหกรณ์ (แหล่งที่มาของเงินทุน)

- ปี 2537 หน้สินและทุนของสหกรณ์ประกอบด้วย หน้สิน ร้อยละ 50.12 ของหน้สินและทุนของสหกรณ์ ทุนของสหกรณ์ ร้อยละ 49.88 สหกรณ์มีโครงสร้างทางการเงินประกอบด้วยหน้สินเป็นส่วนใหญ่ แสดงว่า สหกรณ์มีความเสี่ยง หน้สินรวมของสหกรณ์ประกอบด้วยหน้สินหมุนเวียน ร้อยละ 50.07 และหน้สินอื่น ร้อยละ 0.05 หน้สินหมุนเวียนส่วนใหญ่คือ เงินรับฝากจากสมาชิก ร้อยละ 50.01 ส่วนทุนของสหกรณ์ประกอบด้วย ทุนเรือนหุ้น ร้อยละ 43.19 ทุนสำรอง ร้อยละ 0.81 ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ ร้อยละ 0.25 และกำไรสุทธิ ร้อยละ 5.63

- ปี 2538 หน้สินและทุนของสหกรณ์ประกอบด้วย หน้สิน ร้อยละ 49.75 ของหน้สินและทุนของสหกรณ์ ทุนของสหกรณ์ ร้อยละ 50.25 สหกรณ์มีโครงสร้างทางการเงินประกอบด้วยทุนเป็นส่วนใหญ่ แสดงว่า สหกรณ์มีความมั่นคง หน้สินรวมของสหกรณ์ประกอบด้วย หน้สินหมุนเวียน ร้อยละ 49.67 และหน้สินอื่น ร้อยละ 0.08 หน้สินหมุนเวียนส่วนใหญ่คือ เงินรับฝากจากสมาชิก ร้อยละ 49.62 ส่วนทุนของสหกรณ์ประกอบด้วย ทุนเรือนหุ้น ร้อยละ 42.65 ทุนสำรอง ร้อยละ 1.08 ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบ และอื่น ๆ ร้อยละ 0.40 และกำไรสุทธิ ร้อยละ 6.12

- ปี 2539 หน้สินและทุนของสหกรณ์ประกอบด้วย หน้สิน ร้อยละ 54.06 ของหน้สินและทุนของสหกรณ์ ทุนของสหกรณ์ ร้อยละ 45.94 สหกรณ์มีโครงสร้างทางการเงินประกอบด้วยหน้สินเป็นส่วนใหญ่ แสดงว่า สหกรณ์มีความเสี่ยง หน้สินรวมของสหกรณ์ประกอบด้วยหน้สินหมุนเวียน ร้อยละ 53.97 และหน้สินอื่น ร้อยละ 0.09 หน้สินหมุนเวียนส่วนใหญ่คือ เงินรับฝากจากสมาชิก ร้อยละ 53.91 ส่วนทุนของสหกรณ์ประกอบด้วย ทุนเรือนหุ้น ร้อยละ 38.36 ทุนสำรอง ร้อยละ 1.43 ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ ร้อยละ 0.38 และกำไรสุทธิ ร้อยละ 5.77

- ปี 2540 หน้สินและทุนของสหกรณ์ประกอบด้วย หน้สิน ร้อยละ 54.89 ของหน้สินและทุนของสหกรณ์ ทุนของสหกรณ์ ร้อยละ 45.11 สหกรณ์มีโครงสร้างทางการเงินประกอบด้วย หน้สินเป็นส่วนใหญ่ แสดงว่า สหกรณ์มีความเสี่ยง หน้สินรวมของสหกรณ์

ประกอบด้วยหนี้สินหมุนเวียน ร้อยละ 54.77 และหนี้สินอื่น ร้อยละ 0.12 หนี้สินหมุนเวียนส่วนใหญ่คือเงินรับฝากจากสมาชิก ร้อยละ 54.66 ส่วนทุนของสหกรณ์ประกอบด้วย ทุนเรือนหุ้น ร้อยละ 36.96 ทุนสำรอง ร้อยละ 1.77 ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ ร้อยละ 0.38 และกำไรสุทธิ ร้อยละ 6.00

- ปี 2541 หนี้สินและทุนของสหกรณ์ประกอบด้วย หนี้สิน ร้อยละ 57.05 ของหนี้สินและทุนของสหกรณ์ ทุนของสหกรณ์ ร้อยละ 42.95 สหกรณ์มีโครงสร้างทางการเงิน ประกอบด้วยหนี้สินเป็นส่วนใหญ่ แสดงว่า สหกรณ์มีความเสี่ยง หนี้สินรวมของสหกรณ์ ประกอบด้วย หนี้สินหมุนเวียน ร้อยละ 56.92 และหนี้สินอื่น ร้อยละ 0.13 หนี้สินหมุนเวียน ส่วนใหญ่คือ เงินรับฝากจากสมาชิก ร้อยละ 56.86 ส่วนทุนของสหกรณ์ประกอบด้วย ทุนเรือนหุ้น ร้อยละ 34.83 ทุนสำรอง ร้อยละ 2.07 ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ ร้อยละ 0.51 และกำไรสุทธิ ร้อยละ 5.54

- ปี 2542 หนี้สินและทุนของสหกรณ์ประกอบด้วย หนี้สิน ร้อยละ 52.54 ของหนี้สินและทุนของสหกรณ์ ทุนของสหกรณ์ ร้อยละ 47.46 สหกรณ์มีโครงสร้างทางการเงิน ประกอบด้วยหนี้สินเป็นส่วนใหญ่ แสดงว่า สหกรณ์มีความเสี่ยง หนี้สินรวมของสหกรณ์ ประกอบด้วยหนี้สินหมุนเวียน ร้อยละ 52.39 และหนี้สินอื่น ร้อยละ 0.15 หนี้สินหมุนเวียน ส่วนใหญ่คือ เงินรับฝากจากสมาชิก ร้อยละ 52.34 ส่วนทุนของสหกรณ์ประกอบด้วย ทุนเรือนหุ้น ร้อยละ 38.51 ทุนสำรอง ร้อยละ 2.43 ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ ร้อยละ 0.56 และกำไรสุทธิ ร้อยละ 5.96

- ปี 2543 หนี้สินและทุนของสหกรณ์ประกอบด้วย หนี้สิน ร้อยละ 54.74 ของหนี้สินและทุนของสหกรณ์ ทุนของสหกรณ์ ร้อยละ 45.26 สหกรณ์มีโครงสร้างทางการเงิน ประกอบด้วยหนี้สินเป็นส่วนใหญ่ แสดงว่า สหกรณ์มีความเสี่ยง หนี้สินรวมของสหกรณ์ ประกอบด้วย หนี้สินหมุนเวียน ร้อยละ 54.64 และหนี้สินอื่น ร้อยละ 0.10 หนี้สินหมุนเวียน ส่วนใหญ่คือ เงินรับฝากจากสมาชิก ร้อยละ 54.52 ส่วนทุนของสหกรณ์ประกอบด้วย ทุนเรือนหุ้น ร้อยละ 37.43 ทุนสำรอง ร้อยละ 2.68 ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ ร้อยละ 0.60 และกำไรสุทธิ ร้อยละ 4.55

- ปี 2544 หนี้สินและทุนของสหกรณ์ประกอบด้วย หนี้สิน ร้อยละ 50.80 ของหนี้สินและทุนของสหกรณ์ ทุนของสหกรณ์ ร้อยละ 49.20 สหกรณ์มีโครงสร้างทางการเงิน ประกอบด้วยหนี้สินเป็นส่วนใหญ่ แสดงว่า สหกรณ์มีความเสี่ยง หนี้สินรวมของสหกรณ์ ประกอบด้วย หนี้สินหมุนเวียน ร้อยละ 50.67 และหนี้สินอื่น ร้อยละ 0.13 หนี้สินหมุนเวียน ส่วนใหญ่คือ เงินรับฝากจากสมาชิก ร้อยละ 50.62 ส่วนทุนของสหกรณ์ประกอบด้วย ทุนเรือนหุ้น

ร้อยละ 41.49 ทุนสำรอง ร้อยละ 3.07 ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ ร้อยละ 0.66 และกำไรสุทธิ ร้อยละ 3.98

- ปี 2545 หนี้สินและทุนของสหกรณ์ประกอบด้วย หนี้สิน ร้อยละ 47.85 ของหนี้สินและทุนของสหกรณ์ ทุนของสหกรณ์ ร้อยละ 52.15 สหกรณ์มีโครงสร้างทางการเงิน ประกอบด้วยทุนเป็นส่วนใหญ่ แสดงว่า สหกรณ์มีความมั่นคง หนี้สินรวมของสหกรณ์ ประกอบด้วย หนี้สินหมุนเวียน ร้อยละ 47.70 และหนี้สินอื่น ร้อยละ 0.15 หนี้สินหมุนเวียน ส่วนใหญ่คือ เงินรับฝากจากสมาชิก ร้อยละ 47.66 ส่วนทุนของสหกรณ์ประกอบด้วย ทุนเรือนหุ้น ร้อยละ 44.24 ทุนสำรอง ร้อยละ 3.34 ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ ร้อยละ 0.51 และ กำไรสุทธิ ร้อยละ 4.06

- ปี 2546 หนี้สินและทุนของสหกรณ์ประกอบด้วย หนี้สิน ร้อยละ 45.37 ของหนี้สินและทุนของสหกรณ์ ทุนของสหกรณ์ ร้อยละ 54.63 สหกรณ์มีโครงสร้างทางการเงิน ประกอบด้วยทุนเป็นส่วนใหญ่ แสดงว่า สหกรณ์มีความมั่นคง หนี้สินรวมของสหกรณ์ ประกอบด้วย หนี้สินหมุนเวียน ร้อยละ 45.21 และหนี้สินอื่น ร้อยละ 0.16 หนี้สินหมุนเวียน ส่วนใหญ่คือ เงินรับฝากจากสมาชิก ร้อยละ 45.15 ส่วนทุนของสหกรณ์ประกอบด้วย ทุนเรือนหุ้น ร้อยละ 46.55 ทุนสำรอง ร้อยละ 3.53 ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ ร้อยละ 0.54 และกำไรสุทธิ ร้อยละ 4.01

ผลการวิเคราะห์ โครงสร้างแหล่งที่มาเงินทุนของสหกรณ์ ระยะเวลา 10 ปี ระหว่างปี 2537 - 2546 พบว่า หนี้สินรวมของสหกรณ์มีการเปลี่ยนแปลงลดลง จากร้อยละ 50.12 ในปี 2537 เหลือร้อยละ 45.37 ในปี 2546 หรือเฉลี่ยร้อยละ 51.72 คอปี แสดงถึงการหาแหล่ง เงินทุนของสหกรณ์เป็นไปด้วยความระมัดระวังรอบคอบเพราะหนี้สินรวมส่วนใหญ่มาจาก เงินรับฝาก แต่อย่างไรก็ตาม สหกรณ์ยังมีความเสี่ยงเพราะเงินรับฝากดังกล่าวจะต้องชำระคืนใน อนาคตและหากสมาชิกรวมตัวมาถอนเงินจากสหกรณ์พร้อมกันจำนวนมาก จะทำให้สหกรณ์ ขาดสภาพคล่องและความมั่นคงต่อฐานะทางการเงินของสหกรณ์ ถึงอย่างไรก็ตามแหล่งเงินทุน ที่มาจากเงินรับฝากของสมาชิกยังจัดอยู่ในระดับดีกว่าแหล่งเงินทุนที่เป็นเงินกู้ยืมจากภายนอก เนื่องจากค่าใช้จ่ายที่ปรากฏในรูปของดอกเบี้ยจ่ายจะมีอัตราสูงกว่าแหล่งเงินทุนที่เป็นเงินรับฝาก จากสมาชิก สำหรับทุนของสหกรณ์มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 49.88 ในปี 2537 เป็น ร้อยละ 54.63 ในปี 2546 หรือเฉลี่ย ร้อยละ 48.28 คอปี แสดงให้เห็นว่า ส่วนทุนของสหกรณ์ มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นส่งผลถึงความมั่นคงของฐานะทางการเงินของสหกรณ์ในระยะยาวทำให้ สมาชิกมีความศรัทธาและเชื่อถือในสหกรณ์ (ตาราง 6 และภาพ 3)

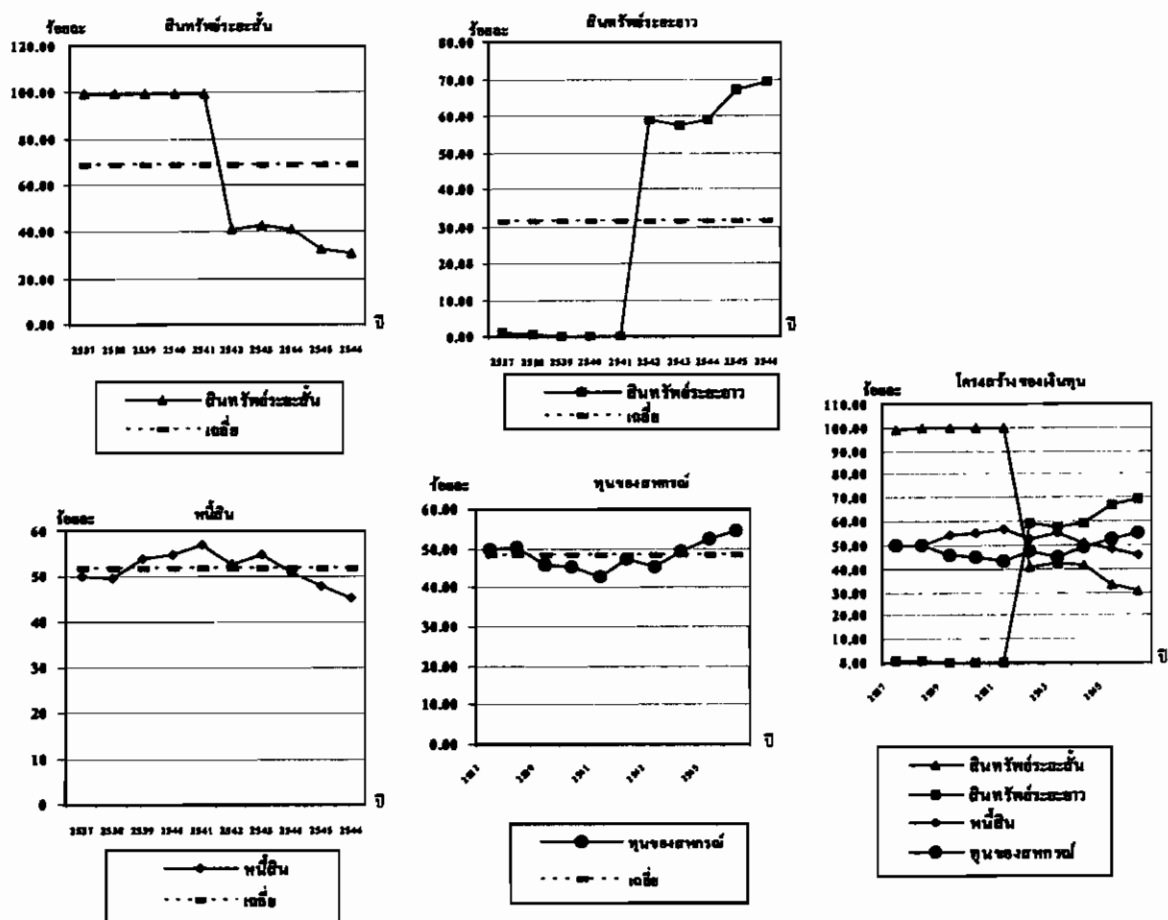
ตาราง 6 การย่อส่วนตามแนวโน้มของแหล่งที่มาและการใช้ไปของเงินทุน

สินทรัพย์	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	เฉลี่ย
สินทรัพย์หมุนเวียน											
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	1.77	1.76	3.22	4.24	20.32	10.19	14.19	6.95	12.45	12.72	8.78
เงินฝากชุมชนฯ	-	-	-	-	-	14.89	15.30	16.23	4.22	0.52	5.12
เงินลงทุนระยะสั้น	8.84	1.19	14.39	1.86	5.28	3.29	0.60	4.78	4.03	5.31	4.95
ลูกหนี้ระยะสั้น-สุทธิ	88.16	96.56	81.92	93.58	73.94	12.13	11.62	12.48	11.81	11.80	49.40
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	0.33	0.03	0.24	0.12	0.28	0.40	0.78	0.66	0.39	0.26	0.35
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	99.10	99.54	99.77	99.80	99.82	48.90	42.49	41.10	32.90	30.61	68.60
เงินลงทุนระยะยาว	-	-	-	-	-	0.09	6.71	5.64	7.65	5.11	2.52
ลูกหนี้ระยะยาว	-	-	-	-	-	58.91	50.70	53.11	59.34	64.20	28.62
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์-สุทธิ	0.24	0.14	0.14	0.08	0.06	0.08	0.05	0.07	0.05	0.05	0.10
สินทรัพย์อื่น	0.66	0.32	0.09	0.12	0.12	0.02	0.05	0.08	0.06	0.03	0.16
รวมสินทรัพย์ระยะยาว	0.90	0.46	0.23	0.20	0.18	59.10	57.51	58.90	67.10	69.39	31.40
รวมสินทรัพย์	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
หนี้สินและทุนของสภากรร											
หนี้สินหมุนเวียน											
เงินเบิกเกินบัญชีธนาคาร	-	-	-	0.04	-	-	-	-	-	-	-
เงินรับฝาก	50.01	49.62	53.91	54.66	56.86	52.34	54.52	50.62	47.66	45.15	51.54
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	0.06	0.05	0.06	0.07	0.06	0.05	0.12	0.05	0.04	0.06	0.06
รวมหนี้สินหมุนเวียน	50.07	49.67	53.97	54.77	56.92	52.39	54.64	50.67	47.70	45.21	51.60
หนี้สินอื่น	0.05	0.08	0.09	0.12	0.13	0.15	0.10	0.13	0.15	0.16	0.12
รวมหนี้สิน	50.12	49.75	54.06	54.89	57.05	52.54	54.74	50.80	47.85	45.37	51.72
ทุนของสภากรร											
ทุนเรือนหุ้น	43.19	42.65	38.36	36.96	34.83	38.51	37.43	41.49	44.24	46.55	40.42
ทุนสำรอง	0.81	1.08	1.43	1.77	2.07	2.43	2.68	3.07	3.34	3.53	2.22
ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบ และอื่น ๆ	0.25	0.40	0.38	0.38	0.51	0.56	0.60	0.66	0.51	0.54	0.48
กำไรสุทธิประจำปี	5.63	6.12	5.77	6.00	5.54	5.96	4.55	3.98	4.06	4.01	5.16
รวมทุนของสภากรร	49.88	50.25	45.94	45.11	42.95	47.46	45.26	49.20	52.15	54.63	48.28
รวมหนี้สินและทุนของสภากรร	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

หมายเหตุ: ตั้งแต่ปี 2542 กรมตรวจบัญชีสหกรณ์มีการเปลี่ยนแปลงการจัดระบบบัญชีโดยจะแนกเป็น

สินทรัพย์หมุนเวียน (ระยะสั้น) และสินทรัพย์ระยะยาว

ที่มา: จากการคำนวณ

ภาพ 3 โครงสร้างของเงินทุน

1.3 การย่อส่วนตามแนวคิดของสินทรัพย์หมุนเวียน

- ปี 2537 สินทรัพย์หมุนเวียน ประกอบด้วย เงินสด เงินฝากธนาคาร และ เงินฝากชุมชนฯ ร้อยละ 1.78 เงินลงทุนและลูกหนี้ระยะสั้น ร้อยละ 97.88 และสินทรัพย์อื่น ร้อยละ 0.34

- ปี 2538 สินทรัพย์หมุนเวียน ประกอบด้วย เงินสด เงินฝากธนาคาร และ เงินฝากชุมชนฯ ร้อยละ 1.77 เงินลงทุนและลูกหนี้ระยะสั้น ร้อยละ 98.20 และสินทรัพย์อื่น ร้อยละ 0.03

- ปี 2539 สินทรัพย์หมุนเวียน ประกอบด้วย เงินสด เงินฝากธนาคาร และ เงินฝากชุมชนฯ ร้อยละ 3.22 เงินลงทุนและลูกหนี้ระยะสั้น ร้อยละ 96.54 และสินทรัพย์อื่น ร้อยละ 0.24

- ปี 2540 สินทรัพย์หมุนเวียน ประกอบด้วย เงินสด เงินฝากธนาคาร และ เงินฝากชุมชนฯ ร้อยละ 4.25 เงินลงทุนและลูกหนี้ระยะสั้น ร้อยละ 95.63 และสินทรัพย์อื่น ร้อยละ 0.12

- ปี 2541 สินทรัพย์หมุนเวียน ประกอบด้วย เงินสด เงินฝากธนาคาร และ เงินฝากชุมชนฯ ร้อยละ 20.36 เงินลงทุนและลูกหนี้ระยะสั้น ร้อยละ 79.36 และสินทรัพย์อื่น ร้อยละ 0.28

- ปี 2542 สินทรัพย์หมุนเวียน ประกอบด้วย เงินสด เงินฝากธนาคาร และ เงินฝากชุมชนฯ ร้อยละ 61.34 เงินลงทุนและลูกหนี้ระยะสั้น ร้อยละ 37.68 และสินทรัพย์อื่น ร้อยละ 0.98

- ปี 2543 สินทรัพย์หมุนเวียน ประกอบด้วย เงินสด เงินฝากธนาคาร และ เงินฝากชุมชนฯ ร้อยละ 69.40 เงินลงทุนและลูกหนี้ระยะสั้น ร้อยละ 28.75 และสินทรัพย์อื่น ร้อยละ 1.85

- ปี 2544 สินทรัพย์หมุนเวียน ประกอบด้วย เงินสด เงินฝากธนาคาร และ เงินฝากชุมชนฯ ร้อยละ 56.43 เงินลงทุนและลูกหนี้ระยะสั้น ร้อยละ 41.98 และสินทรัพย์อื่น ร้อยละ 1.59

- ปี 2545 สินทรัพย์หมุนเวียน ประกอบด้วย เงินสด เงินฝากธนาคาร และ เงินฝากชุมชนฯ ร้อยละ 50.66 เงินลงทุนและลูกหนี้ระยะสั้น ร้อยละ 48.16 และสินทรัพย์อื่น ร้อยละ 1.18

- ปี 2546 สินทรัพย์หมุนเวียน ประกอบด้วย เงินสด เงินฝากธนาคาร และ เงินฝากชุมชนฯ ร้อยละ 43.27 เงินลงทุนและลูกหนี้ระยะสั้น ร้อยละ 55.90 และสินทรัพย์อื่น ร้อยละ 0.83

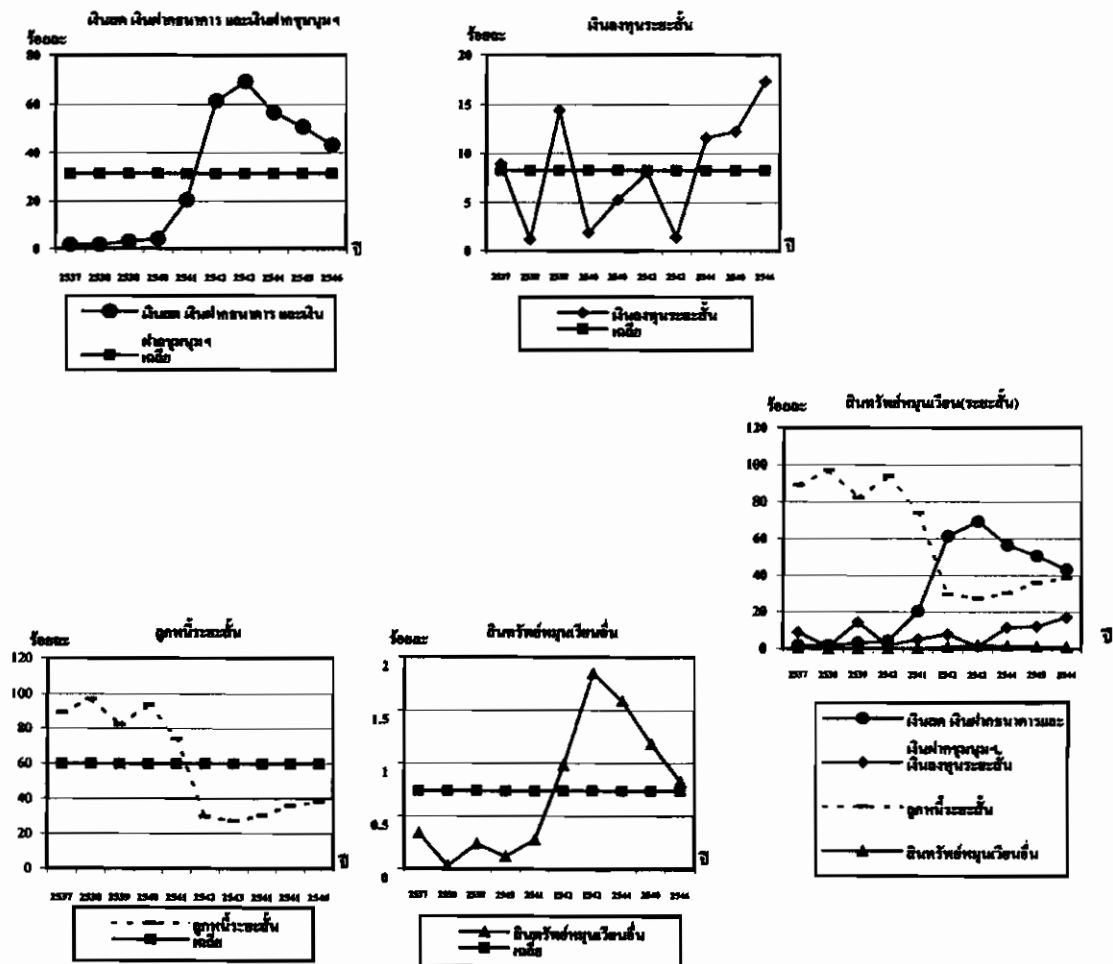
ผลการวิเคราะห์ พบว่า โครงสร้างการลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียน ระยะเวลา 10 ปี ระหว่างปี 2537 - 2546 ส่วนใหญ่สหกรณ์นำเงินไปลงทุนในลูกหนี้ระยะสั้น ในปี 2537 ร้อยละ 88.96 ลดลง ในปี 2546 เหลือร้อยละ 38.55 โดยเฉลี่ยร้อยละ 59.77 ต่อปี กล่าวได้ว่า สหกรณ์นำเงินทุนที่มีอยู่ให้บริการแก่สมาชิกได้เพียงพอ และนำเงินส่วนหนึ่งไปฝากธนาคารและ ฝากชุมชนสหกรณ์ฯ เพื่อรักษาสภาพคล่องในกรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้เงินในการบริหารงาน รอบระยะเวลาสั้น ในปี 2537 ร้อยละ 1.78 เพิ่มขึ้นในปี 2546 ร้อยละ 43.27 โดยเฉลี่ยร้อยละ 31.25 ต่อปี และนำเงินส่วนที่เหลือจากการให้บริการสมาชิกและรักษาสภาพคล่องไปลงทุนใน เงินลงทุนระยะสั้น เช่น ค้ำสัญญาใช้เงิน พันธบัตรธนาคาร หุ้นชุมชนฯ เป็นต้น ในปี 2537 ร้อยละ 8.92 เพิ่มขึ้นในปี 2546 เป็นร้อยละ 17.35 โดยเฉลี่ยร้อยละ 8.23 ต่อปี แสดงว่า สหกรณ์ บริหารงานโดยนำเงินส่วนเกินสภาพคล่องไปลงทุนภายนอก เพื่อก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นสูงกว่า ฝากเงินไว้กับธนาคาร (ตาราง 7 และภาพ 4)

ตาราง 7 การย่อยส่วนของสินทรัพย์หมุนเวียน (ระยะสั้น)

หน่วย : ร้อยละ

ปี	เงินสด เงินฝากธนาคาร และเงินฝากชุมชนฯ	เงินลงทุน ระยะสั้น	ลูกหนี้ ระยะสั้น	สินทรัพย์ หมุนเวียนอื่น	รวม
2537	1.78	8.92	88.96	0.34	100
2538	1.77	1.19	97.01	0.03	100
2539	3.22	14.42	82.12	0.24	100
2540	4.25	1.86	93.77	0.12	100
2541	20.36	5.29	74.07	0.28	100
2542	61.34	8.04	29.64	0.98	100
2543	69.40	1.40	27.35	1.85	100
2544	56.43	11.62	30.36	1.59	100
2545	50.66	12.25	35.91	1.18	100
2546	43.27	17.35	38.55	0.83	100
เฉลี่ย	31.25	8.23	59.77	0.74	100

ที่มา: จากการคำนวณ

ภาพ 4 สินทรัพย์หมุนเวียน (ระยะสั้น)

1.4 การย่อดำเนินการตามแนวคิดของสินทรัพย์ระยะยาว

- ปี 2537 สินทรัพย์ระยะยาว ประกอบด้วย ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ร้อยละ 26.82 และสินทรัพย์อื่น ร้อยละ 73.18
- ปี 2538 สินทรัพย์ระยะยาว ประกอบด้วย ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ร้อยละ 30.69 และสินทรัพย์อื่น ร้อยละ 69.31
- ปี 2539 สินทรัพย์ระยะยาว ประกอบด้วย ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ร้อยละ 60.36 และสินทรัพย์อื่น ร้อยละ 39.64
- ปี 2540 สินทรัพย์ระยะยาว ประกอบด้วย ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ร้อยละ 41.68 และสินทรัพย์อื่น ร้อยละ 58.32
- ปี 2541 สินทรัพย์ระยะยาว ประกอบด้วย ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ร้อยละ 33.08 และสินทรัพย์อื่น ร้อยละ 66.92
- ปี 2542 สินทรัพย์ระยะยาว ประกอบด้วย เงินลงทุนระยะยาว ร้อยละ 0.15 ลูกหนี้ระยะยาว ร้อยละ 99.69 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ร้อยละ 0.13 สินทรัพย์อื่น ร้อยละ 0.03
- ปี 2543 สินทรัพย์ระยะยาว ประกอบด้วย เงินลงทุนระยะยาว ร้อยละ 11.66 ลูกหนี้ระยะยาว ร้อยละ 88.16 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ร้อยละ 0.08 สินทรัพย์อื่น ร้อยละ 0.10
- ปี 2544 สินทรัพย์ระยะยาว ประกอบด้วย เงินลงทุนระยะยาว ร้อยละ 9.58 ลูกหนี้ระยะยาว ร้อยละ 90.17 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ร้อยละ 0.11 สินทรัพย์อื่น ร้อยละ 0.14
- ปี 2545 สินทรัพย์ระยะยาว ประกอบด้วย เงินลงทุนระยะยาว ร้อยละ 11.41 ลูกหนี้ระยะยาว ร้อยละ 88.44 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ร้อยละ 0.07 สินทรัพย์อื่น ร้อยละ 0.08
- ปี 2546 สินทรัพย์ระยะยาว ประกอบด้วย เงินลงทุนระยะยาว ร้อยละ 7.37 ลูกหนี้ระยะยาว ร้อยละ 92.51 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ร้อยละ 0.07 สินทรัพย์อื่น ร้อยละ 0.05

เนื่องจากตั้งแต่ปี 2542 - 2546 สหกรณ์เปลี่ยนแปลงระบบการบันทึกรูปแบบบัญชีตามที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด โดยมีการจำแนกเงินลงทุน และลูกหนี้เงินให้สมาชิกกู้ยืมตามระยะเวลาคือระยะสั้น และระยะยาว ผลการศึกษาพบว่า โครงสร้างการลงทุนในสินทรัพย์ระยะยาว ส่วนใหญ่สหกรณ์ลงทุนลูกหนี้ระยะยาว ร้อยละ 99.69 ในปี 2542 ลดลงเหลือร้อยละ 92.51 ในปี 2546 เหลือร้อยละ 45.89 ต่อปี กล่าวได้ว่า สหกรณ์นำเงินทุนที่มีอยู่ให้บริการแก่สมาชิกได้เพียงพอและนำไปลงทุนในเงินลงทุนระยะยาว ร้อยละ 0.15 ในปี 2542 เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.37 ในปี 2546 เหลือร้อยละ 4.02 ต่อปี แสดงว่า สหกรณ์บริหารงานโดยนำเงินที่เหลือจากให้สมาชิกกู้ยืมและส่วนเกินจากสภาพคล่องไปลงทุนภายนอกก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากการนำเงินไปลงทุนภายนอกที่เป็นระยะยาว เช่น ค้าสัญญาใช้เงิน พันธบัตรธนาคาร หุ้นกู้ ฯลฯ เป็นต้น

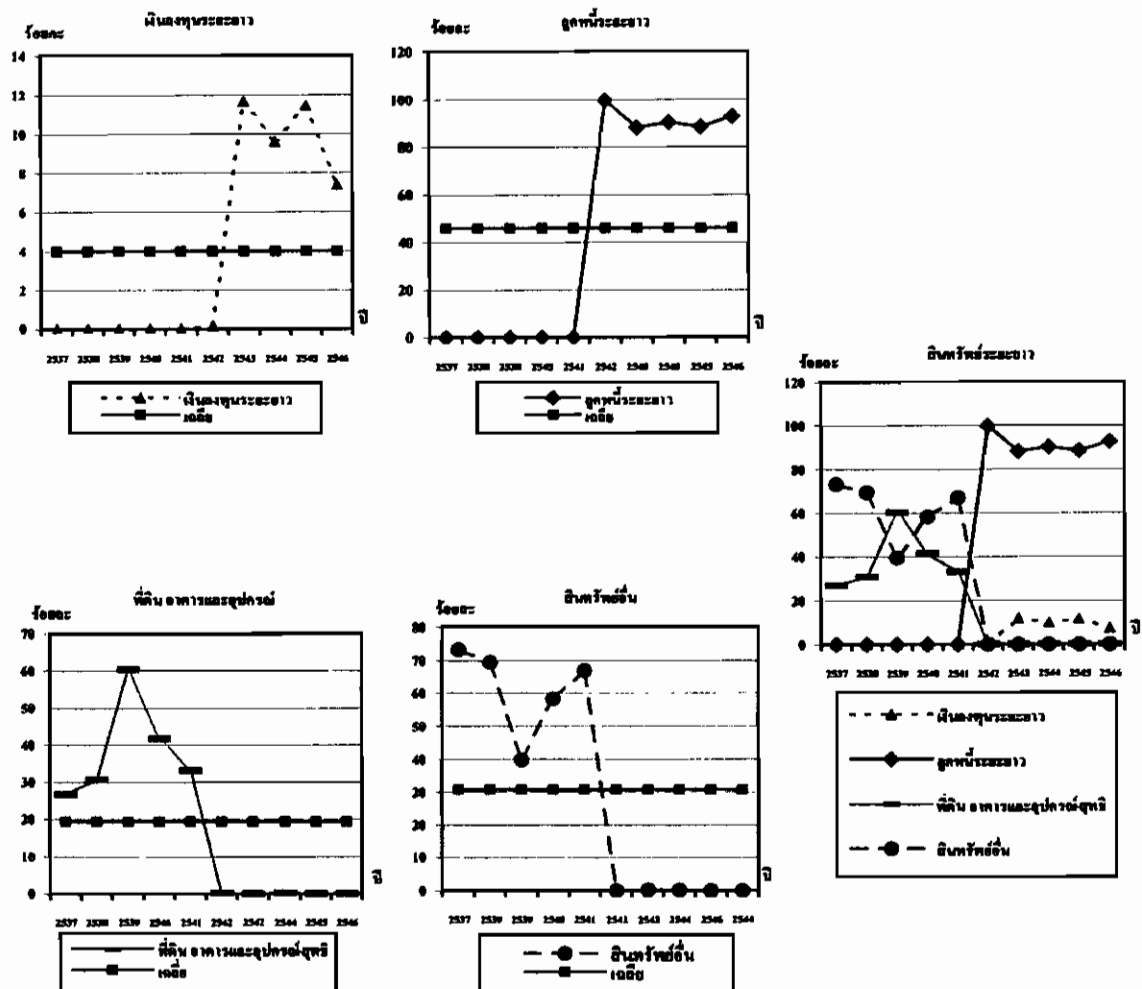
ลดลงจากร้อยละ 73.18 ในปี 2537 ลดลงเหลือร้อยละ 0.05 ในปี 2546 เฉลี่ยร้อยละ 30.78 ต่อปี และที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ลดลงจากร้อยละ 26.28 ในปี 2537 เหลือร้อยละ 0.07 ในปี 2546 เฉลี่ยร้อยละ 19.31 ต่อปี เป็นการนำเงินทุนไปใช้จ่ายในการตกแต่งสำนักงาน และเครื่องใช้สำนักงาน ที่จ่ายไปเพื่อการบริหารจัดการโดยประหยัดพิจารณาได้จากการจัดสรรลดลง (ตาราง 8 และภาพ 5)

ตาราง 8 การย่อส่วนของสินทรัพย์ระยะยาว

หน่วย : ร้อยละ

ปี	เงินลงทุนระยะยาว	ลูกหนี้ระยะยาว	ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์-สุทธิ	สินทรัพย์อื่น	รวม
2537	-	-	26.82	73.18	100
2538	-	-	30.69	69.31	100
2539	-	-	60.36	39.64	100
2540	-	-	41.68	58.32	100
2541	-	-	33.08	66.92	100
2542	0.15	99.69	0.13	0.03	100
2543	11.66	88.16	0.08	0.10	100
2544	9.58	90.17	0.11	0.14	100
2545	11.41	88.44	0.07	0.08	100
2546	7.37	92.51	0.07	0.05	100
เฉลี่ย	4.02	45.89	19.31	30.78	100

ที่มา: จากการคำนวณ

ภาพ 5 อินทรีย์ระยะยาว

1.5 การย่อบส่วนตามแนวคิดของหนี้สิน

- ปี 2537 หนี้สิน ประกอบด้วย หนี้สินหมุนเวียน ร้อยละ 99.90 และหนี้สินอื่น ร้อยละ 0.10
- ปี 2538 หนี้สิน ประกอบด้วย หนี้สินหมุนเวียน ร้อยละ 99.84 และหนี้สินอื่น ร้อยละ 0.16
- ปี 2539 หนี้สิน ประกอบด้วย หนี้สินหมุนเวียน ร้อยละ 99.83 และหนี้สินอื่น ร้อยละ 0.17
- ปี 2540 หนี้สิน ประกอบด้วย หนี้สินหมุนเวียน ร้อยละ 99.78 และหนี้สินอื่น ร้อยละ 0.22
- ปี 2541 หนี้สิน ประกอบด้วย หนี้สินหมุนเวียน ร้อยละ 99.77 และหนี้สินอื่น ร้อยละ 0.23
- ปี 2542 หนี้สิน ประกอบด้วย หนี้สินหมุนเวียน ร้อยละ 99.71 และหนี้สินอื่น ร้อยละ 0.29
- ปี 2543 หนี้สิน ประกอบด้วย หนี้สินหมุนเวียน ร้อยละ 99.81 และหนี้สินอื่น ร้อยละ 0.19
- ปี 2544 หนี้สิน ประกอบด้วย หนี้สินหมุนเวียน ร้อยละ 99.75 และหนี้สินอื่น ร้อยละ 0.25
- ปี 2545 หนี้สิน ประกอบด้วย หนี้สินหมุนเวียน ร้อยละ 99.69 และหนี้สินอื่น ร้อยละ 0.31
- ปี 2546 หนี้สิน ประกอบด้วย หนี้สินหมุนเวียน ร้อยละ 99.64 และหนี้สินอื่น ร้อยละ 0.36

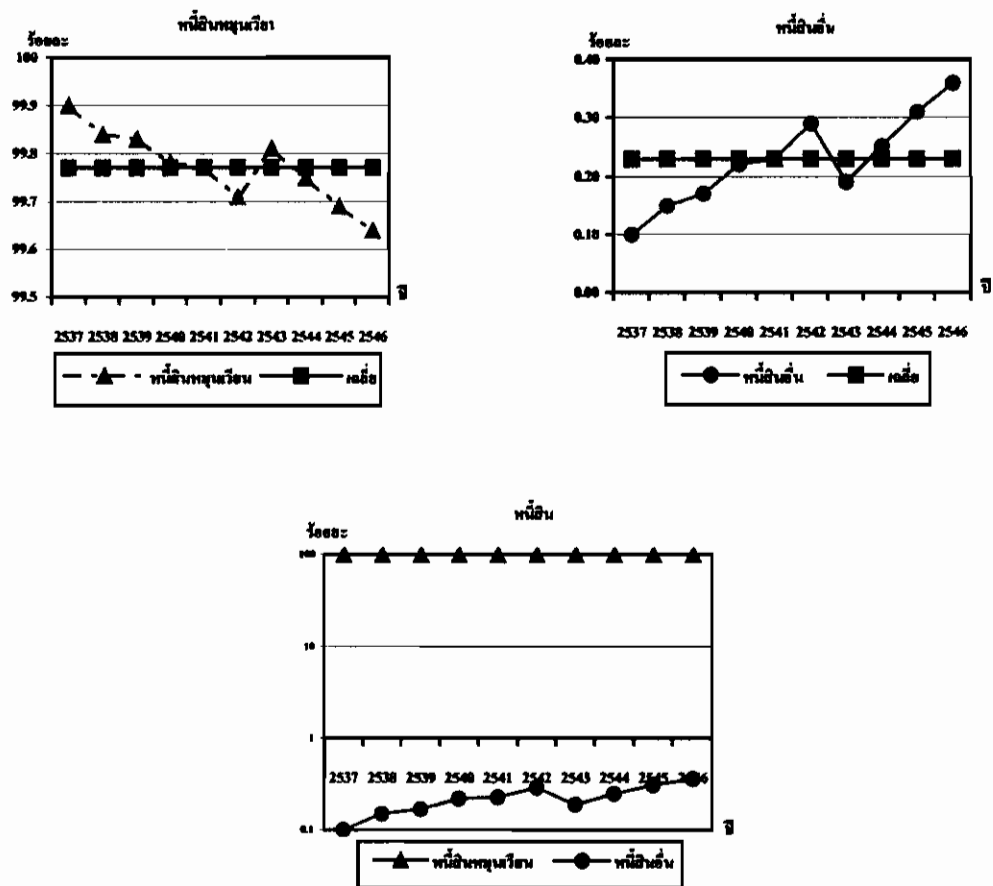
ผลการวิเคราะห์พบว่า โครงสร้างของหนี้สิน (การได้มาของเงินทุน) ระยะเวลา 10 ปี ระหว่างปี 2537 - 2546 ส่วนใหญ่ได้มาจากหนี้สินหมุนเวียน ร้อยละ 99.90 ในปี 2537 ลดลงเหลือร้อยละ 99.64 ในปี 2546 เฉลี่ยร้อยละ 99.77 ต่อปี กล่าวได้ว่า สหกรณ์มีแหล่งที่มาของเงินทุนที่มีความเสี่ยง ดังนั้น สหกรณ์จะต้องบริหารจัดการระหว่างแหล่งที่มาและการใช้ไปของเงินทุนกับระยะเวลาให้มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันอย่างเหมาะสม (ตาราง 9 และภาพ 6)

ตาราง 9 การข๑ส่วนตามแนวดิ่งของหนึ่ดิน

หน่วย : ร้อยละ

ปี	หนึ่ดินหมุนเวียน	หนึ่ดินอื่น	รวมหนึ่ดิน
2537	99.90	0.10	100
2538	99.84	0.16	100
2539	99.83	0.17	100
2540	99.78	0.22	100
2541	99.77	0.23	100
2542	99.71	0.29	100
2543	99.81	0.19	100
2544	99.75	0.25	100
2545	99.69	0.31	100
2546	99.64	0.36	100
เฉลี่ย	99.77	0.23	100

ที่มา: จากการคำนวณ

ภาพ 6 พืชนพันธุ์

1.6 การย่อบ้างตามแนวคิดของหนี้สินหมุนเวียน

- ปี 2537 หนี้สินหมุนเวียน ประกอบด้วย เงินรับฝาก ร้อยละ 99.88
หนี้สินหมุนเวียนอื่น ร้อยละ 0.12
- ปี 2538 หนี้สินหมุนเวียน ประกอบด้วย เงินรับฝาก ร้อยละ 99.90
หนี้สินหมุนเวียนอื่น ร้อยละ 0.10
- ปี 2539 หนี้สินหมุนเวียน ประกอบด้วย เงินรับฝาก ร้อยละ 99.89
หนี้สินหมุนเวียนอื่น ร้อยละ 0.11
- ปี 2540 หนี้สินหมุนเวียน ประกอบด้วย เงินรับฝาก ร้อยละ 99.78
เงินเบิกเกินบัญชี ร้อยละ 0.08 หนี้สินหมุนเวียนอื่น ร้อยละ 0.14
- ปี 2541 หนี้สินหมุนเวียน ประกอบด้วย เงินรับฝาก ร้อยละ 99.89
หนี้สินหมุนเวียนอื่น ร้อยละ 0.11
- ปี 2542 หนี้สินหมุนเวียน ประกอบด้วย เงินรับฝาก ร้อยละ 99.91
หนี้สินหมุนเวียนอื่น ร้อยละ 0.09
- ปี 2543 หนี้สินหมุนเวียน ประกอบด้วย เงินรับฝาก ร้อยละ 99.79
หนี้สินหมุนเวียนอื่น ร้อยละ 0.21
- ปี 2544 หนี้สินหมุนเวียน ประกอบด้วย เงินรับฝาก ร้อยละ 99.90
หนี้สินหมุนเวียนอื่น ร้อยละ 0.10
- ปี 2545 หนี้สินหมุนเวียน ประกอบด้วย เงินรับฝาก ร้อยละ 99.90
หนี้สินหมุนเวียนอื่น ร้อยละ 0.10
- ปี 2546 หนี้สินหมุนเวียน ประกอบด้วย เงินรับฝาก ร้อยละ 99.86
หนี้สินหมุนเวียนอื่น ร้อยละ 0.14

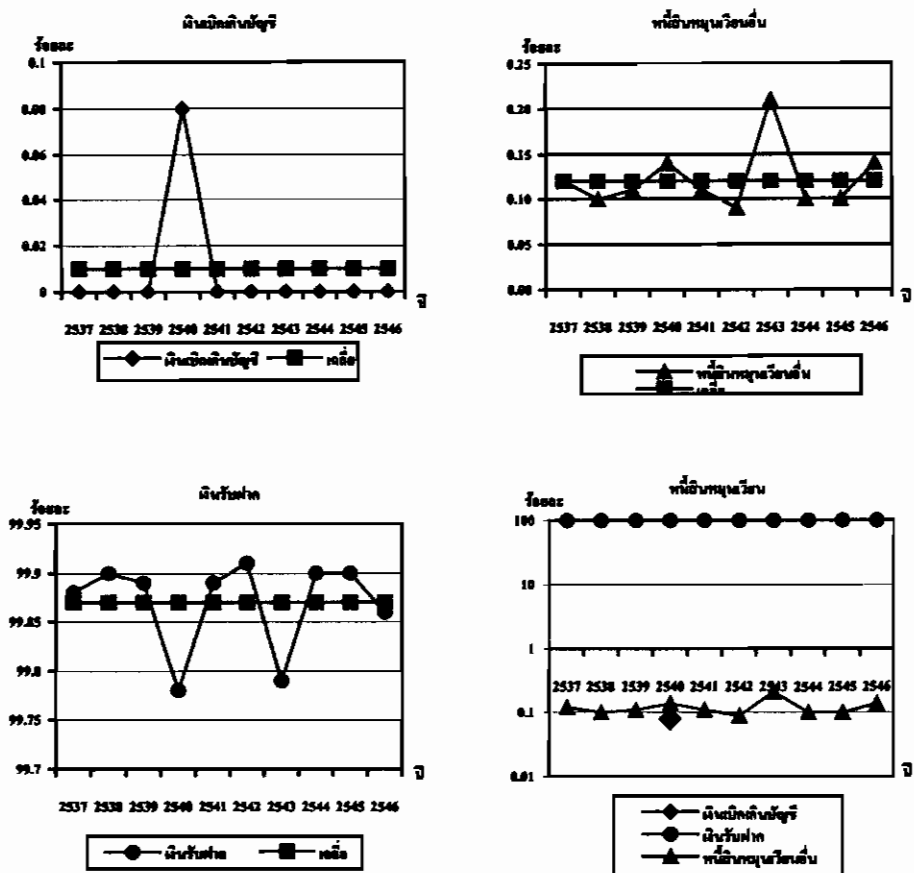
ผลการวิเคราะห์พบว่า โครงสร้างของหนี้สินหมุนเวียน ระยะเวลา 10 ปี ระหว่างปี 2537 - 2546 ส่วนใหญ่ได้มาจาก เงินรับฝากจากสมาชิก ร้อยละ 99.88 ในปี 2537 ลดลงเหลือ ร้อยละ 99.86 ในปี 2546 เหลือร้อยละ 99.87 ค่อปี กล่าวได้ว่า เงินรับฝากจากสมาชิกเป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญของสหกรณ์ แต่เงินรับฝากเป็นเงินทุนที่ต้องชำระคืนสมาชิกในอนาคตตามระยะเวลาที่ฝากไว้ ซึ่งถือว่ามีความเสี่ยงในการบริหารงาน ดังนั้น สหกรณ์ควรบริหารเงินทุนให้สอดคล้องกับระยะเวลาของแหล่งที่มา โดยควรพยายามหาแหล่งที่มาของเงินทุนเพื่อรองรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตด้วย (ตาราง 10 และภาพ 7)

ตาราง 10 การข๑ส่วนตามแนวดิ่งของหนี้สินหมุนเวียน

หน่วย : ร้อยละ

ปี	เงินเบิกเกินบัญชี	เงินรับฝาก	หนี้สินหมุนเวียนอื่น	รวมหนี้สินหมุนเวียน
2537	-	99.88	0.12	100
2538	-	99.90	0.10	100
2539	-	99.89	0.11	100
2540	0.08	99.78	0.14	100
2541	-	99.89	0.11	100
2542	-	99.91	0.09	100
2543	-	99.79	0.21	100
2544	-	99.90	0.10	100
2545	-	99.90	0.10	100
2546	-	99.86	0.14	100
เฉลี่ย	0.01	99.87	0.12	100

ที่มา: จากการคำนวณ

ภาพ 7 พื้นที่หนองน้ำ

1.7 การย่อส่วนตามแนวคิ่งทุนของสหกรณ์

- ปี 2537 ทุนของสหกรณ์ ประกอบด้วย ทุนเรือนหุ้น ร้อยละ 86.59 ทุนสำรอง ร้อยละ 1.63 ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ ร้อยละ 0.50 และกำไรสุทธิ ร้อยละ 11.28

- ปี 2538 ทุนของสหกรณ์ ประกอบด้วย ทุนเรือนหุ้น ร้อยละ 84.86 ทุนสำรอง ร้อยละ 2.17 ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ ร้อยละ 0.80 และกำไรสุทธิ ร้อยละ 12.17

- ปี 2539 ทุนของสหกรณ์ ประกอบด้วย ทุนเรือนหุ้น ร้อยละ 83.51 ทุนสำรอง ร้อยละ 3.10 ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ ร้อยละ 0.83 และกำไรสุทธิ ร้อยละ 12.56

- ปี 2540 ทุนของสหกรณ์ ประกอบด้วย ทุนเรือนหุ้น ร้อยละ 81.95 ทุนสำรอง ร้อยละ 3.92 ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ ร้อยละ 0.84 และกำไรสุทธิ ร้อยละ 13.29

- ปี 2541 ทุนของสหกรณ์ ประกอบด้วย ทุนเรือนหุ้น ร้อยละ 81.10 ทุนสำรอง ร้อยละ 4.81 ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ ร้อยละ 1.19 และกำไรสุทธิ ร้อยละ 12.90

- ปี 2542 ทุนของสหกรณ์ ประกอบด้วย ทุนเรือนหุ้น ร้อยละ 81.15 ทุนสำรอง ร้อยละ 5.12 ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ ร้อยละ 1.18 และกำไรสุทธิ ร้อยละ 12.55

- ปี 2543 ทุนของสหกรณ์ ประกอบด้วย ทุนเรือนหุ้น ร้อยละ 82.71 ทุนสำรอง ร้อยละ 5.92 ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ ร้อยละ 1.32 และกำไรสุทธิ ร้อยละ 10.05

- ปี 2544 ทุนของสหกรณ์ ประกอบด้วย ทุนเรือนหุ้น ร้อยละ 84.32 ทุนสำรอง ร้อยละ 6.25 ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ ร้อยละ 1.33 และกำไรสุทธิ ร้อยละ 8.10

- ปี 2545 ทุนของสหกรณ์ ประกอบด้วย ทุนเรือนหุ้น ร้อยละ 84.83 ทุนสำรอง ร้อยละ 6.40 ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ ร้อยละ 0.97 และกำไรสุทธิ ร้อยละ 7.80

- ปี 2546 ทุนของสหกรณ์ ประกอบด้วย ทุนเรื่อนหูน ร้อยละ 85.22
 ทุนตำรอง ร้อยละ 6.46 ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ ร้อยละ 0.98 และกำไรสุทธิ
 ร้อยละ 7.34

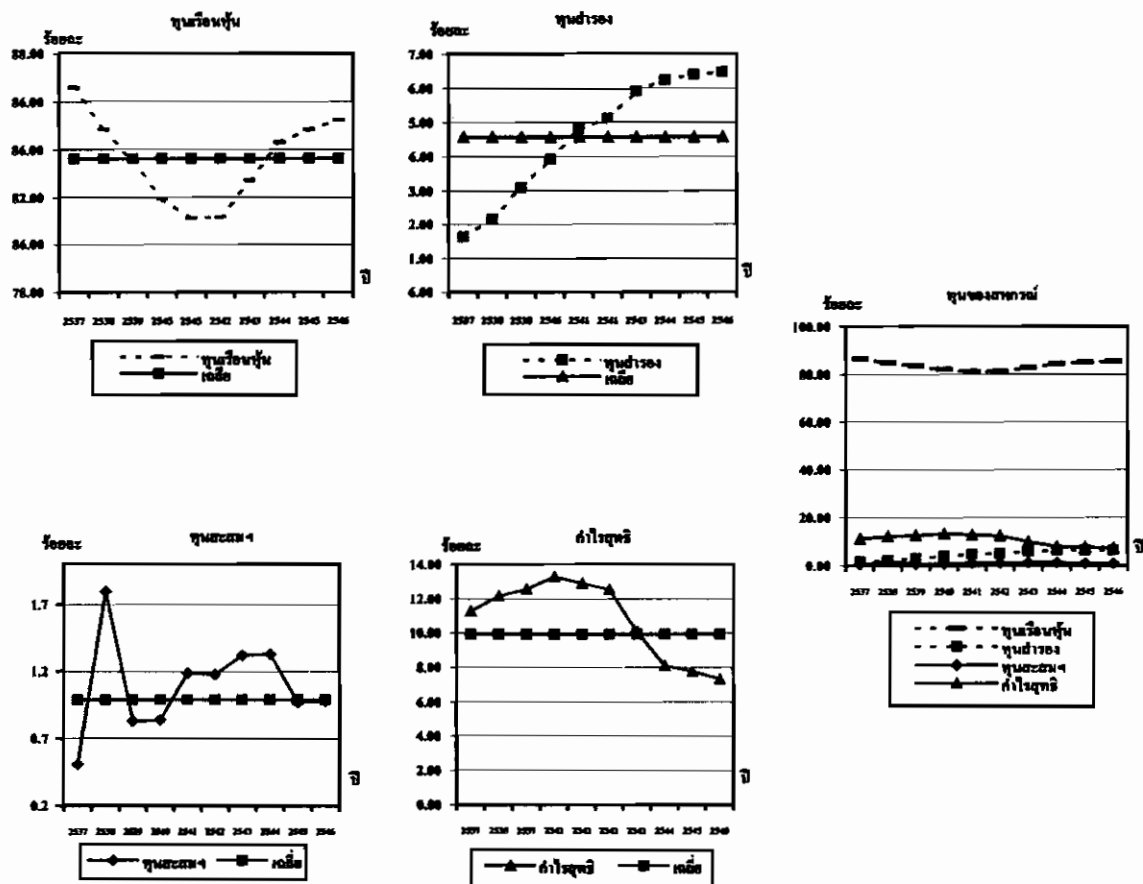
ผลการวิเคราะห์ พบว่า โครงสร้างทุนของสหกรณ์ (การได้มาของเงินทุน) ระยะ
 เวลา 10 ปี ระหว่างปี 2537 - 2546 ส่วนใหญ่ได้มาจากทุนเรื่อนหูน ร้อยละ 86.59 ในปี 2537
 ลดลงเหลือร้อยละ 85.22 ในปี 2546 เหลือร้อยละ 83.62 ค่อปี รองลงมาเป็นกำไรสุทธิประจำปี
 ร้อยละ 11.28 ในปี 2537 ลดลงเหลือร้อยละ 7.34 ในปี 2546 หรือเหลือร้อยละ 9.90 ค่อปี
 ทุนตำรอง ร้อยละ 1.63 ในปี 2537 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 6.46 ในปี 2546 หรือเหลือร้อยละ 4.58
 ค่อปี และ ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ ร้อยละ 0.50 ในปี 2537 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ
 0.98 ในปี 2546 เหลือร้อยละ 0.99 ค่อปี กล่าวได้ว่า สหกรณ์มีทุนเรื่อนหูนจำนวนมากถือว่าเป็น
 แหล่งเงินทุน ที่สำคัญ แสดงว่า สหกรณ์มีความมั่นคง เนื่องจากเป็นเงินที่สมาชิกรนำมาออมไว้กับ
 สหกรณ์ระยะเวลานาน เพราะทุนเรื่อนหูนสมาชิกรจะถอนคืนไม่ได้จนกว่าจะลาออกหรือหมดสภาพ
 จากการเป็นสมาชิกรของสหกรณ์เท่านั้น และเป็นแหล่งเงินทุนที่ไม่มีต้นทุนทางบัญชีสหกรณ์
 จะจ่ายผลตอบแทนในกรณีที่สหกรณ์มีกำไรจากการบริหารงานในรูปของเงินปันผลตามส่วนของ
 ทุนเรื่อนหูน โดยไม่เกินร้อยละ 10 ของกำไรสุทธิในแต่ละปี ตามมาตรา 60 แห่งพระราชบัญญัติ
 สหกรณ์ พ.ศ. 2542 (ตาราง 11 และภาพ 8)

ตาราง 11 การย่ส่วนตามเนวคิงของทุนของสหกรณ์

หน่วย : ร้อยละ

ปี	ทุนเรือนหุ้น	ทุนสำรอง	ทุนสะสมฯ	กำไรสุทธิ	รวมทั้งสิ้น
2537	86.59	1.63	0.50	11.28	100
2538	84.86	2.17	0.80	12.17	100
2539	83.51	3.10	0.83	12.56	100
2540	81.95	3.92	0.84	13.29	100
2541	81.10	4.81	1.19	12.90	100
2542	81.15	5.12	1.18	12.55	100
2543	82.71	5.92	1.32	10.05	100
2544	84.32	6.25	1.33	8.10	100
2545	84.83	6.40	0.97	7.80	100
2546	85.22	6.46	0.98	7.34	100
เฉลี่ย	83.62	4.58	0.99	9.90	100

ที่มา: จากการคำนวณ

ภาพ 8 หุ่นของสหกรณ์

1.8 การย่อบ้างตามแนวค้งของผลการดำเนินงานของสหกรณ์

การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานจากงบกำไรขาดทุน ในระยะเวลา 10 ปี ระหว่าง ปี 2537 - 2546 พบว่า มีการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

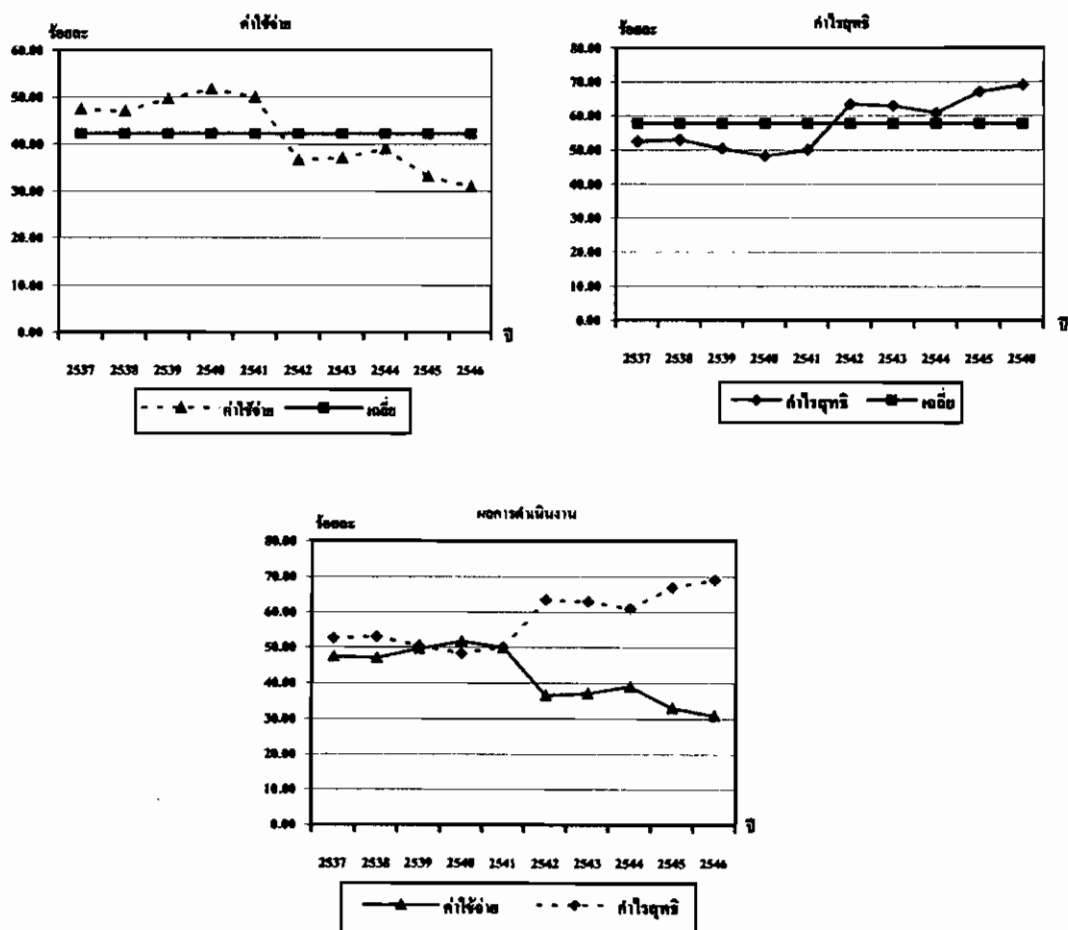
- สักส่วนค่าใช้จ่ายเมื่อเทียบกับรายได้ มีการเปลี่ยนแปลงลดลงจาก ร้อยละ 47.43 ในปี 2537 เหลือร้อยละ 30.94 ในปี 2546 เฉลี่ยร้อยละ 42.23 ค่อปี
- สักส่วนของกำไรสุทธิมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 52.57 ในปี 2537 เป็นร้อยละ 69.06 ในปี 2546 เฉลี่ยร้อยละ 57.77 ค่อปี

กล่าวได้ว่า ค่าใช้จ่ายมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น ในปี 2539-2541 เนื่องจาก สหกรณ์กำหนดอัตราดอกเบี้ยจ่ายเงินรับฝากในอัตราสูงกว่าปีอื่น ๆ ทำให้มีค่าใช้จ่ายดำเนินงาน เพิ่มขึ้น ส่งผลให้กำไรสุทธิลดลง แต่ผลของการเปลี่ยนแปลงตามกระแสเศรษฐกิจในปี 2538 และ ระหว่างปี 2542-2546 ทำให้มีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้น (ตาราง 12 และภาพ 9)

ตาราง 12 การย่อบ้างตามแนวค้งของผลการดำเนินงานของสหกรณ์

หน่วย : ร้อยละ			
ปี	ค่าใช้จ่าย	กำไรสุทธิ	รายได้
2537	47.43	52.57	100
2538	46.99	53.01	100
2539	49.57	50.43	100
2540	51.74	48.26	100
2541	49.93	50.07	100
2542	36.58	63.42	100
2543	37.08	62.92	100
2544	39.00	61.00	100
2545	33.04	66.96	100
2546	30.94	69.06	100
เฉลี่ย	42.23	57.77	100

ที่มา: จากการคำนวณ

ภาพ 9 ผลการดำเนินงาน

2. การวิเคราะห์อัตราร้อยละของแนวโน้ม (Trend percentage analysis) ของ สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด ใช้ข้อมูลจากงบการเงินย้อนหลัง 10 ปี ระหว่าง ปี 2537-2546 โดยใช้อัตราร้อยละของปีฐานเคลื่อนที่ (progressive year horizontal trend analysis) โดยคำนวณเป็นอัตราร้อยละของการเพิ่มหรือลดของรายการนั้น ๆ ในแต่ละช่วงเวลาที่ผ่านมา มีสูตรการคำนวณดังนี้

$$g_t = \frac{X_t - X_{t-1}}{X_{t-1}} \times 100$$

กำหนดให้ g_t คือ อัตราการเพิ่ม (ลด) ของปีที่ต้องการหา

X_t คือ ตัวเลขของรายการตามปีที่ต้องการหาอัตราเพิ่ม (ลด)

X_{t-1} คือ ตัวเลขของรายการก่อนปีที่ต้องการหา

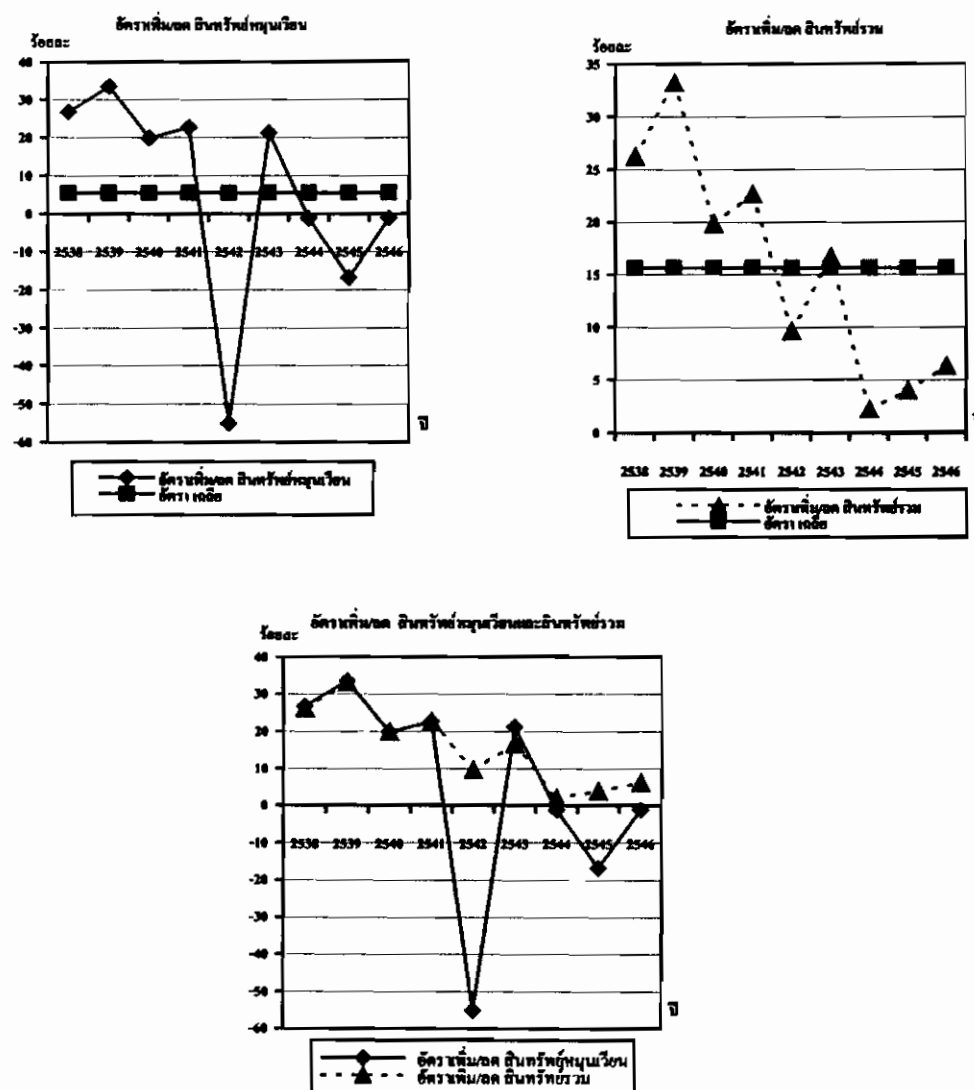
2.1 โครงสร้างเงินลงทุน (ด้านสินทรัพย์) ของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด พิจารณาจากแนวโน้มของสินทรัพย์หมุนเวียนและสินทรัพย์รวม

ผลการคำนวณร้อยละของปีฐานเคลื่อนที่หรืออัตราการเพิ่ม (ลด) ของสินทรัพย์หมุนเวียน ระหว่างปี 2538 – 2546 มีอัตราร้อยละ 26.79, 33.51, 19.89, 22.70, -55.08, 21.23, -1.17, -16.75 และ -1.09 ตามลำดับ โดยมีอัตราการเพิ่มสูงสุดในปี 2539 คิดเป็นอัตราร้อยละ 33.51 ต่ำสุดในปี 2542 คิดเป็นอัตราร้อยละ -55.08 และมีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 5.56 ต่อปี สินทรัพย์หมุนเวียนของสหกรณ์มีแนวโน้มลดลงจากอัตราร้อยละ 26.79 ในปี 2538 เหลืออัตราร้อยละ -1.09 ในปี 2546 สำหรับสินทรัพย์รวม ระหว่างปี 2538 – 2546 มีอัตราร้อยละ 26.25, 33.21, 19.85, 22.67, 9.63, 16.70, 2.18, 4.01 และ 6.31 ตามลำดับ โดยมีอัตราการเพิ่มสูงสุดในปี 2539 คิดเป็นอัตราร้อยละ 33.21 ต่ำสุดในปี 2544 คิดเป็นอัตราร้อยละ 2.18 และมีอัตราการเพิ่มเฉลี่ย ร้อยละ 15.65 ต่อปี สินทรัพย์รวมมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 26.25 ในปี 2538 เหลืออัตราร้อยละ 6.31 ในปี 2546 จะเห็นได้ว่า อัตราการเพิ่มของสินทรัพย์หมุนเวียนลดลงเกิดจากภาวะเศรษฐกิจในช่วงเวลาดังแต่ปี 2540 ถึงปัจจุบัน และการปรับเปลี่ยนระบบบัญชีในปี 2542 ประกอบกับสถาบันการเงินต่าง ๆ มีการปรับลดอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ต่ำกว่าสหกรณ์ ทำให้สมาชิกบางรายกู้เงินจากภายนอกมาชำระคืนสหกรณ์และสมาชิกส่วนใหญ่กู้ยืมเงินเพื่อการเคหะหรือซื้อรถยนต์ ซึ่งเป็นการชำระคืนในระยะยาว นอกจากนี้ สหกรณ์นำเงินทุนที่เป็นสภาพคล่องส่วนเกินไปลงทุนในสินทรัพย์ระยะยาวเพื่อก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น (ตาราง 13 และภาพ 10)

ตาราง 13 อัตราร้อยละของปีฐานเคลื่อนที่ของสินทรัพย์หมุนเวียนและสินทรัพย์รวม

ปี	สินทรัพย์หมุนเวียน (บาท)	อัตราเพิ่ม/ลด (ร้อยละ)	สินทรัพย์รวม (บาท)	อัตราเพิ่ม/ลด (ร้อยละ)
2537	132,410,661.80	-	133,606,011.16	-
2538	167,889,799.74	26.79	168,672,624.90	26.25
2539	224,156,941.48	33.51	224,687,997.43	33.21
2540	268,752,092.85	19.89	269,292,878.81	19.85
2541	329,754,752.41	22.70	330,342,839.66	22.67
2542	148,134,058.54	-55.08	362,168,238.36	9.63
2543	179,577,616.66	21.23	422,656,787.82	16.70
2544	177,484,320.94	-1.17	431,874,943.88	2.18
2545	147,762,801.86	-16.75	449,184,803.83	4.01
2546	146,157,767.79	-1.09	477,532,053.23	6.31
	เฉลี่ย	5.56		15.65

ที่มา: จากการคำนวณ

ภาพ 10 อัตราเพิ่ม/ลด ของสินทรัพย์หมุนเวียนและสินทรัพย์รวม

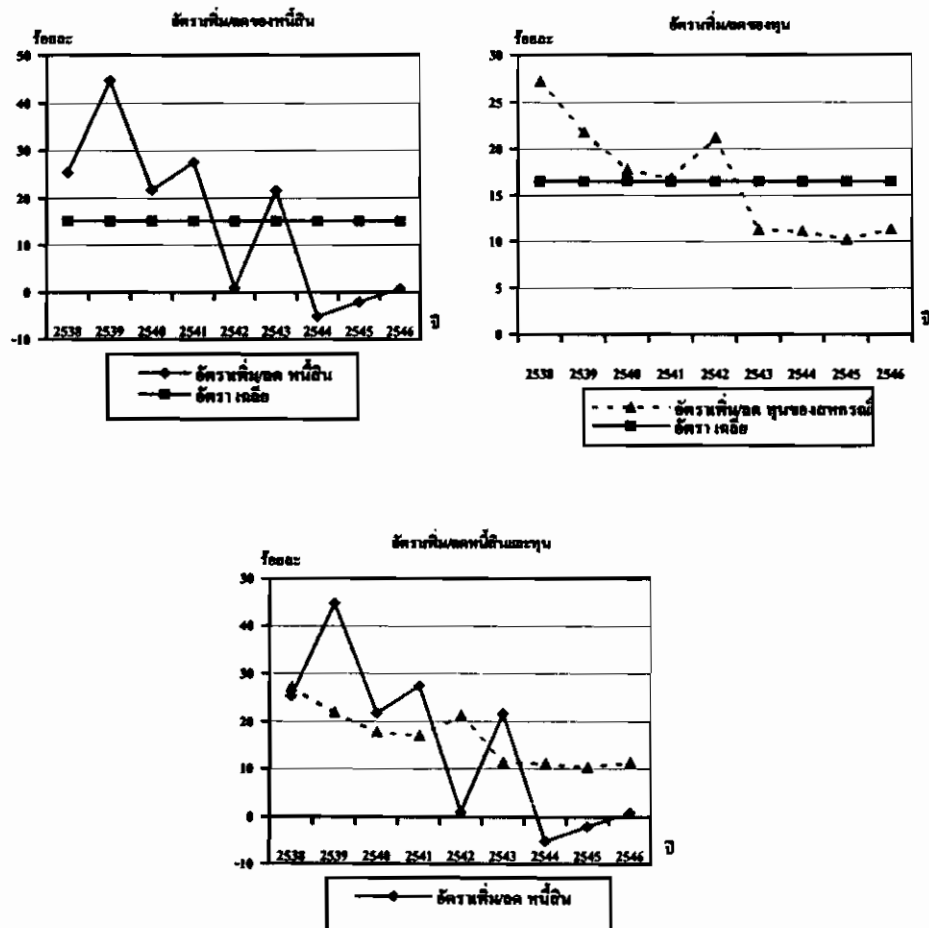
2.2 แหล่งที่มาเงินทุน (หนี้สินและทุน) ของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด ระยะเวลา 10 ปี ระหว่าง 2537 - 2546

ผลการคำนวณอัตราการเพิ่มของหนี้สิน ระหว่างปี 2538 - 2546 มีอัตราร้อยละ 25.29, 44.76, 21.70, 27.51, 0.95, 21.59, -5.18, -2.02 และ 0.81 ตามลำดับ โดยมีอัตราการเพิ่มสูงสุดในปี 2539 คิดเป็นอัตราร้อยละ 44.76 ต่ำสุดในปี 2544 คิดเป็นอัตราร้อยละ -5.18 และมีอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ย ร้อยละ 15.04 ต่อปี หนี้สินของสหกรณ์มีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 25.29 ในปี 2538 เหลืออัตราร้อยละ 0.81 ในปี 2546 สหกรณ์จะต้องระมัดระวังในการลดลงของหนี้สิน (เงินรับฝาก) ที่เป็นแหล่งที่มาของเงินทุนที่สำคัญซึ่งมีจำนวนมากและเป็นแหล่งเงินทุนที่ถอนคืนเมื่อไหร่ก็ได้จะส่งผลให้สหกรณ์ขาดสภาพคล่องทางการเงิน ในกรณีมีแหล่งของเงินลงทุนภายนอกที่ให้ผลตอบแทนมากกว่า สำหรับทุนของสหกรณ์มีอัตราการเพิ่ม ร้อยละ 27.21, 21.77, 17.68, 16.79, 21.17, 11.29, 11.09, 10.24 และ 11.36 ตามลำดับ โดยมีอัตราเพิ่มสูงสุดในปี 2538 คิดเป็นอัตราร้อยละ 27.21 และต่ำสุดในปี 2545 คิดเป็นอัตราร้อยละ 10.24 และมีอัตราการเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ 16.51 ต่อปี สหกรณ์มีแนวโน้มส่วนส่วนของทุนเพิ่มขึ้นแต่เพิ่มในอัตราลดลงจากร้อยละ 27.21 ในปี 2538 เหลือร้อยละ 11.36 ในปี 2546 จะเห็นได้ว่า สหกรณ์มีอัตราการเพิ่มในส่วนของทุนแสดงว่า สหกรณ์มีการขยายตัวของทุนเพิ่มขึ้นส่งผลให้สหกรณ์มีฐานะทางการเงินที่มั่นคงในระยะยาว (ตาราง 14 และภาพ 11)

ตาราง 14 อัตราร้อยละของปีฐานเคลื่อนที่ของหนี้สินและทุนของสหกรณ์

ปี	หนี้สิน (บาท)	อัตราเพิ่ม/ลด (ร้อยละ)	ทุนของสหกรณ์ (บาท)	อัตราเพิ่ม/ลด (ร้อยละ)
2537	66,971,379.82	-	66,634,631.34	-
2538	83,906,447.10	25.29	84,766,177.80	27.21
2539	121,464,148.16	44.76	103,223,849.27	21.77
2540	147,822,092.47	21.70	121,470,786.34	17.68
2541	188,481,824.16	27.51	141,861,015.50	16.79
2542	190,278,455.05	0.95	171,889,783.31	21.17
2543	231,364,536.82	21.59	191,292,250.92	11.29
2544	219,377,291.29	-5.18	212,497,652.59	11.09
2545	214,937,983.65	-2.02	234,246,820.18	10.24
2546	216,669,711.92	0.81	260,862,341.31	11.36
	เฉลี่ย	15.04		16.51

ที่มา: จากการคำนวณ

ภาพ 11 อัตราเพิ่ม/ลด ของหนี้สินและทุนของสหกรณ์

2.3 ผลการดำเนินงาน

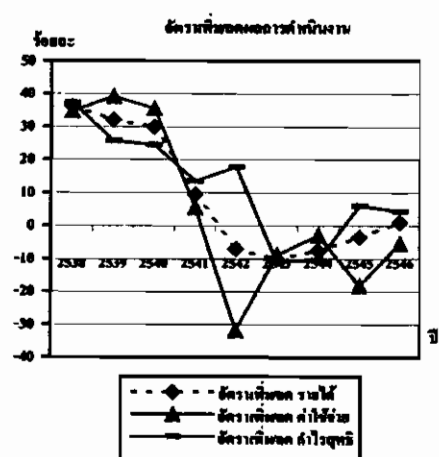
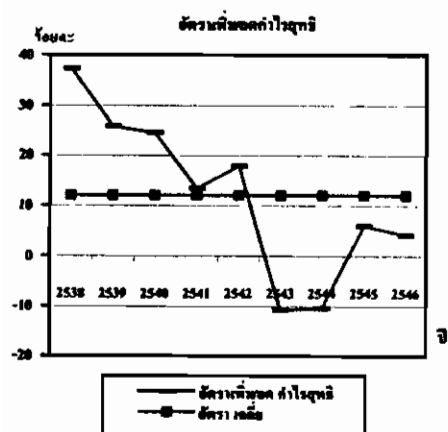
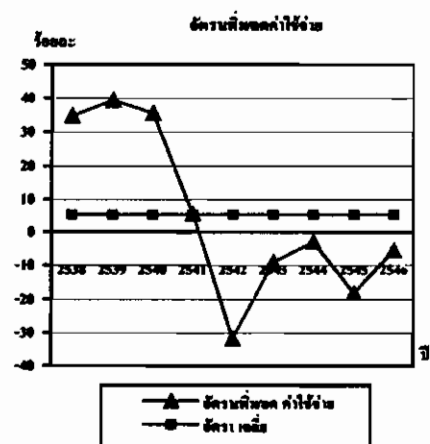
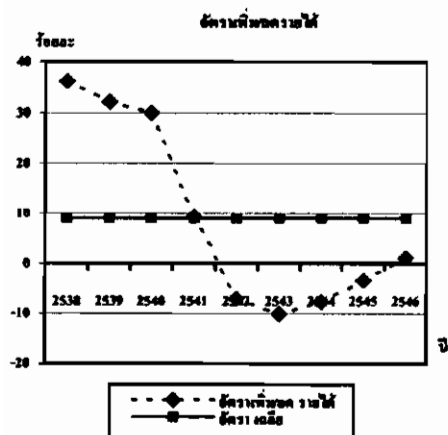
ผลการคำนวณอัตราร้อยละของปีฐานเคลื่อนที่หรืออัตราการเพิ่ม (ลด) ของรายได้ระหว่างปี 2538 - 2546 มีอัตราร้อยละ 36.14, 32.15, 30.01, 9.32, -6.98, -10.12, -7.63, -3.40 และ 1.07 ตามลำดับ โดยมีอัตราการเพิ่มสูงสุดในปี 2538 คิดเป็นอัตราร้อยละ 36.14 ต่ำสุดในปี 2543 คิดเป็นอัตราร้อยละ -10.12 และมีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 8.95 ต่อปี รายได้ของสหกรณ์มีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 36.14 ในปี 2538 เหลือร้อยละ 1.07 ในปี 2546 สำหรับค่าใช้จ่ายมีอัตราร้อยละ 34.90, 39.40, 35.66, 5.53, -31.84, -8.90, -2.85, -18.15 และ -5.37 ตามลำดับ โดยมีอัตราการเพิ่มสูงสุดในปี 2539 คิดเป็นอัตราร้อยละ 39.40 และต่ำสุดในปี 2542 คิดเป็นอัตราร้อยละ -31.84 และมีอัตราการเพิ่มเฉลี่ย 5.37 ต่อปี ค่าใช้จ่ายของสหกรณ์มีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 34.90 ในปี 2538 เหลือร้อยละ -5.37 ในปี 2546 และกำไรสุทธิของสหกรณ์ระหว่างปี 2538 - 2546 มีอัตราการเพิ่ม (ลด) ร้อยละ 37.27, 25.72, 24.46, 13.38, 17.81, -10.83, -10.45, 6.03 และ 4.26 ตามลำดับ โดยมีอัตราการเพิ่มสูงสุดในปี 2538 คิดเป็นอัตราร้อยละ 37.27 ต่ำสุดในปี 2543 คิดเป็นอัตราร้อยละ -10.83 และมีอัตราการเพิ่มเฉลี่ย ร้อยละ 11.96 ต่อปี กำไรสุทธิของสหกรณ์ มีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 37.27 ในปี 2538 เหลือร้อยละ 4.26 ในปี 2546

ผลการศึกษา พบว่า รายได้ ค่าใช้จ่าย และกำไรสุทธิ มีแนวโน้มลดลง เนื่องจากระยะเวลาที่ศึกษาเป็นช่วงของภาวะวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้สถาบันการเงินต่าง ๆ มีการปรับลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมและดอกเบี้ยเงินรับฝาก สหกรณ์เป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่ง ที่ดำเนินงานโดยมีวัตถุประสงค์และการบริหารงานลักษณะเดียวกับสถาบันการเงินต่าง ๆ จึงมีการลดอัตราดอกเบี้ยเงินให้สมาชิกกู้ยืมและดอกเบี้ยจ่ายเงินรับฝาก โดยที่การดำเนินงานวัตถุประสงค์หลักของสหกรณ์เป็นการให้สมาชิกกู้ยืม รายได้ส่วนใหญ่มาจากดอกเบี้ยรับจากเงินให้สมาชิกกู้ และมีค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่เป็นดอกเบี้ยจ่ายจากการรับฝากเงินจากสมาชิกทำให้สหกรณ์มีแนวโน้มรายได้และค่าใช้จ่ายลดลงส่งผลให้กำไรสุทธิลดลง ดังนั้น สหกรณ์ควรกำหนดนโยบายการบริหารจัดการ และนโยบายทางการเงิน โดยเฉพาะในด้านการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมและเงินรับฝากกับสมาชิกให้สอดคล้องและสมดุลกัน นอกจากนี้ สหกรณ์ควรนำเงินทุนที่เหลือจากการดำรงสภาพคล่องไปลงทุนให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น เพื่อให้มีรายได้ครอบคลุมและชดเชยค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่ใช้ในการบริหารงาน (ตาราง 15 และภาพ 12)

ตาราง 15 อัตราร้อยละของปีฐานเคลื่อนที่ของรายได้ ค่าใช้จ่าย และกำไรสุทธิ

ปี	รายได้ (บาท)	อัตราเพิ่ม/ลด (ร้อยละ)	ค่าใช้จ่าย (บาท)	อัตราเพิ่ม/ลด (ร้อยละ)	กำไรสุทธิ (บาท)	อัตราเพิ่ม/ลด (ร้อยละ)
2537	14,295,084.52	-	6,779,586.39	-	7,515,498.13	-
2538	19,461,897.10	36.14	9,145,362.14	34.90	10,316,534.96	37.27
2539	25,718,830.00	32.15	12,748,774.88	39.40	12,970,055.45	25.72
2540	33,437,064.25	30.01	17,294,620.38	35.66	16,142,443.87	24.46
2541	36,554,175.48	9.32	18,251,113.71	5.53	18,303,061.77	13.38
2542	34,002,567.22	-6.98	12,439,055.62	-31.84	21,563,511.60	17.81
2543	30,560,401.17	-10.12	11,331,999.93	-8.90	19,228,401.24	-10.83
2544	28,228,453.06	-7.63	11,008,489.82	-2.85	17,219,963.24	-10.45
2545	27,268,457.23	-3.40	9,010,729.08	-18.15	18,257,728.15	6.03
2546	27,561,039.34	1.07	8,526,440.35	-5.37	19,034,598.99	4.26
	เฉลี่ย	8.95		5.37		11.96

ที่มา: จากการคำนวณ

ภาพ 12 อัตราเพิ่ม/ลด ของผลการดำเนินงาน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ส่วนต่างของอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนกับต้นทุนของเงินทุน

การวิเคราะห์ส่วนต่างอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนกับต้นทุนของเงินทุน โดยพิจารณาต้นทุนเงินลงทุนภายนอก หรือเรียกอีกอย่างว่าต้นทุนทางบัญชี ซึ่งเป็นต้นทุนในรูปของตัวเงินจริง ๆ เช่น ต้นทุนของเงินรับฝากและต้นทุนเงินกู้ยืม โดยไม่ได้พิจารณาต้นทุนเงินลงทุนภายใน หรือเรียกอีกอย่างว่าต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ ที่ไม่ได้จ่ายเป็นตัวเงินจริง หรือเรียกอีกอย่างว่าต้นทุนตัวเลข ได้แก่ ส่วนของเจ้าของหรือทุนเรือนหุ้น ในทางเศรษฐศาสตร์ถือว่าเงินทุนเหล่านี้ อย่างน้อยมีต้นทุนเสียโอกาส (opportunity) ที่ไม่ได้แสดงเป็นต้นทุนในรูปของเงินสดโดยตรง นอกจากนั้น ยังมีหนี้สินที่เป็นแหล่งเงินทุนที่ไม่มีการจ่ายผลตอบแทนใด ๆ ให้แก่เจ้าของเงินทุน แต่อย่างใด ดังนั้น ในการศึกษาต้นทุนทั้งสองประเภทจะสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการใช้เงินทุนที่แท้จริง ดังนี้

ก. ต้นทุนทางบัญชี ประกอบด้วย

1. ต้นทุนเงินรับฝาก
$$= \frac{\text{ค่าใช้จ่ายเงินรับฝาก} \times 100}{\text{เงินรับฝาก}}$$
2. ต้นทุนเงินกู้ยืม
$$= \frac{\text{ค่าใช้จ่ายเงินกู้ยืม} \times 100}{\text{เงินกู้ยืม}}$$
3. ต้นทุนเงินทุนถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก
$$= (\text{สัดส่วนของเงินฝาก} \times \text{ต้นทุนเงินฝาก}) + (\text{สัดส่วนของเงินกู้ยืม} \times \text{ต้นทุนเงินกู้ยืม})$$

เนื่องจากสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด ไม่ได้กู้ยืมเงินจากภายนอกจึงไม่มีต้นทุนเงินกู้ยืม ดังนั้น ต้นทุนทางบัญชีเท่ากับต้นทุนเงินรับฝาก พิจารณาจากงบการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชี สหกรณ์ จำกัด ระยะเวลา 10 ปี ระหว่างปี 2537 - 2546 ต้นทุนเงินทุนแหล่งเงินทุนที่สำคัญคือ เงินรับฝากสหกรณ์ สหกรณ์ไม่มีแหล่งเงินกู้ยืมจากบุคคลภายนอก ผลการศึกษาพบว่า ต้นทุนของเงินทุนทางบัญชีมีอัตราร้อยละ 8.34 ในปี 2537 โดยมีการเปลี่ยนแปลงลดลงเหลือ ร้อยละ 2.63 ในปี 2546 และมีอัตราเฉลี่ยร้อยละ 6.42 ต่อปี โดยที่ในแต่ละปีมีอัตราการเพิ่มลด ร้อยละ 10.07, 0.11, 14.91, -19.69, -36.91, -27.66, -5.17, -19.07 และ -11.45 ตามลำดับ โดยมีอัตราการเพิ่มสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 14.91 ในปี 2540 อัตราค่าสุดคิดเป็นร้อยละ -36.91 ในปี 2542 และมีอัตราเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ -10.54 ต่อปี พบว่า ในรอบ 10 ปี สหกรณ์มีแนวโน้มต้นทุนเงินทุนทางบัญชีลดลงเพราะสหกรณ์มีการชะลอรับเงินฝากจากสมาชิกเนื่องจากสหกรณ์มีสภาพคล่องส่วนเกินสูงประกอบกับต้นทุนของเงิน

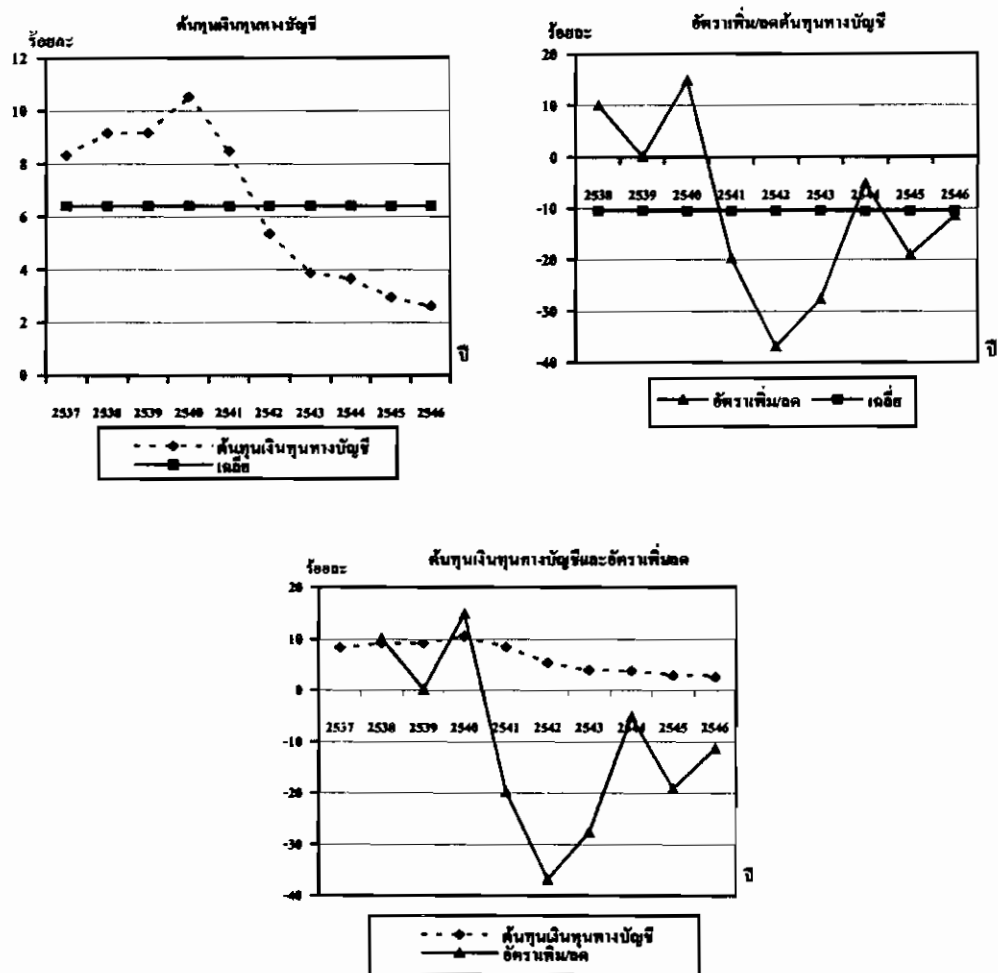
รับฝากเปลี่ยนแปลงไปตามภาวะวิกฤตเศรษฐกิจและขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ยโดยมีการลดอัตราดอกเบี้ยเงินรับฝากต่ำสุดในปี 2542 การที่ต้นทุนเงินทุนทางบัญชีลดลงเป็นสิ่งที่ดี เพราะทำให้ค่าใช้จ่ายลดลงแต่ต้นทุนดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นดอกเบี้ยจ่ายเงินรับฝาก ซึ่งสหกรณ์ควรระมัดระวังการลดดอกเบี้ยจ่ายไม่ควรลดมากกว่าสถาบันการเงินภายนอก เพราะอาจเป็นสาเหตุให้สมาชิกถอนเงินไปฝากสถาบันภายนอก ซึ่งจะส่งผลให้สหกรณ์ขาดสภาพคล่องของทุนในการบริหารงาน (ตาราง 16 และ ภาพ 13)

ตาราง 16 ต้นทุนเงินทุนทางบัญชีถัวเฉลี่ย ระหว่าง 2537 - 2546

หน่วย : พันบาท

ปี	ค่าใช้จ่าย เงินรับฝาก (1)	เงินรับฝาก (2)	ต้นทุนเงินทุนทาง บัญชี $\frac{(1) \times 100}{(2)}$	อัตราเพิ่ม/ลด (ร้อยละ)
2537	5,570	66,823	8.34	-
2538	7,683	83,694	9.18	10.07
2539	11,129	121,131	9.19	0.11
2540	15,545	147,182	10.56	14.91
2541	15,933	187,832	8.48	-19.70
2542	10,144	189,560	5.35	-36.91
2543	8,909	230,435	3.87	-27.66
2544	8,019	218,614	3.67	-5.17
2545	6,357	214,070	2.97	-19.07
2546	5,660	215,584	2.63	-11.45
เฉลี่ย	9,495	167,493	6.42	-10.54

ที่มา: จากการคำนวณ

ภาพ 13 ต้นทุนเงินลงทุนทางบัญชีและอัตราเพิ่ม/ลด

4. อัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุน

$$\text{อัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุน} = \frac{\text{ดอกเบี้ยรับ} + \text{เงินปันผล}}{\text{เงินลงทุน}} \times 100$$

ผลการศึกษาพบว่า อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนระหว่างปี 2537-2546 มีอัตราลดลงจากร้อยละ 10.82 ในปี 2537 เหลือร้อยละ 5.79 ในปี 2546 โดยมีอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยร้อยละ 9.27 ต่อปี ในแต่ละปีมีอัตราการเพิ่ม/ลด ร้อยละ 7.02, -0.69, 8.26, -10.76, -15.12, -22.69, -9.60, -7.43 และ -5.08 ตามลำดับ โดยมีอัตราการเพิ่มสูงสุดคิดเป็นอัตราร้อยละ 8.26 ในปี 2540 และต่ำสุดคิดเป็น ร้อยละ -22.69 ในปี 2543 และมีอัตราเฉลี่ย ร้อยละ -6.23 ต่อปี อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนมาจากการให้สมาชิกกู้ยืม และนำเงินทุนส่วนที่เป็นสภาพคล่องส่วนเกินไปลงทุนภายนอก ทำให้ผลตอบแทนจากการลงทุนผันผวนไปตามสภาวะเศรษฐกิจ กล่าวคือ เมื่อสถาบันการเงินลดดอกเบี้ยทั้งเงินให้กู้การรับฝากเงิน และการลงทุนในตราสารต่างๆ ทำให้สหกรณ์ต้องปรับนโยบายลดดอกเบี้ยเงินให้สมาชิกกู้เพื่อให้สอดคล้องกับภาคธุรกิจในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งมีผลให้สหกรณ์มีแนวโน้มอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนลดลง อย่างไรก็ตามการบริหารจัดการด้านการเงินของสหกรณ์ยังอยู่ในระดับที่ดี เมื่อเปรียบเทียบผลตอบแทนจากการลงทุนที่ได้เฉลี่ยร้อยละ 9.27 ต่อปี กับดอกเบี้ยเงินฝากร้อยละ 2.00 ต่อปี (ตาราง 17 และภาพ 14)

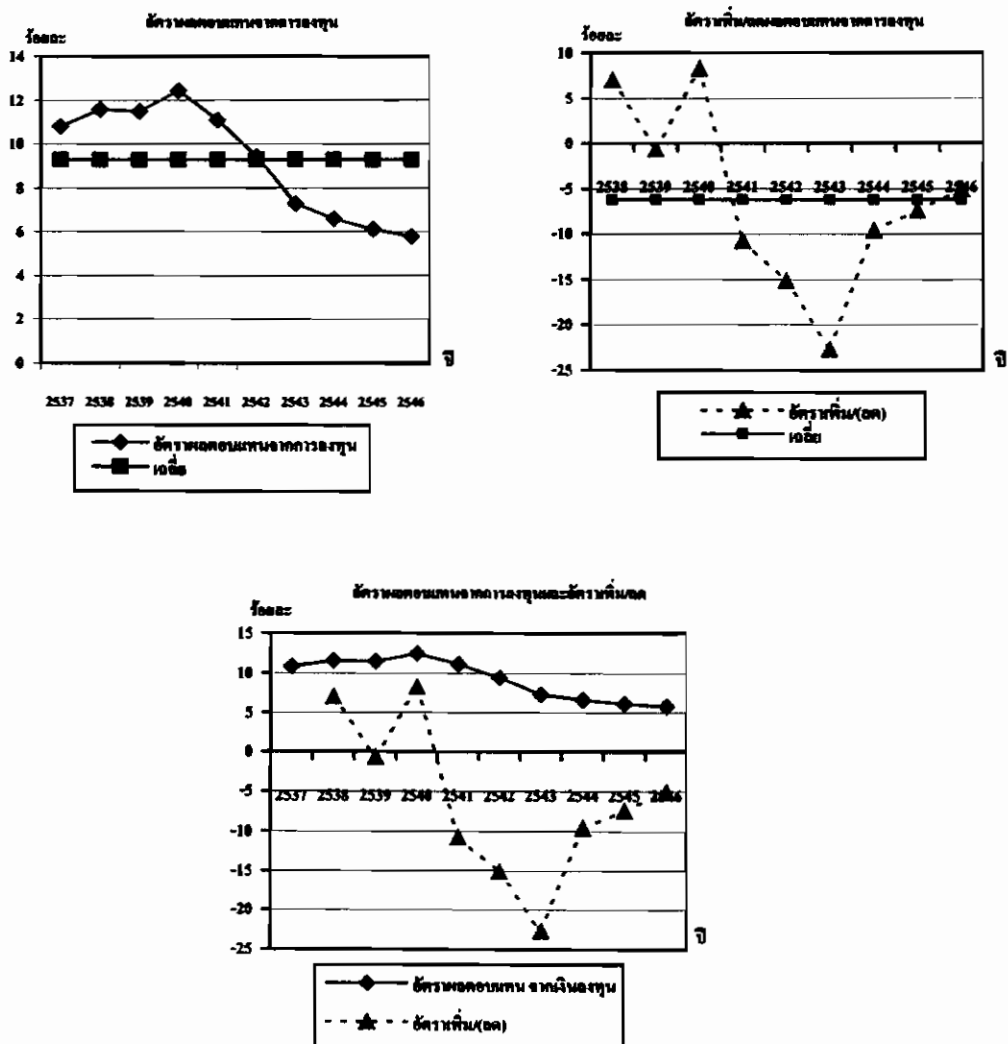
ตาราง 17 การคำนวณอัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุน

หน่วย : พันบาท

ปี	ดอกเบี้ยรับและ		อัตราผลตอบแทน	
	เงินปันผลจาก การลงทุน (1)	เงินลงทุน (2)	จากเงินลงทุน $\frac{(1) \times 100}{(2)}$	อัตราเพิ่ม(ลด) (ร้อยละ)
2537	14,283	131,962	10.82	-
2538	19,436	167,829	11.58	7.02
2539	25,712	223,614	11.50	-0.69
2540	33,424	268,403	12.45	8.26
2541	36,543	328,813	11.11	-10.76
2542	33,998	360,345	9.43	-15.12
2543	30,555	418,903	7.29	-22.69
2544	28,221	428,386	6.59	-9.60
2545	27,265	446,946	6.10	-7.43
2546	27,559	475,922	5.79	-5.08
เฉลี่ย	27,699	325,112	9.27	-6.23

หมายเหตุ: เงินลงทุน หมายถึง เงินฝากธนาคาร + เงินฝากขุมทรัพย์ + เงินลงทุนใน
หลักทรัพย์ + ให้สมาชิกกู้ยืม

ที่มา: จากการคำนวณ

ภาพ 14 อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนและอัตราเพิ่ม/ลด

5. ส่วนต่างของอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนกับต้นทุนเงินทุนทางบัญชี

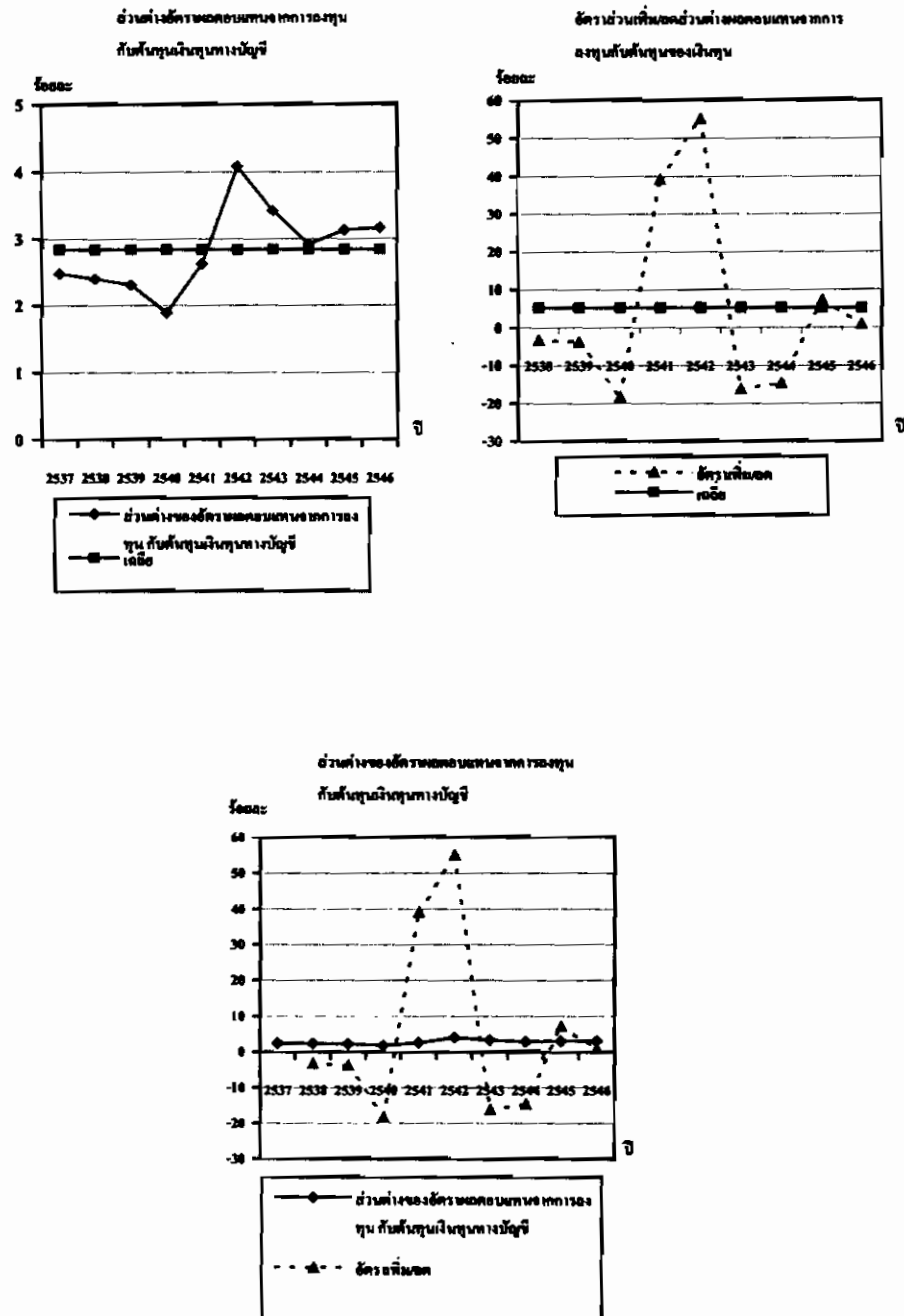
ส่วนต่างของอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนกับต้นทุนเงินทุนทางบัญชี ในระหว่างปี 2537 – 2546 ผลการศึกษาพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากอัตราร้อยละ 2.48 ในปี 2537 เป็นร้อยละ 3.16 ในปี 2546 และมีส่วนต่างเฉลี่ยร้อยละ 2.85 ต่อปี ในแต่ละปี มีอัตราการเพิ่ม/ลด ร้อยละ -3.23, -3.75, -18.18, 39.15, 55.13, -16.18, -14.62, 7.19 และ 0.96 ตามลำดับ โดยมีอัตราการเพิ่มสูงสุดร้อยละ 55.13 ในปี 2542 และต่ำสุดร้อยละ -18.18 ในปี 2540 และมีอัตราเฉลี่ยคิดเป็น ร้อยละ 5.16 ต่อปี แสดงให้เห็นว่า สหกรณ์นำเงินทุนที่ได้มาใช้จ่ายให้เกิดรายได้ โดยมีแนวโน้มของส่วนต่างของอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนกับต้นทุนของทุนเพิ่มขึ้น กล่าวได้ว่า สหกรณ์มีการบริหารจัดการที่ดี สามารถควบคุมต้นทุนของเงินทุนสอดคล้องกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน มีข้อที่น่าสังเกตคือ ต้นทุนของเงินทุนและอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนมีแนวโน้มลดลงแต่อัตราการลดลงโดยเฉลี่ยต้นทุนเงินทุนน้อยกว่าอัตราการลดลงโดยเฉลี่ยของอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (ตาราง 18 และภาพ 15)

ตาราง 18 ส่วนต่างของอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนกับต้นทุนเงินทุนทางบัญชี

หน่วย : ร้อยละ

ปี	อัตราผลตอบแทน จากการลงทุน (1)	ต้นทุนเงินทุนทาง บัญชี (2)	ส่วนต่างของอัตราผลตอบแทน จากการลงทุน กับต้นทุนเงินทุน ทางบัญชี (3) = (1) - (2)	อัตราเพิ่ม/ ลด
2537	10.82	8.34	2.48	-
2538	11.58	9.18	2.40	-3.23
2539	11.50	9.19	2.31	-3.75
2540	12.45	10.56	1.89	-18.18
2541	11.11	8.48	2.63	39.15
2542	9.43	5.35	4.08	55.13
2543	7.29	3.87	3.42	-16.18
2544	6.59	3.67	2.92	-14.62
2545	6.10	2.97	3.13	7.19
2546	5.79	2.63	3.16	0.96
เฉลี่ย	9.27	6.42	2.85	5.16

ที่มา: จากการคำนวณ

ภาพ 15 ส่วนต่างอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนและอัตราเพิ่ม/ลดผลตอบแทน
จากการลงทุนกับต้นทุนของเงินทุน

ข. ต้นทุนของเงินทุนทางเศรษฐศาสตร์

1. ต้นทุนเงินทุนทางเศรษฐศาสตร์ถ่วงเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก

$$= (\text{สัดส่วนของต้นทุนทางบัญชี} \times \text{ต้นทุนเงินทุนทางบัญชี}) \\ + (\text{สัดส่วนของเงินทุนภายใน} \times \text{ต้นทุนค่าเสียโอกาส})$$

ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์หมายถึง ต้นทุนที่สหกรณ์ไม่ได้จ่ายเป็นตัวเงินจริงหรือตามหลักเศรษฐศาสตร์เรียกว่า ค่าเสียโอกาส ที่จะต้องจ่ายให้กับแหล่งที่มาของเงินทุนแต่ละรายการของสหกรณ์ ได้แก่ ทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่คิดค่าเสียโอกาสเท่ากับอัตราที่จ่ายให้กับผู้ถือหุ้นคือ เงินปันผล สำหรับแหล่งที่มาเงินทุนของสหกรณ์มีระยะเวลาการใช้เงินทุนไม่เท่ากันในการคำนวณหาต้นทุนเงินทุนจำเป็นต้องใช้วิธีการคำนวณโดยถ่วงน้ำหนัก (จุฑาทิพย์ ภัทราวาท, 2540)

ผลการศึกษา พบว่า ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ถ่วงเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก มีอัตราร้อยละ 10.27 ในปี 2537 มีการเปลี่ยนแปลงลดลงเหลืออัตราร้อยละ 4.75 ในปี 2546 โดยมีอัตราเฉลี่ยร้อยละ 8.42 ต่อปี ตัวเลขดังกล่าวจะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวางแผนตัดสินใจในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้แก่สมาชิก ตลอดจนการตัดสินใจสำหรับการลงทุนของสหกรณ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เมื่อพิจารณาสมาชิกที่เป็นลูกค้าในการรับบริการเงินกู้จากสหกรณ์ ต้องจ่ายดอกเบี้ยค่อนข้างสูง แสดงว่า สหกรณ์มีรายได้สูงซึ่งส่งผลต่อกำไรของสหกรณ์โดยสามารถจ่ายเงินปันผล ให้กับสมาชิกในฐานะเจ้าของในรูปของเงินปันผลได้สูง ดังนั้น การคิดต้นทุนเงินทุนของสหกรณ์คณะกรรมการ จะต้องคำนวณต้นทุนของเงินทุนทางเศรษฐศาสตร์เข้าไปด้วย จึงจะเป็นตัวเลขของต้นทุนที่แท้จริงและสามารถนำตัวเลขดังกล่าว ไปกำหนดนโยบายในการบริหารงานได้อย่างถูกต้อง โดยในการบริหารงานจะต้องคำนึงถึงหลักการและวัตถุประสงค์การจัดตั้งสหกรณ์เพื่อกระจายผลประโยชน์ให้ทั่วถึงและยุติธรรมแก่สมาชิกทุกคน กล่าวคือ สหกรณ์อาจลดอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ ซึ่งส่งผลให้สหกรณ์มีกำไรน้อย ทำให้การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีไปใช้ในการจัดสรรเงินปันผลให้สมาชิกตามส่วนของทุนต้องลดลง แต่ต้องมากกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากของสถาบันการเงินอื่นหรือธนาคาร ในการบริหารจัดการเงินทุนนั้น คณะกรรมการต้องคำนึงถึงสภาพของระบบเศรษฐกิจ ความอยู่รอด และประโยชน์สูงสุดของสมาชิก โดยไม่ควรให้มีความแตกต่างกันมากนักเพราะถ้าสหกรณ์จ่ายเงินปันผลสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารจะส่งผลให้ สหกรณ์มีเงินไหลเวียนเข้ามาลงทุนสูง ทำให้มีสภาพคล่องส่วนเกินเป็นจำนวนมากในหลายสหกรณ์ ซึ่งทำให้คณะกรรมการต้องกำหนดนโยบายในด้านการบริหารจัดการและนโยบายทางการเงินจากแหล่งเงินทุนอื่นที่มีต้นทุนต่ำ เช่น การระดมทุนจากเงินรับฝาก ทุนเรือนหุ้น หรือจากภายนอก ได้แก่

แหล่งสินเชื่อด่าง ๆ ซึ่งเงินทุนจากแหล่งดังกล่าวมีต้นทุนและระยะเวลาที่แตกต่างกัน สหกรณ์สามารถนำมากำหนดนโยบายการลงทุนให้เกิดผลได้แตกต่างกัน ดังนั้น การบริหารจัดการเงินทุนจึงต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ในการนำเงินทุนไปหมุนเวียนต่อการดำเนินธุรกิจเพื่อสร้างความมั่นคง เกิดสภาพคล่อง สร้างความน่าเชื่อถือต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่สหกรณ์ (ตาราง 19 และภาพ 16)

ตาราง 19 ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก

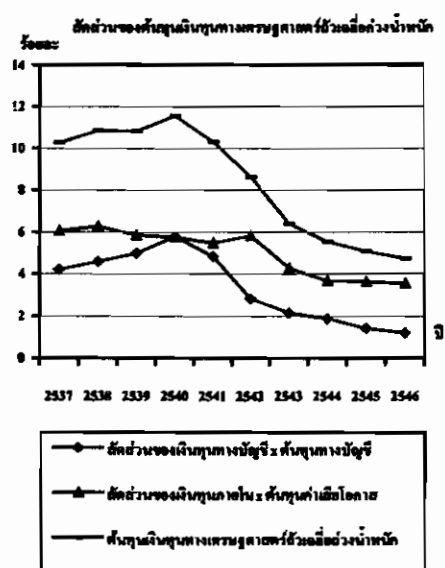
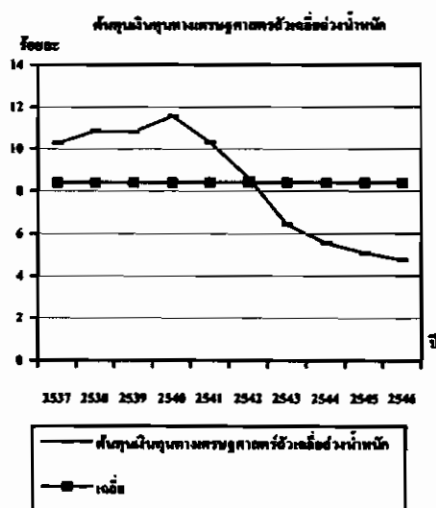
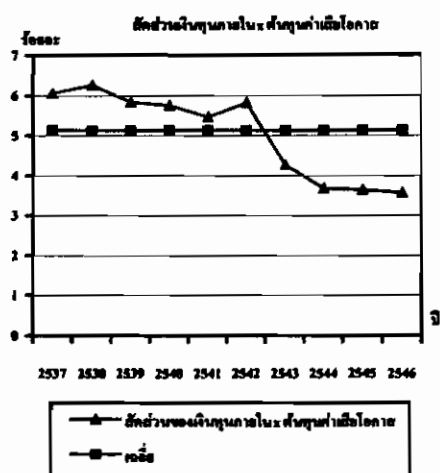
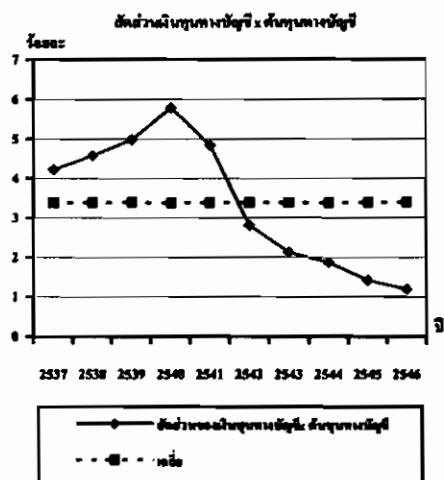
หน่วย : พันบาท

ปี	เงินรับฝาก (1)	เงินลงทุน (2)	ต้นทุนทางบัญชี (3)	ต้นทุนทางบัญชี ต้นทุนทางบัญชี × ต้นทุนทางบัญชี (4) = (1) × (3) (2)	เงินทุนภายใน (5) -(2) - (1)	ต้นทุนค่าเสียโอกาส (6)	ต้นทุนเงินทุนภายใน × ต้นทุนเสียโอกาส (7) = (5) × (6) (2)	ต้นทุนเงินทุนทางเศรษฐศาสตร์ถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (8) = (4) + (7)
2537	66,823	131,962	8.34	4.22	65,139	12.25	6.05	10.27
2538	83,694	167,829	9.18	4.58	84,135	12.50	6.27	10.85
2539	121,131	223,614	9.19	4.98	102,483	12.75	5.84	10.82
2540	147,182	268,403	10.56	5.79	121,221	12.75	5.76	11.55
2541	187,832	328,813	8.48	4.84	141,981	12.75	5.47	10.31
2542	189,560	360,345	5.35	2.81	170,785	12.25	5.81	8.62
2543	230,435	418,903	3.87	2.13	188,468	9.50	4.27	6.40
2544	218,614	428,386	3.67	1.87	209,772	7.50	3.67	5.54
2545	214,070	446,946	2.97	1.42	232,876	7.00	3.65	5.07
2546	215,584	475,922	2.63	1.19	260,338	6.50	3.56	4.75
เฉลี่ย	167,493	325,112	6.42	3.38	157,719	10.58	5.13	8.42

หมายเหตุ: ต้นทุนเงินทุนทางบัญชี มาจากตาราง 17

ต้นทุนค่าเสียโอกาส คือ เงินปันผลตามหุ้นของสหกรณ์ในแต่ละปี

ที่มา: จากการคำนวณ

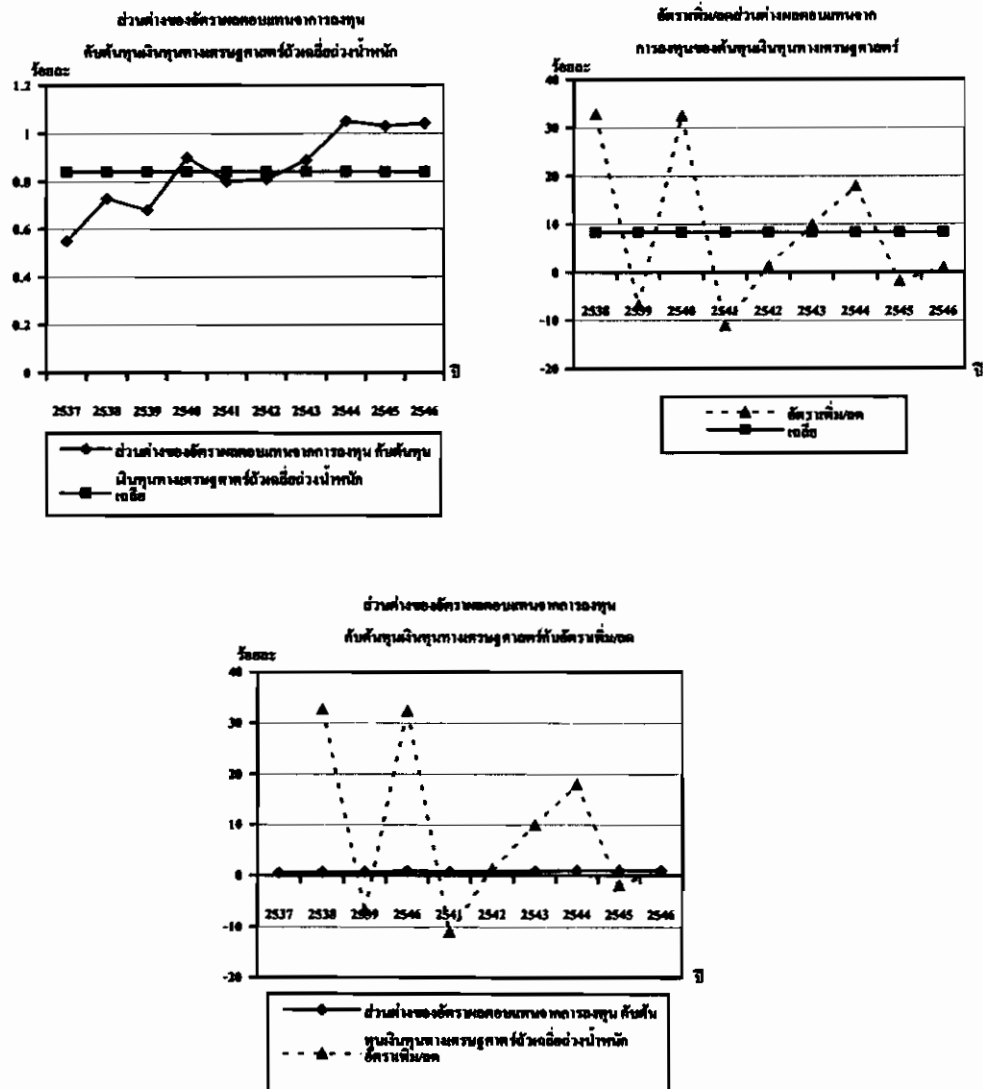
ภาพ 16 สัดส่วนต้นทุนเงินลงทุนทางเศรษฐศาสตร์ต่อต้นทุน

2. ส่วนต่างของอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนกับต้นทุนของเงินทุนทางเศรษฐศาสตร์ถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก

ผลการศึกษา พบว่า ส่วนต่างต้นทุนของเงินทุนทางเศรษฐศาสตร์ถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.55 ในปี 2537 เป็นร้อยละ 1.04 ในปี 2546 โดยมีอัตราเฉลี่ย ร้อยละ 0.84 ในแต่ละปีมีอัตราการเพิ่ม/ลด ร้อยละ 32.73, -6.85, 32.35, -11.11, 1.25, 9.88, 17.98, -1.90 และ 0.98 ตามลำดับ โดยมีอัตราการเพิ่มสูงสุด ร้อยละ 32.73 ในปี 2538 อัตราค่าสุด ร้อยละ -11.11 ในปี 2541 และมีอัตราเฉลี่ย ร้อยละ 8.26 คอปี แสดงให้เห็นว่า สหกรณ์นำเงินทุนที่ได้มาใช้บริหารงานก่อให้เกิดรายได้ โดยมีแนวโน้มส่วนต่างของอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนกับต้นทุนเงินทุนทางเศรษฐศาสตร์ถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักเพิ่มขึ้น แต่ส่วนต่างของอัตราผลตอบแทนดังกล่าวถ้าเทียบกับหลักสากลในอัตราร้อยละ 3 แล้ว ก่อนข้างคำ สหกรณ์ควรกำหนดนโยบายหารายได้เพิ่มขึ้น หรือนำเงินทุนที่มีไปลงทุนให้เกิดผลกำไรในอัตราที่สูงกว่าปัจจุบันจึงจะมีรายได้เพียงพอหรือมีความเสี่ยงน้อยกว่าค่าใช้จ่ายที่ยังไม่รวมค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนในการบริหารธุรกิจ สหกรณ์จะต้องบริหารงานโดยนำเงินไปลงทุนให้มีอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนให้ครอบคลุมรายจ่ายทั้งหมด (ตาราง 20 และภาพ 17)

ตาราง 20 ส่วนต่างของอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนกับต้นทุนเงินทุนทางเศรษฐศาสตร์ถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก

หน่วย: ร้อยละ				
ปี	อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (1)	ต้นทุนเงินทุนทางเศรษฐศาสตร์ถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (2)	ส่วนต่างของอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนกับต้นทุนเงินทุนทางเศรษฐศาสตร์ถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (3) = (1) - (2)	อัตราเพิ่ม/ลด
2537	10.82	10.27	0.55	-
2538	11.58	10.85	0.73	32.73
2539	11.50	10.82	0.68	-6.85
2540	12.45	11.55	0.90	32.35
2541	11.11	10.31	0.80	-11.11
2542	9.43	8.62	0.81	1.25
2543	7.29	6.40	0.89	9.88
2544	6.59	5.54	1.05	17.98
2545	6.10	5.07	1.03	-1.90
2546	5.79	4.75	1.04	0.98
เฉลี่ย	9.27	8.42	0.84	8.26

ภาพ 17 ส่วนต่างอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนกับต้นทุนเงินทุนทางเศรษฐศาสตร์
ถ่วงเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก

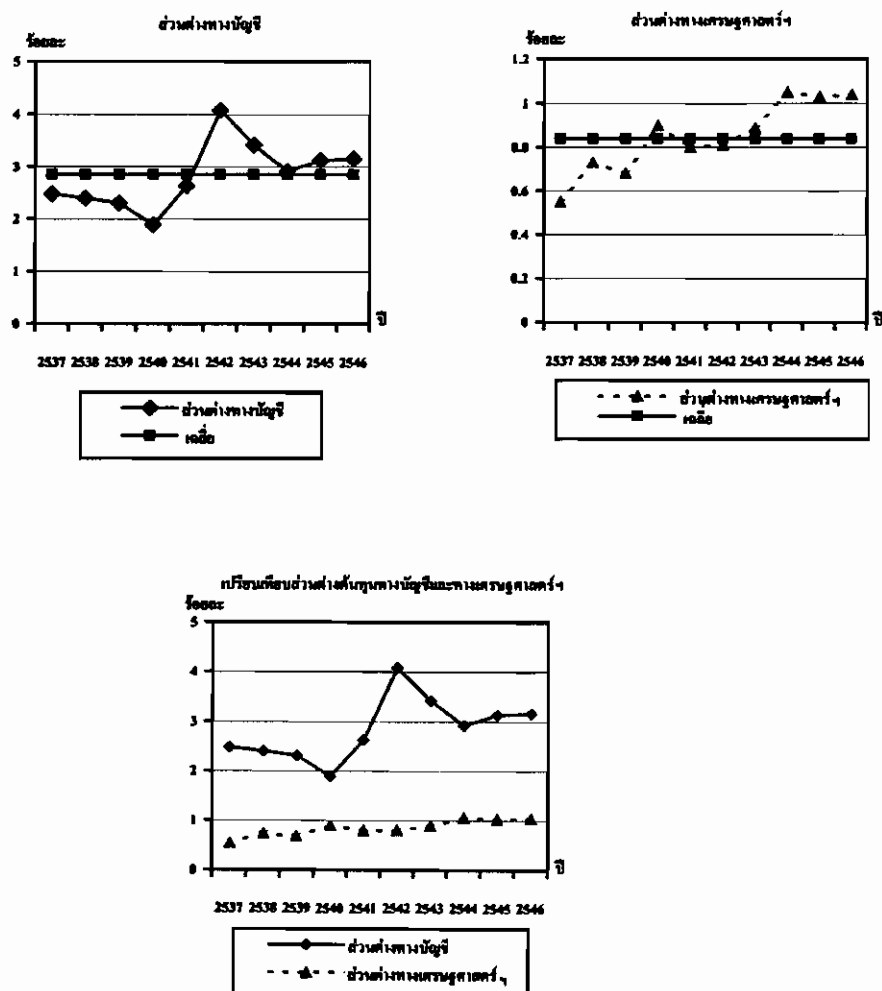
3. การเปรียบเทียบส่วนต่างของอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนทางบัญชีและทางเศรษฐศาสตร์ อัตรเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก

ผลการศึกษา อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนกับต้นทุนของเงินทุนทางบัญชีและต้นทุนของเงินทุนทางเศรษฐศาสตร์อัตรเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก พบว่า ส่วนต่างระหว่างอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนกับต้นทุนเงินทุนทางบัญชีมีอัตราเฉลี่ย ร้อยละ 2.85 ต่อปี ซึ่งสูงกว่าส่วนต่างระหว่างอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนกับต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์อัตรเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก มีอัตราเฉลี่ย ร้อยละ 0.84 ต่อปี เนื่องจากการคำนวณต้นทุนของเงินทุนทางเศรษฐศาสตร์อัตรเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก สูงกว่าต้นทุนของเงินทุนทางบัญชี เมื่อนำไปหาค่าส่วนต่างกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน ทำให้ผลลัพธ์ส่วนต่างต้นทุนของเงินทุนทางเศรษฐศาสตร์อัตรเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักมีค่าต่ำกว่าส่วนต่างต้นทุนของเงินทุนทางบัญชี ซึ่งตัวเลขดังกล่าวจะสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการใช้เงินทุนเพื่อสร้างรายได้ และเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารของสหกรณ์ในการนำไปกำหนดนโยบายทางการเงินให้มีประสิทธิภาพ หากเปรียบเทียบกับหลักสากลที่กำหนดส่วนต่างระหว่างต้นทุนของเงินทุนกับรายได้ ณ ระดับอัตราร้อยละ 3 จะเห็นได้ว่า ระบบบริหารจัดการด้านการเงินของสหกรณ์ ยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าระดับสากล เพราะนอกจากจะมีค่าใช้จ่ายที่เป็นต้นทุนของเงินทุนทางบัญชี และทางเศรษฐศาสตร์อัตรเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักแล้ว ยังต้องรวมต้นทุนของค่าใช้จ่ายดำเนินงาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนในการบริหารธุรกิจ ดังนั้น สหกรณ์ควรบริหารงานโดยกำหนดนโยบายรายได้ให้สูงขึ้นเพื่อครอบคลุมรายจ่ายทั้งหมดที่อยู่ในขบวนการบริหารจัดการธุรกิจของสหกรณ์ แต่ถ้าจะให้เป็นไปตามหลัก และอุดมการณ์สหกรณ์ที่ว่า การตั้งสหกรณ์ขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือซึ่งกัน และกันโดยไม่หวังผลกำไร สหกรณ์จะต้องบริหารงานในส่วนของการลงทุนในธุรกิจสินเชื่อกับสมาชิกโดยคิดผลตอบแทน หรือดอกเบี้ยจากสมาชิกให้มีส่วนต่างกับเงินรับฝากเพียงให้ครอบคลุมกับค่าใช้จ่ายบ้างโดยมิให้เสียสภาพคล่องในการบริหารงาน แต่ไม่ควรคิดกำไรในอัตราที่สูงกับสมาชิก ซึ่งเป็นทั้งลูกค้าและเจ้าของ (ตาราง 21 และภาพ 18)

ตาราง 21 การเปรียบเทียบส่วนต่างระหว่างอัตราผลตอบแทนการลงทุนกับต้นทุนของเงินทุนทางบัญชี และส่วนต่างระหว่างอัตราผลตอบแทนการลงทุนกับต้นทุนเงินทุนทางเศรษฐศาสตร์ถ่วงเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก

ปี	อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (1)	ต้นทุนเงินทุนทางบัญชี (2)	ส่วนต่างทางบัญชี (3) = (1) - (2)	ต้นทุนเงินทุนทางเศรษฐศาสตร์ถ่วงเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (4)	ส่วนต่างทางเศรษฐศาสตร์ถ่วงเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (5) = (1) - (4)
2537	10.82	8.34	2.48	10.27	0.55
2538	11.58	9.18	2.40	10.85	0.73
2539	11.50	9.19	2.31	10.82	0.68
2540	12.45	10.56	1.89	11.55	0.90
2541	11.11	8.48	2.63	10.31	0.80
2542	9.43	5.35	4.08	8.62	0.81
2543	7.29	3.87	3.42	6.40	0.89
2544	6.59	3.67	2.92	5.54	1.05
2545	6.10	2.97	3.13	5.07	1.03
2546	5.79	2.63	3.16	4.75	1.04
เฉลี่ย	9.27	6.42	2.85	8.42	0.84

ที่มา: จากการคำนวณ

ภาพ 18 เปรียบเทียบส่วนต่างของอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน
ทางบัญชีและทางเศรษฐศาสตร์ถั่วเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินจากงบการเงินของสหกรณ์เปรียบเทียบกับเกณฑ์ มาตรฐานทางการเงินของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน (Financial ratio analysis) หมายถึง ตัวเลขของรายการ 2 รายการในงบการเงินหารกัน และเมื่อแปลความหมายโดยเปรียบเทียบกับตัววัดแล้วจะมีความหมายและมีประโยชน์อย่างมากในการนำไปใช้ในการตัดสินใจทางการเงิน แนวทางในการวิเคราะห์ทางการเงินโดยใช้เทคนิคอัตราส่วนทางการเงินมี 2 แนวทาง คือ

1) การวิเคราะห์แนวโน้ม (Trend or time series analysis) เป็นการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของอัตราส่วนที่เปลี่ยนไปตามกาลเวลา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงทิศทางและภาพพจน์ของฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของสหกรณ์ในช่วงเวลา 10 ปี ระหว่างปี 2537 - 2546

2) การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ (Comparative or cross sectional analysis) เป็นการวิเคราะห์ถึงอัตราส่วนของสหกรณ์ ณ วันที่ 31 ธันวาคม ระหว่างปี 2537-2546 โดยเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ถ้าได้ค่าเท่ากันหรือสูงกว่ามาตรฐานแสดงว่า กิจกรรมนั้นสามารถประสบความสำเร็จในการดำเนินงานจะต้องหาจุดแข็งหรือสาเหตุที่ดีดังกล่าวเพื่อนำไปปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น แต่ถ้าตรงกันข้ามแสดงว่าประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน ซึ่งจะต้องหาจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป

อัตราส่วนทางการเงินแบ่งเป็น 4 ประเภท คือ

- 1) อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง (liquidity ratios)
- 2) อัตราส่วนวัดความสามารถในการก่อหนี้ (leverage ratios)
- 3) อัตราส่วนวัดความสามารถในการใช้สินทรัพย์ (activity ratios)
- 4) อัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร (profitability ratios)

1) อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง (Liquidity ratios)

$$1.1 \text{ อัตราส่วนทุนหมุนเวียน} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

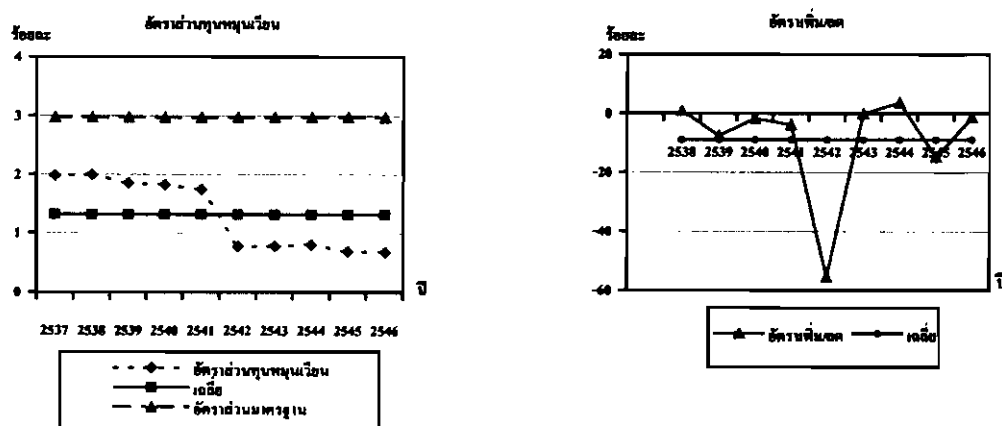
อัตราส่วนทุนหมุนเวียน เป็นอัตราส่วนที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสินทรัพย์หมุนเวียนและหนี้สินหมุนเวียน ใช้ประโยชน์ในการพิจารณาความสามารถของสหกรณ์ในการชำระหนี้ระยะสั้นเมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ ผลการวิเคราะห์พบว่า ระหว่างปี 2537 - 2546 สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด มีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนเท่ากับ 1.98, 2.00, 1.85, 1.82, 1.75, 0.78, 0.78, 0.81, 0.69 และ 0.68 ตามลำดับ แสดงว่า สินทรัพย์หมุนเวียน

มากกว่าหนี้สินหมุนเวียน ในปี 2537-2541 หมายความว่า สหกรณ์สามารถชำระหนี้ได้ทันที เมื่อถึงกำหนดชำระสำหรับปี 2542 - 2546 มีสินทรัพย์หมุนเวียนน้อยกว่าหนี้สินหมุนเวียน หมายความว่า เมื่อถึงกำหนดชำระหนี้ สหกรณ์มีเงินชำระหนี้ไม่เพียงพอ แต่ค่าของอัตราส่วน ตั้งแต่ปี 2542 - 2546 ลดลงมากสาเหตุมาจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้มีคำแนะนำให้สหกรณ์ ปฏิบัติทางด้านบัญชีโดยแยกแสดงรายการในงบการเงิน (เดิมจัดให้เป็นสินทรัพย์หมุนเวียนทั้งหมด) ออกเป็น 2 ระยะ คือ ลูกหนี้เงินกู้ระยะสั้นจัดให้เป็นสินทรัพย์หมุนเวียน ส่วนลูกหนี้เงินกู้ระยะยาว จัดให้เป็นสินทรัพย์ระยะยาว อัตราส่วนทุนหมุนเวียนในรอบ 10 ปี โดยเฉลี่ยเท่ากับ 1.31 แสดงว่า สหกรณ์มีสินทรัพย์หมุนเวียนเป็น 1.31 เท่า ของหนี้สินหมุนเวียน หมายถึง สหกรณ์มีสินทรัพย์ พอเพียงสำหรับการชำระหนี้ระยะสั้นเมื่อพิจารณาอัตราส่วนแต่ละปีพบว่า มีอัตราส่วนทุนหมุนเวียน ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 2.97 แสดงว่า สหกรณ์มีความสามารถในการใช้สินทรัพย์ หมุนเวียนชำระหนี้สินหมุนเวียนได้คล่องตัวน้อยกว่าระดับเกณฑ์มาตรฐาน แต่ความสามารถชำระ หนี้ของสหกรณ์ยังจัดอยู่ในเกณฑ์ที่ดี เนื่องจากสหกรณ์เก็บเงินสดไว้เป็นสภาพคล่องเพียงพอ สำหรับการบริหารงาน จึงนำเงินส่วนที่เหลือไปลงทุนเพื่อก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น และการเก็บหนี้ ของสหกรณ์สามารถเก็บได้ตามกำหนดเวลาเพราะเป็นการหักจากเงินได้รายเดือน ประกอบกับ หนี้สินหมุนเวียนที่สำคัญของสหกรณ์เป็นเงินรับฝากจากสมาชิก แต่มีความเสี่ยงที่ต้องชำระหนี้ เมื่อถึงกำหนด อย่างไรก็ตาม ส่วนใหญ่จะฝากต่อไว้กับสหกรณ์มีเพียงส่วนน้อยที่ถอนคืน นอกจากนั้น มีเงินทุนเรือนหุ้นที่สมาชิกฝากสะสมเป็นประจำทุกเดือน แต่สหกรณ์ควรระมัดระวัง ในการบริหารจัดการหากสมาชิกพร้อมกันมาถอนเงินออกจากสหกรณ์จำนวนมากจะทำให้สหกรณ์ ขาดสภาพคล่องได้ ดังนั้น สหกรณ์ควรเตรียมความพร้อมในการหาแหล่งเงินทุนที่สามารถมา ชดเชยได้ทันทีถ้าสหกรณ์ขาดสภาพคล่อง เมื่อพิจารณาอัตราส่วนเพิ่ม/ลดของอัตราส่วนทุนหมุนเวียน ระหว่าง ปี 2538 - 2546 เท่ากับ 1.01, -7.50, -1.62, -3.85, - 55.43, 0.00, 3.85, -14.81 และ -1.45 ตามลำดับ โดยมีอัตราการเพิ่มสูงสุดในปี 2544 ร้อยละ 3.85 และอัตราต่ำสุดในปี 2542 ร้อยละ - 55.43 อัตราการเพิ่มเฉลี่ย ร้อยละ -8.87 ต่อปี แสดงให้เห็นแนวโน้มว่า ในปี 2542 ลดลงต่ำสุด ร้อยละ -55.43 ซึ่งไม่เกี่ยวกับการบริหารงานของสหกรณ์ แต่เป็นเพราะมีการเปลี่ยนแปลงการ จัดระบบบัญชี และในปี 2545 ลดลง ร้อยละ -14.81 เนื่องจากสหกรณ์นำเงินไปลงทุนในเงินลงทุน ระยะยาวที่ให้ผลตอบแทนที่สูงกว่าสินทรัพย์หมุนเวียนระยะสั้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการบริหาร จัดการทางการเงินของสหกรณ์จะอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี แต่สหกรณ์ควรมีการวางแผนการจัดการ แหล่งที่มาและการใช้ไปของเงินทุนให้มีความสัมพันธ์กัน ประกอบกับควรคำนึงถึงความต้องการ และความเพียงพอของสมาชิกก่อนที่จะนำเงินไปลงทุนภายนอก เพราะวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง สหกรณ์เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันและบรรเทาความเดือดร้อนของสมาชิก (ตาราง 22 และภาพ 19)

ตาราง 22 อัตราส่วนทุนหมุนเวียน

ปี	สินทรัพย์หมุนเวียน (บาท) (1)	หนี้สินหมุนเวียน (บาท) (2)	อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (1)/(2)	อัตราเพิ่ม/ลด (ร้อยละ)
2537	132,410,661.80	66,903,881.76	1.98	-
2538	167,889,799.74	83,775,496.54	2.00	1.01
2539	224,156,941.48	121,263,283.57	1.85	-7.50
2540	268,752,092.85	147,503,292.73	1.82	-1.62
2541	329,754,752.41	188,046,765.31	1.75	-3.85
2542	148,134,058.54	189,728,139.11	0.78	-55.43
2543	179,577,616.66	230,924,946.82	0.78	0.00
2544	177,484,320.94	218,831,554.91	0.81	3.85
2545	147,762,801.86	214,277,257.27	0.69	-14.81
2546	146,157,767.79	215,890,465.54	0.68	-1.45
อัตราส่วนเฉลี่ย			1.31	-8.87
อัตราส่วนมาตรฐาน			2.97	

ที่มา: จากการคำนวณ

ภาพ 19 อัตราส่วนทุนหมุนเวียน

1.2 อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว (Quick ratio or acid test ratio)

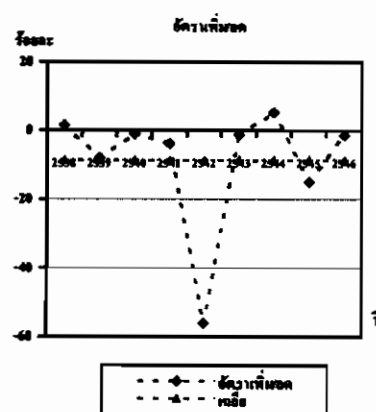
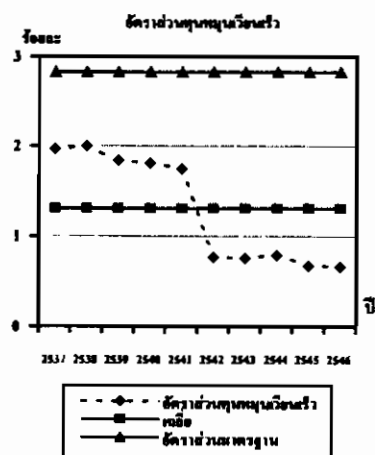
$$\text{อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียนเร็ว}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว เป็นอัตราส่วนที่แสดงความสัมพันธ์ของสินทรัพย์หมุนเวียนที่เปลี่ยนเป็นเงินสดได้เร็วกับหนี้สินหมุนเวียน ใช้ประโยชน์ในการพิจารณากรณีที่ต้องเลิกสหกรณ์หรือหยุดดำเนินงานจำเป็นต้องขายสินทรัพย์เพื่อนำเงินมาชำระหนี้ระยะสั้น มีสินทรัพย์อะไรบ้างที่พร้อมจะเปลี่ยนเป็นเงินสดทันที ผลการวิเคราะห์พบว่า ระหว่างปี 2537 - 2546 มีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว เท่ากับ 1.97, 2.00, 1.84, 1.82, 1.75, 0.77, 0.76, 0.80, 0.68 และ 0.67 ตามลำดับ ในปี 2537 - 2541 สหกรณ์มีสินทรัพย์หมุนเวียนเร็วกว่าหนี้สินหมุนเวียน หมายความว่า หากสหกรณ์ต้องเลิกกิจการหรือหยุดดำเนินงาน สหกรณ์จะขายสินทรัพย์เพื่อนำเงินมาชำระหนี้ระยะสั้นได้ แต่สำหรับปี 2542 - 2546 สหกรณ์มีสินทรัพย์หมุนเวียนเร็วน้อยกว่าหนี้สินหมุนเวียน หมายความว่า เมื่อถึงกำหนดชำระหนี้สหกรณ์มีเงินชำระหนี้ไม่เพียงพอ นอกจากนี้ ค่าของอัตราส่วนยังลดลงมาก สาเหตุมาจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้มีคำแนะนำให้สหกรณ์ปฏิบัติทางด้านบัญชี โดยแยกแสดงรายการในงบการเงิน (เดิมจัดให้เป็นสินทรัพย์หมุนเวียนทั้งหมด) ออกเป็น 2 ระยะ คือ ลูกหนี้เงินกู้ระยะสั้นจัดให้เป็นสินทรัพย์หมุนเวียนส่วนลูกหนี้เงินกู้ระยะยาวจัดให้เป็นสินทรัพย์ระยะยาว อัตราส่วนทุนหมุนเวียนในรอบ 10 ปี โดยเฉลี่ยเท่ากับ 1.31 แสดงว่า สหกรณ์มีสินทรัพย์หมุนเวียนเร็วเป็น 1.31 เท่า ของหนี้สินหมุนเวียน หมายถึง สหกรณ์มีสินทรัพย์พอเพียงสำหรับการชำระหนี้ระยะสั้น หากต้องเลิกหรือหยุดดำเนินงานของสหกรณ์ เมื่อพิจารณาอัตราส่วนแต่ละปีพบว่า มีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 2.83 แสดงว่า สหกรณ์มีความสามารถชำระหนี้ระยะสั้นได้ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน เมื่อพิจารณาอัตราการเพิ่ม/ลดของอัตราส่วนทุนหมุนเวียน ระหว่างปี 2538 - 2546 เท่ากับ 1.52, -8.00, -1.09, -3.85, -56.00, -1.30, 5.26, -15.00 และ -1.47 ตามลำดับ โดยมีอัตราการเพิ่มสูงสุดในปี 2544 ร้อยละ 5.26 และอัตราต่ำสุดในปี 2542 ร้อยละ -56.00 อัตราการเพิ่มเฉลี่ย ร้อยละ -8.87 ต่อปี เนื่องจากอัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็วใช้ข้อมูลใกล้เคียงกับอัตราส่วนทุนหมุนเวียน โดยตัดสินทรัพย์หมุนเวียนบางรายการออกเท่านั้น ซึ่งเป็นสินทรัพย์ในการเปลี่ยนเป็นเงินสดหรือสินทรัพย์หมุนเวียนที่ใช้เวลานานในการที่จะเปลี่ยนเป็นเงินสด ดังนั้น แนวโน้มของอัตราส่วนและลักษณะการบริหารจัดการจึงใกล้เคียงกับอัตราส่วนทุนหมุนเวียน แต่อยู่ภายใต้สมมติฐานว่าถ้าสหกรณ์เลิกกิจการหรือหยุดดำเนินงานกิจการเท่านั้น (ตาราง 23 และภาพ 20)

ตาราง 23 อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว

ปี	สินทรัพย์หมุนเวียนเร็ว (บาท) (1)	หนี้สินหมุนเวียน (บาท) (2)	อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว (1)/(2)	อัตราเพิ่ม/ลด (ร้อยละ)
2537	132,035,369.95	66,903,881.76	1.97	-
2538	167,865,504.83	83,775,496.54	2.00	1.52
2539	223,692,061.32	121,263,283.57	1.84	-8.00
2540	268,475,094.91	147,503,292.73	1.82	-1.09
2541	328,895,990.01	188,046,765.31	1.75	-3.85
2542	146,713,252.00	189,728,139.11	0.77	-56.00
2543	176,317,136.17	230,924,946.82	0.76	-1.30
2544	174,729,659.44	218,831,554.91	0.80	5.26
2545	146,074,212.51	214,277,257.27	0.68	-15.00
2546	145,013,747.08	215,890,465.54	0.67	-1.47
อัตราส่วนเฉลี่ย			1.31	-8.87
อัตราส่วนมาตรฐาน			2.83	

ที่มา: จากการคำนวณ

ภาพ 20 อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว

2. ความสามารถในการก่อหนี้ (Leverage ratio)

2.1 อัตราส่วนหนี้สินทั้งสินต่อทุน (Debt to equity ratio)

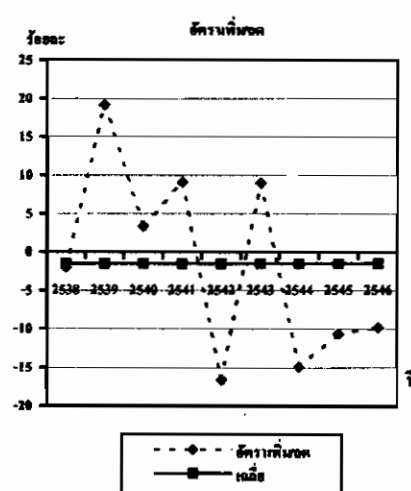
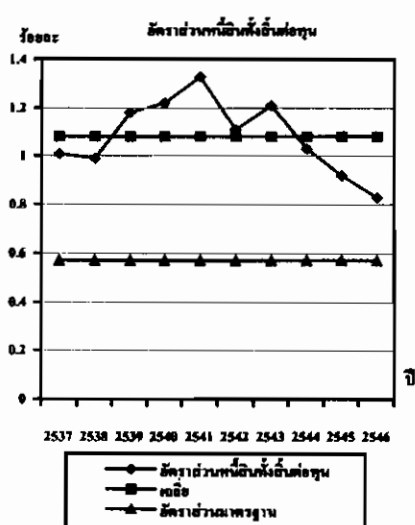
$$\text{อัตราส่วนหนี้สินทั้งสินต่อทุน} = \frac{\text{หนี้สินทั้งสิน}}{\text{ทุนของสหกรณ์}}$$

อัตราส่วนหนี้สินทั้งสินต่อทุน เป็นอัตราส่วนที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างหนี้สินทั้งสินกับทุนของสหกรณ์กล่าวคือ หนี้สินทั้งสินเป็นกึ่งเท่าของส่วนทุน ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสามารถในการก่อหนี้โดยตรงว่าสหกรณ์มีทุนของตนเองที่จะใช้ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ได้เพียงใด ถ้าสหกรณ์มีหนี้สินมากกว่าทุนความเสี่ยงตกอยู่กับเจ้าหนี้ หากมีหนี้สินน้อยกว่าทุนแสดงว่าเจ้าหนี้มีเกราะคุ้มกันในการรับชำระหนี้ ผลการวิเคราะห์พบว่า ระหว่างปี 2537 - 2546 มีอัตราส่วนหนี้สินทั้งสินต่อทุน เท่ากับ 1.01, 0.99, 1.18, 1.22, 1.33, 1.11, 1.21, 1.03, 0.92 และ 0.83 ตามลำดับ โดยเฉลี่ย ร้อยละ 1.08 แสดงว่า สหกรณ์มีหนี้สินเฉลี่ย เท่ากับ 1.08 เท่าของทุน เมื่อพิจารณาอัตราส่วนหนี้สินทั้งสินต่อทุนในแต่ละปีพบว่า สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานโดยค่ามาตรฐานเท่ากับ 0.57 แสดงว่า ความสามารถในการก่อหนี้ผูกพันได้มากกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งความเสี่ยงตกอยู่กับเจ้าหนี้ เพราะอาจไม่สามารถชำระหนี้ได้ในกรณีที่สหกรณ์มีรายได้ไม่เพียงพอเพราะต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในรูปของดอกเบี้ยจ่ายจำนวนมาก ดังนั้น สหกรณ์ควรพิจารณาลดหรือชะลอการรับฝากเงิน เมื่อพิจารณาอัตราการเพิ่มของอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนระหว่าง ปี 2538 - 2546 เท่ากับ -1.98, 19.19, 3.39, 9.02, -16.54, 9.01, -14.88, -10.68 และ -9.78 ตามลำดับ โดยมีอัตราการเพิ่มสูงสุดในปี 2539 ร้อยละ 19.19 และอัตราการเพิ่มต่ำสุดในปี 2542 ร้อยละ -16.54 โดยอัตราการเพิ่มเฉลี่ย ร้อยละ -1.47 ต่อปี แสดงให้เห็นแนวโน้มว่า ในปี 2537 - 2546 สหกรณ์มีหนี้สินมากกว่าทุน เว้นปี 2538, 2545 และ 2546 โดยสหกรณ์สามารถก่อหนี้ผูกพันได้ในอัตราลดลงเมื่อเทียบกับทุน นั่นคือ อัตราการเพิ่มจากร้อยละ -1.98 ในปี 2538 เหลือร้อยละ -9.78 ในปี 2546 แสดงว่า สหกรณ์ควรมีการส่งเสริมการออมให้แก่สมาชิกเพราะเป็นทุนที่ไม่มีต้นทุนส่วนการก่อหนี้ผูกพันมีค่าใช้จ่ายในรูปของดอกเบี้ยจ่าย เมื่อสหกรณ์มีความมั่นคง เจ้าหนี้ของสหกรณ์จะมีความเสี่ยงน้อยในการรับชำระหนี้คืน และหากต้องการขยายธุรกิจเพิ่มขึ้นสหกรณ์สามารถก่อหนี้ผูกพันได้ (ตาราง 24 และภาพ 21)

ตาราง 24 อัตราส่วนหนี้สินทั้งสินต่อทุน

ปี	หนี้สินทั้งสิน (บาท) (1)	ทุนของสหกรณ์ (บาท) (2)	อัตราส่วนหนี้สินทั้งสินต่อทุน (1)/(2)	อัตราเพิ่ม/ลด (ร้อยละ)
2537	66,971,379.82	66,634,631.34	1.01	-
2538	83,906,447.10	84,766,177.80	0.99	-1.98
2539	121,464,148.16	103,223,849.27	1.18	19.19
2540	147,822,092.47	121,470,786.34	1.22	3.39
2541	188,481,824.16	141,861,015.50	1.33	9.02
2542	190,278,455.05	171,889,783.31	1.11	-16.54
2543	231,364,536.82	191,292,250.92	1.21	9.01
2544	219,377,291.29	212,497,652.59	1.03	-14.88
2545	214,937,983.65	234,246,820.18	0.92	-10.68
2546	216,669,711.92	260,862,341.31	0.83	-9.78
อัตราส่วนเฉลี่ย			1.08	-1.47
อัตราส่วนมาตรฐาน			0.57	

ที่มา: จากการคำนวณ

ภาพ 21 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน

2.2 อัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนของทุน (Net debtor loan to share capital and reserve fund ratio)

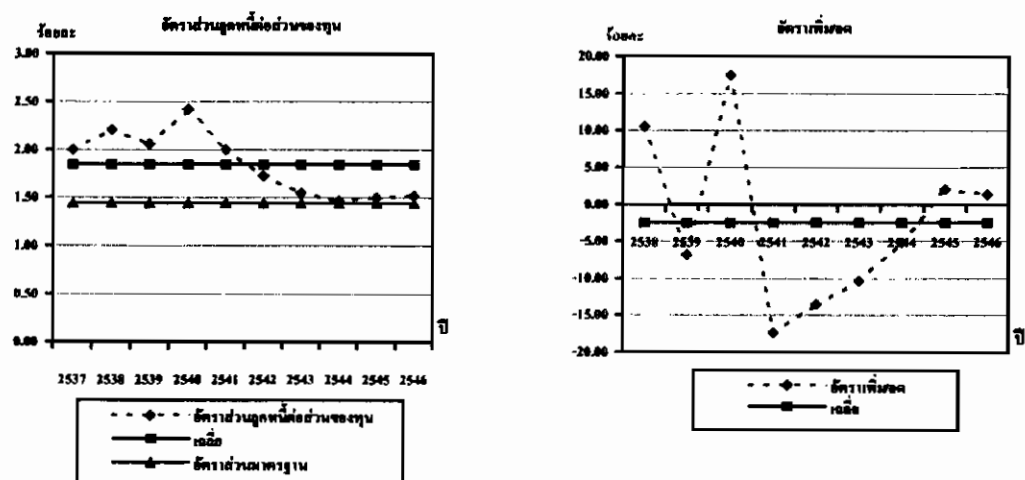
$$\text{อัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนของทุน} = \frac{\text{ลูกหนี้เงินให้กู้ยืม}}{\text{ทุนเรือนหุ้น + ทุนสำรอง}}$$

อัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนของทุน เป็นอัตราส่วนที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลูกหนี้และทุนเรือนหุ้นและทุนสำรอง ว่ามีเพียงพอสำหรับลูกหนี้มากน้อยเพียงใด ผลการวิเคราะห์พบว่า ระหว่างปี 2537 - 2546 สหกรณ์มีอัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนของทุน เท่ากับ 2.00, 2.21, 2.06, 2.42, 2.00, 1.73, 1.55, 1.47, 1.50 และ 1.52 ตามลำดับ แสดงว่า สหกรณ์มีทุนเรือนหุ้นและทุนสำรองไม่เพียงพอในการให้ลูกหนี้กู้ยืมและมีอัตราเฉลี่ยเท่ากับ 1.85 นั่นคือ สหกรณ์มีลูกหนี้เฉลี่ยเท่ากับ 1.85 เท่าของทุนเรือนหุ้นและทุนสำรอง เมื่อพิจารณาอัตราส่วนในแต่ละปีพบว่า มีอัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ยืมสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานคือ 1.44 แสดงว่า สหกรณ์มีส่วนของทุนให้บริการเงินกู้ยืมแก่สมาชิกได้น้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐาน เมื่อพิจารณาอัตราการเพิ่มของอัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนของทุนระหว่างปี 2538 - 2546 เท่ากับ 10.50, -6.79, 17.48, -17.36, -13.50, -10.40, -5.16, 2.04 และ 1.33 ตามลำดับ โดยมีอัตราการเพิ่มสูงสุดในปี 2540 ร้อยละ 17.48 และต่ำสุดในปี 2541 ร้อยละ -17.36 และอัตราการเพิ่มเฉลี่ย ร้อยละ -2.43 ต่อปี แสดงให้เห็นแนวโน้มว่า สหกรณ์มีส่วนของทุนไม่เพียงพอสำหรับการให้สมาชิกกู้ยืม และเมื่อพิจารณาประกอบกับอัตราส่วนหนี้สินทั้งสินต่อทุน โดยอัตราส่วนดังกล่าวแสดงความสามารถในการก่อหนี้ได้ดี นั่นคือ สามารถกล่าวได้ว่าสหกรณ์มีส่วนของทุนไม่เพียงพอ ดังนั้น สหกรณ์ควรพิจารณาหาแหล่งเงินทุนที่มีต้นทุนต่ำมาบริการให้สมาชิกกู้ยืม (ตาราง 25 และภาพ 22)

ตาราง 25 อัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนของทุน

ปี	ลูกหนี้เงินให้กู้ยืม (บาท) (1)	ทุนเรือนหุ้น + ทุนสำรอง (บาท) (2)	อัตราส่วนลูกหนี้ ต่อส่วนของทุน (1)/(2)	อัตราเพิ่ม/ลด (ร้อยละ)
2537	117,788,877.60	58,782,604.47	2.00	-
2538	162,865,038.49	73,771,814.10	2.21	10.50
2539	184,073,869.33	89,401,465.08	2.06	-6.79
2540	252,001,338.48	104,306,665.69	2.42	17.48
2541	244,251,629.33	121,865,624.99	2.00	-17.36
2542	257,272,027.06	148,291,442.98	1.73	-13.50
2543	263,420,124.83	169,545,994.56	1.55	-10.40
2544	283,274,818.89	192,443,459.61	1.47	-5.16
2545	319,622,264.82	213,717,062.29	1.50	2.04
2546	362,904,111.10	239,164,334.22	1.52	1.33
อัตราส่วนเฉลี่ย			1.85	-2.43
อัตราส่วนมาตรฐาน			1.44	

ที่มา: จากการคำนวณ

ภาพ 22 อัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนของทุน

3. ความสามารถในการใช้สินทรัพย์ (Activity ratio)

อัตราร้อยละของรายได้ต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น (total revenue to total assets ratio)

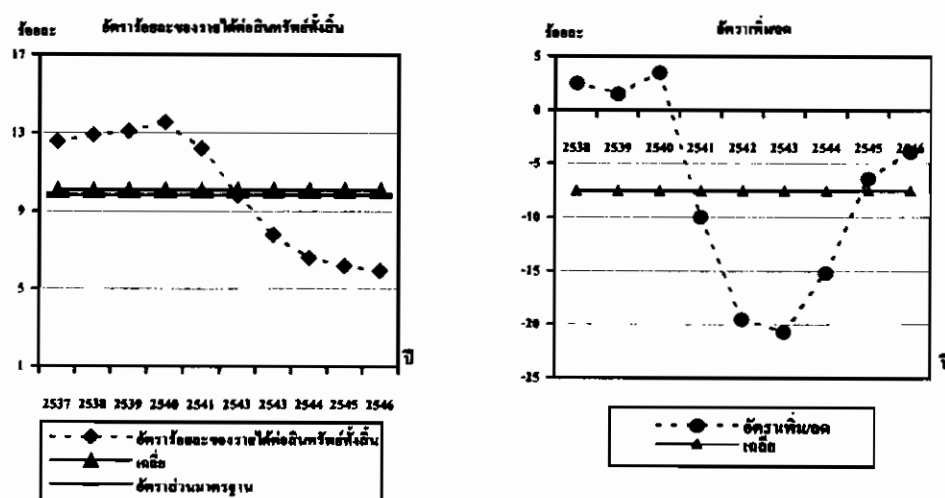
$$\text{อัตราร้อยละของรายได้ต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น} = \frac{\text{รายได้ทั้งสิ้น} \times 100}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}}$$

อัตราร้อยละของรายได้ต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น เป็นอัตราส่วนที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณธุรกิจกับขนาดของสินทรัพย์ว่าสามารถใช้เพื่อก่อให้เกิดรายได้ทั้งสิ้นมากน้อยหรือเต็มประสิทธิภาพหรือไม่ ผลการวิเคราะห์พบว่า ระหว่างปี 2537 – 2546 สหกรณ์มีอัตราร้อยละของรายได้เท่ากับ 12.56, 12.88, 13.08, 13.54, 12.19, 9.82, 7.79, 6.61, 6.19 และ 5.95 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในแต่ละปีสหกรณ์ใช้สินทรัพย์เป็นประโยชน์ในการดำเนินงานได้ดี โดยมีอัตราเฉลี่ยร้อยละ 10.06 แสดงว่า สหกรณ์นำสินทรัพย์โดยเฉลี่ย 100 บาท ไปหมุนก่อให้เกิดรายได้ทั้งสิ้น 10.06 บาท เมื่อพิจารณาในแต่ละปี ยกเว้นปี 2543 - 2546 จะมีอัตราสูงเมื่อเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 9.80 แสดงให้เห็นว่า สหกรณ์นำสินทรัพย์ที่มีอยู่ไปดำเนินงาน มีปริมาณธุรกิจที่เหมาะสมกับขนาดของสินทรัพย์ ทำให้ทราบว่าสหกรณ์บริหารงานมีประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณาอัตราเพิ่มของอัตราร้อยละของรายได้ต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น ระหว่างปี 2537 - 2546 เท่ากับ 2.55, 1.55, 3.52, -9.97, -19.44, -20.67, -15.15, -6.35 และ -3.88 ตามลำดับ โดยมีอัตราเพิ่มสูงสุดในปี 2540 ร้อยละ 3.52 ต่ำสุดในปี 2543 ร้อยละ -20.67 และมีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ -7.54 ค่อปี แสดงให้เห็นแนวโน้มว่า สหกรณ์ใช้สินทรัพย์ในการดำเนินงานก่อให้เกิดรายได้ลดลง กล่าวคือ สหกรณ์ใช้สินทรัพย์ได้ไม่เต็มที่โดยปริมาณธุรกิจมีไม่มากพอกับขนาดของสินทรัพย์ ดังนั้น สหกรณ์ควรปรับปรุงการดำเนินงานโดยเพิ่มยอดขายได้จากการนำสินทรัพย์ไปลงทุนที่ให้ผลตอบแทนสูง และต้องเป็นไปตามกฎหมายสหกรณ์กำหนด (ตาราง 26 และภาพ 23)

ตาราง 26 อัตราร้อยละของรายได้ต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น

ปี	รายได้ทั้งสิ้น (บาท) (1)	สินทรัพย์เฉลี่ย (บาท) (2)	อัตราร้อยละของรายได้	
			ต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น (1)×100 (2)	อัตราเพิ่ม/ลด (ร้อยละ)
2537	14,295,084.52	113,847,744.08	12.56	-
2538	19,461,897.10	151,139,318.03	12.88	2.55
2539	25,718,830.00	196,680,311.16	13.08	1.55
2540	33,437,064.25	246,990,437.82	13.54	3.52
2541	36,554,175.48	299,817,859.23	12.19	-9.97
2542	34,002,567.22	346,255,539.01	9.82	-19.44
2543	30,560,401.17	392,412,513.05	7.79	-20.67
2544	28,228,453.06	427,265,865.81	6.61	-15.15
2545	27,268,457.23	440,529,873.85	6.19	-6.35
2546	27,561,039.34	463,358,428.53	5.95	-3.88
อัตราส่วนเฉลี่ย			10.06	-7.54
อัตราส่วนมาตรฐาน			9.80	

ที่มา: จากการคำนวณ

ภาพ 23 อัตราร้อยละของรายได้ต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น

4. ความสามารถในการทำกำไร (Profitability ratio)

4.1 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (return on total assets ratio)

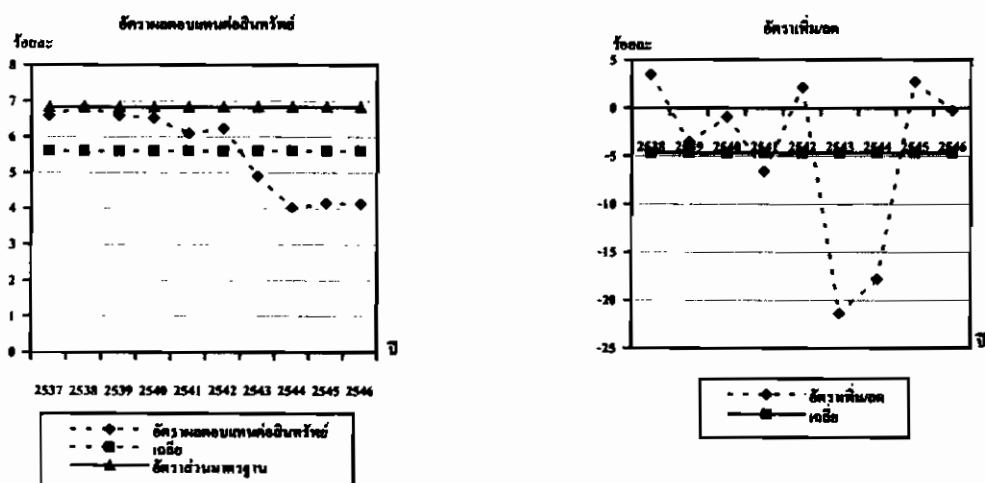
$$\text{อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์} = \frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน} \times 100}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}}$$

อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ เป็นอัตราส่วนที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนที่ได้จากการลงทุนกับสินทรัพย์ทั้งสินถัวเฉลี่ยว่าได้ผลตอบแทนเพียงพอกหรือไม่ ผลการวิเคราะห์พบว่า ระหว่างปี 2537 - 2546 สหกรณ์มีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ เท่ากับ ร้อยละ 6.60, 6.83, 6.59, 6.53, 6.10, 6.23, 4.90, 4.03 4.14 และ 4.13 ตามลำดับ และมีอัตราเฉลี่ย ร้อยละ 5.61 แสดงว่าสหกรณ์สามารถดำเนินงานก่อให้เกิดรายได้ โดยเฉลี่ย 5.61 บาท จากสินทรัพย์ 100 บาท ซึ่งค่อนข้างต่ำ เมื่อพิจารณาในแต่ละปี ยกเว้นปี 2538 พบว่า สหกรณ์ใช้สินทรัพย์ในการดำเนินงานได้น้อยกว่าอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 6.83 เมื่อพิจารณาอัตราการเพิ่มของอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ระหว่างปี 2538 - 2546 เท่ากับ ร้อยละ 3.48, - 3.51, - 0.91, - 6.58, 2.13, - 21.35, -17.76, 2.73, และ - 0.24 ตามลำดับ โดยมีอัตราการเพิ่มสูงสุดในปี 2538 ร้อยละ 3.48 อัตราเพิ่มต่ำสุด ในปี 2543 ร้อยละ -21.35 และอัตราการเพิ่มเฉลี่ย ร้อยละ -4.67 ต่อปี แสดงให้เห็นแนวโน้มว่า สหกรณ์มีผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ลดลง เนื่องจากมีการปรับลดดอกเบี้ยเงินให้กู้และผลตอบแทนจากการลงทุนจากภายนอก ซึ่งเป็นรายได้หลักของสหกรณ์ทำให้มีผลตอบแทนลดลง ในอนาคตสหกรณ์ควรใช้สินทรัพย์ในการดำเนินงานก่อให้เกิดรายได้เต็มที่ โดยพิจารณาจากสินทรัพย์ที่สหกรณ์ได้เก็บไว้เพื่อดำรงสภาพคล่องประเภท เงินสด เงินฝากธนาคาร ให้เหลือเท่าที่จำเป็นเพียงพอต่อความมั่นคง และนำส่วนเกินไปลงทุนเพื่อก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น (ตาราง 27 และภาพ 24)

ตาราง 27 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์

ปี	กำไรสุทธิ (บาท) (1)	สินทรัพย์เฉลี่ย (บาท) (2)	อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ $\frac{(1) \times 100}{(2)}$	อัตราเพิ่ม/ลด (ร้อยละ)
2537	7,515,498.13	113,847,744.08	6.60	-
2538	10,316,534.96	151,139,318.03	6.83	3.48
2539	12,970,055.45	196,680,311.16	6.59	-3.51
2540	16,137,791.91	246,990,437.82	6.53	-0.91
2541	18,303,061.77	299,817,859.23	6.10	-6.58
2542	21,563,511.60	346,255,539.01	6.23	2.13
2543	19,228,401.24	392,412,513.05	4.90	-21.35
2544	17,219,963.24	427,265,865.81	4.03	-17.76
2545	18,257,728.15	440,529,873.85	4.14	2.73
2546	19,140,275.35	463,358,428.53	4.13	-0.24
อัตราส่วนเฉลี่ย			5.61	-4.67
อัตราส่วนมาตรฐาน			6.83	

ที่มา: จากการคำนวณ

ภาพ 24 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์

4.2 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนลงทุน (Return on net worth ratio)

$$\text{อัตราผลตอบแทนต่อส่วนลงทุน} = \frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{ทุนถัวเฉลี่ย}}$$

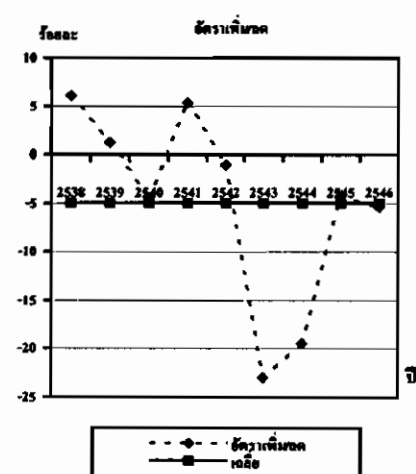
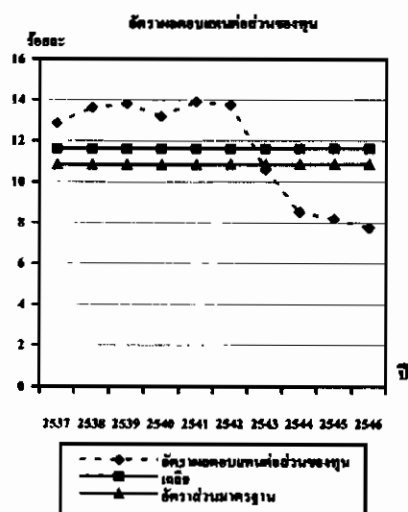
$$\text{โดยทุนถัวเฉลี่ย} = \frac{\text{ส่วนทุนของสหกรณ์ต้นงวด} + \text{ส่วนทุนของสหกรณ์ปลายงวด}}{2}$$

อัตราผลตอบแทนต่อส่วนลงทุน เป็นอัตราที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกำไรสุทธิ ที่เกิดขึ้นทั้งสิ้นเปรียบเทียบกับส่วนทุนของสหกรณ์ว่า สามารถหาผลตอบแทนจากการลงทุนเฉพาะส่วนลงทุนได้มากน้อยเพียงใด ผลการวิเคราะห์พบว่า ระหว่างปี 2537 - 2546 สหกรณ์มีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนลงทุนเท่ากับ 12.85, 13.63, 13.80, 13.19, 13.90, 13.75, 10.59, 8.53, 8.17 และ 7.73 ตามลำดับ และมีอัตราเฉลี่ยร้อยละ 11.61 แสดงว่า สหกรณ์ดำเนินงานได้ผลตอบแทนก่อให้เกิดกำไร 11.61 บาท จากทุนของสหกรณ์ 100 บาท เมื่อพิจารณาในแต่ละปี ยกเว้นปี 2543-2546 พบว่า สหกรณ์มีผลตอบแทนจากการใช้ทุนไปดำเนินงานมากกว่าอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 10.82 เมื่อพิจารณาอัตราการเพิ่มของอัตราผลตอบแทนจากส่วนลงทุนระหว่างปี 2538-2546 เท่ากับ 6.07, 1.25, -4.42, 5.38, -1.08, -22.98, -19.45, -4.22 และ -5.39 ตามลำดับ โดยมีอัตราการเพิ่มสูงสุดในปี 2538 ร้อยละ 6.07 อัตราเพิ่มต่ำสุด ในปี 2543 ร้อยละ -22.98 และมีอัตราเฉลี่ย ร้อยละ -4.98 คอปี แสดงให้เห็นแนวโน้มว่า สหกรณ์ดำเนินงานมีผลตอบแทนจากการลงทุนในส่วนลงทุนลดลง เพราะสหกรณ์ลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ให้สมาชิกและการลงทุนภายนอกได้ผลตอบแทนลดลง ขณะเดียวกันสหกรณ์ลดอัตราดอกเบี้ยเงินรับฝาก และเงินกู้ยืมในอัตราที่ไม่สมดุลกันทำให้มีต้นทุนค่อนข้างสูง ดังนั้น สหกรณ์ควรกำหนดนโยบายทางการเงินให้สอดคล้องกันหรือหาแหล่งเงินทุนที่มีต้นทุนต่ำ เช่น การระดมหุ้นหรือการกู้ยืมจากภายนอก โดยเปรียบเทียบกับเงินรับฝากของสมาชิกและเลือกแหล่งเงินทุนที่มีต้นทุนต่ำ ซึ่งจะทำให้การบริหารจัดการเงินทุนของสหกรณ์มีประสิทธิภาพ (ตาราง 28 และภาพ 25)

ตาราง 28 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน

ปี	กำไรสุทธิ (บาท) (1)	ทุนเฉลี่ย (บาท) (2)	อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน	
			(1) × 100 (2)	อัตราเพิ่ม/ลด (ร้อยละ)
2537	7,515,498.13	58,491,405.13	12.85	
2538	10,316,534.96	75,700,404.57	13.63	6.07
2539	12,970,055.45	93,995,013.54	13.80	1.25
2540	16,137,791.91	122,347,317.81	13.19	-4.42
2541	18,303,061.77	131,665,900.92	13.90	5.38
2542	21,563,511.60	156,875,399.41	13.75	-1.08
2543	19,228,401.24	181,591,017.12	10.59	-22.98
2544	17,219,963.24	201,894,951.76	8.53	-19.45
2545	18,257,728.15	223,372,236.39	8.17	-4.22
2546	19,140,275.35	247,554,580.75	7.73	-5.39
อัตราส่วนเฉลี่ย			11.61	-4.98
อัตราส่วนมาตรฐาน			10.82	

ที่มา: จากการคำนวณ

ภาพ 25 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน

4.3 อัตราค่าใช้จ่าย (Total expenses to total sales)

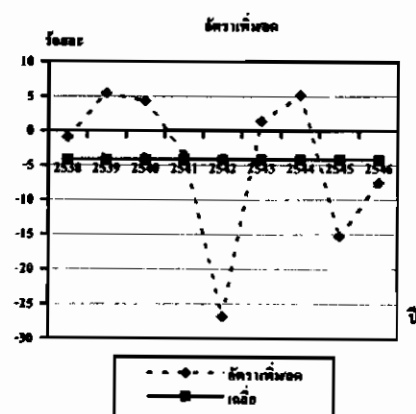
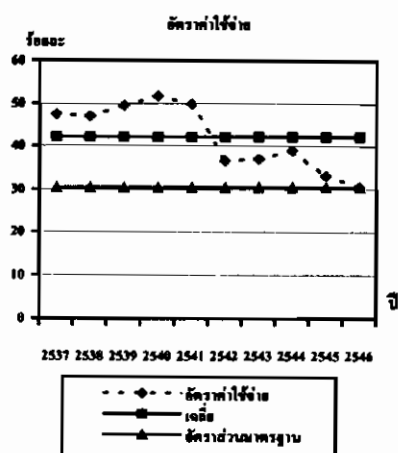
$$\text{อัตราค่าใช้จ่าย} = \frac{\text{ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น} \times 100}{\text{รายได้ทั้งสิ้น}}$$

อัตราส่วนค่าใช้จ่าย เป็นอัตราที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ทั้งสิ้นกับค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงานที่แสดงให้ทราบว่าประสิทธิภาพด้านการควบคุมค่าใช้จ่ายเป็นร้อยละเท่าใดของยอดขายรายได้ทั้งสิ้น ผลการวิเคราะห์พบว่า ในระหว่างปี 2537 - 2546 มีอัตราค่าใช้จ่าย เท่ากับ ร้อยละ 47.43, 46.99, 49.57, 51.74, 49.93, 36.58, 37.08, 39.00, 33.04 และ 30.55 ตามลำดับ แสดงว่า สหกรณ์ดำเนินงานมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง โดยมียอดเฉลี่ยร้อยละ 42.19 หมายความว่า เงิน 100 บาท ของยอดขายรายได้ทั้งสิ้น สหกรณ์จะมีค่าใช้จ่ายดำเนินงานเกิดขึ้นทั้งสิ้น 42.19 บาท เมื่อพิจารณาในแต่ละปีสหกรณ์ดำเนินงานมีค่าใช้จ่ายสูงเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งมีค่าเท่ากับ ร้อยละ 30.30 เมื่อพิจารณาอัตราการเพิ่ม/ลดของอัตราค่าใช้จ่ายระหว่าง ปี 2538 - 2546 เท่ากับ - 0.93, 5.49, 4.38, - 3.50, - 26.74, 1.37, 5.18, - 15.28 และ - 7.54 ตามลำดับ โดยมีอัตราการเพิ่มสูงสุดในปี 2539 ร้อยละ 5.49 อัตราเพิ่มต่ำสุด ในปี 2542 ร้อยละ - 26.74 และมีอัตราเฉลี่ย ร้อยละ - 4.17 ต่อปี แสดงให้เห็นแนวโน้มอัตราค่าใช้จ่ายลดลง เนื่องจากการปรับลดค่าใช้จ่ายทั้งด้านเงินกู้และเงินรับฝาก โดยด้านเงินรับฝากจะมีอัตราน้อยกว่าด้านเงินให้กู้ยืม ดังนั้น สหกรณ์ควรกำหนดนโยบายทางการเงิน เช่น ถ้าสหกรณ์ลดอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมจะต้องลดอัตราดอกเบี้ยเงินรับฝากให้สัมพันธ์และสมดุลกัน โดยให้มีผลต่างที่เป็นกำไรเพียงพอและครอบคลุมรายจ่ายทั้งหมดตลอดจนควบคุมค่าใช้จ่ายในรายการที่ไม่จำเป็นเช่น ค่ารับรอง ค่าใช้จ่ายในการสื่อสาร เป็นต้น ให้คงที่หรือลดลงเพื่อให้สหกรณ์มีกำไรเพิ่มขึ้น (ตาราง 29 และภาพ 26)

ตาราง 29 อัตราค่าใช้จ่าย

ปี	ค่าใช้จ่าย (บาท) (1)	รายได้ทั้งสิ้น (บาท) (2)	อัตราค่าใช้จ่าย $\frac{(1)}{(2)} \times 100$ (2)	อัตราเพิ่ม/ลด (ร้อยละ)
2537	6,779,586.90	14,295,084.52	47.43	
2538	9,145,362.14	19,461,897.10	46.99	-0.93
2539	12,748,774.55	25,718,830.00	49.57	5.49
2540	17,299,272.34	33,437,064.25	51.74	4.38
2541	18,251,113.71	36,554,175.48	49.93	-3.50
2542	12,439,055.62	34,002,567.22	36.58	-26.74
2543	11,331,999.93	30,560,401.17	37.08	1.37
2544	11,008,489.82	28,228,453.06	39.00	5.18
2545	9,010,729.08	27,268,457.23	33.04	-15.28
2546	8,420,763.99	27,561,039.34	30.55	-7.54
อัตราส่วนเฉลี่ย			42.19	-4.17
อัตราส่วนมาตรฐาน			30.30	

ที่มา: จากการคำนวณ

ภาพ 26 อัตราค่าใช้จ่าย

4.4 อัตรากำไรสุทธิ (Net profit margin on sales ratio)

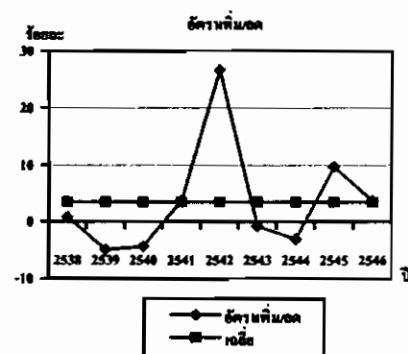
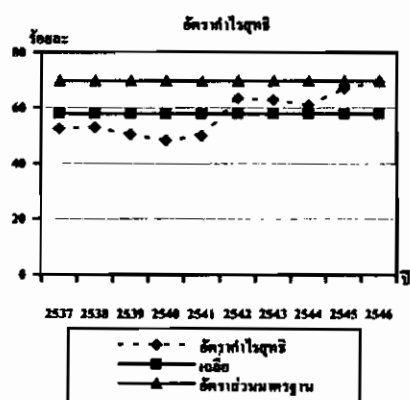
$$\text{อัตรากำไร} = \frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{รายได้ทั้งสิ้น}}$$

อัตรากำไรสุทธิ เป็นอัตราส่วนที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกำไรสุทธิกับยอดรายได้ทั้งสิ้น เป็นการสรุปผลการประกอบธุรกิจที่สะท้อนให้เห็นผลกำไรจากการดำเนินงานว่ามีกำไรต่ำหรือสูงในรอบปีบัญชี ผลการวิเคราะห์พบว่า ในระหว่างปี 2537 - 2546 มีอัตรากำไรสุทธิ เท่ากับร้อยละ 52.57, 53.01, 50.43, 48.26, 50.07, 63.42, 62.92, 61.00, 66.96 และ 69.45 ตามลำดับ และมีอัตรากำไรโดยเฉลี่ยร้อยละ 57.81 ต่อปี แสดงว่าสหกรณ์มียอดรายได้ทั้งสิ้น 100 บาท เมื่อหักค่าใช้จ่ายต่าง ๆ จะเป็นกำไรสุทธิ 57.81 บาท ถ้าพิจารณาในแต่ละปีอัตรากำไรสุทธิต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน ซึ่งมีค่าร้อยละ 69.70 เนื่องจากสหกรณ์มีการลดอัตราดอกเบี้ยเงินให้สมาชิกและเงินรับฝากจากสมาชิก ดังนั้น สหกรณ์ควรมีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยจ่ายเงินรับฝากให้ลดลงและขณะเดียวกันควรควบคุมค่าใช้จ่ายในการบริหารมิให้สูงขึ้น เพื่อให้สหกรณ์มีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาอัตราการเพิ่มของอัตรากำไรสุทธิ ระหว่างปี 2538 - 2546 เท่ากับ 0.84, -4.87, -4.30, 3.75, 26.66, -0.79, -3.05, 9.77 และ 3.72 ตามลำดับ โดยมีอัตราการเพิ่มสูงสุดในปี 2542 ร้อยละ 26.66 และอัตราต่ำสุดในปี 2539 ร้อยละ -4.78 และมีอัตราการเพิ่มเฉลี่ย ร้อยละ 3.53 ต่อปี แสดงให้เห็นแนวโน้มว่า อัตรากำไรสุทธิเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น ดังนั้น สหกรณ์ควรรักษาระดับอัตรากำไรสุทธิ โดยส่งเสริมสมาชิกให้มีการออมในรูปแบบของการสะสมค่าหุ้น เนื่องจากการใช้เงินทุนของสหกรณ์หมุนเวียนในการดำเนินงานจะทำให้มีอัตรากำไรสุทธิสูงกว่าการใช้เงินรับฝากหรือจากแหล่งภายนอก เพราะเงินค่าหุ้นเป็นเงินทุนของสหกรณ์ซึ่งไม่มีต้นทุน (ตาราง 30 และภาพ 27)

ตาราง 30 อัตรากำไรสุทธิ

ปี	กำไรสุทธิ (บาท) (1)	รายได้ทั้งสิ้น (บาท) (2)	อัตรากำไรสุทธิ (1)×100 (2)	อัตราเพิ่ม/ลด (ร้อยละ)
2537	7,515,498.13	14,295,084.52	52.57	
2538	10,316,534.96	19,461,897.10	53.01	0.84
2539	12,970,055.45	25,718,830.00	50.43	-4.87
2540	16,137,791.91	33,437,064.25	48.26	-4.30
2541	18,303,061.77	36,554,175.48	50.07	3.75
2542	21,563,511.60	34,002,567.22	63.42	26.66
2543	19,228,401.24	30,560,401.17	62.92	-0.79
2544	17,219,963.24	28,228,453.06	61.00	-3.05
2545	18,257,728.15	27,268,457.23	66.96	9.77
2546	19,140,275.35	27,561,039.34	69.45	3.72
อัตราส่วนเฉลี่ย			57.81	3.53
อัตราส่วนมาตรฐาน			69.70	

ที่มา: จากการคำนวณ

ภาพ 27 อัตรากำไรสุทธิ

การเปรียบเทียบอัตราส่วนของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด กับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

ผลการเปรียบเทียบอัตราส่วนทางการเงินจากการดำเนินงานระหว่างปี 2537-2546
แสดงในตาราง 31 ดังนี้

1. อัตราส่วนวัดสภาพคล่องทางการเงิน

อัตราส่วนทุนหมุนเวียน

อัตราส่วนทุนหมุนเวียนของสหกรณ์เฉลี่ย 1.31 เท่า โดยที่อัตราส่วนทุนหมุนเวียนที่ใช้เป็นมาตรฐานของสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดใหญ่ เท่ากับ 2.97 เท่า แสดงว่า อัตราส่วนทุนหมุนเวียนของสหกรณ์ออมทรัพย์ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 1.66 เท่า คิดเป็นร้อยละ 55.89 หมายความว่า สหกรณ์สามารถชำระหนี้ระยะสั้นได้เมื่อครบกำหนด แต่มีสภาพคล่องทางการเงินไม่คึก เนื่องจากต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานทำให้เจ้าหนี้มีความเสี่ยงในการได้รับชำระหนี้ สหกรณ์ควรมีการวางแผนการจัดการแหล่งที่มาและการใช้ไปของเงินทุนให้มีความสัมพันธ์กัน โดยคำนึงถึงความต้องการและความเพียงพอของสมาชิกกับระยะเวลาการไหลเวียนของเงินทุน

อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว

อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็วของสหกรณ์เฉลี่ย 1.31 เท่า โดยที่อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็วที่ใช้เป็นมาตรฐานของสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดใหญ่ เท่ากับ 2.83 เท่า แสดงว่า อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็วของสหกรณ์ออมทรัพย์ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 1.52 เท่า คิดเป็นร้อยละ 53.71 หมายความว่า สหกรณ์สามารถชำระหนี้ระยะสั้นได้ทั้งหมดเมื่อสหกรณ์เลิกกิจการแต่มีสภาพคล่องทางการเงินต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ทำให้เจ้าหนี้มีความเสี่ยงในการได้รับชำระหนี้ เนื่องจากอัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็วใช้ข้อมูลใกล้เคียงกับอัตราส่วนทุนหมุนเวียนโดยตัดสินทรัพย์หมุนเวียนบางรายการออกเท่านั้น ดังนั้น ลักษณะการบริหารจัดการจึงใกล้เคียงกับอัตราส่วนทุนหมุนเวียน แต่อยู่ภายใต้สมมติฐานว่าถ้าสหกรณ์เลิกกิจการหรือหยุดดำเนินงานกิจการเท่านั้น

2. อัตราส่วนวัดความสามารถในการก่อหนี้

อัตราส่วนหนี้สินทั้งสินต่อทุน

อัตราส่วนหนี้สินทั้งสินต่อทุนของสหกรณ์เฉลี่ย 1.08 เท่า โดยที่อัตราส่วนหนี้สินทั้งสินต่อทุนที่ใช้เป็นมาตรฐานของสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดใหญ่ เท่ากับ 0.57 เท่า แสดงว่า อัตราส่วนหนี้สินทั้งสินต่อทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 0.51 เท่า คิดเป็นร้อยละ 89.47 หมายความว่า สหกรณ์มีแหล่งเงินทุนภายนอกที่สามารถ

ก่อนนี้ผู้กัพันได้สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน แสดงถึงการบริหารงานของสหกรณ์เจ้าหนี้มีความเชื่อถือในฐานะของสหกรณ์หรือสหกรณ์มีเครดิตทางการเงินที่ดีมากกว่าเกณฑ์มาตรฐานกำหนด

อัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนกองทุน

อัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนกองทุนของสหกรณ์เฉลี่ย 1.85 เท่า โดยที่อัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนกองทุนที่ใช้เป็นมาตรฐานของสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดใหญ่ เท่ากับ 1.44 เท่า แสดงว่า อัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนกองทุนของสหกรณ์สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 0.41 เท่า คิดเป็นร้อยละ 28.47 หมายความว่า สหกรณ์บริหารงานมีเงินทุนไม่เพียงพอสำหรับให้สมาชิกกู้ยืมสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานกำหนด ดังนั้น เมื่อพิจารณาพร้อมกับอัตราส่วนหนี้สินทั้งสินค้กองทุนจะเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจหาแหล่งเงินทุนที่เหมาะสมมาบริหารงาน

3. อัตราส่วนวัดความสามารถในการใช้สินทรัพย์

อัตราร้อยละของรายได้ค้สินทรัพย์ทั้งสิน

อัตราร้อยละของรายได้ค้สินทรัพย์ทั้งสินของสหกรณ์เฉลี่ยร้อยละ 10.06 โดยที่อัตราร้อยละของรายได้ค้สินทรัพย์ทั้งสินของทุนที่ใช้เป็นมาตรฐานของสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดใหญ่ เท่ากับร้อยละ 9.80 แสดงว่า อัตราร้อยละของรายได้ค้สินทรัพย์ทั้งสินของสหกรณ์ออมทรัพย์สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 0.26 คิดเป็นร้อยละ 2.65 หมายความว่า สหกรณ์นำสินทรัพย์ไปหมุนเวียนในการดำเนินงานก่อให้เกิดรายได้สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน แสดงว่า สหกรณ์บริหารงานมีประสิทธิภาพ

4. อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร

อัตราผลตอบแทนค้สินทรัพย์

อัตราผลตอบแทนค้สินทรัพย์ของสหกรณ์เฉลี่ยร้อยละ 5.61 โดยที่อัตราผลตอบแทนค้สินทรัพย์ของทุนที่ใช้เป็นมาตรฐานของสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดใหญ่ เท่ากับร้อยละ 6.83 แสดงว่า อัตราผลตอบแทนค้สินทรัพย์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 1.22 คิดเป็นร้อยละ 17.86 หมายความว่า สหกรณ์บริหารงานโดยนำสินทรัพย์ไปหมุนเวียนได้ผลตอบแทนกลับสู่สหกรณ์ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ดังนั้น เมื่อนำไปพิจารณาควบคู่กับอัตราส่วนวัดความสามารถในการใช้สินทรัพย์ แสดงว่า สหกรณ์มีการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ แต่อัตรากผลตอบแทนค้สินทรัพย์ต่ำ นั่นคือ สมาชิกสหกรณ์ได้รับประโยชน์จากการบริหารงานของสหกรณ์มาก

อัตราผลตอบแทนค้ส่วนกองทุน

อัตราผลตอบแทนค้ส่วนกองทุนของสหกรณ์เฉลี่ยร้อยละ 11.61 โดยที่อัตราผลตอบแทนค้ส่วนกองทุนที่ใช้เป็นมาตรฐานของสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดใหญ่ เท่ากับร้อยละ

10.82 แสดงว่า อัตราผลตอบแทนต่อส่วนทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานของ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 0.79 คิดเป็นร้อยละ 7.30 หมายความว่า บริหารงานโดยนำเงินทุนไป หมุนเวียนได้ผลตอบแทนกลับสู่สหกรณ์ได้สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

อัตรากำลังจ่าย

อัตรากำลังจ่ายของสหกรณ์เฉลี่ยร้อยละ 42.19 โดยที่อัตรากำลังจ่ายที่ใช้เป็น มาตรฐานของสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดใหญ่ เท่ากับร้อยละ 30.30 แสดงว่า อัตรากำลังจ่ายของ สหกรณ์ออมทรัพย์สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 11.89 คิดเป็นร้อยละ 39.24 หมายความว่า สหกรณ์ดำเนินงานโดยมีกำลังจ่ายในการบริหารงานสูง ดังนั้น สหกรณ์ควรควบคุม ค่าใช้จ่ายหรือเพิ่มรายได้ในการบริหารงานให้สมดุล ซึ่งจะทำให้การบริหารการเงินมีประสิทธิภาพ

อัตรากาไรสุทธิ

อัตรากาไรสุทธิของสหกรณ์เฉลี่ยร้อยละ 57.81 โดยที่อัตรากาไรสุทธิที่ใช้ เป็นมาตรฐานของสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดใหญ่ เท่ากับร้อยละ 69.70 แสดงว่า อัตรากาไรสุทธิ ของสหกรณ์ออมทรัพย์ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 11.89 คิดเป็นร้อยละ 17.05 ดังนั้น สหกรณ์ควรนำสินทรัพย์ไปบริหารงานเพื่อก่อให้เกิดรายได้เพิ่มเติมที่ โดยพิจารณา จากสินทรัพย์ที่สหกรณ์ได้เก็บไว้เพื่อบำรุงสภาพคล่องประเภทเงินสด เงินฝากธนาคาร ให้เหลือ เท่าที่จำเป็นเพียงพอต่อความมั่นคงและนำส่วนเกินไปลงทุนเพื่อก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น

การวิเคราะห์งบการเงิน แสดงว่า การเปลี่ยนแปลงข้อมูลจากงบการเงิน ให้เป็นข่าวสารที่เป็นประโยชน์สามารถใช้เป็นเครื่องมือเพื่อช่วยพิจารณา กลั่นกรอง วินิจฉัย พยากรณ์ ตลอดจนประเมินผล และเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสามารถนำไปใช้เพื่อการตัดสินใจ หรือเพื่อทราบจุดอ่อน จุดแข็งทางการเงินของสหกรณ์ เพื่อปรับปรุงแก้ไขหรือเสริมให้เข้มแข็ง ยิ่งขึ้น กล่าวคือ หากมีจุดอ่อนจะได้มีความระมัดระวังและติดตามอย่างใกล้ชิด จุดที่เป็นข้อได้เปรียบ จะดำรงรักษาไว้ แต่มีข้อจำกัดในการนำไปใช้ คือ การวิเคราะห์โดยใช้อัตราส่วนทางการเงินเป็น เพียงเครื่องมืออันหนึ่งในการวิเคราะห์การเงินไม่ได้แสดงให้เห็นถึงสาเหตุ หรือข้อบกพร่องของ สหกรณ์ได้อย่างละเอียดและชัดเจน เพื่อให้เห็นภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ในเชิงลึกต้องนำ เครื่องมืออื่นมาช่วยประกอบในการวิเคราะห์ เช่น การวิเคราะห์ต้นทุนเงินทุนทางบัญชีและทาง เศรษฐศาสตร์ เป็นต้น นอกจากนี้ ในการพิจารณาถึงความสามารถของสหกรณ์จากอัตราส่วนทาง การเงิน ต้องคำนึงถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลกระทบด้วย เช่น สภาพการณ์ของเศรษฐกิจ ตลอดจน นโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาล

ตาราง 31 การเปรียบเทียบอัตราส่วนของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์
จำกัด กับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

อัตราส่วน	อัตราส่วน			ร้อยละ	
	สหกรณ์ (1)	มาตรฐาน (2)	ผลต่าง 3 = (1) - (2)	$4 = \frac{(3)}{(2)} \times 100$ (2)	ความหมาย
1. อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง					
1.1 อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (เท่า)	1.31	2.97	-1.66	-55.89	ต่ำกว่าเกณฑ์
1.2 อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว (เท่า)	1.31	2.83	-1.52	53.71	ต่ำกว่าเกณฑ์
2. อัตราส่วนวัดการก่อหนี้					
2.1 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (เท่า)	1.08	0.57	0.51	89.47	สูงกว่าเกณฑ์
2.2 อัตราส่วนลูกหนี้ต่อส่วนของทุน (เท่า)	1.85	1.44	0.41	28.47	สูงกว่าเกณฑ์
3. อัตราส่วนความสามารถในการใช้สินทรัพย์					
3.1 อัตราร้อยละของรายได้ต่อสินทรัพย์ ทั้งต้น (ร้อยละ)	10.06	9.80	0.26	2.65	สูงกว่าเกณฑ์
4. อัตราส่วนความสามารถในทำกำไร					
4.1 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ร้อยละ)	5.61	6.83	-1.22	-17.86	ต่ำกว่าเกณฑ์
4.2 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน (ร้อยละ)	11.61	10.82	0.79	7.30	สูงกว่าเกณฑ์
4.3 อัตราค่าใช้จ่าย (ร้อยละ)	42.19	30.30	11.89	39.24	สูงกว่าเกณฑ์
4.4 อัตรากำไรสุทธิ (ร้อยละ)	57.81	69.70	-11.89	-17.05	ต่ำกว่าเกณฑ์

ที่มา: จากการคำนวณ

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทุนดำเนินงานทั้งสิ้น เงินรับฝาก

ทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ และกำไรสุทธิ

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา คือ ทุนดำเนินงานทั้งสิ้น เงินรับฝาก ทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสมฯ และกำไรสุทธิ แสดงโดย เมทริกซ์ความสัมพันธ์อันดับศูนย์ (zero – order correlation matrices) การศึกษาดังสมมติฐานว่า ตัวแปรแต่ละคู่ต่างมีความสัมพันธ์กัน และทำการทดสอบสมมติฐานที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ผลการศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

1. ผลการศึกษาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ทุนดำเนินงานทั้งสิ้น เงินรับฝาก ทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสมฯ และกำไรสุทธิ พบว่า ทุนดำเนินงานทั้งสิ้นมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับเงินรับฝาก ทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสมฯ และกำไรสุทธิ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กล่าวคือ ทุนดำเนินงานทั้งสิ้น มีความสัมพันธ์กับเงินรับฝาก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 97.49 รองลงมาได้แก่ ทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสมฯ และกำไรสุทธิ คิดเป็นร้อยละ 97.08, 96.95, 94.95 และ 87.64 ตามลำดับ แสดงว่า ในการวางแผนบริหารการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด พบว่า ทุนดำเนินงานทั้งสิ้นมาจากเงินรับฝากเป็นอันดับแรก รองลงมา มาจากทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสมฯ และกำไรสุทธิ ตามลำดับ แสดงว่า แหล่งเงินทุนของสหกรณ์ส่วนใหญ่มาจากเงินรับฝาก ซึ่งสมาชิกมีความศรัทธา และเชื่อมั่นในสหกรณ์ที่เป็นทั้งสมาชิกและเจ้าของ โดยนำเงินมาฝากเป็นจำนวนมาก แต่การรับฝากเงินสหกรณ์มีต้นทุนที่เป็นค่าใช้จ่ายในรูปของดอกเบี้ยจ่ายในการบริหารงาน สหกรณ์ควรนำเงินดังกล่าวไปบริหารงานให้เกิดรายได้มากกว่าต้นทุนที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ การรับฝากเงินจากสมาชิกมีความเสี่ยงเพราะเป็นเงินรับฝากประเภทออมทรัพย์ ซึ่งสมาชิกถอนคืนเมื่อใดก็ได้ ถ้าสมาชิกมีความจำเป็นมาถอนเงินจำนวนมากทำให้ สหกรณ์ขาดสภาพคล่องทางการเงินได้ แต่การบริหารเงินทุนที่มีประสิทธิภาพสหกรณ์จะต้องหาแหล่งเงินทุนที่มีต้นทุนต่ำ ดังนั้น สหกรณ์ควรระดมทุนจากสมาชิกมากกว่าการรับฝากเงิน เพราะการระดมทุนเป็นเงินออมของสมาชิกที่สะสมไว้เพื่อบริหารงานโดยไม่มีต้นทุน เมื่อสิ้นปีทางบัญชี สหกรณ์จะสรุปผลการดำเนินงานว่ามีกำไรสุทธิประจำปี สมาชิกจะได้ผลตอบแทนในรูปของเงินปันผลตามส่วนของทุนถ้ามีจำนวนมากสมาชิกจะได้เงินปันผลมาก และเมื่อพิจารณาด้านความเสี่ยงจะมีน้อยเพราะทุนเรือนหุ้นสมาชิกจะถอนคืนเมื่อลาออกและเมื่อหมดสภาพการเป็นสมาชิกเท่านั้น (ตาราง 32 - 36 และตาราง 47)

2. ผลการศึกษาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างเงินรับฝากกับทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสมฯ และกำไรสุทธิ พบว่า เงินรับฝากมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับ

ทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสมฯ และกำไรสุทธิ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กล่าวคือ เงินรับฝากมีความสัมพันธ์กับทุนสะสมฯ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 94.06 รองลงมาได้แก่ กำไรสุทธิ ทุนสำรอง และทุนเรือนหุ้น คิดเป็นร้อยละ 92.06, 89.78 และ 89.35 ตามลำดับ แสดงว่า สหกรณ์นำเงินทุนในส่วนของเงินรับฝากไปบริหารงานจะมีความสัมพันธ์กับทุนสะสมฯ มากที่สุด เนื่องจากทุนสะสมฯ ได้มาจากการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสวัสดิการของสมาชิกหรือเพื่อประโยชน์ต่อสังคม สหกรณ์มีเงินรับฝากสูงและนำไปบริหารงานมีกำไรสุทธิตาม การจัดสรรเป็นทุนสะสมฯ จะมีจำนวนมากขึ้น (ตาราง 37 - 40 และ ตาราง 47)

3. ผลการศึกษาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทุนเรือนหุ้นกับทุนสำรอง ทุนสะสมฯ และกำไรสุทธิ พบว่า ทุนเรือนหุ้นมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับ ทุนสำรอง ทุนสะสมฯ และกำไรสุทธิ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กล่าวคือ ทุนเรือนหุ้นมีความสัมพันธ์กับทุนสำรองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 99.46 รองลงมา ได้แก่ ทุนสะสมฯ และกำไรสุทธิ คิดเป็นร้อยละ 90.07 และ 76.95 ตามลำดับ แสดงว่า สหกรณ์นำ ทุนเรือนหุ้นไปบริหารงานได้กำไรสุทธิ ทำให้ทุนสำรองเพิ่มขึ้น เนื่องจากทุนสำรองมาจากการ จัดสรรกำไรสุทธิ ในอัตราร้อยละ 10 ของกำไรสุทธิประจำปี ตามมาตรา 60 62 และมาตรา 100 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 กำหนดว่าเมื่อพิจารณาถึงความเสี่ยงทุนสำรองมีไว้ เพื่อชดเชยการขาดทุน และแยกจัดสรรเข้าบัญชีทุนสำรองให้แก่ สหกรณ์ใหม่ที่ได้จดทะเบียน แยกแยกจากสหกรณ์เดิม ดังนั้น จึงเป็นเงินทุนที่สามารถใช้หมุนเวียนได้โดยไม่มีต้นทุน ถ้ามี จำนวนมากแสดงถึงความมั่นคงมากจะส่งผลให้สหกรณ์มีความน่าเชื่อถือในสายตาสมาชิกทำให้ เข้ามาร่วมทำธุรกิจกับสหกรณ์เพิ่มขึ้น (ตาราง 41 – 43 และตาราง 47)

4. ผลการศึกษาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทุนสำรอง กับ ทุนสะสมฯ และกำไรสุทธิ พบว่า ทุนสำรองมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับ ทุนสะสมฯ และกำไรสุทธิ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กล่าวคือ ทุนสำรองมีความสัมพันธ์กับ ทุนสะสมฯ มากกว่ากำไรสุทธิ คิดเป็นร้อยละ 90.39 และ 74.66 ตามลำดับ แสดงว่า สหกรณ์นำ ทุนสำรอง ไปเป็นทุนหมุนเวียนในการบริหารงานจะส่งผลให้สหกรณ์มีกำไรสุทธิ เนื่องจาก ทุนสำรองไม่มีต้นทุนในการบริหารงาน เมื่อมีกำไรสุทธิตามการ จัดสรรเป็นทุนสะสมฯ มาเพื่อเป็นสวัสดิการแก่สมาชิกและสาธารณประโยชน์จะเป็นการอำนวยความสะดวก ประโยชน์แก่สมาชิกและ สังคมยิ่งขึ้น ถ้าต้องการให้สหกรณ์มีเสถียรภาพ ความมั่นคง และความน่าเชื่อถือ คณะกรรมการ สามารถจัดสรรกำไรสุทธิเป็นทุนสำรองมากกว่าร้อยละ 10 ของกำไรสุทธิตามที่กฎหมายกำหนด (ตาราง 44 - 45 และตาราง 47)

5. ผลการศึกษาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทุนสะสมฯ กับกำไรสุทธิ พบว่า ทุนสะสมฯ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับ กำไรสุทธิ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กล่าวคือ ทุนสะสมฯ มีความสัมพันธ์กับกำไรสุทธิ คิดเป็นร้อยละ 89.88 แสดงว่าทุนสะสมฯ เป็นแหล่งเงินทุนที่ได้มาจากการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี เมื่อมีกำไรสุทธิตกมากสหกรณ์จะจัดสรรเป็นทุนสะสมฯ ต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นตามสัดส่วนของกำไรสุทธิ เนื่องจาก ทุนสะสมฯ ดังกล่าวเป็นสวัสดิการของสมาชิกและเป็นประโยชน์แก่สังคมและเมื่อสหกรณ์ยังใช้ไม่หมดสามารถนำไปเป็นทุนหมุนเวียนเพื่อก่อให้เกิดรายได้และจะทำให้กำไรสุทธิเพิ่มขึ้น (ตาราง 46 และตาราง 47)

สรุป การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พบว่า ทุนดำเนินงานทั้งสิ้นมาจากเงินรับฝาก เป็นลำดับแรก รองลงมา ทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบ และอื่น ๆ และกำไรสุทธิ ตามลำดับ โดยเฉลี่ยในช่วงปี 2537-2546 เงินรับฝากคิดเป็นร้อยละ 51.32 ของทุนดำเนินงานทั้งสิ้น ในการบันทึกบัญชีการรับฝากเงินจะมีต้นทุนที่เป็นดอกเบี้ยจ่าย และมีความเสี่ยงที่สมาชิกอาจถอนคืนได้ตลอดเวลา ทำให้สหกรณ์ขาดสภาพคล่องทางการเงิน ดังนั้น สหกรณ์ต้องหาแหล่งเงินทุนที่มีต้นทุนต่ำมาบริหารงานจึงจะมีประสิทธิภาพ สหกรณ์อาจจะระดมทุนจากสมาชิกซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนลำดับที่สอง ร้อยละ 40.70 ของทุนดำเนินงานทั้งสิ้น เพราะในทางบัญชีจะไม่บันทึกเป็นต้นทุน ทำให้เมื่อสิ้นปีทางบัญชีสรุปผลการดำเนินงานสหกรณ์จะมีกำไรสุทธิ และสมาชิกจะได้รับผลตอบแทนในรูปของเงินปันผลตามส่วนของหุ้น ถ้ามีกำไรสุทธิมาก อัตราเงินปันผลจะสูง และในทางตรงข้าม ถ้ามีกำไรสุทธิน้อย อัตราเงินปันผลจะต่ำ ในด้านการบริหารงานการนำเงินทุนจากเงินรับฝาก และทุนเรือนหุ้นไปแสวงหากำไรโดยให้สมาชิกกู้ยืมในอัตราผลตอบแทนที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยจ่ายของเงินรับฝาก ถ้าผลตอบแทนไม่มากนัก เช่น สูงกว่าเพียงร้อยละ 1-2 จะทำให้สหกรณ์มีกำไรสุทธิสิ้นปีน้อย การจ่ายเงินปันผลจะน้อย ตรงกันข้ามหากสหกรณ์นำเงินทุนไปแสวงหากำไรในอัตราที่สูงกว่าต้นทุนดอกเบี้ยจ่ายที่มีส่วนต่างสูง เช่น ร้อยละ 3 ขึ้นไป (อาบ นกะจัด, 2547) ทำให้สิ้นปีมีกำไรสุทธิสูง สหกรณ์สามารถจ่ายเงินปันผลได้ในอัตราที่สูง จะเห็นว่า ในระบบบัญชีและการบริหารงานต่างกัน กล่าวคือ สมาชิกมีฐานะเป็นทั้งเจ้าของและลูกจ้าง ในฐานะที่เป็นลูกจ้างต้องการที่จะกู้โดยจ่ายดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำส่วนในฐานะที่เป็นเจ้าของต้องการเงินปันผลที่สูง

โดยทั่วไป การบริหารงานของคณะกรรมการ จะพยายามจ่ายเงินปันผลให้มาก เพื่อแสดงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นการมองข้ามความเป็นสหกรณ์ที่ไม่ต้องการแสวงหากำไรมีเพียงส่วนเกินที่ใช้ในการบริหารงานเท่านั้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น แต่ในการบริหารงานของคณะกรรมการได้กำหนดเป็นนโยบายว่าผล

การดำเนินงานในปีต่อไปจะดำเนินงานให้มีกำไรและจะจ่ายเงินปันผลให้สมาชิกร้อยละเท่าใด ซึ่งจะสูงกว่าการนำเงินไปลงทุนอย่างอื่น เช่น เงินฝากธนาคารประเภทประจำ นั้นแสดงให้เห็นว่า สหกรณ์ต้องนำเงินไปแสวงหากำไรจากสมาชิกในอัตราที่สูง

ข้อสังเกต ในการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ยังมีตัวแปรที่คณะกรรมการ ไม่ให้ความสำคัญมากนัก ซึ่งมีผลต่อความมั่นคงของสหกรณ์ คือ ทุนสำรอง โดยระบบบัญชี และการบริหารงานไม่มีต้นทุน เพราะทุนสำรองมาจากการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีใช้จ่ายไม่ได้ เก็บไว้เพื่อชดเชยการขาดทุนและแบ่งการแยกสหกรณ์เท่านั้น ตามมาตรา 61 แห่งพระราชบัญญัติ สหกรณ์ พ.ศ. 2542

ตาราง 32 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทุนดำเนินงานทั้งสิ้นกับเงินรับฝาก

หน่วย : ล้านบาท

ปี	ทุนดำเนินงานทั้งสิ้น (x)	เงินรับฝาก (y)	(x - $\bar{x}$)	(y - $\bar{y}$)	(x - $\bar{x}$)(y - $\bar{y}$)	(x - $\bar{x}$) ²	(y - $\bar{y}$) ²
2537	133	66	-193.50	-101.00	19,543.50	37,442.25	10,201.00
2538	168	83	-158.50	-84.00	13,314.00	25,122.25	7,056.00
2539	224	121	-102.50	-46.00	4,715.00	10,506.25	2,116.00
2540	269	147	-57.50	-20.00	1,150.00	3,306.25	400.00
2541	330	187	3.50	20.00	70.00	12.25	400.00
2542	362	189	35.50	22.00	781.00	1,260.25	484.00
2543	422	230	95.50	63.00	6,016.50	9,120.25	3,969.00
2544	431	218	104.50	51.00	5,329.50	10,920.25	2,601.00
2545	449	214	122.50	47.00	5,757.50	15,006.25	2,209.00
2546	477	215	150.50	48.00	7,224.00	22,650.25	2,304.00
รวม	3,265	1,670			63,901.00	135,346.50	31,740.00

$$\bar{x} = 326.50 \quad \bar{y} = 167 \quad n=10$$

ที่มา: จากการคำนวณ

$$\begin{aligned} \text{หมายเหตุ: สูตร } r &= \frac{\sum (x - \bar{x})(y - \bar{y})}{\sqrt{\sum (x - \bar{x})^2 \cdot \sum (y - \bar{y})^2}} \\ &= \frac{63,901}{\sqrt{(135,346.50) \cdot (31,740)}} \\ &= 0.9749 \end{aligned}$$

$$t = \frac{r}{\sqrt{\frac{1-r^2}{n-2}}}$$

$$t = \frac{0.9749}{\sqrt{\frac{1-(0.9749)^2}{10-2}}}$$

$$= 12.39 > t \text{ (จากตาราง) } 0.05, 8 = 2.30$$

ตาราง 33 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทุนดำเนินงานทั้งสิ้นกับทุนเรือนหุ้น

หน่วย : ล้านบาท

ปี	ทุนดำเนินงานทั้งสิ้น (x)	ทุนเรือนหุ้น (y _i)	(x - $\bar{x}$)	(y _i - $\bar{y}_1$)	(x - $\bar{x}$) (y _i - $\bar{y}_1$)	(x - $\bar{x}$) ²	(y _i - $\bar{y}_1$) ²
2537	133	57	-193.50	-75.40	14,589.90	37,442.25	5,685.16
2538	168	71	-158.50	-61.40	9,731.90	25,122.25	3,769.96
2539	224	86	-102.50	-46.40	4,756.00	10,506.25	2,152.96
2540	269	99	-57.50	-33.40	1,920.50	3,306.25	1,115.56
2541	330	115	3.50	-17.40	-60.90	12.25	302.76
2542	362	139	35.50	6.60	234.30	1,260.25	43.56
2543	422	158	95.50	25.60	2,444.80	9,120.25	655.36
2544	431	179	104.50	46.60	4,869.70	10,920.25	2,171.56
2545	449	198	122.50	65.60	8,036.00	15,006.25	4,303.36
2546	477	222	150.50	89.60	13,484.80	22,650.25	8,028.16
รวม	3,265	1,324			60,007.00	135,346.50	28,228.40

$$\bar{x} = 326.50 \quad \bar{y}_1 = 132.40 \quad n = 10$$

ที่มา: จากการคำนวณ

หมายเหตุ: สูตร

$$r = \frac{\sum (x - \bar{x}) (y_i - \bar{y}_1)}{\sqrt{\sum (x - \bar{x})^2 \cdot \sum (y_i - \bar{y}_1)^2}}$$

$$= \frac{60,007}{\sqrt{(135,346.50) \cdot (28,228.40)}}$$

$$= 0.9708$$

$$t = \frac{r}{\sqrt{\frac{1 - r^2}{n - 2}}}$$

$$t = \frac{0.9708}{\sqrt{\frac{1 - (0.9708)^2}{10 - 2}}}$$

$$= 11.46 > t \text{ (จากตาราง) } 0.05, 8 = 2.30$$

ตาราง 34 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทุนดำเนินงานทั้งสิ้นกับทุนสำรอง

หน่วย : ล้านบาท

ปี	ทุน ดำเนินงาน ทั้งสิ้น (x)	ทุนสำรอง (y)	(x - $\bar{x}$)	(y - $\bar{y}$)	(x - $\bar{x}$) (y - $\bar{y}$)	(x - $\bar{x}$) ²	(y - $\bar{y}$) ²
2537	133	1	-193.50	-6.80	1,315.80	37,442.25	46.24
2538	168	1	-158.50	-6.80	1,077.80	25,122.25	46.24
2539	224	3	-102.50	-4.80	492.00	10,506.25	23.04
2540	269	4	-57.50	-3.80	218.50	3,306.25	14.44
2541	330	6	3.50	-1.80	-6.30	12.25	3.24
2542	362	8	35.50	0.20	7.10	1,260.25	0.04
2543	422	11	95.50	3.20	305.60	9,120.25	10.24
2544	431	13	104.50	5.20	543.40	10,920.25	27.04
2545	449	15	122.50	7.20	882.00	15,006.25	51.84
2546	477	16	150.50	8.20	1,234.10	22,650.25	67.24
รวม	3,265	78			6,070.00	135,346.50	289.60

$$\bar{x} = 326.50 \quad \bar{y} = 7.80 \quad n = 10$$

ที่มา: จากการคำนวณ

หมายเหตุ: สูตร

$$r = \frac{\sum (x - \bar{x}) (y - \bar{y})}{\sqrt{\sum (x - \bar{x})^2 \cdot \sum (y - \bar{y})^2}}$$

$$= \frac{6,070}{\sqrt{(135,346.50) \cdot (289.60)}}$$

$$= 0.9695$$

$$t = \frac{r}{\sqrt{\frac{1 - r^2}{n - 2}}}$$

$$t = \frac{0.9695}{\sqrt{\frac{1 - (0.9695)^2}{10 - 2}}}$$

$$= 129.26 > t \text{ (จากตาราง) } 0.05, 8 = 2.30$$

ตาราง 35 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทุนดำเนินงานทั้งสิ้นกับทุนสะสม

หน่วย : ล้านบาท

ปี	ทุนดำเนินงาน ทั้งสิ้น (x)	ทุนสะสม (y ₃)	(x - $\bar{x}$)	(y ₃ - $\bar{y}_3$)	(x - $\bar{x}$)(y ₃ - $\bar{y}_3$)	(x - $\bar{x}$) ²	(y ₃ - $\bar{y}_3$) ²
2537	133	0	-193.50	-1.20	232.20	37,442.25	1.44
2538	168	0	-158.50	-1.20	190.20	25,122.25	1.44
2539	224	0	-102.50	-1.20	123.00	10,506.25	1.44
2540	269	1	-57.50	-0.20	11.50	3,306.25	0.04
2541	330	1	3.50	-0.20	-0.70	12.25	0.04
2542	362	2	35.50	0.80	28.40	1,260.25	0.64
2543	422	2	95.50	0.80	76.40	9,120.25	0.64
2544	431	2	104.50	0.80	83.60	10,920.25	0.64
2545	449	2	122.50	0.80	98.00	15,006.25	0.64
2546	477	2	150.50	0.80	120.40	22,650.25	0.64
รวม	3,265	12			963.00	135,346.50	7.60

$$\bar{x} = 326.50 \quad \bar{y}_3 = 1.20 \quad n = 10$$

ที่มา: จากการคำนวณ

หมายเหตุ: สูตร
$$r = \frac{\sum (x - \bar{x})(y_3 - \bar{y}_3)}{\sqrt{\sum (x - \bar{x})^2 \cdot \sum (y_3 - \bar{y}_3)^2}}$$

$$= \frac{963}{\sqrt{(135,346.50)(7.60)}}$$

$$= 0.9495$$

$$t = \frac{r}{\sqrt{\frac{1 - r^2}{n - 2}}}$$

$$t = \frac{0.9495}{\sqrt{\frac{1 - (0.9495)^2}{10 - 2}}}$$

$$= 8.56 > t \text{ (จากตาราง) } 0.05, 8 = 2.30$$

ตาราง 36 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทุนดำเนินงานทั้งสิ้นกับกำไรสุทธิ

หน่วย : ล้านบาท

ปี	ทุน ดำเนินงาน ทั้งสิ้น (x)	กำไรสุทธิ (y)	(x - $\bar{x}$)	(y _i - $\bar{y}$)	(x - $\bar{x}$)(y _i - $\bar{y}$)	(x - $\bar{x}$) ²	(y _i - $\bar{y}$) ²
2537	133	7	-193.50	-8.70	1,683.45	37,442.25	75.69
2538	168	10	-158.50	-5.70	903.45	25,122.25	32.49
2539	224	12	-102.50	-3.70	379.25	10,506.25	13.69
2540	269	16	-57.50	0.30	-17.25	3,306.25	0.09
2541	330	18	3.50	2.30	8.05	12.25	5.29
2542	362	21	35.50	5.30	188.15	1,260.25	28.09
2543	422	19	95.50	3.30	315.15	9,120.25	10.89
2544	431	17	104.50	1.30	135.85	10,920.25	1.69
2545	449	18	122.50	2.30	281.75	15,006.25	5.29
2546	477	19	150.50	3.30	496.65	22,650.25	10.89
รวม	3,265	157			4,374.50	135,346.50	184.10

$$\bar{x} = 326.50 \quad \bar{y}_i = 15.70 \quad n = 10$$

ที่มา: จากการคำนวณ

หมายเหตุ: สูตร $r = \frac{\sum (x - \bar{x})(y_i - \bar{y}_i)}{\sqrt{\sum (x - \bar{x})^2 \cdot (y_i - \bar{y}_i)^2}}$

$$= \frac{4,374.50}{\sqrt{(135,346.50)(184.10)}}$$

$$= 0.8764$$

$$t = \frac{r}{\sqrt{\frac{1-r^2}{n-2}}}$$

$$t = \frac{0.8764}{\sqrt{\frac{1-(0.8764)^2}{10-2}}}$$

$$= 5.15 > t \text{ (จากตาราง) } 0.05, 8 = 2.30$$

ตาราง 37 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเงินรับฝากกับทุนเรือนหุ้น

หน่วย : ล้านบาท

ปี	เงินรับฝาก (y)	ทุนเรือนหุ้น (y ₁)	(y - $\bar{y}$)	(y ₁ - $\bar{y}_1$)	(y - $\bar{y}$)(y ₁ - $\bar{y}_1$)	(y - $\bar{y}$) ²	(y ₁ - $\bar{y}_1$) ²
2537	66	57	-101.00	-75.40	7,615.40	10,201.00	5,685.16
2538	83	71	-84.00	-61.40	5,157.60	7,056.00	3,769.96
2539	121	86	-46.00	-46.40	2,134.40	2,116.00	2,152.96
2540	147	99	-20.00	-33.40	668.00	400.00	1,115.56
2541	187	115	20.00	-17.40	-348.00	400.00	302.76
2542	189	139	22.00	6.60	145.20	484.00	43.56
2543	230	158	63.00	25.60	1,612.80	3,969.00	655.36
2544	218	179	51.00	46.60	2,376.60	2,601.00	2,171.56
2545	214	198	47.00	65.60	3,083.20	2,209.00	4,303.36
2546	215	222	48.00	89.60	4,300.80	2,304.00	8,028.16
รวม	1,670	1,324			26,746.00	31,740.00	28,228.40

$\bar{y} = 167$

$\bar{y}_1 = 132.40$

$n = 10$

ที่มา: จากการคำนวณ

หมายเหตุ:

สูตร

$$r = \frac{\sum (y - \bar{y})(y_1 - \bar{y}_1)}{\sqrt{\sum (y - \bar{y})^2 \cdot \sum (y_1 - \bar{y}_1)^2}}$$

$$= \frac{26,746}{\sqrt{(31,740) \cdot (28,228.40)}}$$

$$= 0.8935$$

$$t = \frac{r}{\sqrt{\frac{1 - r^2}{n - 2}}}$$

$$t = \frac{0.8935}{\sqrt{\frac{1 - (0.8935)^2}{10 - 2}}}$$

$$= 5.63 > t \text{ (จากตาราง) } 0.05, 8 = 2.30$$

ตาราง 38 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเงินรับฝากกับทุนสำรอง

หน่วย : ล้านบาท

ปี	เงินรับฝาก (y)	ทุนสำรอง (y ₂)	(y - $\bar{y}$)	(y ₂ - $\bar{y}_2$)	(y - $\bar{y}$)(y ₂ - $\bar{y}_2$)	(y - $\bar{y}$) ²	(y ₂ - $\bar{y}_2$) ²
2537	66	1	-101.00	-6.80	686.80	10,201.00	46.24
2538	83	1	-84.00	-6.80	571.20	7,056.00	46.24
2539	121	3	-46.00	-4.80	220.80	2,116.00	23.04
2540	147	4	-20.00	-3.80	76.00	400.00	14.44
2541	187	6	20.00	-1.80	-36.00	400.00	3.24
2542	189	8	22.00	0.20	4.40	484.00	0.04
2543	230	11	63.00	3.20	201.60	3,969.00	10.24
2544	218	13	51.00	5.20	265.20	2,601.00	27.04
2545	214	15	47.00	7.20	338.40	2,209.00	51.84
2546	215	16	48.00	8.20	393.60	2,304.00	67.24
รวม	1,670	78			2,722.00	31,740.00	289.60

$\bar{y} = 167$

$\bar{y}_2 = 7.80$

$n = 10$

ที่มา: จากการคำนวณ

หมายเหตุ:

สูตร

$$r = \frac{\sum (y - \bar{y})(y_2 - \bar{y}_2)}{\sqrt{\sum (y - \bar{y})^2 \cdot \sum (y_2 - \bar{y}_2)^2}}$$

$$= \frac{2,722}{\sqrt{(31,740) \cdot (289.60)}}$$

$$= 0.8978$$

$$t = \frac{r}{\sqrt{\frac{1 - r^2}{n - 2}}}$$

$$t = \frac{0.8978}{\sqrt{\frac{1 - (0.8978)^2}{10 - 2}}}$$

$$= 5.77 > t \text{ (จากตาราง) } 0.05, 8 = 2.30$$

ตาราง 39 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเงินรับฝากกับทุนสะสมฯ

หน่วย : ล้านบาท

ปี	เงินรับฝาก (y)	ทุนสะสมฯ (y ₃)	(y - $\bar{y}$)	(y ₃ - $\bar{y}_3$)	(y - $\bar{y}$)(y ₃ - $\bar{y}_3$)	(y - $\bar{y}$) ²	(y ₃ - $\bar{y}_3$) ²
2537	66	0	-101.00	-1.20	121.20	10,201.00	1.44
2538	83	0	-84.00	-1.20	100.80	7,056.00	1.44
2539	121	0	-46.00	-1.20	55.20	2,116.00	1.44
2540	147	1	-20.00	-0.20	4.00	400.00	0.04
2541	187	1	20.00	-0.20	-4.00	400.00	0.04
2542	189	2	22.00	0.80	17.60	484.00	0.64
2543	230	2	63.00	0.80	50.40	3,969.00	0.64
2544	218	2	51.00	0.80	40.80	2,601.00	0.64
2545	214	2	47.00	0.80	37.60	2,209.00	0.64
2546	215	2	48.00	0.80	38.40	2,304.00	0.64
รวม	1,670	12			462.00	31,740.00	7.60

$$\bar{y} = 167$$

$$\bar{y}_3 = 1.20$$

$$n = 10$$

ที่มา: จากการคำนวณ

หมายเหตุ:

สูตร

r

=

$$\frac{\sum (y - \bar{y})(y_3 - \bar{y}_3)}{\sqrt{\sum (y - \bar{y})^2 \cdot \sum (y_3 - \bar{y}_3)^2}}$$

$$= \frac{462}{\sqrt{(31,740) \cdot (7.60)}}$$

$$= \frac{462}{\sqrt{241,124}}$$

$$= \frac{462}{491.04}$$

$$= 0.9406$$

$$r = 0.9406$$

$$t = \frac{r}{\sqrt{\frac{1 - r^2}{n - 2}}}$$

$$= \frac{0.9406}{\sqrt{\frac{1 - (0.9406)^2}{10 - 2}}}$$

$$= \frac{0.9406}{\sqrt{\frac{1 - 0.8847}{8}}}$$

$$= \frac{0.9406}{\sqrt{0.0124}}$$

$$= \frac{0.9406}{0.1114} = 8.44$$

$$= 7.84 > t \text{ (จากตาราง) } 0.05, 8 = 2.30$$

ตาราง 40 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเงินรับฝากกับกำไรสุทธิ

หน่วย : ล้านบาท

ปี	เงินรับฝาก (y)	กำไรสุทธิ (y ₁)	(y - $\bar{y}$)	(y ₁ - $\bar{y}_1$)	(y - $\bar{y}$)(y ₁ - $\bar{y}_1$)	(y - $\bar{y}$) ²	(y ₁ - $\bar{y}_1$) ²
2537	66	7	-101.00	-8.70	878.70	10,201.00	75.69
2538	83	10	-84.00	-5.70	478.80	7,056.00	32.49
2539	121	12	-46.00	-3.70	170.20	2,116.00	13.69
2540	147	16	-20.00	0.30	-6.00	400.00	0.09
2541	187	18	20.00	2.30	46.00	400.00	5.29
2542	189	21	22.00	5.30	116.60	484.00	28.09
2543	230	19	63.00	3.30	207.90	3,969.00	10.89
2544	218	17	51.00	1.30	66.30	2,601.00	1.69
2545	214	18	47.00	2.30	108.10	2,209.00	5.29
2546	215	19	48.00	3.30	158.40	2,304.00	10.89
รวม	1,670	157			2,225.00	31,740.00	184.10

$\bar{y} = 167$

$\bar{y}_1 = 15.70$

$n = 10$

ที่มา: จากการคำนวณ

หมายเหตุ:

สูตร

r

=

$$= \frac{\sum (y - \bar{y})(y_1 - \bar{y}_1)}{\sqrt{\sum (y - \bar{y})^2 \cdot \sum (y_1 - \bar{y}_1)^2}}$$

$$= \frac{2,225}{\sqrt{(31,740)(184.10)}}$$

$$= 0.9206$$

t

=

$$= \frac{r}{\sqrt{\frac{1 - r^2}{n - 2}}}$$

t

=

$$= \frac{0.9206}{\sqrt{\frac{1 - (0.9206)^2}{10 - 2}}}$$

$$= 6.67 > t \text{ (จากตาราง) } 0.05, 8 = 2.30$$

ตาราง 41 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทุนเรือนหุ้นกับทุนสำรอง

หน่วย : ล้านบาท

ปี	ทุนเรือนหุ้น (y_1)	ทุนสำรอง (y_2)	$(y_1 - \bar{y}_1)$	$(y_2 - \bar{y}_2)$	$(y_1 - \bar{y}_1)(y_2 - \bar{y}_2)$	$(y_1 - \bar{y}_1)^2$	$(y_2 - \bar{y}_2)^2$
2537	57	1	-75.40	-6.80	512.72	5,685.16	46.24
2538	71	1	-61.40	-6.80	417.52	3,769.96	46.24
2539	86	3	-46.40	-4.80	222.72	2,152.96	23.04
2540	99	4	-33.40	-3.80	126.92	1,115.56	14.44
2541	115	6	-17.40	-1.80	31.32	302.76	3.24
2542	139	8	6.60	0.20	1.32	43.56	0.04
2543	158	11	25.60	3.20	81.92	655.36	10.24
2544	179	13	46.60	5.20	242.32	2,171.56	27.04
2545	198	15	65.60	7.20	472.32	4,303.36	51.84
2546	222	16	89.60	8.20	734.72	8,028.16	67.24
รวม	1,324	78			2,843.80	28,228.40	289.60

$$\bar{y}_1 = 132.40$$

$$\bar{y}_2 = 7.80$$

$$n = 10$$

ที่มา: จากการคำนวณ

หมายเหตุ: สูตร $r = \frac{\sum (y_1 - \bar{y}_1)(y_2 - \bar{y}_2)}{\sqrt{\sum (y_1 - \bar{y}_1)^2 \cdot \sum (y_2 - \bar{y}_2)^2}}$

$$= \frac{2,843}{\sqrt{(28,228.40)(289.60)}}$$

$$= 0.9946$$

$$t = \frac{r}{\sqrt{\frac{1-r^2}{n-2}}}$$

$$t = \frac{0.9946}{\sqrt{\frac{1-(0.9946)^2}{10-2}}}$$

$$= 27.10 > t \text{ (จากตาราง) } 0.05, 8 = 2.30$$

ตาราง 42 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทุนเรือนหุ้นกับทุนสะสมฯ

หน่วย : ล้านบาท

ปี	ทุนเรือนหุ้น (y_1)	ทุนสะสมฯ (y_2)	$(y_1 - \bar{y}_1)$	$(y_2 - \bar{y}_2)$	$(y_1 - \bar{y}_1)(y_2 - \bar{y}_2)$	$(y_1 - \bar{y}_1)^2$	$(y_2 - \bar{y}_2)^2$
2537	57	0	-75.40	-1.20	90.48	5,685.16	1.44
2538	71	0	-61.40	-1.20	73.68	3,769.96	1.44
2539	86	0	-46.40	-1.20	55.68	2,152.96	1.44
2540	99	1	-33.40	-0.20	6.68	1,115.56	0.04
2541	115	1	-17.40	-0.20	3.48	302.76	0.04
2542	139	2	6.60	0.80	5.28	43.56	0.64
2543	158	2	25.60	0.80	20.48	655.36	0.64
2544	179	2	46.60	0.80	37.28	2,171.56	0.64
2545	198	2	65.60	0.80	52.48	4,303.36	0.64
2546	222	2	89.60	0.80	71.68	8,028.16	0.64
รวม	1,324	12			417.20	28,228.40	7.60

$$\bar{y}_1 = 132.40$$

$$\bar{y}_2 = 1.20$$

$$n = 10$$

ที่มา: จากการคำนวณ

$$\begin{aligned}
 \text{หมายเหตุ: สูตร } r &= \frac{\sum (y_1 - \bar{y}_1)(y_2 - \bar{y}_2)}{\sqrt{\sum (y_1 - \bar{y}_1)^2 \cdot \sum (y_2 - \bar{y}_2)^2}} \\
 &= \frac{417.20}{\sqrt{(28,228.40)(7.60)}} \\
 &= 0.9007
 \end{aligned}$$

$$t = \frac{r}{\sqrt{\frac{1-r^2}{n-2}}}$$

$$t = \frac{0.9007}{\sqrt{\frac{1-(0.9007)^2}{10-2}}}$$

$$= 5.86 > t \text{ (จากตาราง) } 0.05, 8 = 2.30$$

ตาราง 43 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทุนเรือนหุ้นกับกำไรสุทธิ

หน่วย : ล้านบาท

ปี	ทุนเรือนหุ้น (y_1)	กำไรสุทธิ (y_2)	$(y_1 - \bar{y}_1)$	$(y_2 - \bar{y}_2)$	$(y_1 - \bar{y}_1)(y_2 - \bar{y}_2)$	$(y_1 - \bar{y}_1)^2$	$(y_2 - \bar{y}_2)^2$
2537	57	7	-75.40	-8.70	655.98	5,685.16	75.69
2538	71	10	-61.40	-5.70	349.98	3,769.96	32.49
2539	86	12	-46.40	-3.70	171.68	2,152.96	13.69
2540	99	16	-33.40	0.30	-10.02	1,115.56	0.09
2541	115	18	-17.40	2.30	-40.02	302.76	5.29
2542	139	21	6.60	5.30	34.98	43.56	28.09
2543	158	19	25.60	3.30	84.48	655.36	10.89
2544	179	17	46.60	1.30	60.58	2,171.56	1.69
2545	198	18	65.60	2.30	150.88	4,303.36	5.29
2546	222	19	89.60	3.30	295.68	8,028.16	10.89
รวม	1,324	157			1,754.20	28,228.40	184.10

$$\bar{y}_1 = 132.40$$

$$\bar{y}_2 = 15.70$$

$$n = 10$$

ที่มา: จากการคำนวณ

$$\begin{aligned}
 \text{หมายเหตุ: สูตร } r &= \frac{\sum (y_1 - \bar{y}_1)(y_2 - \bar{y}_2)}{\sqrt{\sum (y_1 - \bar{y}_1)^2 \cdot \sum (y_2 - \bar{y}_2)^2}} \\
 &= \frac{1,754.20}{\sqrt{(28,228.40)(184.10)}} \\
 &= 0.7695
 \end{aligned}$$

$$t = \frac{r}{\sqrt{\frac{1-r^2}{n-2}}}$$

$$t = \frac{0.7695}{\sqrt{\frac{1-(0.7695)^2}{10-2}}}$$

$$= 3.41 > t \text{ (จากตาราง) } 0.05, 8 = 2.30$$

ตาราง 44 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทุนสำรองกับทุนสะสม

หน่วย : ล้านบาท

ปี	ทุนสำรอง (y_2)	ทุนสะสม (y_3)	($y_2 - \bar{y}_2$)	($y_3 - \bar{y}_3$)	($y_2 - \bar{y}_2$)($y_3 - \bar{y}_3$)	($y_2 - \bar{y}_2$) ²	($y_3 - \bar{y}_3$) ²
2537	1	0	-6.80	-1.20	8.16	46.24	1.44
2538	1	0	-6.80	-1.20	8.16	46.24	1.44
2539	3	0	-4.80	-1.20	5.76	23.04	1.44
2540	4	1	-3.80	-0.20	0.76	14.44	0.04
2541	6	1	-1.80	-0.20	0.36	3.24	0.04
2542	8	2	0.20	0.80	0.16	0.04	0.64
2543	11	2	3.20	0.80	2.56	10.24	0.64
2544	13	2	5.20	0.80	4.16	27.04	0.64
2545	15	2	7.20	0.80	5.76	51.84	0.64
2546	16	2	8.20	0.80	6.56	67.24	0.64
รวม	78	12			42.40	289.60	7.60

$$\bar{y}_2 = 7.80$$

$$\bar{y}_3 = 1.20$$

$$n = 10$$

ที่มา: จากการคำนวณ

$$\begin{aligned} \text{หมายเหตุ: สูตร } r &= \frac{\sum (y_2 - \bar{y}_2)(y_3 - \bar{y}_3)}{\sqrt{\sum (y_2 - \bar{y}_2)^2 \cdot \sum (y_3 - \bar{y}_3)^2}} \\ &= \frac{42.40}{\sqrt{(289.60)(7.60)}} \\ &= 0.9039 \end{aligned}$$

$$t = \frac{r}{\sqrt{\frac{1 - r^2}{n - 2}}}$$

$$t = \frac{0.9039}{\sqrt{\frac{1 - (0.9039)^2}{10 - 2}}}$$

$$= 5.98 > t \text{ (จากตาราง) } 0.05, 8 = 2.306$$

ตาราง 45 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทุนสำรองกับกำไรสุทธิ

หน่วย : ล้านบาท

ปี	ทุนสำรอง (y_2)	กำไรสุทธิ (y_4)	$(y_2 - \bar{y}_2)$	$(y_4 - \bar{y}_4)$	$(y_2 - \bar{y}_2)(y_4 - \bar{y}_4)$	$(y_2 - \bar{y}_2)^2$	$(y_4 - \bar{y}_4)^2$
2537	1	7	-6.80	-8.70	59.16	46.24	75.69
2538	1	10	-6.80	-5.70	38.76	46.24	32.49
2539	3	12	-4.80	-3.70	17.76	23.04	13.69
2540	4	16	-3.80	0.30	-1.14	14.44	0.09
2541	6	18	-1.80	2.30	-4.14	3.24	5.29
2542	8	21	0.20	5.30	1.06	0.04	28.09
2543	11	19	3.20	3.30	10.56	10.24	10.89
2544	13	17	5.20	1.30	6.76	27.04	1.69
2545	15	18	7.20	2.30	16.56	51.84	5.29
2546	16	19	8.20	3.30	27.06	67.24	10.89
รวม	78	157			172.40	289.60	184.10

$\bar{y}_2 = 7.80$

$\bar{y}_4 = 15.70$

$n = 10$

ที่มา: จากการคำนวณ

$$\begin{aligned}
 \text{หมายเหตุ: สูตร } r &= \frac{\sum (y_2 - \bar{y}_2)(y_4 - \bar{y}_4)}{\sqrt{\sum (y_2 - \bar{y}_2)^2 \cdot \sum (y_4 - \bar{y}_4)^2}} \\
 &= \frac{172.40}{\sqrt{(289.60)(184.10)}} \\
 &= 0.7466
 \end{aligned}$$

$$t = \frac{r}{\sqrt{\frac{1-r^2}{n-2}}}$$

$$t = \frac{0.7466}{\sqrt{\frac{1-(0.7466)^2}{10-2}}}$$

$$= 3.17 > t \text{ (จากตาราง) } 0.05, 8 = 2.306$$

ตาราง 46 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของทุนสะสมฯ กับกำไรสุทธิ

หน่วย : ล้านบาท

ปี	ทุนสะสมฯ (y_3)	กำไรสุทธิ (y_4)	$(y_3 - \bar{y}_3)$	$(y_4 - \bar{y}_4)$	$(y_3 - \bar{y}_3)(y_4 - \bar{y}_4)$	$(y_3 - \bar{y}_3)^2$	$(y_4 - \bar{y}_4)^2$
2537	0	7	-1.20	-8.70	10.44	1.44	75.69
2538	0	10	-1.20	-5.70	6.84	1.44	32.49
2539	0	12	-1.20	-3.70	4.44	1.44	13.69
2540	1	16	-0.20	0.30	-0.06	0.04	0.09
2541	1	18	-0.20	2.30	-0.46	0.04	5.29
2542	2	21	0.80	5.30	4.24	0.64	28.09
2543	2	19	0.80	3.30	2.64	0.64	10.89
2544	2	17	0.80	1.30	1.04	0.64	1.69
2545	2	18	0.80	2.30	1.84	0.64	5.29
2546	2	19	0.80	3.30	2.64	0.64	10.89
รวม	12	157			33.60	7.60	184.10

$$\bar{y}_3 = 1.20$$

$$\bar{y}_4 = 15.70$$

$$n = 10$$

ที่มา: จากการคำนวณ

$$\begin{aligned}
 \text{หมายเหตุ: สูตร } r &= \frac{\sum (y_3 - \bar{y}_3)(y_4 - \bar{y}_4)}{\sqrt{\sum (y_3 - \bar{y}_3)^2 \cdot \sum (y_4 - \bar{y}_4)^2}} \\
 &= \frac{33.60}{\sqrt{(7.60)(184.10)}} \\
 &= 0.8988
 \end{aligned}$$

$$t = \frac{r}{\sqrt{\frac{1-r^2}{n-2}}}$$

$$t = \frac{0.8988}{\sqrt{\frac{1-(0.8988)^2}{10-2}}}$$

$$= 5.78 > t \text{ (จากตาราง) } 0.05, 8 = 2.306$$

ตาราง 47 ตารางเมทริกซ์แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

รายการ	ทุน ดำเนินงาน ทั้งสิ้น (x)	เงินรับ ฝาก (y)	ทุน เรือนหุ้น (y ₁)	ทุน สำรอง (y ₂)	ทุนสะสม ฯ y ₃	กำไรสุทธิ y ₄
ทุนดำเนินงานทั้งสิ้น (x)	1.0000					
เงินรับฝาก (y)	0.9749	1.0000				
ทุนเรือนหุ้น (y ₁)	0.9708	0.8935	1.0000			
ทุนสำรอง (y ₂)	0.9695	0.8978	0.9946	1.0000		
ทุนสะสมฯ (y ₃)	0.9495	0.9406	0.9007	0.9039	1.0000	
กำไรสุทธิ (y ₄)	0.8764	0.9206	0.7695	0.7466	0.8988	1.0000

หมายเหตุ: มีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่น 0.05

ที่มา: จากการคำนวณ

ตาราง 48 สัดส่วนเงินรับฝาก ทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสมฯ กำไรสุทธิ
กับ ทุนดำเนินงานทั้งสิ้น

หน่วย: พันบาท

ปี	เงินรับฝาก	ทุนเรือนหุ้น	ทุน สำรอง	ทุนสะสมฯ	กำไรสุทธิ	ทุนดำเนินงาน ทั้งสิ้น
2537	66,823	57,698	1,084	336	7,515	133,456
	(50.07)	(43.24)	(0.81)	(0.25)	(5.63)	(100)
2538	83,694	71,931	1,840	677	10,316	168,458
	(49.68)	(42.70)	(1.09)	(0.40)	(6.13)	(100)
2539	121,131	86,198	3,202	852	12,970	224,353
	(53.99)	(38.42)	(1.43)	(0.38)	(5.78)	(100)
2540	147,182	99,543	4,763	1,026	16,137	268,651
	(54.79)	(37.05)	(1.77)	(0.38)	(6.01)	(100)
2541	187,832	115,042	6,822	1,692	18,303	329,691
	(56.97)	(34.90)	(2.07)	(0.51)	(5.55)	(100)
2542	189,560	139,488	8,803	2,034	21,563	361,448
	(52.44)	(38.59)	(2.44)	(0.56)	(5.97)	(100)
2543	230,435	158,218	11,327	2,517	19,228	421,725
	(54.64)	(37.51)	(2.69)	(0.60)	(4.56)	(100)
2544	218,614	179,167	13,275	2,834	17,219	431,109
	(50.71)	(41.56)	(3.08)	(0.66)	(3.99)	(100)
2545	214,070	198,716	15,000	2,272	18,257	448,315
	(47.75)	(44.33)	(3.34)	(0.51)	(4.07)	(100)
2546	215,584	222,313	16,850	2,557	19,140	476,444
	(45.25)	(46.66)	(3.53)	(0.54)	(4.02)	(100)
เฉลี่ย	167,492	132,831	8,297	1,680	16,065	326,365
	(51.32)	(40.70)	(2.54)	(0.52)	(4.92)	(100)

หมายเหตุ: แสดงร้อยละของรายการที่ใช้ในการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่านั้น

ที่มา: จากการคำนวณ

ค้นฉบับไม่มีหน้านี้

และทำให้สหกรณ์มีเงินทุนในการบริหารงานระยะยาวเพราะทุนเรือนหุ้นสมาชิกจะถอนคืนเมื่อสมาชิกลาออกหรือหมดสภาพการเป็นสมาชิกเท่านั้น ดังนั้น สหกรณ์ควรหาแหล่งเงินทุนสำรองไว้เพื่อรองรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นของแหล่งที่มาของเงินทุนที่ใช้ในการบริหารงานในปัจจุบัน เมื่อพิจารณาอัตราการเพิ่มของแหล่งที่มาของหนี้สิน แนวโน้มอัตราเพิ่มลดลงจากอัตราร้อยละ 25.29 ในปี 2538 เหลืออัตราร้อยละ 0.81 ในปี 2546 สหกรณ์ควรมีความระมัดระวังในการลดลงของหนี้สินโดยเฉพาะเงินรับฝากเพราะมีเงื่อนไขที่ถอนคืนเมื่อไหร่ก็ได้จะส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องทางการเงินได้ หากแหล่งของเงินลงทุนภายนอกให้ผลตอบแทนมากกว่า และเมื่อพิจารณาอัตราการเพิ่มส่วนทุนของสหกรณ์ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงจากร้อยละ 27.21 ในปี 2538 เหลืออัตราร้อยละ 11.36 ในปี 2546 แม้จะมีอัตราการเพิ่มทุนของสหกรณ์ในอัตราที่ลดลงแต่ยังแสดงถึงสหกรณ์มีการขยายตัวของทุนเพิ่มขึ้น ส่งผลให้สหกรณ์มีฐานะทางการเงินที่มั่นคงในระยะยาว ดังนั้น สหกรณ์ควรระมัดระวังในการบริหารจัดการระหว่างแหล่งที่มาและการใช้ไปของเงินทุนกับระยะเวลาให้มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องอย่างเหมาะสม

- โครงสร้างการใช้ไปเงินทุนของสหกรณ์ (ด้านสินทรัพย์) ส่วนใหญ่สหกรณ์นำไปลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียน มีอัตราการเพิ่มแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 26.79 ในปี 2537 เหลือร้อยละ -1.09 ในปี 2546 หรือโดยเฉลี่ยร้อยละ 5.56 ต่อปี และเมื่อพิจารณาสินทรัพย์รวมมีอัตราการเพิ่มแนวโน้มลดลงจากอัตราร้อยละ 26.25 ในปี 2538 เหลืออัตราร้อยละ 6.31 ในปี 2546 หรือโดยเฉลี่ยร้อยละ 15.65 จะเห็นได้ว่า อัตราการเพิ่มของสินทรัพย์ลดลง ดังนั้น สหกรณ์ควรนำเงินทุนที่เป็นสภาพคล่องส่วนเกินไปลงทุนในสินทรัพย์ระยะยาวที่ให้อัตราผลตอบแทนเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่าสินทรัพย์ระยะสั้น

- ผลการดำเนินงาน มีอัตราการเพิ่มกำไรสุทธิในอัตราลดลงจากร้อยละ 37.27 ในปี 2538 เหลือร้อยละ 4.26 หรือโดยเฉลี่ยร้อยละ 11.96 ต่อปี เนื่องจากระยะเวลาที่ศึกษาเป็นช่วงที่มีการปรับลดของอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมกับอัตราดอกเบี้ยเงินรับฝาก ซึ่งรายได้และค่าใช้จ่ายหลักของสหกรณ์มาจากอัตราดอกเบี้ยดังกล่าว ทำให้มีผลกระทบต่อกำไรสุทธิประจำปี ดังนั้น สหกรณ์ควรกำหนดนโยบายการบริหารจัดการและนโยบายด้านการเงิน โดยเฉพาะอัตราดอกเบี้ยเงินให้สมาชิกกู้และอัตราดอกเบี้ยจ่ายเงินรับฝากจากสมาชิกให้มีส่วนเหลือที่เหมาะสมและครอบคลุมค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่ได้ใช้ในการบริหารงาน นอกจากนี้ ควรนำเงินทุนในส่วนที่เกินสภาพคล่องไปลงทุนเพื่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ส่วนต่างของอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนกับต้นทุนของเงินทุน

- ผลการศึกษาการเปรียบเทียบต้นทุนของเงินทุนทางบัญชีกับต้นทุนของเงินทุนทางเศรษฐศาสตร์ถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก พบว่า ต้นทุนของเงินทุนทางบัญชีมีแนวโน้มลดลงจากอัตราร้อยละ 8.34 ในปี 2537 เหลือร้อยละ 2.63 ในปี 2546 หรือโดยเฉลี่ยร้อยละ 6.42 ต่อปี โดยที่ต้นทุนทางบัญชีของสหกรณ์มาจากดอกเบี้ยเงินรับฝาก สำหรับต้นทุนของเงินทุนทางเศรษฐศาสตร์ถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก มาจากการนำสัดส่วนต้นทุนทางบัญชีรวมกับสัดส่วนต้นทุนเสียโอกาสทำให้มีอัตราสูงกว่าต้นทุนทางบัญชี ซึ่งแนวโน้มลดลงจากอัตราร้อยละ 10.27 ในปี 2537 เหลือร้อยละ 4.75 ในปี 2546 หรือโดยเฉลี่ยร้อยละ 8.42

- ผลการศึกษาส่วนต่างอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนกับต้นทุนเงินทุนทางบัญชี พบว่า ส่วนต่างอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนกับต้นทุนเงินทุนทางบัญชีเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 2.48 ในปี 2537 เป็นร้อยละ 3.16 ในปี 2546 หรือโดยเฉลี่ยร้อยละ 2.85 ต่อปี และมีแนวโน้มอัตราการเพิ่มขึ้นจากร้อยละ -3.23 ในปี 2538 เป็นอัตราร้อยละ 0.96 ในปี 2546 หรือโดยเฉลี่ยร้อยละ 5.16 ต่อปี แสดงว่า สหกรณ์สามารถควบคุมต้นทุนเงินทุนในการบริหารงานให้สอดคล้องกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน

- ผลการศึกษาส่วนต่างอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนกับต้นทุนเงินทุนทางเศรษฐศาสตร์ถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก เนื่องจากต้นทุนดังกล่าวมาจากการนำต้นทุนทางบัญชีกับต้นทุนค่าเสียโอกาสรวมกัน ดังนั้น ส่วนต่างอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนกับต้นทุนเงินทุนทางเศรษฐศาสตร์ถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักจะน้อยกว่าส่วนต่างอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนกับต้นทุนทางบัญชี โดยมีอัตราเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.55 ในปี 2537 เป็นร้อยละ 1.04 ในปี 2546 หรือโดยเฉลี่ยร้อยละ 0.84 ต่อปี และมีแนวโน้มอัตราการเพิ่มลดลงจากร้อยละ 32.73 ในปี 2538 เหลือร้อยละ 0.98 ในปี 2546 หรือเฉลี่ยร้อยละ 8.26 ต่อปี แสดงว่า สหกรณ์นำเงินทุนไปบริหารงานก่อให้เกิดรายได้ แต่เมื่อเทียบกับหลักสากลที่อัตราร้อยละ 3 แล้ว สหกรณ์มีส่วนต่างจากการลงทุนค่อนข้างต่ำ อย่างไรก็ตาม สหกรณ์เป็นองค์กรที่สร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหมู่สมาชิกในการบริหารงานแม้จะได้ผลตอบแทนในอัตราที่ค่อนข้างต่ำ ถ้าพิจารณาในด้านการให้ประโยชน์ตอบสนองความต้องการของสมาชิกได้เพียงพอถือว่าสหกรณ์ประสบความสำเร็จ แต่การบริหารงานของสหกรณ์ยังมีค่าใช้จ่ายในการบริหารงานนอกจากต้นทุนเงินทุน ดังนั้น สหกรณ์ควรกำหนดนโยบายบริหารงานด้านการเงินให้เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายทั้งหมดด้วย สหกรณ์จึงจะมีความมั่นคงเป็นที่ศรัทธาและเชื่อถือของสมาชิก

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชี

สหกรณ์ จำกัด เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานทางการเงินของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน เป็นเครื่องมือใช้ประโยชน์ในการประเมินฐานะทางการเงิน ประสิทธิภาพการบริหารงานและความสามารถในการหากำไรของสหกรณ์ฯ แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ

- **ประสิทธิภาพของสภาพคล่องทางการเงิน** สหกรณ์มีเงินทุนหมุนเวียนเพียงพอในการชำระหนี้ระยะสั้นได้เมื่อถึงกำหนดชำระ ในรอบ 10 ปี โดยเฉลี่ยเท่ากับ 1.31 เท่า และมีทุนหมุนเวียนเร็วเพียงพอ หากสหกรณ์ต้องเลิกหรือหยุดกิจการในรอบ 10 ปี โดยเฉลี่ยเท่ากับ 1.31 เท่า เมื่อเปรียบเทียบกับทุนหมุนเวียนและทุนหมุนเวียนเร็วของอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงิน พบว่าต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน โดยเกณฑ์มาตรฐานเท่ากับ 2.97 เท่าและ 2.83 เท่า ตามลำดับ แม้ว่าจะต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน แต่ความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์อยู่ในเกณฑ์ดี เมื่อพิจารณาในรายละเอียดสหกรณ์เก็บเงินสดไว้เป็นสภาพคล่องเพียงพอสำหรับการบริหารงาน และนำส่วนที่เกินไปลงทุนภายนอกก่อให้เกิดรายได้ที่มากกว่าการฝากธนาคาร นอกจากนี้ สหกรณ์สามารถเก็บหนี้ได้ตามกำหนด ดังนั้น ประสิทธิภาพในการวัดสภาพคล่องทางการเงินจึงอยู่ในเกณฑ์ดี

- **ประสิทธิภาพในการก่อหนี้** มีอัตราส่วนหนี้สินทั้งสินต่อทุนในรอบ 10 ปี โดยเฉลี่ยร้อยละ 1.08 เท่า แสดงว่าสหกรณ์มีความสามารถก่อหนี้ได้ดี กล่าวคือ สหกรณ์มีความมั่นคง จึงสามารถหาแหล่งเงินทุนได้เมื่อเทียบกับเงินทุนของตนเอง และเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินค่าเท่ากับ 0.57 พบว่า มีอัตราส่วนสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน แสดงถึงความสามารถในการก่อหนี้ได้มากกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งความเสี่ยงตกอยู่กับเจ้าหนี้ แต่เมื่อพิจารณาอัตราการเพิ่มของหนี้สินต่อทุนมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ -1.98 ในปี 2538 เป็นร้อยละ -9.78 ในปี 2546 แสดงให้เห็นว่า สหกรณ์ได้มีการส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมเงินเพื่อเป็นทุนที่ไม่มีต้นทุนมากกว่าการก่อหนี้สินผูกพันที่มีค่าใช้จ่ายในรูปของดอกเบี้ย จะเห็นได้ว่า สหกรณ์มีความมั่นคง เจ้าหนี้มีความเสี่ยงน้อยในการรับชำระหนี้คืน และสหกรณ์สามารถก่อหนี้ผูกพันได้ หากสหกรณ์ต้องการขยายธุรกิจเพิ่มขึ้น แต่ความสามารถในการก่อหนี้ของสหกรณ์ยังมีอัตราส่วนที่ใช้ประกอบการพิจารณาในการก่อหนี้ผูกพัน คือ อัตราส่วนใช้วัดความเพียงพอของเงินทุนต่อลูกหนี้ พบว่า โดยเฉลี่ยร้อยละ 1.85 เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานมีค่าเท่ากับ 1.44 แสดงว่า สหกรณ์มีเงินทุนไม่เพียงพอต่อการให้สมาชิกกู้ยืม และเมื่อพิจารณาอัตราการเพิ่มมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 10.50 ในปี 2538 เหลือ ร้อยละ 1.33 ในปี 2546 เมื่อนำมาพิจารณาประกอบกับความสามารถในการก่อหนี้ ซึ่งมีความสามารถก่อหนี้ได้ดี พบว่า สหกรณ์ควรพิจารณาเปรียบเทียบ

หาเงินทุนโดยก่อนนี้ผูกพันจากแหล่งที่มีต้นทุนต่ำ หรือส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมเพิ่มขึ้น โดยไม่มีต้นทุนมาบริหารงาน เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

- **ประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์** ในรอบ 10 ปี สหกรณ์นำสินทรัพย์มาบริหารงานก่อให้เกิดรายได้เฉลี่ยร้อยละ 10.06 สูงกว่าอัตราส่วนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 9.80 และเมื่อพิจารณาอัตราการเพิ่มของความสามารถในการใช้สินทรัพย์ พบว่า มีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 2.55 ในปี 2538 เหลือร้อยละ - 3.88 ในปี 2546 แสดงว่าสหกรณ์มีความสามารถในการใช้สินทรัพย์ก่อให้เกิดรายได้ลดลง กล่าวคือ สหกรณ์ใช้สินทรัพย์ในการบริหารงานได้ไม่เต็มที่ โดยปริมาณธุรกิจมีขนาดไม่มากพอกับขนาดของสินทรัพย์ ดังนั้น สหกรณ์ควรดำเนินงานโดยนำเงินทุนไปขยายธุรกิจเพื่อเพิ่มยอดขายได้จากการนำเงินทุนไปลงทุนที่ให้ผลตอบแทนสูง โดยต้องเป็นไปตามกฎหมายสหกรณ์

- **ประสิทธิภาพในการทำกำไร**

- **สหกรณ์มีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์** โดยเฉลี่ยร้อยละ 5.61 ต่ำกว่าอัตราส่วนมาตรฐานมีค่าเท่ากับร้อยละ 6.83 เมื่อพิจารณาอัตราการเพิ่มมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 3.48 ในปี 2538 เหลือร้อยละ -0.24 ในปี 2546

- **อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน** โดยเฉลี่ยร้อยละ 11.61 สูงกว่าอัตราส่วนมาตรฐานมีค่าเท่ากับร้อยละ 10.82 เมื่อพิจารณาอัตราการเพิ่มมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 6.07 ในปี 2538 เหลือร้อยละ - 5.39 ในปี 2546

- **อัตรากำลังใช้จ่าย** โดยเฉลี่ยร้อยละ 42.19 สูงกว่าอัตราส่วนมาตรฐานมีค่าเท่ากับร้อยละ 30.30 เมื่อพิจารณาอัตราการเพิ่มมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ - 0.93 ในปี 2538 เหลือร้อยละ - 7.54 ในปี 2546

- **อัตรากำลังสุทธิ** โดยเฉลี่ยร้อยละ 57.81 ต่ำกว่าอัตราส่วนมาตรฐานมีค่าเท่ากับร้อยละ 69.70 เมื่อพิจารณาอัตราการเพิ่มมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากอัตราร้อยละ 0.84 ในปี 2538 เป็นอัตราร้อยละ 3.72 ในปี 2546

จากการประเมินประสิทธิภาพในการทำกำไรทั้ง 4 อัตราส่วน ปรากฏว่า สหกรณ์นำสินทรัพย์ไปลงทุนก่อให้เกิดรายได้ยังไม่เต็มที่ สหกรณ์ควรพิจารณาสินทรัพย์ที่เก็บไว้เพื่อดำรงสภาพคล่องประเภทเงินสด เงินฝากธนาคาร และฝากขุมฯ ให้เพียงพอต่อความมั่นคงและนำส่วนเกินไปลงทุนในประเภทเงินลงทุนที่ให้ผลตอบแทนสูง จะทำให้สหกรณ์มีรายได้เพิ่มขึ้น ด้านผลตอบแทนจากการลงทุน สหกรณ์นำเงินทุนที่มีไปบริหารงานก่อให้เกิดรายได้ลดลง เนื่องจากสหกรณ์มีการปรับอัตราดอกเบี้ยรับจากเงินให้กู้ กับอัตราดอกเบี้ยจ่ายจากเงินรับฝากที่ไม่สมดุล ทำให้มีต้นทุนค่อนข้างสูง ประกอบกับการบริหารงานควรกำหนดนโยบายทางการเงินและ

การบริหารจัดการให้สอดคล้องและครอบคลุม หรือควบคุมค่าใช้จ่ายอื่นที่ใช้ในการบริหารงานที่ไม่จำเป็นหรือหาแหล่งเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ เช่น ระดมทุนจากสมาชิกหรือแหล่งเงินกู้ยืมจากภายนอก โดยเปรียบเทียบกับดอกเบี้ยจ่ายกับเงินรับฝากและเลือกแหล่งที่มีต้นทุนต่ำ ซึ่งจะทำให้การบริหารการเงินของสหกรณ์มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทุนค่านางานของสหกรณ์

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา คือ ทุนค่านางานทั้งสี่กับเงินรับฝาก ทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบ และอื่น ๆ และกำไรสุทธิ แสดงโดยเมตริกซ์ความสัมพันธ์อันดับศูนย์ ผลการศึกษา พบว่า ตัวแปรแต่ละคู่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กล่าวคือ ทุนค่านางานทั้งสี่มีความสัมพันธ์กับเงินรับฝากมากที่สุด รองลงมาคือ ทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสม และกำไรสุทธิ ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์การบริหารเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจในอนาคตของสหกรณ์ ดังนี้

การบริหารจัดการ

1. สหกรณ์ควรกำหนดแผนการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ เป็นแผนระยะสั้น - ระยะปานกลาง เพื่อเป็นทิศทางและเป้าหมายการปฏิบัติงาน และสิ้นปีควรนำผลงานมาแจ้งให้สมาชิกทราบเพื่อจะได้ร่วมกันพิจารณาหาแนวทางแก้ไขปัญหา และเสนอแนะการบริหารงานในที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี

2. สหกรณ์มีการขยายธุรกิจได้น้อย เนื่องจากสมาชิกสหกรณ์ถูกจำกัดด้วยอัตราค่าจ้างข้าราชการของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ แต่ปัจจุบันจำนวนบุคลากรของกรมฯ ส่วนหนึ่งเป็นพนักงานราชการ และถูกจ้างชั่วคราว ทำให้สหกรณ์มีทุนเพื่อการขยายธุรกิจเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานกรณีมีปัญหาด้านการเงินสำหรับการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน สหกรณ์ควรเปิดรับสมาชิกสมทบขึ้น โดยกำหนดนโยบายหรือระเบียบปฏิบัติให้สมาชิกสมทบได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการรับบริการของสหกรณ์ตามความจำเป็น และไม่เป็นการอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ตลอดจนให้มีการส่งเสริมด้านการรับฝากเงิน และการออมค่าหุ้นจะทำให้สหกรณ์มีทุนไปหมุนเวียนในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น

3. สหกรณ์ควรมีการพัฒนาด้านบุคลากร โดยให้คณะกรรมการ เจ้าหน้าที่ และสมาชิก ผู้สนใจในการบริหารงานของสหกรณ์ ไปศึกษาดูงานที่มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ที่ประสบความสำเร็จเพื่อเป็นแนวทางการบริหารงานให้สหกรณ์เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น และให้มีการพัฒนาให้เป็นสหกรณ์ตัวอย่างของขบวนการสหกรณ์ต่อไป

4. การบริหารงานสหกรณ์ให้มีฐานะมั่นคงและยั่งยืนในระยะยาวไม่ไร้จากการหาแหล่งเงินทุนที่มีต้นทุนต่ำไปบริหารงานให้สมาชิกมีระดับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เท่านั้น แต่กลไกที่สำคัญที่สุดคือ คน ซึ่งมีผู้เกี่ยวข้อง 3 ฝ่าย คือ

- สมาชิก สหกรณ์ควรให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของให้มีความเชื่อมั่นและภาคีในการให้ความร่วมมือด้วยความซื่อสัตย์และจริงใจต่อสหกรณ์

- คณะกรรมการ ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริต ไม่แสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองและพวกพ้อง ควรมีระบบธรรมาภิบาล

- ผู้จัดการและพนักงาน ควรรู้จักปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อุทิศเวลาให้สหกรณ์ไม่แสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองและพวกพ้อง ให้ความนับถือปฏิบัติตามผู้บังคับบัญชา ยกย่องให้เกียรติสมาชิกด้วยดีทั่วหน้าในฐานะนายจ้างปฏิบัติงานด้วยความสามัคคีเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และนโยบายของคณะกรรมการที่กำหนดอย่างถูกต้อง

การบริหารการเงิน

1. สหกรณ์ควรส่งเสริมการออม โดยควรระดมเงินออมให้เป็นทุนหมุนเวียนการบริหารงานในรูปของเงินรับฝากและการถือหุ้น ให้มีการกำหนดเป็นแผนระยะเวลา ซึ่งอยู่ภายใต้การบริหารการเงินด้วยความระมัดระวัง และมีการกำหนดค่าตอบแทนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม และสอดคล้องสถานะเศรษฐกิจ ตลอดจนสร้างความศรัทธา ความเชื่อมั่น ความปลอดภัยต่อเงินรับฝากของสมาชิก

2. การบริหารเงินทุนให้บริการแก่สมาชิก สหกรณ์ควรกำหนดแผนงานโดยมีการวางแผนการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจและเงินทุนของสหกรณ์ ซึ่งควรเป็นสหกรณ์ตัวอย่างโดยนำตัวเลขต่าง ๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์สถานการณ์ทางการเงินและการพยากรณ์มาวางแผนล่วงหน้าระยะเวลา 3 - 5 ปี มีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยให้ต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับสหกรณ์ออมทรัพย์อื่น ๆ นอกจากอำนวยความสะดวกให้สมาชิกได้ผลประโยชน์สูงสุดแล้วจะเป็นตัวอย่างที่ดีแก่บรรดาสหกรณ์ทั่วไป

3. สหกรณ์ควรนำเงินทุนที่เหลือจากให้สมาชิกกู้ยืมและเกินจากการสำรองสภาพคล่องแล้วนำไปลงทุนในตราสารต่าง ๆ ตามที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติกำหนด เพื่อให้ได้รับผลตอบแทนที่สูงกว่าการนำเงินไปฝากไว้กับธนาคารหรือสถาบันการเงิน

4. ในภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ โดยสหกรณ์มีความเสี่ยงจากสภาพคล่องส่วนเกินสูง นั้น มาตรการที่สำคัญในการบริหารทางการเงิน คือ การลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ซึ่งมีผลกระทบต่อรายได้ และกำไรสุทธิที่จะจัดสรร เช่น เงินปันผลจะลดลง ใกล้เคียงกับความเป็นจริงคือ อยู่ในระดับไม่ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ ทำให้อัตราการเติบโตของสหกรณ์เพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงและสามารถรอดพ้นภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ

การบริหารความเสี่ยง

สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด ควรมีการบริหารความเสี่ยงควบคู่ไปกับการบริหารการจัดการ และการบริหารการเงิน กล่าวคือ ฐานะการเงินของสหกรณ์ยังจัดอยู่ในความเสี่ยง หมายถึง สหกรณ์มีเงินส่วนเกินจากความต้องการกู้ยืมทำให้ต้องมีการบริหารความเสี่ยงทางด้านการบริหารสินทรัพย์และหนี้สิน โดยต้องระมัดระวังการบริหารการลงทุนในระยะยาว สัดส่วนเงินลงทุนระยะยาวควรสอดคล้องกับสัดส่วนเงินทุนสำรองต่อทุนดำเนินงาน เพื่อรองรับการขาดทุนที่อาจเกิดขึ้นจากความผันผวนของราคาหรือผลตอบแทนของหลักทรัพย์ที่ลงทุน นอกจากนั้น จะต้องระวังต่อความเสี่ยงทางด้านสภาพคล่อง เนื่องจากแหล่งเงินทุนภายในส่วนใหญ่มาจากเงินฝากระยะสั้น ดังนั้น ควรกำหนดจำนวนเงินทุนส่วนเกินที่จะไปลงทุนใน สินทรัพย์ระยะสั้นในจำนวนที่เหมาะสม โดยทั่วไปเป็นเรื่องปกติที่สหกรณ์ต้องเผชิญความเสี่ยงทางการเงินอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่ที่ต้องให้ความสำคัญ คือ สหกรณ์ควรมีการป้องกันจากความสูญเสียที่สืบจากความเสี่ยง สำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์วิธีที่ป้องกันความเสี่ยงทางการเงินตามมาตรฐานสากลคือ การพยายามรักษาหรือเพิ่มระดับของเงินทุนที่ปลอดภาระอย่างทุนสำรองไว้อยู่ที่ระดับสูงไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 ยิ่งระดับทุนสำรองต่อทุนดำเนินงานสูงเท่าใด สหกรณ์จะมีเกราะป้องกันให้เกิดความสูญเสียที่เกิดขึ้นกับส่วนทุนมากขึ้นเท่านั้น

แนวทางการพัฒนา

ในการศึกษาปัญหาพิเศษครั้งนี้ ได้ค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ จึงมีแนวคิดการพัฒนาระบบและขบวนการสหกรณ์ ดังนี้

บทบาทภาครัฐ

แนวทางการพัฒนาสหกรณ์ ภาครัฐควรมีการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ทุกระดับ ให้สามารถพึ่งตนเองได้โดยวิธีใช้กลไกของรัฐ ได้แก่ การกำหนดนโยบายทางการเงิน การออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อควบคุมการบริหารงานของสหกรณ์มิให้เกิดความเสี่ยงให้ทันต่อเหตุการณ์ มีการประสานงานระหว่างสหกรณ์แต่ละประเภทให้มีการเชื่อมโยงในระบบ และมีการปรับปรุงประสิทธิภาพระบบราชการรวมทั้งข้าราชการให้ดียิ่งขึ้น ดังนี้

1. เสนอกฎหมายควบคุมให้สหกรณ์ประเภทออมทรัพย์จะต้องช่วยเหลือระหว่างสหกรณ์ซึ่งกันและกันตามหลักการสหกรณ์ เสนอกฎหมายจัดให้มีการตั้งสถาบันการเงินในการบริหารงานในอัตราดอกเบี้ยต่ำหรือธนาคารเพื่อการสหกรณ์ของตนเองโดยให้สหกรณ์ร่วมกันถือหุ้นตามสัดส่วนของทุนดำเนินงานแต่ละสหกรณ์เพื่อเป็นไปตามหลักการสหกรณ์โดยมีเครือข่ายสาขาครอบคลุมทุกจังหวัดทั่วประเทศ

2. กำหนดให้สถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนจัดให้มีการอบรมหลักสูตรการสหกรณ์เป็นวิชาบังคับพื้นฐานแก่นักเรียน และนักศึกษาทุกระดับ โดยฝึกอาชีพจากการนำระบบการจัดการแบบสหกรณ์มาปฏิบัติในรูปของขบวนการสหกรณ์ เป็นการฝึกบุคลากรเป็นมืออาชีพในระบบงานสหกรณ์เพื่อแข่งขันกับภาคธุรกิจอื่นได้

3. ส่งเสริมให้ขบวนการสหกรณ์มีความเข้มแข็ง มีการดำเนินงานเป็นระบบ เพื่อเชื่อมโยงธุรกิจระหว่างสหกรณ์ในแต่ละประเภท กล่าวคือ สหกรณ์ประเภทออมทรัพย์ควรเป็นแหล่งเงินทุนให้สหกรณ์ประเภทอื่นกู้ยืมไปบริหารงาน สหกรณ์ประเภทร้านค้าควรเป็นตัวแทนในการรวบรวมสินค้าจากสหกรณ์ประเภทการเกษตรและตัวแทนในการจำหน่าย สำหรับสหกรณ์ประเภทบริการ ควรให้บริการด้านการขนส่งหรืออื่น ๆ ตามที่สหกรณ์ประเภทอื่นต้องการ เป็นต้น โดยมีหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุน กำกับดูแล ให้คำปรึกษาแนะนำ และนำระบบสารสนเทศเข้ามาช่วยสหกรณ์ให้ทันต่อเหตุการณ์ภาวะเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจของโลก

4. ในการจัดทำเกณฑ์อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงิน ควรมีการกำหนดขนาดความแตกต่างของอัตราส่วนทางการเงินกับอัตราส่วนมาตรฐาน กล่าวคือ เมื่อคำนวณอัตราส่วนแต่ละอัตราส่วนแล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน ได้ค่าสูงหรือต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน มีขนาดของส่วนต่างเท่าใด เรียกว่าดี ซึ่งแสดงว่าการดำเนินงานมีประสิทธิภาพ และขนาดส่วนต่างที่เรียกว่าไม่ดี เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไข

5. รัฐควรกำหนดเรื่องการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีไว้ในกฎหมาย ในเรื่องการจัดสรรเงินปันผล กล่าวคือ เงินปันผลตามหุ้น จัดสรรสูงกว่าค่าเสียโอกาส เมื่อสมาชิกได้นำเงินมาออมกับสหกรณ์ หรือนำไปฝากธนาคารประเภทประจำ โดยให้มีส่วนต่างไม่มากนัก เพื่อป้องกันสมาชิกไม่สุจริตนำเงินตนเองหรือผู้อื่นมาซื้อหุ้นจำนวนมากเพื่อเก็งกำไรเงินปันผล โดยจะทำให้มีกำไรสุทธิเหลือจำนวนมากกว่าที่กำหนดไว้ในอัตราสูงเกินความเหมาะสม กำไรสุทธิที่เหลืออาจจัดสรรเป็นทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ เพื่อเป็นสวัสดิการแก่สมาชิกให้ได้รับประโยชน์และบรรเทาความเดือดร้อน หรือเหลือไว้จัดสรรเข้าเป็นทุนสำรอง อาจมากกว่าที่กฎหมายกำหนดเพื่อความมั่นคงและยั่งยืนในระยะยาวต่อไป

บทบาทของสหกรณ์

สหกรณ์เป็นองค์กรนิติบุคคลที่สมาชิกสมัครใจร่วมกันดำเนินการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ภายใต้อุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์ ขบวนการสหกรณ์ประกอบด้วยบุคคลหลากหลายอาชีพ ทั้งภาคเกษตร และนอกภาคเกษตร ปัจจุบันมีสมาชิกประมาณ 8 ล้านครอบครัว หรือมีประชากรที่เกี่ยวข้องในขบวนการสหกรณ์ประมาณ 30 ล้านคน หรือประมาณครึ่งหนึ่งของประชากร ทั้งประเทศ มีปริมาณธุรกิจรวมทั้งสิ้นประมาณ 4.5 แสนล้านบาท ดังนั้น ขบวนการสหกรณ์จึงเป็นองค์กรประชาชนที่มีกฎหมายรองรับกลุ่มใหญ่ที่สุดของประเทศ และหากขบวนการสหกรณ์สามารถพัฒนาจนเกิดความเข้มแข็ง ย่อมเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศได้เป็นอย่างดี (แผนพัฒนาการสหกรณ์ พ.ศ. 2546-2549, 2546) ดังนั้น จึงได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาสหกรณ์ ดังนี้

1. สหกรณ์จะต้องปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ โดยจะต้องดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จภายใต้เอกลักษณ์ของสหกรณ์ และสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงและมีการแข่งขัน ซึ่งเป้าหมายหลักในการดำเนินงานคือการอำนวยความสะดวกแก่สมาชิกเพราะสมาชิกเป็นเจ้าของและลูกค้าของสหกรณ์ ดังนั้น สหกรณ์จะต้องให้ความสำคัญแก่สมาชิกและมีวัตถุประสงค์ด้านส่งเสริมสมาชิกที่ชัดเจน เช่น ส่งเสริมให้สมาชิกมีทัศนคติที่ดีแก่สหกรณ์ มีความรู้สึกเป็นเจ้าของมีส่วนร่วมการตัดสินใจ การควบคุม และการดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์

2. สหกรณ์ควรมีการติดต่อสัมพันธ์กันทั้งแนวดิ่งและแนวราบเพื่อเชื่อมโยงการดำเนินธุรกิจร่วมกับสหกรณ์อื่นเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทั้งการดำเนินธุรกิจทางวิชาการและรวมกันทำกิจกรรมทางสังคมโดยประสานความร่วมมือกับภาครัฐและภาคเอกชน

3. สหกรณ์ควรนำวัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้ที่ทันสมัยมาใช้ในการดำเนินงาน เช่น นำระบบสารสนเทศมาช่วยในการปฏิบัติงาน เพื่อใช้ประโยชน์ในการบริหารงาน และมีการพัฒนาระบบการติดต่อสื่อสารข้อมูลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพ เช่น การส่งข่าวสารการดำเนินงานของสหกรณ์ให้สมาชิกทราบเป็นประจำ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ในขบวนการสหกรณ์ให้เพื่อนสหกรณ์ได้เข้าไปศึกษาหาความรู้ได้ เป็นต้น

4. สหกรณ์ควรมีบทบาทในการเข้าไปพัฒนาสังคมและชุมชน กล่าวคือ ให้นุคคลที่อยู่ในชุมชนมีความรู้สึว่า สหกรณ์เป็นแหล่งเงินทุนและแหล่งเงินออมเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนนั้น ๆ โดยเริ่มจากกลุ่มสมาชิก ครอบครัวและประชาชน ให้สหกรณ์เป็นศูนย์รวมและเป็นที่พักพิงของชุมชนได้

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพด้านการบริหารเงินทุน ดังนี้ นวลละออ เตกาญจนวนิช (2531) ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาการวิเคราะห์การบริหารเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูโรงเรียนรัฐบาล พบว่า แหล่งที่มาของเงินทุนที่สำคัญ ได้แก่ เงินรับฝากและทุนเรือนหุ้น ผลตอบแทนจากการการลงทุนกับต้นทุนของเงินทุนมีค่าต่ำความสามารถชำระหนี้ระยะสั้นได้ต่ำ ฉวีวรรณ ผื่นตะ (2544) ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาวิเคราะห์ประสิทธิภาพการบริหารและแนวโน้มการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขลำพูน จำกัด ปีทางบัญชี 2535 - 2542 พบว่า มีความสามารถก่อหนี้ผูกพันได้เพิ่ม ความสามารถในการใช้เงินในทุนและความสามารถในการทำกำไรอยู่ในเกณฑ์ดี อุราพร ไพเราะ (2545) ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน กรณีศึกษาสหกรณ์พัฒนาประชากรและชุมชนลำไทรโยง จำกัด พบว่า ความสามารถในการทำกำไรอยู่ในเกณฑ์ต่ำ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไป และใช้เครื่องมือทางการเงินในการคำนวณต้นทุนกับผลตอบแทนจากการลงทุน เครื่องมือวัดประสิทธิภาพการบริหารงานและการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในการหาแหล่งเงินที่มีต้นทุนเงินทุนต่ำ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์แนวโน้มจากข้อมูลในอดีต การวิเคราะห์สามารถศึกษาในรูปแบบการแนวโน้มได้ โดยมีตัวแปรเวลาเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยให้สามารถพยากรณ์เหตุการณ์ในอนาคตได้ อย่างไรก็ตามต้องคำนึงถึงสถานะเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงในอนาคตด้วย
2. การศึกษาการวิเคราะห์การบริหารเงินทุนของสหกรณ์เป็นการวิเคราะห์ในด้านการบริหารงานของสหกรณ์ด้านเดียว ซึ่งในขบวนการสหกรณ์จะต้องมีส่วนประกอบ 3 ด้าน คือ คณะกรรมการ เจ้าหน้าที่และสมาชิก ดังนั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาความพึงพอใจและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการทำงานของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาสหกรณ์ให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกให้มากยิ่งขึ้น
3. ในการบริหารงานผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์ธุรกิจที่ตนรับผิดชอบ เพื่อให้สามารถวางแผน ปรับแผน และกำกับดูแลธุรกิจให้สามารถอยู่รอดและเติบโต โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องสามารถปรับตัวให้ทันกับสถานะทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา แม้ว่าธุรกิจของสหกรณ์จะไม่ซับซ้อนมากนัก แต่มีความอ่อนไหวกับการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยแวดล้อมภายนอกอย่างรวดเร็ว และบางครั้งรุนแรง โดยที่จุดมุ่งหมายของธุรกิจสหกรณ์

จะเน้นการให้บริการที่ดีแก่สมาชิกโดยไม่แสวงหากำไร แต่เชิงธุรกิจอย่างน้อยผลการดำเนินงานต้องอยู่ในระดับที่ธุรกิจต้องสามารถอยู่ได้คือไม่ขาดทุน ดังนั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการวิเคราะห์จุดคุ้มทุนของสหกรณ์ โดยจะช่วยให้ผู้มีส่วนรับผิดชอบทุกฝ่ายได้รับทราบถึงปริมาณธุรกิจขั้นต่ำที่จะเป็นเกณฑ์บอกว่าหากสหกรณ์มีปริมาณธุรกิจได้ถึงระดับนี้จะไม่ขาดทุนและอยู่รอดในสถานการณ์ขณะนั้น

4. การศึกษาอาจเปรียบเทียบการบริหารเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีขนาดธุรกิจเดียวกันเพื่อเปรียบเทียบถึงประสิทธิภาพการบริหารงานในแต่ละสหกรณ์แตกต่างกันอย่างไร ซึ่งสามารถนำหลักการบริหารงานที่ดีมาเป็นข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาสหกรณ์

บรรณานุกรม

- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. 2544. เอกสารคำแนะนำการสรรหาผู้สอบบัญชีสหกรณ์ภาคเอกชน
กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานการสอบบัญชีภาคเอกชน.
- _____. 2545. คู่มือการใช้งานอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และ
กลุ่มเกษตรกร. กรุงเทพฯ: กลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลสถิติการเงินเชิงวิจัย กองประมวล
ผลและพัฒนาสารสนเทศ.
- _____. 2545. รายงานการศึกษาอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และ
กลุ่มเกษตรกร. กรุงเทพฯ: กลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลสถิติการเงินเชิงวิจัย กองประมวล
ผลและพัฒนาสารสนเทศ.
- _____. 2545. รายงานผลการดำเนินงานและฐานะการเงินสหกรณ์ออมทรัพย์.
กรุงเทพฯ: ศูนย์สารสนเทศ กองวิชาการและแผนงาน.
- _____. 2545. สารานุกรมความรู้ทางการเงิน. กรุงเทพฯ: ศูนย์สารสนเทศ กองวิชาการ
และแผนงาน.
- _____. 2546. รายงานผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์.
กรุงเทพฯ: ศูนย์สารสนเทศ กองวิชาการและแผนงาน.
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2546. แผนพัฒนาการสหกรณ์ พ.ศ. 2546 – 2549. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการ
พัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ.
- กอบชัย ฉิมกุล. 2547. “การบริหาร ความเสี่ยงของระบบสหกรณ์ออมทรัพย์” [ระบบออนไลน์].
แหล่งที่มา http://www.cad.go.th/apply/apply/_cad/Risk/save.htm. 2004.
(27 มกราคม 2548).
- กัลยา วานิชย์บัญชา. 2546. การใช้ SPSS For Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กานดา พูนลาภทวี. 2532. สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ: ฟิสิกส์เซ็นเตอร์การพิมพ์.
- จรินทร์ เทศวานิช. 2542. เงินตลาดเงินและสถาบันการเงิน. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ด ยูเคชั่น.
- จุฑาทิพย์ ภัทราวาท. 2540. การจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์
ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- ฉวีวรรณ ผืนคီး. 2544. การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการบริหารงานและแนวโน้มการดำเนินงาน
ของสหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขอำเภุน้ำจืด ปีทางบัญชี 2533 - 2542.
เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

- ถนอมจิตต์ ท้าวแคนคำ. 2544. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการระดมทุนภายในและประสิทธิภาพ
การบริหารเงินทุนของสหกรณ์การเกษตรสันทราย จำกัด. เชียงใหม่:
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ธงชัย ถันคิวงษ์และ ชัยยศ ถันคิวงษ์. 2537. การวิเคราะห์งบการเงิน กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- นภาพรพรณ ธารีฉัตร. 2536. การบริหารสินทรัพย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นวลทิพย์ หวังเกิดเกียรติ. 2546. การวิเคราะห์การดำเนินงานธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรหนองหวาย
จำกัด. ขอนแก่น: รายงานการศึกษาอิสระปริญญาโท, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นวลละออ เตกาญจนวานิช. 2531. การวิเคราะห์การบริหารเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู
โรงเรียนรัฐบาล. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เบญจมาศ คากัน. 2540. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมของครอบครัวสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์
ครูลำปาง จำกัด ปี 2538. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- เบญจวรรณ รักษ์สุธี. 2526. การเงินธุรกิจ กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประกาศรี กล่อมมานพ. 2543. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานของธนาคารเพื่อการเกษตร
และสหกรณ์การเกษตร กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์.
- พะยอม สิงห์แสนห์ และ นิรุช เมฆวิชัย. 2543. วงจรการบัญชี. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- พระราชบัญญัติสหกรณ์ พุทธศักราช 2542. ฉบับสมบูรณ์เป็นปัจจุบัน 2542. กรุงเทพฯ: สำนัก
พิมพ์เมอะแคนอิลิจ.
- พวงผกา วรรณะปรกรณ์. 2536. วิเคราะห์การบริหารการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู
นครราชสีมา จำกัด. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เพชร ชุมทรัพย์. 2543. วิเคราะห์งบการเงิน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไพรัตน์ เสมอเรือ. 2541. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของสมาชิกสตรีกับสมาชิกชายใน
กิจกรรมสหกรณ์การเกษตรขุนยวม จำกัด. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- รณจิต ชุมทอง. 2538. ศึกษาผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
จำกัด ปี 2535-2537. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ราตรี สิทธิพงษ์. 2544. การศึกษาอัตราดอกเบี้ยและแนวโน้มของสหกรณ์การเกษตรปฏิรูป
ที่ดินเวียงชัย จำกัด. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

ศิริพร กิริติการกุล. 2546. เอกสารประกอบการบรรยายวิชาบัญชีสหกรณ์เพื่อการจัดการ.

เชียงใหม่: ม.ป.พ. (เอกสารอัดสำเนา).

ศิลป์ชัย นิลกรณ์. 2544. เอกสารประกอบการฝึกอบรมการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย SPSS V. 10.

กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

สมหวัง เครือแก้ว. 2544. ปัจจัยที่มีผลต่อเงินออมของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียน กรณีศึกษา
สหกรณ์เครดิตยูเนียนศรีหฤทัยของ จำกัด. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด. 2543. ข้อบังคับ. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

_____. 2546. คู่มือสมาชิก. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

_____. 2537 รายงานกิจการประจำปี 2537. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ. (เอกสารอัดสำเนา).

_____. 2538 รายงานกิจการประจำปี 2538. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ. (เอกสารอัดสำเนา).

_____. 2539 รายงานกิจการประจำปี 2539. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ. (เอกสารอัดสำเนา).

_____. 2540 รายงานกิจการประจำปี 2540. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ. (เอกสารอัดสำเนา).

_____. 2541 รายงานกิจการประจำปี 2541. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ. (เอกสารอัดสำเนา).

_____. 2542 รายงานกิจการประจำปี 2542. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ. (เอกสารอัดสำเนา).

_____. 2543 รายงานกิจการประจำปี 2543. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ. (เอกสารอัดสำเนา).

_____. 2544 รายงานกิจการประจำปี 2544. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ. (เอกสารอัดสำเนา).

_____. 2545 รายงานกิจการประจำปี 2545. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ. (เอกสารอัดสำเนา).

_____. 2546 รายงานกิจการประจำปี 2546. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ. (เอกสารอัดสำเนา).

_____. 2547 ระเบียบว่าด้วยการสรรหาและเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการ.

กรุงเทพฯ: ม.ป.พ. (เอกสารอัดสำเนา).

สถานี อังสุมาลิน. 2528. การบริหารการเงินของสหกรณ์ กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2535. สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่เจ็ด พ.ศ. 2535-2539. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
ยูไนเต็ดโปรดักชั่น.

สุนทรี จรูญ และ พูนทรัพย์ รามัญ. 2527. การวิเคราะห์ทางการเงินเพื่อการตัดสินใจ. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เสริมศักดิ์ คาลสุข. 2541. การเปรียบเทียบพฤติกรรมในการลงทุนของสมาชิกสหกรณ์

การเกษตรแม่สอด จำกัด กับเกษตรกรที่ไม่ได้เป็นสมาชิกในอำเภอแม่สอด

จังหวัดตาก ปี 2539. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

- หทัยชนก ศิริพิพัฒนกุล. 2545. ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุนในส่วนของผู้ถือหุ้นและอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของธนาคารออมทรัพย์.
กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อาบ นคะจัด. 2547. บทความเรื่อง การบริหารกำไรสุทธิประจำปี 2546 ของธนาคารออมทรัพย์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด (สอ.มก.). กรุงเทพฯ: ม.ป.พ. (เอกสารอัด
สำเนา).
- อุทัย ทองคุ้ม. 2540. การประเมินผลการดำเนินงานของธนาคารออมทรัพย์ตรวจเงินแผ่นดิน จำกัด
ปีงบประมาณ 2534 - 2538. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- อุราพร ไพเราะ. 2545. การศึกษาการดำเนินงานธุรกิจของธนาคารเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน กรณีศึกษา
สหกรณ์พัฒนาประชากรและชุมชนลำไทรโย่ง จำกัด. ขอนแก่น: วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- โอฬาร กลิ่นทุสม และ James O. Gill. 2538. หนังสือวิธีการอ่านงบการเงินสำหรับผู้ที่ไม่ได้จบบัญชี
มาก่อน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เม็ดทราย พรินต์ บริษัทซีเอ็ด ยูเคชั่น จำกัด (มหาชน).

ກາດຜນວກ

ภาคผนวก ก

ฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน

ของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด

ตาราง 1 ฐานะการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด 2537 - 2546

รายการ		2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	เฉลี่ย	%
สินทรัพย์หมุนเวียน													
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	2	2,361,870.74	2,965,234.85	7,224,851.96	11,409,039.37	67,144,105.19	36,921,238.68	59,965,438.38	30,036,315.04	55,900,116.95	60,730,641.36	33,467,909.25	10.23
เงินฝากธนาคาร		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	53,938,135.86	64,672,912.46	70,100,302.36	18,957,162.58	2,500,000.00	21,016,831.33	6.43
เงินลงทุนระยะสั้น	3	11,814,013.68	2,088,000.00	32,332,111.30	5,000,000.00	17,437,547.94	11,911,606.69	2,518,956.95	20,626,355.60	18,100,821.92	25,364,098.63	14,710,551.27	4.50
ลูกหนี้ระยะสั้น-สุทธิ	4	117,789,877.60	162,865,038.49	184,073,869.33	252,001,338.48	244,251,629.33	43,912,747.67	49,117,388.18	53,898,313.72	53,058,820.58	56,340,856.55	121,729,887.98	37.23
ดอกเบี้ยเงินฝาก-สุทธิ	5	70,607.93	35,211.49	61,228.73	64,717.06	62,707.64	29,303.10	42,440.20	78,172.72	57,290.48	58,150.40	56,002.98	0.02
วัสดุคงเหลือ		23,739.79	22,897.65	19,184.55	51,350.69	56,783.51	48,724.99	46,668.50	35,728.12	32,579.87	24,763.18	38,242.09	0.01
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	6	351,552.06	1,397.26	445,695.61	225,647.25	801,976.80	1,372,081.55	3,213,811.99	2,718,935.38	1,656,009.48	1,119,237.67	1,190,636.51	0.36
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		152,419,661.88	167,889,799.74	214,156,941.68	368,752,892.85	329,754,752.41	146,134,658.54	179,577,616.66	177,484,328.54	147,762,801.86	146,157,767.79	192,388,881.41	58.78
สินทรัพย์ระยะยาว													
เงินลงทุนระยะยาว	7	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	320,000.00	28,344,000.00	24,363,000.00	34,384,000.00	24,413,500.00	11,182,450.00	3.42
ลูกหนี้ระยะยาว	8	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	213,359,279.39	214,302,736.65	229,386,305.17	266,363,444.24	308,563,254.55	123,017,522.00	37.62
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์-สุทธิ		320,637.60	240,219.28	320,555.95	225,385.96	194,365.75	285,138.93	196,780.93	289,625.37	224,483.43	225,423.92	252,281.71	0.08
สิทธิการใช้จ่ายล่วงหน้า		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	7,790.77	779.08	0.00
สินทรัพย์อื่น	9	874,711.76	542,605.88	210,500.00	315,400.00	393,521.50	69,761.50	235,653.50	351,492.40	250,074.50	164,318.20	340,803.70	0.10
รวมสินทรัพย์		153,696,011.16	168,672,624.90	214,687,997.63	369,292,878.81	330,342,829.66	363,168,138.36	423,656,787.74	431,874,943.88	449,184,883.83	477,532,853.23	327,881,917.98	100
หนี้สินระยะยาวของสหกรณ์													
หนี้สินหมุนเวียน													
เงินเบิกเกินบัญชีธนาคาร	10	0.00	0.00	0.00	115,226.71	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	11,522.67	0.00
เงินรับฝาก	11	66,823,020.01	83,694,628.18	121,131,118.69	147,182,775.48	187,832,942.14	189,560,146.99	230,435,301.74	218,614,698.27	214,070,822.78	215,584,629.99	167,493,028.43	51.22
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	12	80,861.75	80,848.36	132,164.88	205,290.54	213,823.17	167,992.12	489,443.08	216,856.64	206,434.49	305,835.55	209,957.26	0.07
รวมหนี้สินหมุนเวียน		66,903,881.76	83,775,496.54	121,263,283.57	147,383,293.73	188,046,769.31	189,728,139.11	230,924,946.82	218,831,334.91	214,277,257.27	215,890,465.54	167,714,988.35	51.29
หนี้สินอื่น	13	67,498.06	130,950.56	200,864.59	318,799.74	435,058.85	550,315.94	439,590.00	545,736.38	660,726.38	779,246.38	413,751.33	0.13
รวมหนี้สิน		66,971,379.82	83,906,447.10	121,464,148.16	147,822,893.47	188,481,824.16	190,278,455.05	231,364,536.82	219,377,291.29	214,937,983.65	216,669,711.92	168,128,739.68	51.42
ทุนของสหกรณ์													
ทุนเรือนหุ้น		57,608,500.00	71,931,320.00	86,198,400.00	99,541,410.00	115,042,400.00	139,488,330.00	158,218,500.00	179,167,860.00	198,716,200.00	222,113,800.00	132,851,937.00	40.62
ทุนสำรอง		1,064,104.47	1,840,494.10	3,202,985.08	4,763,255.69	6,822,734.99	8,803,112.97	11,327,494.56	13,275,599.61	15,000,862.29	16,850,454.22	8,297,109.80	2.54
ทุนสะสมตามข้อบังคับระเบียบ และอื่น ๆ	14	336,528.74	677,828.74	852,328.74	1,026,328.74	1,692,328.74	2,034,828.74	2,517,855.12			2,557,731.74	1,679,329.24	0.51
กำไรสุทธิประจำปี		7,515,498.13	10,316,534.96	12,970,055.45	16,137,791.91	18,303,061.77	21,563,511.60	19,228,401.24	17,219,963.24	18,257,728.15	19,140,275.35	16,065,282.18	4.91
รวมทุนของสหกรณ์		66,634,631.34	84,766,177.80	103,223,849.27	121,470,786.34	141,861,015.50	171,899,783.31	191,292,290.92	212,497,652.59	234,246,820.18	260,662,341.31	158,873,658.22	48.58
รวมหนี้สินและทุนของสหกรณ์		123,606,011.16	168,672,624.90	214,687,997.63	369,292,878.81	330,342,829.66	363,168,138.36	423,656,787.74	431,874,943.88	449,184,883.83	477,532,853.23	327,881,917.98	100

ที่มา รายงานประจำปี สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จำกัด, 2537 - 2546

ตารางที่ 2 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการนครราชสีมา จำกัด ปี 2542-2546

รายการ	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546	เฉลี่ย	%
รายได้												
ดอกเบี้ยเงิน	13,078,925.92	19,110,870.97	23,545,770.31	29,763,213.97	34,708,967.68	29,269,000.00	23,024,811.32	22,159,123.55	22,501,564.75	23,674,889.24	24,283,715.77	80.85
รายได้อื่น	1,216,138.60	351,026.13	2,173,059.69	26,956,850.28	1,845,187.80	4,733,566.73	5,535,589.83	6,069,329.51	4,766,692.48	3,886,150.10	5,753,381.12	19.15
รวมรายได้	14,295,064.52	19,461,897.10	25,718,830.00	56,720,064.25	36,554,155.48	34,002,567.22	28,560,401.17	28,228,453.06	27,268,257.23	27,561,039.34	30,037,096.89	100
ค่าใช้จ่าย												
ดอกเบี้ยเงินฝาก	5,570,159.54	7,683,091.17	11,129,179.70	15,545,776.32	15,933,473.57	10,144,275.18	8,909,713.09	8,019,882.63	6,357,269.47	5,660,305.55	9,495,512.82	31.61
เงินเดือน	293,400.00	367,200.00	431,700.00	531,300.00	632,760.00	615,340.00	764,960.00	828,360.00	892,080.00	948,000.00	630,519.00	2.10
ค่าเบี้ยประกัน	61,400.00	65,800.00	85,700.00	96,000.00	90,300.00	87,900.00	89,100.00	104,700.00	103,200.00	129,000.00	91,310.00	0.31
ค่าเบี้ยเบี้ย	22,670.00	9,420.00	10,738.00	30,394.00	16,414.00	30,242.00	21,221.00	20,874.00	14,136.00	23,207.00	19,901.60	0.07
ค่าบริหาร	0.00	0.00	1,109.50	4,652.00	5,483.42	10,907.75	10,100.50	18,501.87	16,882.75	16,614.25	8,405.20	0.03
ค่าเช่าที่ดินและแบบพิมพ์	26,312.66	22,318.71	22,482.61	41,755.32	42,646.40	45,300.55	66,790.69	107,506.97	83,930.15	84,740.28	54,378.43	0.18
ค่าใช้จ่ายในการประชุมใหญ่	17,964.00	42,215.00	56,000.00	69,301.00	203,740.00	210,253.00	216,220.00	215,111.00	197,623.52	260,942.14	148,962.97	0.50
ค่าตอบแทน	98,490.00	99,070.00	110,640.00	137,240.00	89,540.00	90,620.00	96,200.00	98,380.00	103,552.20	101,620.00	102,570.22	0.34
ค่าเช่ารถยนต์และรถจักรยาน	35,973.76	52,127.06	60,531.79	74,649.11	81,181.01	136,913.09	86,008.26	86,814.73	84,282.25	91,267.57	79,174.86	0.26
ค่าเช่าที่ดินและรถจักรยาน	109.00	15,888.00	22,840.75	28,219.50	30,000.00	38,237.00	46,524.00	46,991.00	52,273.00	45,132.00	32,620.93	0.11
เงินสมทบกองทุนประกันสังคมเจ้าหน้าที่	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	20,032.82	36,992.00	5,702.48	0.02
ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม	13,920.00	14,253.00	17,308.00	20,520.10	28,956.30	33,078.82	43,355.39	49,709.62	53,856.23	50,900.69	32,605.82	0.11
ค่าเช่าอาคาร	2,600.00	7,500.00	10,900.00	14,600.00	12,300.00	14,400.00	35,100.00	28,000.00	18,500.00	8,900.00	15,280.00	0.05
ค่าซ่อมแซมและปรับปรุงอาคาร	5,090.00	7,321.00	5,385.00	20,569.00	5,819.00	23,300.00	17,152.10	24,782.10	24,103.10	25,080.00	16,080.53	0.05
ค่าเบี้ยประกันภัย	0.00	0.00	0.00	0.00	1,534.29	6,243.71	8,057.10	8,057.10	8,057.10	8,057.10	4,000.64	0.01
ค่าเช่ารถยนต์และรถจักรยาน	0.00	0.00	0.00	0.00	80,000.00	80,000.00	100,000.00	0.00	0.00	80,000.00	34,000.00	0.11
ค่าเช่าที่ดินและรถจักรยาน	18,000.00	0.00	0.00	0.00	19,260.00	19,260.00	19,260.00	100,818.10	100,818.10	81,558.10	35,897.43	0.12
ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาและคอมพิวเตอร์	11,500.00	2,000.00	17,300.00	20,000.00	5,000.00	4,500.00	1,000.00	0.00	0.00	0.00	4,130.00	0.02
เงินสมทบกองทุนสงเคราะห์สมาชิกผู้เกษียณ	180,000.00	300,000.00	300,000.00	450,000.00	600,000.00	600,000.00	600,000.00	600,000.00	300,000.00	600,000.00	450,000.00	1.51
รวม												
หนี้คงค้างระยะยาว - ลูกหนี้สหกรณ์	0.00	0.00	0.00	0.00	176,732.92	52,838.18	0.00	366,247.64	351,887.94	(52,838.18)	91,486.85	0.31
หนี้คงค้างระยะยาว - ลูกหนี้สหกรณ์	0.00	0.00	0.00	0.00	5,912.84	33,457.99	16,976.03	0.00	0.00	0.00	5,634.89	0.02
ค่าเช่าที่ดินและรถจักรยาน	25,300.00	41,750.00	42,360.00	82,060.00	71,630.00	72,590.00	84,740.00	97,420.00	114,990.00	118,920.00	75,172.00	0.25
ค่าเช่าที่ดินและรถจักรยาน	63,551.55	81,668.32	89,743.32	117,799.99	110,920.21	78,486.82	88,354.00	106,687.56	95,856.94	84,553.04	91,752.18	0.31
สิทธิการใช้ซอฟต์แวร์	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	9,416.00	941.60	0.00
ค่าใช้จ่ายด้านนิติ	0.00	0.00	1,000.00	2,000.00	3,170.00	0.00	0.00	41,833.50	9,000.00	0.00	5,680.35	0.02
ค่าใช้จ่ายด้านคดี	1,040.00	1,433.00	1,850.00	12,236.00	4,137.75	8,951.53	11,167.75	16,212.00	8,197.51	8,396.45	7,562.40	0.03
ค่าเช่าที่ดินและรถจักรยาน	332,105.88	332,105.88	332,105.88	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	99,831.76	0.33
รวมค่าใช้จ่าย	6,779,586.39	9,145,362.14	12,740,774.55	17,299,273.34	18,251,115.71	12,439,855.63	11,331,999.93	11,066,489.83	9,819,729.68	8,428,763.99	11,643,514.76	38.76
กำไรสุทธิ	7,515,478.13	10,316,534.96	12,978,055.45	39,420,790.91	18,303,039.77	21,562,711.60	17,228,401.24	17,161,963.24	17,448,527.55	19,132,275.35	18,393,582.13	61.24

ที่มา: รายงานประจำปี สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการนครราชสีมา จำกัด, 2537-2546

ตำราเรียนปีสิ้นสุดในวันที่ 31 ธันวาคม 2537-2546

	ปี 2537	ปี 2538	ปี 2539	ปี 2540	ปี 2541	ปี 2542	ปี 2543	ปี 2544	ปี 2545	ปี 2546	เฉลี่ย 10ปี	%
เงินคง	1,941.43	1,264.36	16,237.07	6,778.28	19,298.01	17,054.78	18,185.93	14,359.35	17,398.25	9,584.92	12,210.24	
เงินฝากธนาคาร												
ธนาคารพาณิชย์	4.41	-2,287.36	500.00	0.00	500.00	500.00	500.00	500.00	500.00	500	121.71	
ออมทรัพย์	2,359,924.90	2,906,277.85	7,208,114.89	5,402,261.09	13,124,307.18	4,198,805.38	11,246,752.48	4,181,598.19	8,882,218.70	13,740,556.44	7,128,881.73	
ประจำ	0.00	0.00	0.00	8,000,000.00	54,000,000.00	32,706,898.32	48,700,000.00	25,880,857.50	47,000,000.00	47,000,000.00	26,326,695.58	
รวม	3,361,878.14	2,965,254.85	7,224,851.96	11,409,839.37	67,144,185.19	36,921,258.68	59,565,428.38	39,836,515.84	55,980,116.95	68,759,641.36	33,467,909.25	10.33

3. เงินอุดหนุนระยะสั้น ประกอบด้วย

ตัวชี้วัดคุณภาพ	11,614,913.68	2,000,000.00	22,322,111.58	5,000,000.00	17,437,547.54	11,911,606.69	3,318,956.95	20,636,355.60	10,100,871.92	25,364,098.63	14,710,551.27	4.50
4. ลูกหนี้ ประกอบด้วย												
ลูกหนี้ส่วนงานภายใน	226,020.99	257,382.69	236,619.44	41,253.00	135,908.55	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	89,724.46	
ลูกหนี้เงินไฟฟ้า	113,312,856.61	159,357,655.80	183,837,249.89	233,407,247.09	243,026,245.07	42,895,689.30	48,232,210.15	53,384,994.22	52,916,693.62	56,312,027.70	118,668,308.95	
ลูกหนี้เงินไฟฟ้าการพิมพ์	4,290,000.00	3,290,000.00	0.00	18,500,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2,600,000	
ลูกหนี้ค่าน้ำประปา				52,838.18	52,838.18	52,838.18	880,508.81	0.00	0.00	0.00	103,902.34	
ลูกหนี้ค่าน้ำไฟฟ้า	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	52,838.18	1,011,992.28	1,011,992.28	959,154.10	303,597.68	
ลูกหนี้-ธนาคารพาณิชย์				0.00	1,213,310.45	1,193,591.29	181,402.14	151,431.56	142,126.96	28,828.85	291,069.13	
รวม	117,788,877.60	162,865,838.49	184,873,869.23	252,881,338.27	244,428,363.25	44,142,318.77	49,346,959.28	54,548,418.86	54,078,812.86	57,308,818.65	122,894,608.34	
หัก ค่าเผื่อนหนี้สงสัยจะสูญ	0.00	0.00	0.00	0.00	-176,732.92	-229,571.10	-229,571.10	-680,104.34	-1,011,992.28	-959,154.10	326,712.58	
รวม	117,788,877.60	162,865,838.49	184,873,869.23	252,881,338.27	244,251,630.33	43,912,747.67	49,117,388.18	53,868,313.72	53,058,820.58	56,348,856.55	121,729,887.98	37.23

5. ดอกเบี้ยเงินกู้ยืม - สุทธิ ประกอบด้วย

ดอกเบี้ยเงินกู้ยืม	70,807.93	35,211.49	61,228.73	64,717.06	68,620.48	68,873.93	98,787.08	90,234.00	48,212.40	58,150.40	66,464.35	
หัก ค่าเผื่อนหนี้สงสัยจะสูญ	0.00	0.00	0.00	0.00	-5,912.84	-39,370.83	-56,346.88	-12,061.28	9,078.08	0.00	12,276.97	
ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมสุทธิ	70,807.93	35,211.49	61,228.73	64,717.06	62,707.64	29,503.10	42,440.20	78,172.72	57,290.48	58,150.40	54,092.98	0.01

6. อื่นๆที่หักจากเงินอื่น ประกอบด้วย

ดอกเบี้ยเงิน	351,552.06	1,397.26	445,695.61	15,849.32	239,904.33	277,357.73	226,879.39	378,753.38	688,606.79	570,826.89	319,682.28	
ดอกเบี้ยเงินค่าตอบแทน	0.00	0.00	0.00	171,616.43	555,828.76	142,410.41	996,843.58	497,309.83	77,780.81	77,780.81	251,957.06	
ค่าเบี้ยประกันภัย	0.00	0.00	0.00	0.00	6,243.71	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	624.37	
ดอกเบี้ยเงินไฟฟ้า	0.00	0.00	0.00	38,181.50	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	3,818.15	
ดอกเบี้ยเงินฝาก- รก.อ. ก้าง	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	923,923.41	1,990,189.02	1,842,872.17	440,756.15	21,784.24	521,942.50	
เงินค้าง	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	28,390.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2,839.00	
ดอกเบี้ยเงินฝาก- รก.อ. ก้าง	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	448,865.73	448,865.73	89,773.15	
รวม	351,552.06	1,397.26	445,695.61	225,647.25	801,976.86	1,373,681.55	3,213,811.99	2,718,835.58	1,656,009.40	1,119,357.67	1,198,836.51	0.34

7. เงินลงทุนระยะยาว ประกอบด้วย

ค่าสัญญาใช้เงิน	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	18,000,000.00	10,000,000.00	10,000,000.00	0.00	3,800,000.00	
พันธบัตร ฝาก	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	10,000,000.00	14,000,000.00	24,000,000.00	24,000,000.00	7,200,000.00	
หุ้นสามัญ ฝาก	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	115,000.00	139,000.00	158,000.00	179,000.00	200,000.00	79,100.00	
หุ้นบริษัทมหาชนจำกัด ฝาก	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	205,000.00	205,000.00	205,000.00	205,000.00	213,500.00	103,350.00	
รวม	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	320,000.00	354,000.00	373,000.00	384,000.00	413,500.00	11,103,450.00	3.43

8. ลูกหนี้ระยะยาว ประกอบด้วย

ลูกหนี้ - เงินกู้	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	213,359,279.39	213,465,957.94	228,865,364.08	266,227,630.50	306,485,174.18	122,840,340.61	
ลูกหนี้ - ราชการ	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	836,778.71	521,141.09	335,813.74	78,080.37	177,181.39	
รวม	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	213,359,279.39	214,302,736.65	229,386,505.17	266,563,444.24	306,563,254.55	123,017,522.00	37.43

9. เงินกู้ยืมอื่น ๆ ประกอบด้วย

เงินยืมจากธนาคารเพื่อการพาณิชย์	664,211.76	332,105.88	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	99,631,764.00	
ค่าตอบแทนพนักงานรอตัดจ่าย	0.00	0.00	0.00	96,300.00	77,040.00	57,780.00	188,020.00	345,492.40	244,674.30	163,116.20	117,242.29	
เงินประกันโทรศัพท์	0.00	0.00	0.00	6,000.00	6,000.00	6,000.00	6,000.00	6,000.00	3,400.00	1,200.00	3,600.00	
เงินยืมของสำนักงานคลัง	0.00	0.00	0.00	2,600.00	3,981.30	5,781.50	41,633.50	0.00	0.00	0.00	3,619.65	
หุ้นสามัญ ฝาก	10,500.00	10,500.00	10,500.00	10,500.00	99,500.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	14,150.00	
หุ้นบริษัทมหาชนจำกัด ฝาก	200,000.00	200,000.00	200,000.00	200,000.00	205,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	82,050.00	
รวม	874,711.76	542,605.88	210,500.00	315,400.00	393,521.30	63,761.50	235,653.50	351,492.40	250,074.30	164,316.20	340,883.78	0.10

10. เงินเบิกเกินบัญชีธนาคาร

เงินเบิกเกินบัญชีธนาคารกรุงไทย จำกัด	0.00	0.00	0.00	115,226.71	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	11,522.67	
รวม	0.00	0.00	0.00	115,226.71	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	11,522.67	0.00

11. เงินรับฝาก ประกอบด้วย

เงินรับฝากถอนพร้อม	2,455,562.99	2,674,204.90	3,010,830.45	2,148,868.52	2,727,122.15	3,467,831.49	3,876,667.63	3,205,409.95	4,234,876.74	6,167,270.24	3,396,864.51	
เงินรับฝากถอนพร้อมเช็ค	64,178,063.27	80,811,086.75	96,575,045.05	33,071,969.63	42,184,985.81	40,112,072.93	41,824,005.59	39,602,752.79	40,142,193.08	38,771,720.39	51,727,389.53	
เงินรับฝากถอนพร้อมเงินออม	-	-	21,311,843.80	111,755,881.42	142,628,933.66	145,671,171.73	184,406,382.82	175,463,909.40	169,443,752.96	170,645,639.36	112,132,751.52	
เงินรับฝากประจำ	189,393.75	209,336.53	233,199.39	206,055.89	291,900.52	309,070.84	328,445.70	342,626.13	250,000.00	0.00	236,022.88	
รวม	66,823,020.01	83,694,628.18	121,131,118.69	147,182,715.46	187,832,032.14	189,548,146.99	230,435,501.74	218,614,699.27	214,078,822.78	215,584,639.99	167,493,028.43	51.33

12. หนี้สินหมุนเวียนอื่น ประกอบด้วย

เจ้าหนี้ - ค่าสินทรัพย์	38,300.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	149,500.00	0.00	0.00	20,000.00	20,800.00	
เงินรอจ่ายคืน	4,863.30	33,009.69	94,508.94	49,239.31	50,714.10	35,745.36	212,800.24	104,312.26	92,793.04	163,023.98	82,081.04	
ค่าคอมแทนค้างจ่าย	24,490.00	39,350.00	23,610.00	31,955.00	32,860.00	31,920.00	31,900.00	79,380.00	79,300.00	30,920.00	40,586.50	
ดอกเบี้ยเงินรับฝากประจำค้างจ่าย	4,498.10	5,488.63	6,119.34	6,929.91	7,305.51	3,731.02	3,522.92	3,266.69	16,841.43	9771.37	6,747.33	
เงินปันผลเงินคงคืนค้างจ่าย	4,632.17	3,040.04	7,406.40	10,574.04	27,630.04	16,475.74	9,897.42	11,241.69	0.00	0.00	9,089.75	
ภาษีเงินได้ หัก ณ ที่จ่าย	0.00	0.00	0.00	557.50	1313.32	0.00	1,524.30	5936.00	0.00	0.00	933.13	
เงินชดเชยการเสียชีวิตประกันสุขภาพ	3,877.98	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	387.8	
ค่าธรรมเนียมตอบบัญชีค้างจ่าย	0.00	0.00	0.00	0.00	80,000.00	80,000.00	75,000.00	0.00	0.00	80,000.00	31,500.00	
เงินรับล่วงหน้า	0.00	0.00	520.00	1,300.00	0.00	120.00	5,500.00	12,520.00	17,500.00	2,120.00	3,958.00	
เงินรับล่วงหน้ารายการชำระหนี้	0.00	0.00	0.00	104,734.78	34,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	13,873.48	
รวม	99,861.75	99,868.56	133,164.88	205,299.94	213,823.17	167,992.12	489,445.88	216,856.64	206,434.49	305,839.55	309,997.36	0.86

13. หนี้สินอื่น ประกอบด้วย

เงินสะสมพนักงาน	22,998.08	44,700.56	72,254.59	108,129.74	152,758.83	195,465.94	0.00	0.00	0.00	0.00	59,630.77	
การคงค้างหนี้สินภาษี	44,500.00	86,250.00	128,610.00	210,670.00	282,300.00	354,850.00	439,590.00	537,010.00	652,000.00	770,920.00	350,670.00	
เงินบริจาคทุนการศึกษา	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	8,726.38	8,726.38	8,326.38	5,233.83	
รวม	67,498.08	130,950.56	200,864.59	318,799.74	435,058.83	550,315.94	439,590.00	545,736.38	660,726.38	779,246.38	413,751.33	0.13

14. ทุนระยะยาวซื้อคืน ระยะเวลาอื่น ๆ ประกอบด้วย

ทุนการระดมประโยชน์	106,760.56	148,040.56	202,560.56	86,560.56	262,560.56	413,060.56	479,360.56	534,461.56	642,261.56	817,963.56	369,361.06	
ทุนสงเคราะห์สมาชิกผู้ถึงแก่กรรม	160,000.00	460,000.00	540,000.00	870,000.00	1,350,000.00	1,530,000.00	1,930,000.00	2,190,000.00	1,510,000.00	1,610,000.00	1,219,000.00	
เงินทุนกองกลาง ระเบียบสหกรณ์ฯ	69,768.18	69,768.18	69,768.18	69,768.18	69,768.18	69,768.18	69,768.18	69,768.18	69,768.18	69,768.18	19,768.18	
ทุนรักษาระดับยัตยคร หวันปันผล	0.00	0.00	0.00	0.0	10,000.00	20,000.00	30,000.00	40,000.00	50,000.00	60,000.00	21,000.00	
เงินบริจาคทุนการศึกษาบุตรสมาชิก	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
รวม	336,528.74	677,828.74	852,328.74	1,036,328.74	1,693,328.74	2,834,828.74	3,909,128.74	2,834,329.74	2,272,829.74	2,557,731.74	1,679,329.34	0.51

ภาคผนวก ข
ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางเรณู มงคลทรง
วัน เดือน ปีเกิด	6 กรกฎาคม 2503
วุฒิการศึกษา :	บริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ.) การจัดการทั่วไป
ภูมิลำเนา	จังหวัด พระนครศรีอยุธยา
ประวัติการศึกษา	- พ.ศ. 2518 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบางช้างวิทยา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา - พ.ศ. 2521 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (การบัญชี) โรงเรียนพนัชการ ราชดำเนิน กรุงเทพมหานคร - พ.ศ. 2523 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (การบัญชี) วิทยาเขตเทคนิค กรุงเทพมหานคร หุ้ยมหาเมฆ กรุงเทพมหานคร - พ.ศ. 2531 บริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ) สาขาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช จังหวัดนนทบุรี
ประวัติการทำงาน	
2527	เจ้าพนักงานตรวจสอบบัญชี 2 ฝ่ายตรวจสอบบัญชีส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร
2527-2530	เจ้าพนักงานตรวจสอบบัญชี 3 สำนักงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์แพร่ จังหวัดแพร่
2531-2532	นักวิชาการตรวจสอบบัญชี 3 สำนักงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์พิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก
2532-2534	นักวิชาการตรวจสอบบัญชี 4 สำนักงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ชัยนาท จังหวัดชัยนาท
2534-2535	นักวิชาการตรวจสอบบัญชี 4 ฝ่ายตรวจสอบบัญชีส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร
2535-2537	เจ้าหน้าที่บริหารงานตรวจสอบบัญชี 5 สำนักงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์นครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา
2537-2538	นักวิชาการตรวจสอบบัญชี 5 ฝ่ายตรวจสอบบัญชีส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร
2538-2539	เจ้าหน้าที่บริหารงานตรวจสอบบัญชี 6 สำนักงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ราชบุรี จังหวัดราชบุรี
2540-2542	เจ้าหน้าที่บริหารงานตรวจสอบบัญชี 6 สำนักงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์นครปฐม จังหวัดนครปฐม
2542-2543	เจ้าหน้าที่บริหารงานตรวจสอบบัญชี 6 สำนักงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์สุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
2543-2545	นักวิชาการตรวจสอบบัญชี 6 สำนักงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ภูมิภาคลที่ 4 (เพชรบุรี) จังหวัดเพชรบุรี
2545 - ปัจจุบัน	นักวิชาการตรวจสอบบัญชี 6 ว สำนักมาตรฐานการสอบบัญชีภาคเอกชน กรุงเทพมหานคร